SÄHKÖISTYS- JA SÄHKÖASENNUSALAN TYÖEHTOSOPIMUS 1.4.2025 –31.3.2028

Sähkötekniset työnantajat STTA ry

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Sähköalojen ammattiliitto ry

Painopaikka:

Savion Kirjapaino Oy Kerava

2026

SISÄLTÖ

SÄHKÖISTYS- JA SÄHKÖASENNUSALAN TYÖEHTOSOPIMUS 2025-2028
ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA 6
1 Lähtökohdat 7
2 Sopimuskausi ja sopimuksen voimassaolo 7
3 Palkantarkistukset vuonna 2025 8
3.1 Aika- ja urakkapalkat 8
3.2 Palkkataulukot 8
3.3 Lisät 8
3.4 Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettavat korvaukset 8
3.5 Korvauskeskituntiansio 8
4 Palkantarkistukset vuonna 2026 9
4.1 Aika- ja urakkapalkat 9
4.2 Palkkataulukot 9
4.3 Lisät 9
4.4 Korvauskeskituntiansio 9
5 Palkantarkistukset vuonna 2027 10
5.1 Aika- ja urakkapalkat 10
5.2 Palkkataulukot 10
5.3 Lisät 10
5.4 Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettavat korvaukset 10
5.5 Korvauskeskituntiansio 11
6 TEKSTIMUUTOKSET 11
7 TYÖRYHMÄT JA MUUT ASIAT 11
7.1 Urakkatyöryhmä 11
7.2 Aikapalkkatyöryhmä 11
7.3 Paikallisen sopimisen työryhmä 11
7.4 Työehtosopimuksen terminologiaa ja vanhentuneita muotoiluja käsittelevä työryhmä 11
7.5 Työpaikoilla tapahtuva ammatillinen koulutus ja työvoiman saanti 11
8 JATKUVAN NEUVOTTELUN PERIAATE 12
9 ALLEKIRJOITUKSET 12
SÄHKÖISTYS- JA SÄHKÖASENNUSALAN TYÖEHTOSOPIMUS 13
1 § SOPIMUKSEN SOVELTAMISALA 13
2 § TYÖEHTOSOPIMUKSEN LIITTEIDEN NOUDATTAMINEN 13
3 § TYÖRAUHAVELVOITE 13
4 § PAIKALLINEN SOPIMINEN 14
1 Paikallinen sopiminen 14
2 Paikallisen sopimuksen osapuolet 14
3 Sopimuksista tiedottaminen 15
4 Paikallisen sopimuksen muoto 15
5 Paikallisen sopimuksen oikeusvaikutukset ja voimassaolo 16
5 § TYÖSOPIMUS 16
1 Yleistä 16
2 Työsopimus 16
3 Työhönottopaikka 17
4 Annettavat tiedot 17
6 § TYÖSUHDETURVA 17
1 Koeaikapurun menettelytavat 17
2 Lomauttaminen 17
3 Vuorolomautus 17

4 Lomautuksen siirto 18
5 Lomautuksen tilapäinen keskeytys 18
6 Lomautus rangaistuksena 18
7 Yhteistoimintamenettelyä koskevia määräyksiä 18
8 Irtisanominen 19
7 § TYÖAIKA 21
1 Työviikko ja työvuorokausi 21
2 Säännöllinen työaika 21
3 Työajan säännönmukainen sijoitus, vapaapäivät 21
4 Tauot 22
5 Ylityöt 23
6 Vuorokautinen ylityö 23
7 Viikoittainen ylityö 23
8 Työajan enimmäismäärä 23
9 Työaikaan rinnastettava aika 23
10 Sunnuntaityö 24
11 Viikkolepo 24
12 Odottamattomat työt ja hälytysluontoiset työt 24
13 Varallaolo ja varallaoloaikana tehtävä työ 24
14 Työvuoroluettelot, työajan siirtäminen 26
15 Paikallinen sopiminen keskimääräisestä työajasta 26
16 Arkipyhät, arkipyhäkorvaus ja itsenäisyyspäivän palkka 27
17 Työajan lyhentäminen 28
8 § TYÖPALKAT 31
8 § A AIKATYÖ 32
TALOTEKNIIKKA-ALAN AIKAPALKKAUSJÄRJESTELMÄ 35
8 § B URAKKAPALKAT (tilaajalle 1.9.2023 tai sen jälkeen tarjotut työt) 43
1 Yleistä 43
1.1 Työmaan selvitys 43
2 Urakan rajaus 43
2.1 Työn määrän rajaus 43
2.2 Suoritusajan rajaus 44
2.3 Muut rajausehdot 44
2.4 Urakkatyön rajaamista koskevan epäselvyyden selvittäminen 44
2.5 Urakkatyön rajaaminen laskutyöedellytysten puuttuessa tai jäädessä epäselviksi 44
2.6 Urakkatyön rajaaminen ja vuokratyöntekijät 44
3 Työmaan tyypit 44
3.1 Uudisrakennustyöt 44
3.2 Muut urakalla tehtävät työt 45
4 Työstä sopiminen 45
4.1 Työmaasopimuksen solmiminen 46
5 Hinnoittelusäännöt 47
5.1 Urakkahinnoittelu 47
5.2 Muiden urakalla tehtävien töiden hinnoittelu 47
5.3 Urakkapalkka 50
5.4 Palkkaus ilman sopimista 51
5.5 Järjestöjen sopima poikkeus hinnoittelusääntöihin 51
5.6 Työhinnoittelun peruste 52
5.7 Takuupalkka 53
5.8 Neuvottelujen päättyminen 53

6 Lisä- ja muutostyöt 53
7 Urakkatyön sisältämät työt ja osapuolten velvoitteet 54
7.1 Yleistä 54
7.2 Kärkimies ja varakärkimies 54
7.3 Lisäkärkimiehet 55
7.4 Kärkimieslisän ja lisäkärkimieslisän muuttuminen työryhmän kokoonpanon vaikutuksesta 55
7.5 Kärkimiehen ajankäytön hyvittäminen urakkatyöryhmälle 56
7.6 Urakkaan sisältyvät kärkimiehen tehtävät 57
7.7 Urakkatyöryhmä 58
7.8 Urakkatyöryhmän suoritusvelvollisuuteen sisältyvät lisätehtävät 59
7.9 Urakkaan sisältyvät työn luonteeseen ja normaaliin suoritukseen liittyvät suoritteet ja toiminnot 59
7.10 Työnjohto sekä työohjeet ja piirustukset 59
7.11 Asennustarvikkeet, niiden tilaukset ja varastointi 61
7.12 Jäännöstarvikkeiden palauttaminen 62
7.13 Aputyöt 63
7.14 Henkilönostimet, työtelineet ja työvälineet 64
7.15 Työalueen siistiminen asennusjätteistä 64
7.16 Korvaus kohdan 7.15 mukaisesta siistimisestä 65
7.17 Urakkatyön keskeytyminen; urakkaan sisältymättömät työt 65
7.18 Urakan ulkopuolisten aikatyöpalkkojen huomioiminen urakan jaossa 66
7.19 Neuvotteluajan ja työn aloittamisvaiheen töiden huomioiminen urakan jaossa 66
8 Urakan loppuselvitys 67
8.1 Urakan loppuselvityksessä noudatettavat periaatteet 67
8.2 Urakan loppuselvitykseen valmistautuminen ja urakan valmistuminen 67
8.3 Urakkalaskelma 67
8.4 Urakkalaskelmien esittäminen ja urakan loppuselvitysaika 68
8.5 Urakkalaskelmien vertailu 68
8.6 Työn urakkahinnan poikkeuksellinen määräytyminen 69
8.7 Tehdyn työmäärän toteaminen piirustuksista tai valmiista työstä 70
8.8 Urakan loppuselvityksen ajalta maksettava palkka 70
8.9 Urakan loppuselvitykseen liittyvien erimielisyyksien ratkaiseminen 71
9 Urakan jakaminen 71
9.1 Urakan jakolaskelman laatimista edeltävät toimenpiteet 71
9.2 Urakan kokonaishinnan muodostaminen 71
9.3 Jaettavan urakan kokonaishinnan muodostaminen 72
9.4 Urakan ulkopuolella maksettavat korvaukset ja lisät 73
9.5 Urakkatyöryhmän jäsenten jako-osuuksien laskemisessa sovellettava jakoperustepalkka 73
9.6 Urakkatyöryhmän jäsenten jako-osuuksien ja loppupohjien laskeminen 75
9.7 Urakkaan kuuluvia töitä tehneet vuokratyöntekijät urakkaa jaettaessa 75
10 Urakkasumman maksaminen 76
10.1 Urakan loppupohjien maksaminen 76
10.2 Urakkapohjien maksu työsuhteen päättymisen jälkeen 76
10.3 Loppupohjien maksun viivästyminen 76
10.4 Urakkatyön aikana liian suurena maksetun urakkapalkan oikaiseminen 76
10.5 Urakanjakoselvitys 76
11 Katkaistu urakka 77
11.1 Väliaikaisesti katkaistu urakka 77
11.2 Lopullisesti katkaistu urakka 77

12 Urakkapalkkaan tai sen määräytymiseen liittyvien erimielisyyksien ratkaiseminen 77
8 § C TYÖEHTOSOPIMUKSEN YKSIKKÖHINTOIHIN PERUSTUVA URAKKAHINNOITTELU 77
9 § KORVAUSKESKITUNTIANSIO 78
10 § ODOTUSAIKA JA SEN KORVAUS 78
11 § LISÄT 79
12 § KOULUTUSSOPIMUS JA TYÖPAIKKAOHJAAJALISÄ 83
13 § KOULUTUSTA JA YRITYKSEN TOIMINNAN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVAT TILAISUUDET 84
14 § MATKAKUSTANNUKSET 85
15 § TUNTI-ILMOITUKSET 95
16 § PALKANMAKSUPÄIVÄ 96
17 § VUOSILOMA 97
18 § SAIRAUSAIKA, LÄÄKÄRINTARKASTUKSET SEKÄ PERHE JA HOITOVAPAAT 100
19 § ERINÄISIÄ KORVAUKSIA 103
20 § TYÖTURVALLISUUS 104
21 § LÄHETETYT TYÖNTEKIJÄT 105
22 § TYÖVÄLINEET JA SUOJAVAATETUS 106
23 § SOSIAALITILAT 107
24 § ERIMIELISYYDET JA NIIDEN RATKAISEMINEN 107
25 § AMMATTIYHDISTYSJÄSENMAKSUJEN PERIMINEN 107
26 § RYHMÄHENKIVAKUUTUS 108
27 § SOPIMUKSEN VOIMASSAOLOAIKA 108

LIITE 2 TES § 5 ESIMERKKILUETTELO JATKUVAA YHTEISTOIMINTAMENETTELYÄ SOVELLETTAESSA KÄSITELTÄVISTÄ ASIOISTA 109

LIITE 3 8 § C SÄHKÖISTYS- JA SÄHKÖASENNUSALAN URAKKAHINNOITTELU 1.6.2015 110

LIITE 4 TES 8 § B 5.2.1 PIIRROSESIMERKIT ASUNTOTUOTANTOHINNOITTELUN PERUSPISTEIDEN MÄÄRITELMISTÄ 149

LIITE 5 TES 14 § KOMENNUSMIESTEN MAJOITUSTASO 150

LIITE 6 YLEISSOPIMUS 151

YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ 151
Lähtökohtia 151
Perusoikeudet 151
Organisaatio yms. muutokset 151
1. LUKU: LUOTTAMUSMIESJA TYÖSUOJELUORGANISAATIOT 151
1.1 Luottamusmiesorganisaatio 151
1.2 Työsuojeluorganisaatiot 153
1.3 Ilmoitukset 155
2. LUKU: LUOTTAMUSMIESTEN, TYÖSUOJELUVALTUUTETUN, TYÖSUOJELUASIAMIEHEN SEKÄ HENKILÖSTÖN EDUSTAJIEN ASEMAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET 155
2.1 Vapautus työstä, yleisperiaatteet 155

2.2 Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun säännöllinen vapautus työstä 156
2.3 Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun tehtävän hoitoa koskevia määräyksiä 157
2.4 Ansionmenetyksen korvaaminen 157
2.5 Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettava erilliskorvaus 157
2.6 Luottamusmiehen, työsuojeluvaltuutetun, työsuojeluasiamiehen sekä henkilöstön edustajan työsuhde ja toimitilat 159
2.7 Työsuhdeturva 161
3. LUKU: TYÖNANTAJAN TIEDOTTAMISVELVOITTEET 163
3.1 Yritystä koskevat tiedot 163
3.2 Palkkatilastoja henkilöstötiedot 164
3.3 Tiedot työkannasta ja ulkopuolisesta työvoimasta 164
3.4 Työaikakirjanpito 164
3.5 Tietojen luottamuksellisuus ja salassapitovelvollisuus 164
4. LUKU: HENKILÖSTÖN KESKINÄINEN TIEDOTUSTOIMINTA JA KOKOUSTEN JÄRJESTÄMINEN 165
5. LUKU: KOULUTUS 165
5.1 Yhteinen koulutus 165
5.2 Ay-koulutus, työsuhteen säilyminen ja ilmoitusajat 166
5.3 Sosiaaliset edut 167
6. LUKU: ULKOPUOLISEN TYÖVOIMAN KÄYTTÖ 167
6.1 Ulkopuolinen työvoima 167
6.2 Ulkopuolisen työvoiman käyttöä koskeviin sopimuksiin sisällytettävät sopimusmääräykset 167
6.3 Vuokratyövoiman käytön edellytykset 168
6.4 Vuokratyöntekijän käyttämistä koskevat erityismääräykset vuokratyöntekijän tehdessä urakkaan sisältyvää työtä 168
6.5 Ulkopuolisen työvoiman käyttörajoitukset 169
6.6 Luottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle annettavat tiedot 169
6.7 Tilaajan selvitysvelvollisuus ja vastuu 169
7. LUKU: VOIMASSAOLO 170

VEROHALLINNON PÄÄTÖS VEROVAPAIDEN MATKAKUSTANNUSTEN KORVAUSTEN MÄÄRISTÄ VUONNA 2025 171

LIITE 7 MÄÄRÄAJAN LASKEMINEN 172

AAKKOSELLINEN ASIAHAKEMISTO 173

LIITE 1

SÄHKÖISTYS- JA SÄHKÖASENNUSALAN TYÖEHTOSOPIMUS 2025-2028 ALLEKIRJOITUSPÖYTÄKIRJA

Aika 16.5.2025

Paikka Sähkötekniset työnantajat STTA ry:n toimisto

Palvelualojen työnantajat PALTA ry:n toimisto

Sähköalojen ammattiliitto ry:n toimisto

Läsnä Sähkötekniset työnantajat STTA ry

Sari Rissanen

Jaakko Jokela

Keijo Ukkonen

Tuomo Hakala

Tomi Alanen

Pekka Karppinen

Jami Pohja

Turo Salmi

Sami Suomilammi

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Tuomas Aarto

Minna Ääri

Aki Raudas

Aino Pajari

Mika Karhunen

Samuli Ojala

Sähköalojen ammattiliitto ry

Jari Korpela

Tapio Heikkinen

Jari Ollila

Jari Kiviluoma

Hannu Luukkonen

Mika Sarja

Pekka Wirola

Santtu Lahtinen

Marko Pietikäinen

Jari Suvinen

Jyrki Vihlman

1 Lähtökohdat

Allekirjoittaneet järjestöt, Sähkötekniset työnantajat STTA ry, Palvelualojen työnantajat PALTA ry ja Sähköalojen ammattiliitto ry ovat 16.5.2025 hyväksyneet 8.5.2025 saavutetun neuvottelutuloksen Sähköistys- ja sähköasennusalan työehtosopimukseksi ajalle 1.4.2025 –31.3.2028.

Tällä pöytäkirjalla osapuolet sopivat uudistavansa 31.3.2025 saakka voimassa olevan Sähköistys- ja sähköasennusalan työehtosopimuksen määräykset tässä allekirjoituspöytäkirjassa todetuin muutoksin olemaan voimassa kohdassa 2 mainittuna aikana ja tavalla.

2 Sopimuskausi ja sopimuksen voimassaolo

Työehtosopimus on voimassa ajalla 1.4.2025–31.3.2028.

Työehtosopimus on voimassa 31.3.2028 jälkeenkin vuoden kerrallaan, ellei sitä ole kummaltakaan puolelta kirjallisesti irtisanottu viimeistään kahta kuukautta ennen työehtosopimuksen päättymistä.

Työehtosopimuksen irtisanomista koskeva ilmoitus on kirjallisesti toimitettava 31.1.2028 mennessä muille sopijaosapuolille.

Osapuolet tarkastelevat vuoden 2026 joulukuun aikana sopimuksen tavoitteiden toteutumista sekä arvioitavissa olevia talouden ja työllisyyden näkymiä sähköistys- ja sähköasennusalalla. Arvioinnin perusteella kullakin osapuolella on mahdollisuus irtisanoa työehtosopimus päättymään 31.3.2027. Irtisanomista koskeva ilmoitus on kirjallisesti toimitettava viimeistään 31.1.2027 muille sopijaosapuolille.

Uudesta työehtosopimuksesta neuvoteltaessa ovat aiemman työehtosopimuksen määräykset voimassa niin kauan, kunnes uusi työehtosopimus on tehty tai sopimusneuvottelut muuten ovat päättyneet.

3 Palkantarkistukset vuonna 2025

3.1 Aika- ja urakkapalkat

Työntekijöiden henkilökohtaisia aikapalkkoja ja sovittuja kuukausipalkkoja korotetaan 1.8.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,8 % suuruisella yleiskorotuksella.

Muunnettuja kuukausipalkkoja korotetaan 1.8.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien siten, että mainittuna ajankohtana

edellisessä kappaleessa kuvatulla tavalla korotettu työntekijän henkilökohtainen aikapalkka kerrotaan työehtosopimuksen 8 § A kohdan A 5 mukaisella kertoimella.

Sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelun (1.6.2015) urakkahinnoittelukerrointa korotetaan 2,8 % 1.8.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Työehtosopimuksen 8 § B kohdan 5.2.1 mukaista huoneistokohtaista asuntotuotanto- ja lisäpistehintaa korotetaan 1.8.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,8 %.

Vapaasti hinnoiteltuja, ns. könttäurakoita ja asuntotuotantohinnoitteluun perustuvia urakoita korotetaan jäljellä olevan työmäärän osalta 1.8.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,8 %.

3.2 Palkkataulukot

Perustuntipalkkataulukkoa, henkilökohtaista aikapalkka -taulukkoa, urakan takuupalkkoja sekä keskeytysajan, neuvotteluajan ja aloittamisvaiheen palkkoja sekä 8 § B 5.2 mukaista tavoiteansiota korotetaan 1.8.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,8 %:lla.

3.3 Lisät

Työehtosopimuksen 7 §:n 3.5 ja 3.6 kohtien vuorolisiä, 7 §:n 14.3 kohdan mukaista lisää, 8 § B 7.2 ja 7.3 kohdissa sekä 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuja lisiä korotetaan 1.8.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,8 %:lla.

Työehtosopimuksen 8 § A kohdan 3 mukaista erityistyölisää sekä paikallisesti sovittuja lisiä korotetaan 1.8.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,8 %:lla, ellei paikallisesti toisin sovita.

3.4 Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettavat korvaukset

Korotetaan pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettavaa korvausta 5,4 %:lla 1.8.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

3.5 Korvauskeskituntiansio

Työehtosopimuksen 9 §:n mukaisen korvauskeskituntiansion korotusprosentti

on ajalla 15.5.2025 – 31.3.2026 2,1 %.

Työntekijöille, joiden työsuhde on ollut voimassa ajalla 1.4.2025 - 14.5.2025 maksetaan kertakorvauksena korvauskeskituntiansion korotuksen myöhentymisestä 10,00 euroa 30.6.2025 mennessä.

4 Palkantarkistukset vuonna 2026

4.1 Aika- ja urakkapalkat

Työntekijöiden henkilökohtaisia aikapalkkoja ja sovittuja kuukausipalkkoja korotetaan 1.8.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,6 % suuruisella yleiskorotuksella.

Muunnettuja kuukausipalkkoja korotetaan 1.8.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien siten, että mainittuna ajankohtana edellisessä kappaleessa kuvatulla tavalla korotettu työntekijän henkilökohtainen aikapalkka kerrotaan työehtosopimuksen 8 § A kohdan A 5 mukaisella kertoimella.

Sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelun (1.6.2015) urakkahinnoittelukerrointa korotetaan 2,6 % 1.8.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Työehtosopimuksen 8 § B kohdan 5.2.1 mukaista huoneistokohtaista asuntotuotanto- ja lisäpistehintaa korotetaan 1.8.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,6 %.

Vapaasti hinnoiteltuja, ns. könttäurakoita ja asuntotuotantohinnoitteluun perustuvia urakoita korotetaan jäljellä olevan työmäärän osalta 1.8.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,6 %. Korotus toteutetaan 8 § B kohdan 9.2.2 mukaan.

4.2 Palkkataulukot

Perustuntipalkkataulukkoa, henkilökohtaista aikapalkka -taulukkoa, urakan takuupalkkoja sekä keskeytysajan, neuvotteluajan ja aloittamisvaiheen palkkoja sekä 8 § B 5.2 mukaista tavoiteansiota korotetaan 1.8.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,6 %:lla.

4.3 Lisät

Työehtosopimuksen 7 §:n 3.5 ja 3.6 kohtien vuorolisiä, 7 §:n 14.3 kohdan mukaista lisää, 8 § B 7.2 ja 7.3 kohdissa sekä 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuja lisiä korotetaan 1.8.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,6 %:lla.

Työehtosopimuksen 8 § A kohdan 3 mukaista erityistyölisää sekä paikallisesti sovittuja lisiä korotetaan 1.8.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,6 %:lla, ellei paikallisesti toisin sovita.

4.4 Korvauskeskituntiansio

Työehtosopimuksen 9 §:n mukaisen korvauskeskituntiansion korotusprosentti

on ajalla 1.4.2026 – 31.3.2027 2,7 %.

5 Palkantarkistukset vuonna 2027

5.1 Aika- ja urakkapalkat

Työntekijöiden henkilökohtaisia aikapalkkoja ja sovittuja kuukausipalkkoja korotetaan 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,4 % suuruisella yleiskorotuksella.

Muunnettuja kuukausipalkkoja korotetaan 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien siten, että mainittuna ajankohtana edellisessä kappaleessa kuvatulla tavalla korotettu työntekijän henkilökohtainen aikapalkka kerrotaan työehtosopimuksen 8 § A kohdan A 5 mukaisella kertoimella.

Sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelun (1.6.2015) urakkahinnoittelukerrointa korotetaan 2,4 % 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Työehtosopimuksen 8 § B kohdan 5.2.1 mukaista huoneistokohtaista asuntotuotanto- ja lisäpistehintaa korotetaan 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,4 %.

Vapaasti hinnoiteltuja, ns. könttäurakoita ja asuntotuotantohinnoitteluun perustuvia urakoita korotetaan jäljellä olevan työmäärän osalta 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,4 %. Korotus toteutetaan 8 § B kohdan 9.2.2 mukaan.

5.2 Palkkataulukot

Perustuntipalkkataulukkoa, henkilökohtaista aikapalkka -taulukkoa, urakan takuupalkkoja sekä keskeytysajan, neuvotteluajan ja aloittamisvaiheen palkkoja sekä 8 § B 5.2 mukaista tavoiteansiota korotetaan 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,4 %:lla.

5.3 Lisät

Työehtosopimuksen 7 §:n 3.5 ja 3.6 kohtien vuorolisiä, 7 §:n 14.3 kohdan mukaista lisää, 8 § B 7.2 ja 7.3 kohdissa sekä 11 ja 12 §:ssä tarkoitettuja lisiä

korotetaan 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,4 %:lla.

Työehtosopimuksen 8 § A kohdan 3 mukaista erityistyölisää sekä paikallisesti sovittuja lisiä korotetaan 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 2,4 %:lla, ellei paikallisesti toisin sovita.

5.4 Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettavat korvaukset

Korotetaan pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettavaa korvausta 2,4 %:lla 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta lukien.

5.5 Korvauskeskituntiansio

Työehtosopimuksen 9 §:n mukaisen korvauskeskituntiansion korotusprosentti on ajalla 1.4.2027 – 31.3.2028 2,7 %.

6 TEKSTIMUUTOKSET

Työehtosopimukseen tehtäväksi sovitut tekstimuutokset ilmenevät työehtosopimuksen tekstistä alleviivattuina ja sivuviivalla merkittynä.

7 TYÖRYHMÄT JA MUUT ASIAT

7.1 Urakkatyöryhmä

Työryhmä toimii jatkuvan neuvottelun periaatteella.

7.2 Aikapalkkatyöryhmä

Työryhmä käy sopimuskauden aikana läpi työehtosopimuksen aikapalkkausjärjestelmän määräykset ja esittää tarvittavat muutokset seuraavaan työehtosopimukseen tehtäväksi huomioiden seuraavat periaatteet:

- Palkkausjärjestelmän tulee olla osaamisperusteinen
- Palkkaryhmiä S-5
- HPO-järjestelmä päivitetään niin, että järjestelmä kestää aikaa
- Selkeyttää ja nykyaikaistaa palkkaryhmien osaamisvaatimukset ja määrittelee selkeämmät portaat palkkaryhmien välillä

7.3 Paikallisen sopimisen työryhmä

Työryhmä seuraa paikallisessa sopimisessa tapahtuneiden lainsäädäntömuutosten vaikutusta paikallisen sopimisen kehittymiseen.

Työryhmä valmistelee järjestöjen yhteisen koulutuksen paikallisesta sopimisesta.

7.4 Työehtosopimuksen terminologiaa ja vanhentuneita muotoiluja käsittelevä työryhmä

Työryhmä käy sopimuskauden aikana läpi työehtosopimuksen määräykset ja esittää tarvittavat muutokset seuraavaan työehtosopimukseen tehtäväksi.

7.5 Työpaikoilla tapahtuva ammatillinen koulutus ja työvoiman saanti

Sopijaosapuolet seuraavat sopimuskauden aikana toisen asteen ammatillisen koulutuksen uudistusta ja siihen liittyvää koulutussopimukseen perustuvaa työpaikoilla tapahtuvaa oppimista. Tavoitteena on selvittää, miten työpaikoilla tapahtuva opetus vaikuttaa työpaikkaohjaajien tehtävänkuvaan ja palkkaukseen sekä työpaikan yhteistoimintaan ja työntekijöiden asemaan, työhön, sähkötyöturvallisuuteen ja ansionmuodostukseen erityisesti urakalla tehtävissä töissä. Sopijaosapuolet arvioivat selvityksen perusteella edellyttääkö ammatillisen koulutuksen uudistus työehtosopimuksen määräysten muuttamista.

Sopijaosapuolet tarkastelevat sopimuskauden aikana myös ammatillisen koulutuksen laatua ja saatavuutta sekä sitä, vastaako koulutus alan yritysten ja henkilöstön tarpeita sekä selvittävät myös mahdollisuuksia yhteisiin toimenpiteisiin osaavan työvoiman saannin turvaamiseksi.

Osapuolet toteavat työehtosopimuksen 12 §:ään liittyen seuraavaa:

Sopijaosapuolet pitävät tärkeänä, että sähköalan perustutkintoja suorittavien opiskelijoiden koulutussopimuksen perusteella yrityksessä tapahtuva oppiminen toteutetaan siten, että opiskelijoille annetaan mahdollisimman hyvät edellytykset oppia käytännön työelämän taitoja henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaisesti.

Sopijapuolet toteavat edelleen, että yrityksellä tulee olla mahdollisuudet toteuttaa koulutussopimukseen ja/tai oppisopimuskoulutuksen mukainen oppiminen ammatillisesta koulutuksesta säädetyn lain (531/2017) mukaisesti.

Liitot suosittelevat, että työehtosopimuksen 12 §:ään liittyen koulutus- tai oppisopimukseen perustuvan opiskelun toimintatavat ja yleiset periaatteet käydään läpi yrityskohtaisessa yhteistoimintaelimessä tai pääluottamusmiehen kanssa.

Liitot korostavat, että koulutussopimukseen perustuvalla työnteolla ei ole tarkoitus korvata yrityksen tilapäistä tai pysyvää työvoiman tarvetta.

Liitot toteavat, että työpaikkaohjaajaksi ryhtyminen on vapaaehtoista ja henkilön tulee olla tehtävään halukas, motivoitunut ja riittävän ammattitaitoinen. Riittävä ammattitaito useissa tapauksissa edellyttää palkkaryhmän 3 osaamista.

8 JATKUVAN NEUVOTTELUN PERIAATE

Sopijaosapuolet jatkavat vireillä olevien ja esille nousevien asioiden käsittelyä jatkuvan neuvottelun periaatteen mukaisesti.

9 ALLEKIRJOITUKSET

Pöytäkirja allekirjoitetaan sähköisesti.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Sähkötekniset työnantajat STTA ry

Sari Rissanen

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Tuomas Aarto Minna Ääri

Sähköalojen ammattiliitto ry

Jari Korpela Tapio Heikkinen

SÄHKÖISTYS- JA SÄHKÖASENNUSALAN TYÖEHTOSOPIMUS

1 § SOPIMUKSEN SOVELTAMISALA

1 Tämän työehtosopimuksen määräyksiä sovelletaan Sähkötekniset työnantajat STTA ry:n ja Palvelualojen työnantajat PALTA ry:n (myöhemmin STTA ja PALTA) jäsenyritysten palveluksessa oleviin työntekijöihin, jotka työskentelevät

– sähkölaitteistojen rakennus-, korjaus-, huolto- ja ylläpitotöissä tai näihin läheisesti liittyvissä tehtävissä tai

– sähkölaitteiden korjaus- ja huoltotöissä.

Pöytäkirjamerkintä:

Sähkölaitteistolla ja -laitteella tarkoitetaan kaikilla jännitetasoilla toimivia kojeita, verkostoja ja järjestelmiä.

Sähkölaitteisto voi sijaita myös laivassa tai se voi liittyä tuotevalmistukseen.

2 Kohdassa 1. mainittu yritys voi kuulua tämän työehtosopimuksen soveltamispiiriin myös yksinomaan jonkin osastonsa tai toimintansa osalta.

2 § TYÖEHTOSOPIMUKSEN LIITTEIDEN NOUDATTAMINEN

Liitteenä olevat sopimukset ja sitovat asiakirjat ovat tämän työehtosopimuksen osia:

Liite 1 Työehtosopimuksen uudistamista koskeva pöytäkirja s. 6

Liite 2 Esimerkkiluettelo jatkuvaa yhteistoimintamenettelyä sovellettaessa käsiteltävistä asioista s.109

Liite 3 Sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelu 1.6.2015 s. 110

Liite 4 Piirrosesimerkit työehtosopimuksen 8 § B-kohdan 5.2.1 mukaisen asuntotuotantohinnoittelun peruspisteiden määritelmistä s. 149

Liite 5 Komennusmiesten majoitustaso s.150

Liite 6 Yleissopimus s. 151

Liite 7 Määräajan laskeminen s. 172

3 § TYÖRAUHAVELVOITE

1 Tämä työehtosopimus sitoo 1 §:ssä mainittuja työnantajajärjestöjä (STTA ja PALTA) ja niiden jäsenyrityksiä, jotka ovat tai sopimuksen voimassaoloaikana ovat olleet jommankumman yhdistyksen jäsenenä.

Tämä työehtosopimus sitoo myös Sähköalojen ammattiliitto ry:tä (myöhemmin Sähköalojen ammattiliitto) ja sen alayhdistyksiä sekä työntekijöitä, jotka ovat tai sopimuksen voimassaoloaikana ovat olleet näiden yhdistysten jäseniä.

2 Tämän sopimuksen voimassa ollessa ei saa toimeenpanna työehtosopimuksen määräyksiin kohdistuvia työehtosopimuslain tarkoittamia työtaistelutoimenpiteitä.

3 Allekirjoittaneet järjestöt ja niiden alayhdistykset ovat velvolliset huolehtimaan siitä, etteivät niiden jäseninä olevat yhdistykset, työnantajat tai työntekijät, joita sopimus koskee, ryhdy työtaistelutoimenpiteisiin eivätkä muutoinkaan riko työehtosopimuksen määräyksiä.

Allekirjoittaneet järjestöt ja niiden alayhdistykset ovat velvollisia välittömästi ryhtymään kaikin käytettävissä olevin keinoin toimenpiteisiin uhkaavan työtaistelun estämiseksi tai rikkoutuneen työrauhan palauttamiseksi.

Samoin allekirjoittaneet järjestöt ovat velvollisia ryhtymään heti työehtosopimusrikkomuksesta tai alkavasta rikkomisesta tiedon saatuaan kaikin käytettävissä olevin keinoin toimenpiteisiin rikkomisen estämiseksi tai lopettamiseksi.

4 Ennen poliittiseen tai myötätuntotyötaisteluun ryhtymistä siitä ilmoitetaan valtakunnansovittelijalle sekä asianomaisille työnantaja- tai työntekijäjärjestöille vähintään neljä päivää aikaisemmin. Ilmoituksessa on mainittava aiotun työtaistelun syyt, alkamishetki ja laajuus.

4 § PAIKALLINEN SOPIMINEN

1 Paikallinen sopiminen

STTA:n ja PALTA:n jäsenyrityksissä, joihin on valittu tämän työehtosopimuksen liitteen 6 mukaan pääluottamusmies, on mahdollista sopia paikallisesti tämän työehtosopimuksen määrittelemässä laajuudessa asioista, joita koskevissa työehtosopimusmääräyksissä on erikseen viitattu tähän paikallista sopimista koskevaan 4 §:ään.

Paikallinen sopiminen edellyttää avointa ja luottamusta synnyttävää vuoropuhelua työnantajan ja henkilöstön välillä. Ensisijaiseksi toimintamalliksi tulee omaksua valmius aloitteellisuuteen etsiä parhaat mahdolliset ratkaisut, joilla edistetään sekä yrityksen että henkilöstön etuja ja niiden yhteensovitusta paikalliset tarpeet huomioonottavalla tavalla. Osapuolten odotetaan ottavan vastuun oman työpaikkansa menestyksestä.

Yhteistoiminnalla ja paikallisella sopimisella sen osana vaikutetaan yrityksen tuottavuuden, kilpailukyvyn ja työllisyyden ylläpitoon ja kehittämiseen. Samalla luodaan edellytykset myös työhyvinvoinnin parantamiselle. Paikallinen sopiminen tulee ymmärtää erityisesti toiminnan kehittämisen välineeksi.

Liitot pitävät tärkeänä paikallisen sopimisen kehittämistä ja tukevat jäsenyrityksiä ja näiden työhönottopaikkoja paikallisista tarpeista lähtevien ratkaisujen saavuttamisessa.

2 Paikallisen sopimuksen osapuolet

Työntekijöitä yleisesti koskevista asioista sovitaan työehtosopimuksen neuvottelujärjestelmän mukaisesti ensisijaisesti työnantajan ja pääluottamusmiehen kesken. Mikäli pääluottamusmiestä ei ole valittu ja asianomainen työehtosopimusmääräys edellyttää pääluottamusmiehen paikallisen sopimuksen

osapuoleksi, paikallisten sopimusten tekemistä varten tulee perustaa paikallisen sopimisen työryhmä. Paikallisen sopimisen työryhmä voidaan perustaa, vaikka pääluottamusmies olisi valittu, mikäli työnantajan ja pääluottamusmiehen kesken niin sovitaan.

Paikallisen sopimisen työryhmään kuuluu enintään kaksi työnantajan edustajaa ja kaksi työntekijöiden edustajaa. Mikäli paikallisen sopimisen työryhmä sopii laajemmasta kokoonpanosta, toimii paikallisen sopimisen työryhmä pariteettiperiaatteella. Henkilöstö valitsee keskuudestaan paikallisen sopimisen työryhmän jäsenet, joista toinen on aina pääluottamusmies, jos sellainen on valittu.

Mikäli työpaikalle ei ole valittu pääluottamusmiestä, henkilöstö valitsee keskuudestaan edustajansa paikallisen sopimisen työryhmään. Paikallisen sopimisen työryhmän toimikausi on kaksi vuotta luottamusmieskausien mukaisesti, mikäli pääluottamusmies on valittu. Muuten paikallisen sopimisen työryhmän toimikaudesta sovitaan työryhmän jäsenten valinnan yhteydessä. Toimikausi voi olla kuitenkin enintään kaksi vuotta.

Pöytäkirjamerkintä: Luottamusmieskausi alkaa parittoman vuoden ensimmäisenä päivänä ja päättyy parillisen vuoden viimeisenä päivänä.

Paikallisen sopimisen työryhmän jäsenillä on oikeus osallistua koulutukseen Yleissopimuksen 5 luvun kohdan 5.1 mukaisesti.

Pääluottamusmiehen tekemä sopimus sitoo kaikkia niitä työntekijöitä, joihin noudatetaan tätä työehtosopimusta.

Luottamusmiehen tekemä sopimus sitoo kaikkia niitä työntekijöitä, joita luottamusmiehen on katsottava edustavan.

Yksittäistä työntekijää tai työryhmää koskevista asioista sovitaan työnantajan ja asianomaisen työntekijän tai työryhmän kesken.

Luottamusmiehen, yksittäisen työntekijän tai työryhmän tekemä sopimus ei saa olla ristiriidassa pääluottamusmiehen tekemän, samaa asiaa koskevan sopimuksen kanssa.

3 Sopimuksista tiedottaminen

Muu kuin pääluottamusmiehen kanssa tehty sopimus on työnantajan annettava tiedoksi pääluottamusmiehelle.

4 Paikallisen sopimuksen muoto

Paikallinen sopimus on solmittava kirjallisena ja sen tulee olla kohdassa 2 tarkoitettujen sopijaosapuolten allekirjoittama. Näiden määräysten vastainen sopimus on mitätön.

5 Paikallisen sopimuksen oikeusvaikutukset ja voimassaolo

Paikallinen sopimus on työehtosopimuksen osa ja sitä sovelletaan senkin jälkeen, kun työehtosopimuksen voimassaolo on lakannut siihen saakka, kunnes paikallinen sopimus on määräaikaisuuden tai irtisanomisen kautta päättynyt.

Jos yrityksessä syntyy erimielisyyttä paikallisen sopimuksen sisällöstä tai sen noudattamisesta, on työnantajan annettava Sähköalojen ammattiliitolle pyydettäessä sopimukset käyttöön erimielisyyden selvittämiseksi.

Sopimus voidaan solmia määräajaksi tai olemaan voimassa toistaiseksi.

Toistaiseksi voimassa oleva sopimus voidaan irtisanoa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen, ellei irtisanomisajasta ole muuta sovittu.

Määräajaksi solmittu sopimus voidaan irtisanoa työehtosopimuksen voimassaolon päätyttyä kuukauden kuluessa uuden työehtosopimuksen voimaantulon jälkeen kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen.

5 § TYÖSOPIMUS

1 Yleistä

Työnantajalla on oikeus ottaa ja erottaa työntekijä sekä oikeus johtaa ja valvoa työtä.

2 Työsopimus

Työhönoton yhteydessä on osapuolten laadittava kahtena kappaleena kirjallinen työsopimus, josta selviävät työsopimuslaissa tarkoitetut työsuhteen ehdot ja muut työsopimuslain selvitettäväksi määräämät tiedot, jollei niitä anneta erikseen kirjallisesti, kuten

- työnantajan nimi, Y-tunnus, kotipaikka ja liikepaikan osoite
- työntekijän nimi, henkilötunnus, osoite
- työntekijän pääasialliset työtehtävät
- työsopimuksen kestoaika:
  a) toistaiseksi voimassa oleva
  b) määräaikainen
- määräaikaisen työsopimuksen kesto ja peruste
- koeaika*
- noudatettava työehtosopimus
- työhönottopaikka**
- työntekopaikka tai jos työntekijällä ei ole pääasiallista kiinteää työntekopaikkaa, selvitys niistä periaatteista, joiden mukaan työntekijä työskentelee eri työkohteissa
- työnteon alkamisajankohta
- palkan ja muun vastikkeen määräytymisperusteet; palkka, palkkaryhmä

– palkanmaksukausi
– säännöllinen työaika
– vuosiloman määräytyminen
– irtisanomisaika tai sen määräytymisen peruste.

*Koeajan pituus on toistaiseksi voimassa olevissa tai vähintään 8 kuukautta kestävissä määräaikaisissa työsopimuksissa enintään 4 kuukautta.

Kahdeksan kuukautta lyhyemmissä määräaikaisissa työsopimuksissa koeaika saa olla enintään puolet työsopimuksen kestoajasta.

3 Työhönottopaikka

**Työhönottopaikalla tarkoitetaan sellaista yrityksen toimintaorganisaatioon liittyvää pysyväisluontoista toimipaikkaa (pää- tai haaratoimistoa), jossa työntekijä on työhön otettu.

4 Annettavat tiedot

Työhön otettaessa työnantaja ilmoittaa työntekijälle vakuutuslaitoksen, josta ryhmähenkivakuutus on otettu, sekä luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun nimet yhteystietoineen.

Työntekijä on velvollinen ilmoittamaan työnantajalle työsopimukseen merkittyjen osoitetietojensa muuttumisesta.

6 § TYÖSUHDETURVA

Työntekijöiden työsuhdeturva ja siihen liittyvät menettelytavat määräytyvät tämän sopimuksen osana noudatettavan työsopimuslain (55/2001) mukaan jäljempänä olevin poikkeuksin.

Työehtosopimuksen tarkoittamia määräaikoja laskettaessa noudatetaan liitteen 7 määräyksiä.

1 Koeaikapurun menettelytavat

Työsopimuksen purkamiseen koeaikana sovelletaan työsopimuslain 9:1 – 2 §:n ja 9:4 – 5 §:n menettelytapasäännöksiä.

2 Lomauttaminen

Työntekijä voidaan lomauttaa työsopimuslain (55/2001) 5 luvun 2 §:ssä säädetyllä perusteilla. Lomautusilmoitus on annettava lomautettavalle henkilökohtaisesti ja kirjallisena.

3 Vuorolomautus

Työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt toteavat, että lomautusjärjestelyjä harkittaessa tulee vuorolomautusmahdollisuus käsitellä yhtenä vaihtoehtona lomautuksen toteuttamiseksi.

4 Lomautuksen siirto

Työnantaja voi peruuttaa lomautusilmoituksen tai siirtää kerran lomautuksen toimeenpanoa alkamaan tiettynä päivänä tarvitsematta noudattaa uutta lomautusilmoitusaikaa. Ilmoitus peruutuksesta tai siirrosta on tehtävä viimeistään työn päättymispäivää edeltävänä työpäivänä, ensisijaisesti kirjallisesti tai milloin se ei kohtuudella ole mahdollista, muuten todistettavasti.

5 Lomautuksen tilapäinen keskeytys

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia tilapäisestä työstä tai ammatillisesta jatko- tai täydennyskoulutuksesta lomautuksen kestäessä, jolloin lomautus jatkuu välittömästi työn tekemisen tai koulutuksen jälkeen ja ilman eri lomautusilmoitusaikaa. Tilapäisestä työstä on kyse, jos työ kestää enintään neljä viikkoa.

Lomautuksen jatkuessa koulutuksen jälkeen ei lomautuspäiviä lasketa uudelleen vuosilomalain (162/2005) 7 § 2 momentin 7. kohdan mukaisiksi (30 lomautuspäivää) työssäolopäivien veroisiksi päiviksi.

6 Lomautus rangaistuksena

Työnantaja voi lomauttaa työntekijän määräajaksi lomautusilmoitusaikaa noudattamatta samoilla perusteilla, joilla työsopimus voitaisiin irtisanoa tai purkaa työntekijästä johtuvasta syystä.

7 Yhteistoimintamenettelyä koskevia määräyksiä

STTA:n ja PALTA:n jäsenyrityksissä, joissa on säännöllisesti vähintään 20 palkansaajaa, voidaan poiketa yhteistoiminnasta yrityksissä säädetyn lain (1333/2021) 3. luvun mukaisesta menettelystä työvoiman käyttöä vähennettäessä silloin, kun kysymyksessä on työhönottopaikkakohtaisesti enintään yhdeksään työntekijään kohdistuvasta lomautuksesta, jatkuvan neuvottelumenettelyn periaatetta noudattaen seuraavasti:

7.1 Työnantaja ja pääluottamusmies neuvottelevat työhönottopaikkakohtaisesti osapuolten sopimin määräajoin vähintään kuusi (6) kertaa vuodessa yhteistoimintalain piiriin kuuluvista asioista.

Kokouksista pidetään pöytäkirjaa, jonka osallistujat allekirjoituksellaan hyväksyvät.

7.2 Jatkuvaa neuvottelumenettelyä toteutettaessa

- työnantajalla on oikeus poiketa edellä mainitun lain 19 §:n kirjallista neuvotteluesitystä koskevista säännöksistä
- työnantajan katsotaan edellä mainitun lain 23 §:n säännöksistä poiketen täyttäneen neuvotteluvelvoitteensa, kun jatkuvaa neuvottelumenettelyä toteutettaessa on yhden kerran neuvoteltu pääluottamusmiehen kanssa
- alihankintasopimusten mahdollisia henkilöstövaikutuksia käsitellään yrityksissä säännöllisesti resurssiennusteiden tarkastelun yhteydessä.

7.3 Jatkuvan neuvottelumenettelyn käyttämisestä on sovittava 4 §:n mukaisesti työnantajan ja pääluottamusmiehen kesken kirjallisesti. Jatkuvaa

neuvottelumenettelyä varten työehtosopimusosapuolet ovat tehneet esimerkkiluettelon käsiteltävistä asioista (liite 2, sivu 109).

Mikäli jatkuvaa neuvottelumenettelyä ei toteuteta kirjallisen sopimuksen mukaisesti, noudatetaan yhteistoimintalakia sellaisenaan.

8 Irtisanominen

8.1 Työnantajan irtisanoessa noudatetaan seuraavia irtisanomisaikoja:

Työsuhde jatkunut keskeytyksettä	Irtisanomisaika
alle 1 vuoden –	14 vuorokautta
1 vuoden, mutta alle 3 vuotta	1 kk
3 vuotta, mutta alle 5 vuotta	2 kk
5 vuotta, mutta alle 10 vuotta	3 kk
10 vuotta tai enemmän	4 kk

8.2 Työntekijän irtisanoessa 14 vuorokautta

8.3 Työntekijän muutosturva

Jolleivät työnantaja ja työntekijä työnantajan irtisanottua työsopimuksen työsopimuslain (55/2001) 7. luvun 3 §:ssä tai 7 §:ssä tarkoitetuilla perusteilla ole sopineet muuta, työntekijällä on oikeus vapaaseen täydellä palkalla osallistuakseen julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta säädetyn lain (916/2012) tarkoittaman työllistymisohjelman laatimiseen, sen mukaiseen työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen, harjoitteluun ja työssä oppimiseen tai oma-aloitteeseen tai viranomaisaloitteiseen työpaikan hakuun ja työhaastatteluun tai uudelleensijoitusvalmennukseen.

Työntekijät, jotka ovat irtisanomishetkellä täyttäneet vähintään 55 vuotta, saavat käyttää työllistymisvapaata myös julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetun lain (670/2022) 5 a luvussa tarkoitettuun muutosturvakoulutukseen sekä osaamis- ja työkykykartoituksen tekemiseen.

Työllistymisvapaan pituus määräytyy työntekijän iän ja työsuhteen pituuden mukaan seuraavasti:

Työntekijän ikä irtisanomishetkellä enintään 54 vuotta	Työntekijän ikä irtisanomishetkellä vähintään 55 vuotta
a) enintään 5 päivää, jos työntekijän työsuhde on kestänyt enintään 4 vuotta	a) enintään 5 päivää, jos työntekijän työsuhde on kestänyt enintään 4 vuotta
b) enintään 10 päivää, jos työntekijän työsuhde on kestänyt yli 4, mutta enintään 8 vuotta	b) enintään 15 päivää, jos työntekijän työsuhde on kestänyt yli 4, mutta enintään 8 vuotta
c) enintään 20 päivää, jos työntekijän työsuhde on kestänyt yli 8 vuotta	c) enintään 25 päivää, jos työntekijän työsuhde on kestänyt yli 8 vuotta

Työntekijän on ennen työllistymisvapaan tai sen osan käyttämistä ilmoitettava siitä ja vapaan perusteesta työnantajalle niin hyvissä ajoin kuin mahdollista sekä pyydettäessä esitettävä vapaamuotoinen selvitys vapaan pitämisestä.

Työllistymisvapaan käyttämisestä ei saa aiheutua työnantajalle merkittävää haittaa.

Pöytäkirjamerkintä:

Täydellä palkalla tarkoitetaan korvauskeskituntiansiota.

8.4 Irtisanomisajan palkka

Irtisanomisajan palkkaa vahingonkorvausluonteisesti maksettaessa ja maksettaessa korvausta työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä vahingonkorvausten määrän laskemisen perusteena käytetään työehtosopimuksen korvauskeskituntiansiota. Kuukausipalkkaiselle työntekijälle korvaus määräytyy vuosilomalain (162/2005) 10 §:n mukaisin perustein.

8.5 Työn odottaminen irtisanomisaikana

Jos yrityksen toiminta on lakkautettu, työntekijä on vapautettu työvelvollisuudesta tai muutoin olosuhteista käy ilmi, ettei työnantajan tarkoituksena ole tarjota irtisanotulle työntekijälle uutta työtä, on kyseiseltä osalta irtisanomisaikaa maksettava korvauskeskituntiansion mukaista korvausta.

8.6 Vähentämisjärjestys

Muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä tapahtuneen irtisanomisen ja lomauttamisen yhteydessä on mahdollisuuksien mukaan noudatettava sääntöä, jonka mukaan viimeksi irtisanotaan tai lomautetaan yrityksen toiminnalle tärkeitä ammattityöntekijöitä ja saman työnantajan työssä osan työkyvystään menettäneitä. Tämän säännön lisäksi kiinnitetään huomiota myös työsuhteen kestoaikaan ja työntekijän huoltovelvollisuuden määrään.

8.7 Työntarjoamisvelvoitteen alueellinen rajoittaminen

Tilanteissa, joissa työnantajalla on työsopimuslakiin tai työehtosopimukseen perustuva työntarjoamisvelvollisuus työntekijälle irtisanomiseen, lomauttamiseen, osa-aikaistamiseen tai takaisinottovelvoitteeseen liittyen, rajoittuu tämä velvollisuus alueellisesti työhön, jota on tarjolla työntekijän työsopimuksen mukaisessa työhönottopaikassa tai enintään 80 kilometrin päässä työntekijän vakituisesta työnantajan tiedossa olevasta asuinpaikasta.

Mikäli työntekijä kuitenkin ilmoittaa työnantajalle kirjallisesti olevansa kiinnostunut kaikkialla Suomessa tarjolla olevista työtehtävistä, ei edellisessä kappaleessa tarkoitettua alueellista rajausta työnantajan työntarjoamisvelvollisuuteen sovelleta. Työnantajan tulee kysyä työntekijältä tämän kiinnostuksesta alueellisesti rajoittamattomaan töiden vastaanottamiseen.

8.8 Työsähköposti ja muut sähköiset järjestelmät työsuhteen päättyessä

Työntekijälle on annettava mahdollisuus työsähköpostin tai muun työnantajan sähköisen järjestelmän sisältämän henkilökohtaisen aineiston edelleen

lähettämiseen ja/tai sen tyhjentämiseen henkilökohtaisesta aineistosta työsuhteen päättyessä

8.9 Työntekijän takaisin ottaminen

Työsopimuslain mukaisesta takaisinottovelvollisuudesta voidaan poiketa työnantajan ja työntekijän välisellä, työsuhdetta päätettäessä tehtävällä sopimuksella.

Tiedusteltaessa työvoimaviranomaiselta työsopimuslain tarkoittaman takaisinottovelvollisuuden aikana, onko sen välityksellä yrityksen entisiä työntekijöitä edelleen työtä vailla, on kiinnitettävä huomiota siihen, että tiedusteluajankohdan ja uuden työntekijän työsuhteen alkamisajankohdan välinen aika ei muodostu sellaiseksi, että irtisanottujen työntekijöiden asema aiheettomasti heikentyy.

7 § TYÖAIKA

Työsuhteissa noudatetaan työaikalain säännösten ohella tässä sovittuja työaikaa koskevia ehtoja.

1 Työviikko ja työvuorokausi

Työviikko alkaa maanantaina työntekijän työvuoron alkaessa ja työvuorokausi alkaa työntekijän työvuoron alkaessa, ellei paikallisesti 4 §:n mukaisesti kirjallisesti toisin sovita.

2 Säännöllinen työaika

Säännöllinen työaika on enintään 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa. Työntekijän säännöllinen työaika on määritettävä työsopimuksessa.

Alle 4 tunnin vuorokautista työaikaa ei tule käyttää, elleivät työntekijän tarpeet tai muu perusteltu syy tätä edellytä. Työnantajan on etukäteen ilmoitettava työntekijälle tämän työpäivät ja työtunnit palkanmaksukausittain.

3 Työajan säännönmukainen sijoitus, vapaapäivät

3.1 Työ alkaa päivätyössä yleensä aikaisintaan klo 07.00 ja päättyy viimeistään klo 17.00.

3.2 Mikäli työntekijän ei ole ennen työn aloittamista välttämätöntä käydä työhönottopaikassa, alkaa ja loppuu vuorokautinen työaika työn tekemispaikalla.

Tarveaineiden ja työkalujen haku sekä palautus samoin kuin työstä mahdollisesti johtuvat selvittelyt suoritetaan työaikana.

3.3 Noudatettaessa tämän kohdan tarkoittamaa viikoittaista työaikaa työntekijällä tulee olla sunnuntain lisäksi toinen vapaapäivä, joka on lauantai, ellei laadittu työvuoroluettelo muuta määrää.

3.4 Arkipyhäviikolla lauantaipäivät ovat vapaapäiviä sekä joulu- ja juhannusaatot ovat vapaapäiviä, ellei työvuoroluettelo toisin määrää.

3.5 Vuorotyö on työtä, joka on järjestetty kahteen tai useampaan työvuoroon.

Varsinaisesta vuorotyöstä maksetaan ilta- ja yövuoron tunneilta erityistä vuorolisää alla olevan taulukon mukaisesti siinä mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

	1.8.2025-31.7.2026 €/h	**1.8.2026-30.6.2027 €/h**	**1.7.2027-31.3.2028 €/h**
Iltavuorolisä vuorotyössä klo 14.00–22.00	1,45	1,49	1,53
Yövuorolisä vuorotyössä klo 22.00–06.00	2,65	2,72	2,79

3.6 Iltatyö on työtä, jota tehdään yrityksessä käytössä olevasta työajasta poikkeavana työaikana klo 18.00–22.00. Yötyötä on työ, joka tehdään klo 22.00–06.00.

Iltatyöstä sekä yötyöstä, joka ei ole vuorotyötä eikä ylityötä, maksetaan erityistä ilta- tai yötyölisää alla olevan taulukon mukaisesti siinä mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

	1.8.2025-31.7.2026 €/h	**1.8.2026-30.6.2027 €/h**	**1.7.2027-31.3.2028 €/h**
Iltatyölisä työssä, joka ei ole vuorotyötä eikä ylityötä klo 18.00–22.00	1,45	1,49	1,53
Yötyölisä työssä, joka ei ole vuorotyötä eikä ylityötä klo 22.00–06.00	2,65	2,72	2,79

4 Tauot

4.1 Elleivät erityiset työn järjestelyyn liittyvät syyt muuta vaadi, työvuoron puoliväliin sijoitetaan tunnin kestävä ruokailutauko, jona aikana työntekijä voi poistua työpaikaltaan. Ruokailutaukoa ei lueta työajaksi.

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia puolen tunnin ruokatauosta.

4.2 Työntekijällä on oikeus pitää vähintään 6 tunnin työaikana työvuoron ensimmäisellä ja toisella puoliskolla yksi 12 minuutin pituinen kahvitauko. Ne luetaan työajaksi.

Suoritettaessa yli-, ilta- ja yötyötä on työntekijälle annettava joka kahden tunnin kuluttua 12 minuutin pituinen lepotauko. Mikäli yli tunnin kestävä ylityö alkaa välittömästi tavallisen työajan päätyttyä, on työntekijällä oikeus pitää 15 minuutin tauko jo ennen ylityön aloittamista. Edellä mainitut tauot luetaan työajaksi.

5 Ylityöt

Ylityöllä tarkoitetaan säännöllisen työajan ylittävää työtä, jota tehdään työnantajan aloitteesta ja työntekijän suostumuksella.

6 Vuorokautinen ylityö

6.1 Vuorokautisella ylityöllä tarkoitetaan tämän työehtosopimuksen 7 § 2. kohdassa mainitun säännöllisen vuorokautisen enimmäistyöajan tai laaditun työtuntijärjestelmän lisäksi työvuorokauden aikana tehtyä työtä.

6.2 Vuorokautisesta ylityöstä maksetaan työpalkan lisäksi ylityölisää, jonka suuruus kahdelta ensimmäiseltä tunnilta on 50 % ja seuraavilta tunneilta 100 % korvauskeskituntiansiosta.

7 Viikoittainen ylityö

7.1 Viikoittaisella ylityöllä tarkoitetaan työtä, joka ylittää työehtosopimuksen 7 § 2. kohdassa mainitun säännöllisen viikoittaisen enimmäistyöajan tai laaditun työtuntijärjestelmän mukaan määräytyvän säännöllisen viikoittaisen työajan.

7.2 Viikoittaisesta ylityöstä maksetaan työpalkan lisäksi ylityölisää, jonka suuruus kahdeksalta ensimmäiseltä tunnilta on 50 % ja seuraavilta tunneilta 100 % korvauskeskituntiansiosta.

Pöytäkirjamerkintä:

Viikonloppuina (la–su) tehty viikkoylityö korvataan siten, että 8 ensimmäistä tuntia on 50 % ja seuraavat 100 % korvauskeskituntiansiosta.

8 Työajan enimmäismäärä

Työaikalain (872/2019) 18 §:n mukaisena työajan ja liukuvan työajan enimmäismäärän tarkastelujaksona STTA:n ja PALTA:n jäsenyrityksissä voidaan käyttää 12 kuukauden pituista ajanjaksoa.

9 Työaikaan rinnastettava aika

Vuorokautista ja viikoittaista ylityötä koskevaa korvausta laskettaessa työaikaan rinnastetaan kaikki sellainen aika,

– jolta työnantaja lain tai tämän työehtosopimuksen mukaan maksaa työntekijälle palkkaa tai ansionmenetyksen korvausta; tai
– jona työntekijä on ollut lomautettuna; tai
– on työvuoroluettelon mukaisena säännöllisenä työaikana osallistunut ammattiliiton tai asianomaisen ammatillisen keskusjärjestön hallintoelinten kokouksiin, tätä työehtosopimusta koskeviin neuvotteluihin tai tämän työehtosopimuksen osapuolina olevien järjestöjen välisellä sopimuksella

perustettujen työryhmien neuvotteluihin.

Kunnallisten hallintoelinten kokouksiin (19 §) osallistuminen ei kuitenkaan rinnastu työaikaan.

10 Sunnuntaityö

Sunnuntaina tai kirkollisena juhlapäivänä tehdystä työstä maksetaan työpalkan ja mahdollisten ylityölisien lisäksi lain mukaisena sunnuntaityökorotuksena kultakin työtunnilta lisä, jonka suuruus on 100 % korvauskeskituntiansiosta.

11 Viikkolepo

Mikäli työntekijälle ei työviikon aikana ole ollut mahdollista antaa työaikalain (605/1996) edellyttämää yhtäjaksoista 35 tunnin viikoittaista vapaa-aikaa (viikkolepo), korvataan sen aikana tehty työ maksamalla ko. tunneilta korvauskeskituntiansion mukainen korvaus tai antamalla vastaava määrä palkallista vapaata em. palkalla kuukauden kuluessa työn suorittamisesta.

12 Odottamattomat työt ja hälytysluontoiset työt

12.1 Mikäli työntekijän kanssa hänen työvuoronsa aikana sovitaan, että työntekijän tulisi työpaikalta välillä poistuttuaan saman työvuorokauden aikana palata työhön, maksetaan hänelle odottamattomasta työstä valmistautumis- ja peseytymiskorvauksena työntekijän korvauskeskituntiansion mukainen palkka yhdeltä tunnilta. Odottamattoman työn varsinaiselta työajalta maksetaan palkka lain ja tämän työehtosopimuksen mukaan. Lyhyemmältä kuin yhden tunnin työajalta maksetaan tunnin palkka.

12.2 Mikäli työntekijän kanssa sovitaan hänen poistuttuaan jo työstä, että työntekijä tulee uudelleen työhön ennen seuraavan säännöllisen työvuoronsa alkamista, maksetaan hänelle hälytysluonteisesta työstä valmistautumis- ja peseytymiskorvauksena kahden tunnin palkka korvauskeskituntiansion mukaan.

Hälytysluontoisen työn varsinaiselta työajalta maksetaan 100 %:n lisä (sisältää ylityölisän) korvauskeskituntiansion mukaan kuitenkin enintään työntekijän seuraavan säännöllisen työvuoron alkuun saakka. Lyhyemmältä kuin yhden tunnin työajalta maksetaan kuitenkin tunnin palkka.

12.3 Em. palkan lisäksi suoritetaan työntekijälle lain ja tämän työehtosopimuksen kulloinkin määrittelemät sunnuntaityölisä, TES 11 §:n mukaiset lisät (ns. erikoislisät) ja mahdollinen viikkolepokorvaus.

12.4 Odottamattomassa ja hälytysluontoisessa työssä matkustusaika luetaan työaikaan. Työmatkasta johtuvat matkakulujen korvaukset ja matkustusaika määräytyvät todellisen kuljetun matkan ja tämän työehtosopimuksen 14 §:n mukaan.

13 Varallaolo ja varallaoloaikana tehtävä työ

13.1 Varallaololla tarkoitetaan järjestelyä, jossa työntekijä on kohdissa 13.3 ja 13.4 tarkoitettujen sopimusten nojalla velvollinen olemaan vapaa-aikanaan tavoitettavissa niin, että hänet tarvittaessa voidaan kutsua töihin.

13.2 Varallaoloaika ei ole työaikaa. Varallaoloajan pituus ja varallaolon toistuvuus eivät saa haitata kohtuuttomasti työntekijän vapaa-ajan käyttöä.

13.3 Varallaolosta, siitä maksettavasta korvauksesta ja/tai mahdollisesta lähtörahasta, joka maksetaan, kun työntekijä varallaoloaikana kutsutaan työhön, on sovittava kirjallisesti pääluottamusmiehen tai pääluottamusmiehen puuttuessa varallaoloon osallistuvan henkilöstön kanssa yhteisesti. Sopimuksesta on käytävä ilmi varallaolon kesto ja sen luonne.

13.4 Varallaoloon liittymisestä sovitaan kirjallisesti työnantajan ja työntekijän kesken. Sopimuksesta annetaan kopio pääluottamusmiehelle.

13.5 Työnantaja vastaa varallaoloon liittyvistä yhteydenpitovälineistä, ellei varallaolosopimuksessa ole toisin sovittu.

13.6 Jos työntekijä on varallaolon aikana velvollinen oleskelemaan asunnossaan, josta hänet voidaan tarvittaessa kutsua työhön, varallaoloon käytetystä ajasta on vähintään puolet korvattava joko rahassa tai vastaavalla säännöllisenä työaikana annettavalla palkallisella vapaa-ajalla. Varallaolokorvaus määräytyy työntekijän henkilökohtaisen kokonaisansion (8 § A 4) mukaan.

13.7 Jos työntekijällä ei ole varallaoloaikana velvollisuutta oleskella asunnossaan, sovitaan kohdan 13.3 mukaisessa varallaolosopimuksessa, kuinka suuri prosenttiosuus varallaoloajasta korvataan työntekijälle joko rahassa tai vastaavalla säännöllisenä työaikana annettavalla palkallisella vapaa-ajalla. Sovittavan korvauksen määrässä on otettava huomioon varallaolosta työntekijän vapaa-ajan käytölle aiheutuvat rajoitukset.

Varallaolokorvaus määräytyy työntekijän henkilökohtaisen kokonaisansion (8 § A 4) mukaan. Varallaolokorvaus voidaan tämän kohdan tarkoittamissa tapauksissa sopia myös kiinteänä euromääräisenä korvauksena.

13.8 Jos kohdassa 13.3 tarkoitetussa varallaolosopimuksessa on sovittu lähtörahasta sopimatta kuitenkaan sen määrästä, lähtöraha on tämän sopimuksen 7 §:n kohdan 12.2 hälytysluontoista työtä koskevan valmistautumis- ja peseytymiskorvauksen suuruinen.

13.9 Työajalta, joka tehdään, kun varalla ollut työntekijä kutsutaan työhön, maksetaan 100 %:n lisä (sisältää ylityölisän) korvauskeskituntiansion mukaan kuitenkin enintään siihen asti, kunnes yrityksessä käytännössä oleva työntekijän työaika seuraavana aamuna alkaa. Mikäli työ suoritetaan sunnuntaina tai muuna lepopäivänä, jatkuu em. 100 %:n lisä koko työn ajan päättyen kuitenkin kuten edellä on sanottu. Lyhyemmältä kuin yhden tunnin työajalta maksetaan tunnin palkka. Matkustusaika työntekopaikalle ja takaisin luetaan työaikaan.

13.10 Edellä mainitun työajan palkan lisäksi suoritetaan työntekijälle lain ja tämän työehtosopimuksen kulloinkin määrittelemät sunnuntaityö-, viikkolepokorvaus sekä TES 11 §:n mukaiset lisät.

13.11 Kohdan 13.3 tarkoittama varallaolosopimus samoin kuin kohdan 13.4 tarkoittama sopimus liittymisestä varallaoloon voidaan päättää irtisanomalla noudattaen kuuden viikon pituista irtisanomisaikaa.

14 Työvuoroluettelot, työajan siirtäminen

14.1 Työnantaja laatii kirjallisesti työvuoroluettelon, josta on käytävä ilmi säännöllisen työajan alkamis- ja lopettamisajat, päivittäisten lepoaikojen ajankohdat, vapaapäivät sekä viikkolepo.

14.2 Alle 4 tunnin työvuoroja ei tule käyttää, elleivät työntekijän tarpeet tai muu perusteltu syy tätä edellytä.

14.3 Poikkeavan työajan järjestelyä (vuoro-, ilta- tai yötyötä) varten on työvuoroluettelot laadittava ja ilmoitettava kaksi (2) viikkoa ennen työntekijän ensimmäistä työvuoroa, ellei paikallisesti 4 §:n mukaisesti toisin sovita.

Mikäli laaditusta työvuoroluettelosta poiketaan siten, että muutetun työvuoron ja sitä koskevan ilmoituksen väliin jää vähemmän kuin kolme työntekijän työvuoroa, työntekijälle on maksettava hänen kolmeen ensimmäiseen työvuoroonsa sijoittuvilta, aiemmasta työajasta poikkeavilta tunneilta lisää alla olevan taulukon mukaisesti siinä mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

1.8.2025-31.7.2026	2,90 €/h
1.8.2026-30.6.2027	2,98 €/h
1.7.2027-31.3.2028	3,05 €/h

14.4 Edellä tarkoitettua työvuoroluetteloa muutetaan ensisijaisesti sopimalla. Mikäli asiasta ei voida sopia, työnantajalla on oikeus muuttaa työvuoroluetteloa töiden järjestelyyn liittyvästä painavasta syystä. Tällöin tulevat noudatettaviksi edellä olevat kohdan 14.3 määräykset.

14.5 Mikäli työntekijälle maksetaan ansionmenetyksen korvausta yli sen ajanjakson, jonka ajaksi työvuoroluettelo on laadittu, katsotaan yli menevien päivien työvuorojen olevan 8 tunnin mittaisia. Muulloin ansionmenetyksen korvaus maksetaan työvuoroluettelon mukaisesti.

14.6 Ellei kirjallista työvuoroluetteloa ole tehty, ovat yli 8 tunnin päivittäiset työajan tunnit ylityötä ja yli 40 tuntia viikossa ylittävät tunnit viikoittaista ylityötä. (Huomioi tulkinta kohdassa ”Viikoittainen ylityö”.)

Arkipyhät samoin kuin juhannus- ja jouluaatto sekä pääsiäislauantai lyhentävät viikoittaista työaikaa vastaavasti. Jos työntekijällä on työvuoroluettelon mukaan työvuoro em. päivinä, on hänelle annettava työaikaa vastaava palkaton arkipyhävapaa tasoittumisjakson aikana. Työajan tasoittumispäivät eivät voi sijoittua edellä lueteltuihin päiviin, vuosilomapäiviin eikä työajan lyhennyspäiviin.

15 Paikallinen sopiminen keskimääräisestä työajasta

15.1 Työaika voidaan 4 §:n mukaisesti paikallisesti sopia keskimääräiseksi siten, että työaika tasoittuu enintään 12 viikon aikana 40 tuntiin viikossa. Vuorokautinen työaika on tällöin enintään 10 tuntia ja viikoittainen enintään 50 tuntia.

15.2 Alle 4 tunnin työvuoroja ei tule käyttää, elleivät työntekijän tarpeet tai muu perusteltu syy tätä edellytä.

15.3 Sovittaessa säännöllinen työaika keskimääräiseksi, on työtä varten ennakolta määriteltävä aika, jonka kuluessa säännöllinen työaika tasoittuu säädettyyn keskimäärään (= tasoittumisjärjestelmä).

15.4 Keskimääräiseksi järjestettyä työaikaa varten on työvuoroluettelo laadittava siten, että vähintään kolmen viikon työvuorot ovat tiedossa etukäteen.

15.5 Työntekijän lomautus ei voi alkaa ennen kuin työaika on tasoitettu samaan työtuntimäärään kuin päivätyössä vastaavana aikana.

15.6 Jos työntekijän työsuhde päättyy muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä niin, ettei tasoittumisvapaata anneta ennen työsuhteen päättymistä, maksetaan tehdyiltä työtunneilta, jotka ylittävät työtuntijärjestelmän mukaisen työajan, ylityökorvaus tämän työehtosopimuksen ylityömääräysten mukaisesti.

Arkipyhäviikolla on arkipäiväksi sattuvan juhlapäivän aaton ja lauantain säännöllinen työaika enintään kahdeksan tuntia, ellei laadittu työtuntijärjestelmä toisin määrää. Pääsiäislauantai, juhannusaatto ja jouluaatto ovat vapaapäiviä, elleivät erityiset syyt muuta vaadi.

16 Arkipyhät, arkipyhäkorvaus ja itsenäisyyspäivän palkka

16.1 Muulle kuin kuukausipalkkaiselle työntekijälle maksetaan uudenvuodenpäivältä, loppiaiselta, pitkäperjantailta, toiselta pääsiäispäivältä, vapunpäivältä, helatorstailta, juhannusaatolta, itsenäisyyspäivältä, jouluaatolta sekä ensimmäiseltä ja toiselta joulupäivältä arkipyhäkorvauksena jäljempänä mainituin edellytyksin korvauskeskituntiansion mukainen palkka työtuntijärjestelmän mukaisilta säännöllisiltä työtunneilta, mikäli mainitut päivät muuten olisivat olleet hänen työpäiviään tai työajan tasoittumispäiviä tai poissaoloon on ollut työnantajan lupa.

16.2 Tämän sopimuksen 7 §:n kohdan 15.1 mukaisesti sovittua työtuntijärjestelmää tekeville työntekijöille maksetaan arkipyhäkorvaus 8 tunnilta korvauskeskituntiansion mukaan laskettuna.

16.3 Arkipyhäkorvaus maksetaan, kun arkipyhä sijoittuu päiväksi, jota edeltävältä tai seuraavalta päivältä maksetaan työntekijälle palkkaa tai korvausta jonkin tämän työehtosopimuksen kohdan mukaan.

16.4 Arkipyhän jommallakummalla puolella voi olla myös vapaapäiviä (esim. lauantai tai sunnuntai).

16.5 Arkipyhäkorvaus maksetaan myös taloudellisista ja tuotannollisista syistä toimeenpannun lomautuksen alkamista seuranneen kahden ensimmäisen viikon ajalle sisältyvältä arkipyhältä.

16.6 Mikäli työntekijä on työssä päivänä, jolta arkipyhäkorvausta tulee kohdan 16.1 mukaan maksaa, maksetaan hänelle arkipyhäkorvauksen lisäksi palkkaa samojen perusteiden mukaan kuin sunnuntaityöltä.

16.7 Uudenvuodenpäivän, loppiaisen, vapunpäivän, helatorstain tai

itsenäisyyspäivän sattuessa tiistaiksi, keskiviikoksi tai torstaiksi, voidaan pääluottamusmiehen tai työryhmän kanssa sopia 4 §:n mukaisesti sunnuntaityökorotuksen maksamisesta tai sen suuruudesta toisin. Järjestelyn tarkoituksena on mahdollistaa säännöllisen työajan siirto työtuntijärjestelmän mukaiselle vapaapäivälle kustannusneutraalisti, milloin se on työjärjestelyiden johdosta tarkoituksenmukaista.

Sopimus tulee tehdä viimeistään kahta viikkoa ennen kyseistä arkipyhää, tuntityössä työhönottopaikkakohtaisesti ja urakkatyössä työmaakohtaisesti.

Työntekijälle on annettava säännöllisenä työaikana tehtyä työaikaa vastaava palkaton työssäoloon rinnastettava arkipyhävapaa. Vapaa on annettava saman työviikon alussa tai lopussa. Muussa tapauksessa sopimus on mitätön ja työntekijöille maksetaan tehdyiltä työtunneilta sunnuntaityölisä.

Yksittäinen työntekijä voi kieltäytyä säännöllisen työajan siirrosta ilmoittamalla asiasta viikkoa ennen sopimusta koskevaa arkipyhää. Tällöin työntekijän säännöllinen työaika tulee järjestää normaalin työtuntijärjestelmän mukaisesti.

17 Työajan lyhentäminen

17.1 Soveltamisala

Sellaisen kokoaikaisen tai osa-aikaeläkkeellä olevan työntekijän, jonka säännöllinen työaika määräytyy 7 §:n mukaisesti, työajan lyhennyksen kokonaiskertymä kuukautta kohti on 8 tuntia 20 minuuttia, ja työaikaa lyhennetään kalenterivuosittain enintään 100 tunnilla.

Edellytyksenä kuitenkin on, että työntekijällä on työsopimuksen mukaan oikeus enintään 30 päivän vuosilomaan ja että vuosittaista työaikaa lyhentävät ainoastaan kirkolliset juhlapyhät, juhannusaatto, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, uudenvuodenpäivä ja vapunpäivä.

Tulkinta: Kokoaikaisella työntekijällä tarkoitetaan tässä henkilöä, jonka säännöllinen työaika on vähintään 7 tuntia/päivä ja 35 tuntia/viikko.

17.2 Vapaan määrä ja antaminen

Vapaan kertymisen määräytymiskausi on kalenterivuosi. Vapaata kertyy työntekijälle alla olevan taulukon mukaisesti niiltä lomanmääräytymiskuukausilta, joilta hänelle vuosilomalain 6 §:n ensimmäisen momentin mukaan muodostuu oikeus vuosilomaan. Työssäolopäivien veroisina ei kuitenkaan pidetä sanotun lain 7 §:n 2 momentin kohdissa 1, 5 ja 8 mainittuja päiviä.

Työajan lyhennysvapaata alkaa kertyä työsuhteen kestettyä kaksi täyttä lomanmääräytymiskuukautta. Mikäli työntekijälle on kertynyt työsuhteen alkaessa sähköistys- ja sähköasennusalan työkokemusta alan tutkinnon suorittamisen jälkeen vähintään kolme vuotta, kertyy työajan lyhennysvapaata työsuhteen alusta alkaen.

Työntekijän palatessa saman työnantajan palvelukseen kolmen kuukauden kuluessa edellisen työsuhteen päättymisestä huomioidaan em. ajanjakson

laskennassa edellisen työsuhteen kestoaika.

Siirtymäsäännös: Tätä määräystä sovelletaan 1.7.2025 tai sen jälkeen alkavissa työsuhteissa.

Vapaa annetaan työnantajan määräämänä ajankohtana seuraavan kalenterivuoden maaliskuun loppuun mennessä, ellei vuosittain helmikuun loppuun mennessä ole 4 §:n mukaisesti pääluottamusmiehen kanssa paikallisesti sovittu vapaiden pitämisen mahdollistamisesta myöhemmin kyseisen kalenterivuoden aikana.

Työajanlyhennysvapaiden siirrosta ja niiden pitämisajankohdasta sovitaan kunkin työntekijän kanssa erikseen joko kirjallisesti tai muutoin todistettavasti.

Työssäolopäivien veroisiksi päiviksi luetaan myös 17 § kohdassa 3 tarkoitetut päivät.

Lomanmääräytymiskuukausia	Työajan lyhennyskertymä
1 kk	8 h 20 min
2 kk	16 h 40 min
3 kk	25 h
4 kk	33 h 20 min
5 kk	41 h 40 min
6 kk	50 h
7 kk	58 h 20 min
8 kk	66 h 40 min
9 kk	75 h
10 kk	83 h 20 min
11 kk	91 h 40 min
12 kk	100 h

Mikäli työajan lyhennyksen maksamis- tai antamistilanteessa kertymä on vajaita tunteja, pyöristetään kertynyt lyhennysvapaa lähimpään täyteen tuntiin. Mikäli säännöllinen työaika on lyhyempi kuin 8 tuntia päivässä ja/ tai 40 tuntia viikossa, lasketaan työajan lyhennys keskimääräisen työajan suhteessa. Esimerkiksi 7 tunnin työpäivää keskimäärin tekevällä henkilöllä työajanlyhennyskertymä on 7/8 x 8 tuntia 20 minuuttia = 7 tuntia 18 minuuttia.

Vapaa annetaan työnantajan määräämänä ajankohtana seuraavan kalenterivuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Vapaa annetaan työpäivinä (8 h), mikäli työnantajan ja työntekijäin välillä ei muusta sovita.

Vapaapäiviä ei saa määrätä pidettäväksi päivänä, jonka työntekijä on muusta syystä saanut vapaapäiväksi.

17.3 Vapaasta ilmoittaminen – siirto

Vapaapäivästä ilmoitetaan vähintään 14 vuorokautta ennen, jos vapaajakso on yli työpäivän mittainen ja vähintään 7 vuorokautta ennen, jos on kyse yksittäisestä päivästä.

Työnantajalla on oikeus siirtää vapaapäivää ja myös tällöin noudatetaan 7 vuorokauden ilmoitusaikaa.

Jos työntekijä joutuu pakottavasta syystä työhön vapaapäivänään työn olematta työehtosopimuksessa tarkoitettua hälytystyötä,

– hänelle ilmoitetaan joko uusi vapaapäivä; tai
– työajalta maksetaan 100 %:lla korotettua palkkaa.

Mikäli työntekijä vapaapäivän ilmoittamisen jälkeen estyy sen pitämisestä sellaisen syyn perusteella, josta työnantaja on velvollinen korvaamaan ansionmenetyksen muiden sopimusmääräysten perusteella, ei uutta vapaapäivää anneta tilalle.

Jos työnantaja taloudellisista ja tuotannollisista syistä lomauttaa hänet ennen kuin siirretty vapaapäivä on annettu, vapaapäivä on kuitenkin annettava ennen lomautuksen alkamista.

17.4 Menettely työsuhteen päättyessä

Jos työntekijän työsuhde päättyy eikä kertynyttä vapaata ole siihen mennessä annettu, maksetaan työntekijälle kertynyttä vapaata vastaava palkka korvauskeskituntiansion mukaan. Jos työntekijän työsuhde päättyy ja hänelle on annettu ja maksettu vapaata enemmän kuin sitä on kertynyt, työntekijä on velvollinen maksamaan takaisin sen määrän, joka hänelle tästä syystä on liikaa suoritettu. Työnantaja saa pidättää tämän määrän työntekijälle maksettavasta palkasta.

17.5 Ansionmenetyksen korvaus

Vapaapäiviltä suoritetaan korvaus pitämisajankohtana voimassa olevan korvauskeskituntiansion mukaan. Kuukausipalkkaiset saavat kuukausipalkkansa vähentymättömänä. Maksamisen edellytyksenä on, että työntekijä on ollut työssä työtuntijärjestelmän mukaisesti viimeisenä vapaapäivää edeltäneenä ja myös sen jälkeen lähinnä seuraavana työpäivänä, tai toisena näistä, jos poissaolo on johtunut työnantajan luvasta tai työntekijän sairaudesta tai reservinharjoituksesta tai muusta niihin verrattavasta syystä.

Työntekijälle on annettava mahdollisuus vapaan pitämiseen.

Maksettaessa edellisen vuoden pitämättömät työajanlyhennysvapaat lomanmääräytymisvuoden viimeisen palkanmaksukauden yhteydessä todetaan menettelyn olevan työehtosopimuksen mukainen. Samoin on tilanne, jos paikallisesti on sovittu kohdan 17.2 viidennen kappaleen mukaisesti työajan lyhennysvapaiden pitämisestä myöhemmin kyseisen kalenterivuoden aikana. Mikäli siirretyiksi sovitut työajanlyhennysvapaat jäävät sovitusta poiketen pitämättä, näistä työajanlyhennysvapaista maksetaan korvaus asianomaisen kalenterivuoden lopussa. Pitämättömät työajanlyhennysvapaat erääntyvät tällöin

maksettavaksi sen palkanmaksun yhteydessä, jonka eräpäivä on 31.12 tai lähinnä tätä ennen.

Pöytäkirjamerkintä: Lomanmääräytymisvuoden viimeinen palkanmaksukausi on se, joka päättyy 31.3. tai lähinnä sitä ennen (9 § 9.2).

17.6 Viikoittainen ylityö

Jos työntekijä tekee työtä vapaapäivänään (esim. lauantai tai sunnuntai) sillä viikolla, jolla hän pitää tämän sopimuksen mukaisen työajanlyhennysvapaan, maksetaan näiltä tunneilta ylityölisä kuten viikoittaisesta ylityöstä.

17.7 Vaikutus vuosilomaan

Vapaapäivät ovat vuosilomalain tarkoittamia työssäolopäivien veroisia päiviä vuosiloman pituutta määrättäessä.

8 § TYÖPALKAT

Palkkaustavat

Tämän työehtosopimuksen soveltamispiirissä olevan työntekijän palkkaa kutsutaan määräytymistavan mukaan aikapalkaksi tai urakkapalkaksi.

Työstä käytetään vastaavasti nimitystä aikatyö tai urakkatyö. Palkkiopalkkaus sisältyy urakkatyömääräyksiin.

Työnantaja voi täydentää työehtosopimuksen mukaan maksettavia palkkoja tulospalkkioilla, joiden perusteina ovat yleensä toiminnalliset tavoitteet, kuten tuottavuus- ja kehitystavoitteiden saavuttaminen, ja voittopalkkioilla, jotka olennaisilta osiltaan tai kokonaan perustuvat taloudelliseen tulokseen kuten liikevaihtoon, käyttökatteeseen ja liiketulokseen.

Edellä mainitun tulos- ja voittopalkkiojärjestelmän käyttöönotto, muuttaminen ja lopettaminen käsitellään yhteistoimintamenettelyssä. Käteisen voittopalkkion ja voitonjakoerän osalta noudatetaan Eläketurvakeskuksen katsauksesta 2009:14 ilmeneviä ohjeita.

Jos tulospalkkio jaetaan työntekijöiden kesken työntekijöiden tekemien työtuntien suhteessa, otetaan tulospalkkio huomioon laskettaessa työntekijän vuosilomapalkkaa ja -korvausta, ylityötä ja työaikakorvauksia tai työehtosopimuksen mukaan määräytyviä muita palkkoja, lisiä ja korvauksia. Muissa tapauksissa koko tulos- ja voittopalkkio maksetaan työntekijälle kertakorvauksena eikä sitä oteta erikseen huomioon laskettaessa edellisessä kappaleessa mainittuja eriä.

Tulos- ja voittopalkkiolisiin ei sovelleta työehtosopimuksen palkankorotusmääräyksiä.

8 § A AIKATYÖ

A 1 Henkilökohtainen aikapalkka

Jokaiselle työsuhteeseen tulevalle työntekijälle on määriteltävä palkkaryhmä, perustuntipalkka ja henkilökohtainen aikapalkka.

Palkkaryhmä ja perustuntipalkka määritetään työehtosopimuksen talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmää koskevien määräysten mukaan vertaamalla työntekijän osaamista töiden vaatimusryhmittelyteksteihin.

Henkilökohtainen aikapalkka voi olla kohdan A 2 taulukon B mukainen tai se voidaan muodostaa yrityskohtaisesti työehtosopimuksen talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmää koskevien määräysten mukaan palkkaryhmän mukaisesta perustuntipalkasta ja henkilökohtaisesta palkanosasta.

Myös yrityskohtaiseen järjestelmään perustuvien henkilökohtaisten aikapalkkojen tulee olla vähintään kohdassa A 2 olevan taulukon B osoittaman suuruisia.

Työntekijälle, jonka palkkauksessa sovelletaan kohdan A 5 mukaista sovittua kuukausipalkkaa, ei kuitenkaan määritellä henkilökohtaista aikapalkkaa.

A 2 Perustuntipalkat ja henkilökohtaiset aikapalkat

Perustuntipalkat ja henkilökohtaiset aikapalkat ovat alla olevien taulukoiden mukaiset siinä mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

Perustuntipalkka ja henkilökohtainen aikapalkka, TES 8 § A 2

Pr	A. PERUSTUNTIPALKKA 1.8.2025-31.7.2026 €/h	B. HENKILÖKOHTAINEN AIKAPALKKA 1.8.2025-31.7.2026 €/h
S	12,14	12,77
1	14,89	15,50
2	17,36	18,12
3	18,45	19,22
4	19,48	20,22
5	20,60	21,35

Perustuntipalkka ja henkilökohtainen aikapalkka, TES 8 § A 2

Pr	A. PERUSTUNTIPALKKA 1.8.2026-30.6.2027 €/h	B. HENKILÖKOHTAINEN AIKA-PALKKA 1.8.2026-30.6.2027 €/h
S	12,46	13,10
1	15,28	15,90
2	17,81	18,59
3	18,93	19,72
4	19,99	20,75
5	21,14	21,91

Perustuntipalkka ja henkilökohtainen aikapalkka, TES 8 § A 2

Pr	A. PERUSTUNTIPALKKA 1.7.2027-31.3.2028 €/h	B. HENKILÖKOHTAINEN AIKA-PALKKA 1.7.2027-31.3.2028 €/h
S	12,76	13,41
1	15,65	16,28
2	18,24	19,04
3	19,38	20,19
4	20,47	21,25
5	21,65	22,44

Perustuntipalkkaa käytetään vain niissä suorituksissa, joissa työehtosopimus erikseen määrittelee käytettäväksi perustuntipalkkaa, kuten maksettaessa matka-ajan korvausta 14 § kohdan 4.1 mukaan.

Työntekijän aikapalkalla tekemästä työstä kohdan A 1 mukaan maksettavan henkilökohtaisen aikapalkan tulee olla määrältään vähintään yllä olevan henkilökohtaisen aikapalkan taulukon B osoittaman suuruinen

A 3 Erityistyölisä

Edellä mainitun henkilökohtaisen aikapalkan lisäksi voidaan työntekijän kanssa sopia erillistä työkohdetta koskevasta erityistyölisästä. Erityistyölisää koskeva sopimus on voimassa määräajan tai toistaiseksi.

Toistaiseksi voimassa oleva sopimus on irtisanottavissa kolmen kuukauden irtisanomisajalla, mikäli muusta irtisanomisajasta ei ole sovittu.

A 4 Henkilökohtainen kokonaisansio

Henkilökohtainen aikapalkka lisättynä mahdollisella erityistyölisällä, erikoislisillä ja ammattitutkintolisällä muodostaa työntekijän henkilökohtaisen kokonaisansion.

A 5 Kuukausipalkka

Jatkuvaa aikatyötä tekevän työntekijän palkka voidaan sopia maksettavaksi sovittuna kuukausipalkkana tai muunnettuna kuukausipalkkana.

Sovitun kuukausipalkan tulee vastata määrältään vähintään talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmän mukaisen palkkaryhmän, jota työntekijään sovellettaisiin, jos hän tekisi työtä kysymyksessä olevan palkkausjärjestelmän mukaisella palkalla, perustuntipalkan ja luvun 175 tuloa.

Muunnettu kuukausipalkka muodostetaan siten, että työntekijälle kohdan A 1 ja kohdan A 2 sisältämän taulukon B määräysten mukaan määritelty henkilökohtainen aikapalkka kerrotaan luvulla 173.

Jos työntekijän säännöllinen viikoittainen työaika on lyhyempi kuin 40 tuntia, käytetään kertoimena

a) sovitussa kuukausipalkassa lukua, joka saadaan, kun luku 175 kerrotaan viikoittaisen säännöllisen työajan mukaisen työtuntimäärän ja luvun 40 osamäärällä

b) muunnetussa kuukausipalkassa lukua, joka saadaan, kun luku 173 kerrotaan viikoittaisen säännöllisen työajan mukaisen työtuntimäärän ja luvun 40 osamäärällä.

Työajan lyhennysvapaat pidetään kertymän mukaisesti työnantajan määräämінä työpäivinä kuukausipalkkaa vähentämättä.

A 6 Sähköalan erikoisasentajien palkkausjärjestelmän mukainen aikapalkka

Sähköalan erikoisasentajien aikapalkka voi olla kohdan A 2 henkilökohtaisen aikapalkan taulukon B mukainen tai se voidaan muodostaa yrityskohtaisesti työehtosopimuksen talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmää koskevien määräysten mukaan palkkaryhmän mukaisesta perustuntipalkasta ja henkilökohtaisesta palkanosasta. Yrityskohtaisesti muodostetun henkilökohtaisen aikapalkan tulee olla vähintään kohdan A 2 henkilökohtaisen aikapalkan taulukon B mukainen.

A 7 Erikoislisät

Työehtosopimuksen asianomaisten määräysten mukaisilla edellytyksillä (11 §), maksetaan edellä kohdissa A 1, A 2, A 5 ja A 6 mainittujen aikapalkkojen lisäksi toimialakohtaiset erikoislisät ja ammattitutkintolisä.

A 8 Työntekijän työkyvyn vaikutus vähimmäispalkkoihin

Kohdan A palkkamääräykset koskevat täysin työkykyisiä työntekijöitä.

Mikäli työntekijän invaliditeetti vaikuttaa oleellisesti työkykyyn, voidaan työntekijän palkkauksessa työehtosopimuksen määräyksistä poiketen käyttää sopimuspalkkausta. Palkkauksesta tulee sopia kirjallisesti työsopimusta tehtäessä.

TALOTEKNIIKKA-ALAN AIKAPALKKAUSJÄRJESTELMÄ

Johdanto

Talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmän tavoitteena on kannustaa työntekijöitä ammattitaitonsa kasvattamiseen ja luoda mahdollisuuksia yrityskohtaisen palkkapolitiikan kehittämiseen. Tavoitteiden saavuttamiseksi aikapalkkausjärjestelmä tulee ensisijaisesti toteuttaa yrityksessä työnantajan ja työntekijöiden välisessä yhteistoiminnassa sopien ja pyrkiä lopputulokseen, joka kohtelee työntekijöitä tasapuolisesti ja on työnteon kannalta motivoiva.

Työntekijän palkkaryhmän määräytyminen

Työsopimusta solmittaessa suoritetaan alustava palkkaryhmän määrittäminen vertaamalla työntekijän osaamista jäljempänä oleviin sähköasennusalan perusluokitus- sekä toimialakohtaisiin töiden vaativuusryhmittelyteksteihin.

Lähetetyn työntekijän palkkaryhmän määräytymistä koskevat erityismääräykset ovat tämän työehtosopimuksen 21 § kohdassa 1.

Jos työntekijän henkilökohtainen aikapalkka ei määräydy kohdassa A 2 olevan henkilökohtaista aikapalkkaa koskevan taulukon mukaan, vaan perustuu yrityskohtaiseen järjestelmään, määritetään työntekijälle henkilökohtainen palkanosa, jota sovelletaan väliaikaisena siihen saakka, kunnes työntekijän palkkaryhmän tarkemman määrittelyn yhteydessä hänen henkilökohtainen palkanosansa määritetään noudattaen samoja perusteita kuin yrityksen muiden työntekijöiden osalta. Myös yrityskohtaiseen järjestelmään perustuvien henkilökohtaisten aikapalkkojen tulee olla vähintään kohdassa A 2 olevassa henkilökohtaisen aikapalkan taulukossa mainitun suuruisia.

Kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen solmimisesta tulee suorittaa tarkempi palkkaryhmän määrittely.

Tässä yhteydessä työntekijän tulee esittää sellainen aikaisempi työhistoriansa, jolla voi olla vaikutusta määrittelyä tehtäessä. Tällöin on mahdollista, että alustavasti määritelty palkkaryhmä voi nousta tai laskea.

Tämän työehtosopimuksen mukaista sähköalan työtä tekevä työntekijä sijoitetaan työehtosopimuksen vaativuusryhmittelyn mukaisesti osaamisen laajuudesta riippuen palkkaryhmiin S–5.

Ellei palkkaryhmämääritystä ole tehty lainkaan, työntekijälle maksetaan palkkaryhmän 2 mukainen palkka hänen tekemästään työstä.

Jos työntekijän henkilökohtainen aikapalkka ei määräydy kohdassa A 2 olevan henkilökohtaisen aikapalkan taulukon mukaan, vaan perustuu yrityskohtaiseen järjestelmään, palkkaryhmän tarkemman määrittelyn yhteydessä määritetään työntekijän henkilökohtainen palkanosa jäljempänä esitettävän kehityskeskustelumenettelyn perusteella. Myös yrityskohtaiseen järjestelmään perustuvien henkilökohtaisten aikapalkkojen tulee olla vähintään kohdassa A 2 olevassa

henkilökohtaisen aikapalkan taulukossa mainitun suuruisia.

Tehtävien vaativuusryhmittelyn ja palkkaryhmittelyn käytännön toteutus

Työtehtävien osaamista koskeva vaativuusryhmittely tehdään työnantajan ja työntekijöiden edustajan (edustajien) kanssa yrityksessä sovittavalla kokoonpanolla.

Työntekijän palkkaryhmän määrityksen tekevät työnantajan edustaja, joka on mahdollisimman hyvin perehtynyt yrityksen työntekijöiden palkkauksen ja henkilöstöpolitiikan kokonaishallintaan, ja asianomainen työntekijä. Mikäli ryhmittelystä tällöin syntyy erimielisyyttä, työntekijä voi kutsua mukaan luottamusmiehen.

Jos yrityksessä ei päästä ryhmittelystä yksimielisyyteen, asia siirretään tämän työehtosopimuksen osapuolina olevien järjestöjen välillä ratkaistavaksi.

Tehtävien vaativuusryhmittelyn määritelmät

Sähkö- ja ilmastointialan yleiset ja toimialakohtaiset töiden vaativuusryhmittelytekstit:

Pr	Perusluokitus	Sähkö	Ilmastointi
S	Työssä perehdytään toimialan tavallisimpiin tarvikkeisiin ja asennustapoihin. Perehdyttämisaika enintään 24 kk.	Työ tehdään mallin mukaan toisen asentajan avustuksella. Työssä ei edellytetä itsenäistä työmenetelmien osaamista.	Työ tehdään mallin mukaan toisen asentajan avustuksella. Työssä ei edellytetä itsenäistä työmenetelmien osaamista.
1	Työssä vaaditaan perustietämystä toimialan tavallisimmista tarvikkeista ja asennustavoista.	Tehtävä koostuu toisen ohjauksessa tehtävistä heikkovirta- tai vahvavirta-asennuksista.	Tehtävä koostuu toisen ohjauksessa tehtävistä IV-asennuksista.
2	Työssä vaaditaan toimialan määräysten, työpiirustusten ja asennustapojen hyvää osaamista ja tuntemista.	Tehtävä koostuu työselityksen ja työpiirustusten mukaan tehtävistä heikkovirta- ja vahvavirta-asennuksien kokonaissuorituksista (pois lukien järjestelmien koestamiseen ja käyttöön liittyvät mittaukset) tai tehtävä käsittää em. alueella heikkovirta- tai vahvavirta-alueen kunnossapitotehtävät.	Tehtävä koostuu työselityksen ja piirustusten mukaan tehtävistä IVja koneasennuksista tai IV-kunnossapitotehtävistä.

3	Työssä vaaditaan toimialan kahden osaamisalueen hallintaa ja omatoimista toteutusosaamista projekti- ja kunnossapitotoiminnoissa.	Tehtävä koostuu työselityksen ja työpiirustuksen mukaan tehtävistä rakennusten kiinteistösähköverkon heikkovirta- ja vahvavirta-asennuksista (pois lukien järjestelmien koestamiseen ja käyttöönottoon liittyvät mittaukset) tai tehtävä käsittää em. alueen heikkovirta- ja vahvavirta-kunnossapitotehtävät.	Tehtävä koostuu työselityksen ja piirustuksen mukaan tehtävistä IV-asennuksista ja vaativista koneasennuksista tai tehtävä käsittää IV- ja koneasennusten kunnossapitotehtävät.
4	Työssä vaaditaan itsenäistä, kokonaisvaltaista osaamista toimialan rakennus- tai teollisuuden kone- ja laiteasennuksissa.	Tehtävä koostuu erikoisrakennusten (toimenpideosastoja, esim. kirurgiaosastoja, käsittävien sairaaloiden, voimalaitosten, teollisuuden tms.) vahvavirta- ja heikkovirtakokonaistoimituksista kiinteistö- tai prosessisähköistyksissä ja lisäksi näiden rakennusten erikoisjärjestelmien asennus- ja muutostöistä tai näiden kunnossapitotöiden kokonaistoimintojen itsenäisestä osaamisesta.	Tehtävä koostuu vaihtelevien projektien kuten toimisto-/liike- rakennusten, isojen tuotantolaitosten, urheiluhallien ja kalliosuojien asennusten ja muutostöiden tai kunnossapitotöiden kokonaistoimintojen itsenäisestä osaamisesta.

Palkkaryhmä 5

Tehtävät edellyttävät teknisen osaamisen (Pr 4) lisäksi eri osa-alueita suorittavan suurehkon työryhmän itsenäistä johtamista ja vastuuta työryhmän tehtävien mukaisista kokonaissuorituksista tai itsenäistä ja laaja-alaista asiakasvastuuta huolto- ja kunnossapitotehtävissä.

Lisäksi edellytetään osoitettua taloudellista ajattelutapaa sekä tuottavuuden kehittämiskykyä asennustekniikoihin tai laitteiden teknisiin toimintoihin liittyen.

Työssä tai tehtävässä vaaditaan palkkaryhmää 4 laajempaa ammattitaitoa, joka edellyttää jatkokoulutusta tai pitkäaikaista kokemusta.

Täsmennyksiä sähköasennusta koskeviin työn vaativuusryhmittelyteksteihin

Työntekijän osaamisen arvioinnissa sovelletaan kaikille toimialoille yhteisten sekä toimialakohtaisten työn vaativuusryhmittelytekstien ohella tämän

työehtosopimuksen osapuolina olevien järjestöjen sopimia seuraavia täsmennyksiä sähköalaa koskeviin työn vaativuusryhmittelyteksteihin.

Palkkaryhmässä 2 työntekijän osaamisen edellytetään käsittävän seuraavien vahvavirta- tai heikkovirta-alueen töiden suorittamisen itsenäisesti työselityksen ja työpiirustusten mukaan.

Vahvavirta-asennukset	**tai**	**Heikkovirta-asennukset**
1. Johtoteiden asennus **2. Johtojen asennus** **3. Keskusten asennus** **4. Kojeiden asennus** **5. Kytkennät** **6. Valaistusasennus**		Piirustusten mukaiset verkostojen asennukset ja kytkennät. Vaatimuksena kolmen riittävän laaja-alaisen heikkovirtajärjestelmän verkostojen asennukset ja kytkennät piirustusten mukaisesti. Yrityskohtaisessa palkkausjärjestelmätyöryhmässä sovitaan ne heikkovirtajärjestelmät, jotka täyttävät em. laaja-alaisuuden ja joista työntekijän tulee osata kolme. Edellä mainitun laaja-alaisuuden täyttävät esimerkiksi seuraavat järjestelmät: puhelin-, atk-, paloilmoitin- ja kulunvalvontajärjestelmät.

Palkkaryhmässä 3 työntekijän osaamisen edellytetään käsittävän seuraavien vahvavirta- ja heikkovirta-alueen töiden suorittamisen itsenäisesti työselityksen ja työpiirustusten mukaan.

Vahvavirta-asennukset	ja	Heikkovirta-asennukset
1. Johtoteiden asennus **2. Johtojen asennus** **3. Keskusten asennus** **4. Kojeiden asennus** **5. Kytkennät** **6. Valaistusasennus**		Piirustusten mukaiset verkostojen asennukset ja kytkennät. Vaatimuksena kolmen riittävän laaja-alaisen heikkovirtajärjestelmän verkostojen asennukset ja kytkennät piirustusten mukaisesti. Yrityskohtaisessa palkkausjärjestelmätyöryhmässä sovitaan ne heikkovirtajärjestelmät, jotka täyttävät em. laaja-alaisuuden ja joista työntekijän tulee osata kolme. Edellä mainitun laaja-alaisuuden täyttävät esimerkiksi seuraavat järjestelmät: puhelin-, atk-, paloilmoitin- ja kulunvalvontajärjestelmät.

Palkkaryhmässä 4 työntekijän osaamisen edellytetään käsittävän erikoisrakennusten, erikoiskohteiden ja niiden erikoisjärjestelmien vahvavirta- ja heikkovirta-alueen töiden suorittamisen itsenäisesti ja kokonaisvaltaisesti työselityksen ja työpiirustusten mukaan.

Vahvavirta-asennukset	ja	Heikkovirta-asennukset
1. Johtoteiden asennus **2. Johtojen asennus** **3. Keskusten asennus** **4. Kojeiden asennus** **5. Kytkennät** **6. Valaistusasennus** **Koestus/käyttöönotto** **- eristysvastusmittaukset** **- releiden koestus** **- piirikoestus**		Piirustusten mukaisten verkostojen ja laitteiden asennukset ja kytkennät sekä koestus ja käyttöönotto. Vaatimuksena kolmen riittävän laaja-alaisen heikkovirtajärjestelmän verkostojen asennukset ja kytkennät piirustusten mukaisesti sekä järjestelmien koestamiseen ja käyttöönottoon liittyvien mittausten ja ohjelmointitoimenpiteiden suorittaminen järjestelmän omalla ohjelmointimekanismilla. Yrityskohtaisessa palkkausjärjestelmätyöryhmässä sovitaan ne heikkovirtajärjestelmät, jotka täyttävät em. laaja-alaisuuden ja joista työntekijän tulee osata kolme. Edellä mainitun laaja-alaisuuden täyttävät esimerkiksi seuraavat järjestelmät: puhelin-, atk-, paloilmoitin- ja kulunvalvontajärjestelmät.

Työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt toteavat vielä täsmennyksinä edellisiin, että

a) käyttöönottomittaukset eivät sisälly työn vaativuusryhmittelytekstien asettamiin osaamisvaatimuksiin

b) neljännen palkkaryhmän osaamisvaatimuksiin sisältyvä ohjelmointi tarkoittaa laitteiston yhteydessä olevan ohjelmointilaitteen avulla tehtävää, esimerkiksi paloilmoitusaikajärjestelmän, murtohälytys tai muun tällaisen

laitteiston käyntiin ohjelmointia, ei varsinaista tietokoneohjelmointia

c) talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmän työn vaativuusryhmittelytekstit perustuvat sähkötöitä koskevilta osiltaan vahvavirta- ja heikkovirtatöiden soveltamiseen. Jos yritys suorittaa myös muita tämän työehtosopimuksen piiriin kuuluvia sähköalan töitä, tulee yrityksessä sopia näihin töihin soveltuvista töiden vaativuusryhmittely teksteistä, joita yrityksessä käytetään talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmää sovellettaessa.

d) työntekijällä on tarvittaessa oikeus käyttää työpaikan toista työntekijää avustajana palkkaryhmänsä määrittelyä koskevissa neuvotteluissa.

Henkilökohtaisen palkanosan määrittäminen yrityskohtaisessa järjestelmässä

Henkilökohtaisen palkanosan määrittelyssä tulee huomioida yrityksen kilpailukyvyn parantaminen ja työntekijöitä motivoivan palkkausjärjestelmän yrityskohtainen luominen. Henkilökohtaisen palkanosan suuruus ratkaistaan yrityksessä oheisen matriisin ja käytyjen kehityskeskustelujen perusteella. Jokaiselle työntekijälle on kuitenkin maksettava henkilökohtaista palkanosaa siten, että työntekijän henkilökohtainen aikapalkka on vähintään kohdassa A 2 olevan henkilökohtaista aikapalkkaa koskevan taulukon suuruinen.

Kehityskeskustelun perusteella työntekijän on voitava kehittää itseänsä asetettujen tavoitteiden mukaan ja näin parantaa henkilökohtaista palkkaustaan.

Työsuhteen kestäessä esimiehen ja työntekijän tulee vuosittain, ellei paikallisesti toisin sovita, käydä kehityskeskustelu, jonka perusteella työntekijän henkilökohtainen palkanosa määritetään. Vuoropuhelun on oltava avointa ja siinä on läpikäytävä työntekijän nykytilanne ammattitaidon, koulutuksen ja työyhteisöön sopeutumisen kannalta.

Kehityskeskustelu voi johtaa vain henkilökohtaisen palkanosan paranemiseen tai pysymiseen ennallaan. Poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa työnantajalla olisi oikeus päättää työntekijän työsuhde tämän käyttäytymisen perusteella, voidaan kehityskeskustelun jälkeen matriisin yksittäiseen kohtaan tai yksittäisiin kohtiin perustuvaa arviointia alentaa. Työntekijän henkilökohtainen palkanosa alenee tällöin samassa suhteessa.

Kehityskeskustelussa käydään läpi seuraavat seikat (matriisi):

TEKIJÄ	**Tekijöiden kuvaus**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
1 Työmäärä	on aikaansaapa työssään					
2 Työn laatu	sitoutuneisuus yrityksen laatujärjestelmiin ja/tai laatunormeihin joutuu harvoin korjaamaan huolimattomuudesta tai ennakoitavista virheistä johtuvia puutteita					
3 Yhteistyökyky	kykenee työskentelemään onnistuneesti muiden kanssa					

4 Asiakaslähtöisyys	ottaa vastuun asiakkaasta edustaa yritystä myönteisellä tavalla					
5 Kehityskyky	halu ja kyky oppia uusia asioita, tehtäviä ja menetelmiä					
6 Taloudellisuus	kustannustietoisuus					
7 Erikoisosaaminen	ammatillisen erikoistehtäväalueen osaaminen, joka ei sisälly perusluokituksessa huomioituun ja joka tuo lisäarvoa yritykselle					
8 Yrityskohtainen	jokin työntekijän ominaisuus, jolla on merkitystä työnteon kannalta					
9 Yrityskohtainen	jokin työntekijän ominaisuus, jolla on merkitystä työnteon kannalta					

Arviointimatriisin soveltaminen

Jollei yrityksessä ole muuta sovittu, arviointimatriisin pystysarakkeet ovat pisteitä ja kultakin vaakariviltä kertyvien pisteiden painoarvo on sama.

Riviltä kertyvä pisteluku kolme osoittaa, että työntekijän asianomainen ominaisuus vastaa keskimääräistä tasoa. Jos pisteluku on alhaisempi, työntekijän asianomainen ominaisuus on alle keskimääräisen tason. Kolmea suurempi pisteluku osoittaa vastaavasti työntekijän asianomaisen ominaisuuden olevan yli keskimääräisen tason.

Jos yritys toimii useammalla paikkakunnalla tai useammassa toimipaikassa, tulee kaikkiin työntekijöihin soveltaa samoja henkilökohtaisen palkanosan määräytymisperusteita. Henkilökohtainen palkanosa voi kuitenkin saman yrityksen eri paikkakunnilla olevissa toimipaikoissa olla erisuuruinen kuitenkin siten, että työntekijöiden henkilökohtainen aikapalkka on vähintään kohdassa A 2 olevan henkilökohtaista aikapalkkaa koskevan taulukon suuruinen.

Työntekijän palkkaryhmän muuttuessa säilyy työntekijän henkilökohtainen palkanosa entisen suuruisena kuitenkin siten, että työntekijän henkilökohtainen aikapalkka on vähintään kohdassa A 2 olevan henkilökohtaista aikapalkkaa koskevan taulukon suuruinen.

Erityisiä määräyksiä

1 Varastomiehet ja autonkuljettajat

a) Itsenäistä työtä tekevät varastomiehet ja autonkuljettajat sijoitetaan palkkaryhmään 2 ja

b) toisen ohjauksessa työskentelevät varastomiehet ja autonkuljettajat sijoitetaan

palkkaryhmään 1.

2 Vailla alan perustutkintoa töihin tulevat työntekijät sijoitetaan palkkaryhmään S.

Sähköalan ammattiin perehtymässä olevien, ammattikoulutusta vailla olevien harjaantuminen on järjestettävä siten, että palkkaryhmä 1:n edellyttämät taidot saavutetaan viimeistään 24 kk:n kuluttua.

Oppisopimussuhteeseen alan perustutkinnon suorittamiseksi tulevat työntekijät sijoitetaan heidän tullessaan työhön palkkaryhmään S ja 24 kk kuluttua palkkaryhmään 1 ellei perustutkinto tule suoritetuksi tätä ennen.

Kahdessa edellisessä kappaleessa mainittuun 24 kk harjaantumisaikaan lasketaan kuuluvaksi kaikki palkallinen työskentelyaika sähkö- ja / tai teleasennustöissä sekä alan perustutkinnon suorittamiseen liittyvä koulutussopimuksen perusteella tapahtuva palkaton opiskeluaika alan töissä.

Pöytäkirjamerkintä:

Soveltuvan alan perustutkinnon suorittamisen jälkeen solmittaviin oppisopimuksiin ei noudateta tämän kohdan 2. mukaisia määräyksiä pelkästään oppisopimussuhteen perusteella.

Muun alan perustutkinnon suorittaneen, ns. aikuisopiskelijan osalta, palkkaryhmän määrittely tulee tehdä laajempaan kokonaisharkintaan perustuen. Aiemman ammatin mukainen osaaminen ja työntekijän asenne yleisesti, voivat lyhentää edellä mainittua 24 kk ajanjaksoa tai työntekijä sijoitetaan töihin tullessaan palkkaryhmään 1.

Laskentasäännös: Lyhyet ja epäsäännölliset työ ja työpaikalla tapahtuneet opiskelujaksot lasketaan yhteen siten, että 1 kuukaudeksi katsotaan 21 työ- tai opiskelupäivää tai työssäolon veroista päivää riippumatta näiden tuntimääräisestä kestosta.

3 Alan perustutkinnon suorittaneet työntekijät sijoitetaan palkkaryhmään 1 ja viimeistään 12 kuukauden työkokemuksen jälkeen palkkaryhmään 2.

Pöytäkirjamerkintä:

Perustutkinto käsittää 180 osaamispistettä. Suoritettu muu ammatillinen perustutkinto, lukio tai ylioppilastutkinto lyhentää tätä opintoaikaa koskevien normien mukaisesti.

Ennen ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) annetun lain voimaantuloa aloitetut ja/tai suoritetut perustutkinnot rinnastetaan edellä mainitun lain mukaisiin perustutkintoihin.

	Perustutkinnon suorittanut (180 osaamis-pistettä)
Pr S	
Pr 1	12 kk
Pr 2	

4 Pääluottamusmiehelle annetaan tiedot yritys- tai toimipaikkakohtaisesta työntekijöiden palkkaryhmiin jakautumisesta, henkilökohtaisen palkanosan suuruuden jakautumisesta keskimäärin ja mahdollisen pistepohjaisen järjestelmän muodostumisesta. Pääluottamusmiehelle annetaan myös tieto uusista työntekijöistä viimeistään viikon kuluessa työsuhteen alkamisesta.

Jos syntyy epäselvyyttä lähetetyn työntekijän tai vuokratyöntekijän palkkaryhmittelystä, pääluottamusmiehelle on tarvittaessa annettava käyttäjäyrityksen hallussa oleva aineisto tai vuokratyöntekijän/lähetetyn antaman valtakirjan perusteella käyttäjäyrityksen haltuun saama aineisto, jonka perusteella palkkaryhmittely on tehty.

5 **Voimaantulomääräys:** Erityisiä määräyksiä koskevia muutoksia voidaan noudattaa 31.8.2020 jälkeen solmittaviin uusiin työsopimussuhteisiin. Kohdassa 3 mainittuun työkokemukseen lasketaan kuitenkin kaikki perustutkinnon suorittamisen jälkeen karttunut alan työkokemus riippumatta siitä, onko työkokemus hankittu ennen vai jälkeen näiden muutosten voimaantuloa.

8 § B URAKKAPALKAT (tilaajalle 1.9.2023 tai sen jälkeen tarjotut työt)

1 Yleistä

1.1 Työmaan selvitys

Mikäli työ täyttää seuraavien kohtien mukaiset rajausehdot urakkatyön tekemiseksi, työntekijälle on varattava mahdollisuus suorittaa työ urakkatyönä seuraavia määräyksiä noudattaen.

2 Urakan rajaus

2.1 Työn määrän rajaus

Urakkaan sisältyvien töiden rajaus on voitava tehdä ennen työn aloittamista käyttäen apuna työstä laadittua sähkötyöselitystä tai rakennustapaselostusta sähkötöiden osalta ja sähköpiirustuksia. Työ on silloinkin rajattavissa, kun esim. teollisuuslaitoksen saneerauksen yhteydessä työn laajuudesta on käytettävissä laitteiden sijoituspiirustuksia tai piirikaavioita sekä keskuksista syöttöjohtojen paikat.

2.2 Suoritusajan rajaus

Työstä tulee suoritusajan osalta olla riittävän tarkka arvio.

2.3 Muut rajausehdot

Urakkatyönä ei tehdä seuraavia töitä, elleivät urakalla tekemisestä ole osapuolet yhteisesti sopineet:

a) laskutyönä tilatut työt

b) työt, jotka tehdään tilaajan työnjohdon alaisuudessa

c) asuinrakennukset, joissa on 1–2 asuntoa. Mikäli työkohde on tilattu kiinteään hintaan, työ tehdään urakkamääräysten mukaan, elleivät osapuolet muusta sovi.

2.4 Urakkatyön rajaamista koskevan epäselvyyden selvittäminen

Sopimuskohtaa 2.3 ei ole tarkoitettu sovellettavaksi siten, että on aihetta epäillä tarkoituksena olevan urakkatyön kiertäminen. Epäselvissä tilanteissa tämän työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt selvittävät asian kiireellisesti.

2.5 Urakkatyön rajaaminen laskutyöedellytysten puuttuessa tai jäädessä epäselviksi

Mikäli työ on tilattu kohdan 2.3 alakohdassa a) tarkoitettuna laskutyönä, mutta se täyttää urakan rajausta koskevat kriteerit (2.1 ja 2.2), ja jos urakkatyön kiertämistä on aihetta epäillä ja työnantaja kieltäytyy selvittämästä asiaa tai jos järjestöt toteavat kyseessä olevan urakkatyön kiertäminen, maksetaan työstä urakan takuupalkka kohdan 5.3 mukaisesti. Kyseessä ei ole kuitenkaan urakkatyö, eikä työhön sovelleta urakkatyömääräyksiä.

2.6 Urakkatyön rajaaminen ja vuokratyöntekijät

Kohdan 2.3 alakohdissa a) ja/tai b) tarkoitetusta tilanteesta ei ole kysymys silloin, kun vuokratyöntekijä tekee työtä, joka on vuokratyövoimaa käyttävän yrityksen omille työntekijöille urakkatyötä tämän työehtosopimuksen tai vuokratyövoimaa käyttävän yrityksen ja siihen työsuhteessa olevien työntekijöiden tekemän työmaasopimuksen mukaan.

Vuokratyövoiman käyttöä ja vuokratyöntekijöille urakkatyössä maksettavaa palkkaa koskevat määräykset ilmenevät tämän työehtosopimuksen liitteenä 6 olevan yleissopimuksen kohdasta 6.4.

3 Työmaan tyypit

Ennen urakkatyön sopimista on sopijaosapuolten todettava työmaan tyyppi sekä sen soveltuvuus hinnoittelusääntöihin seuraavan jaottelun perusteella:

3.1 Uudisrakennustyöt

Pääsääntöisesti uudisrakennustyön piiriin kuuluvat kiinteistöjen sähköverkon sähköasennustyöt. Uudisrakennuksella tarkoitetaan seuraavanlaista

sähköasennuskohdetta (rakennusta tai rakennelmaa):

a) kohdetta ei ole aikaisemmin sähköistetty

b) kohde rakennetaan tai on rakennettu käyttöpaikalleen ja se täyttää urakkahinnoittelun kokonaisurakkaperiaatteen

c) rakennuksen tai sen osan saneeraus sähkötöiden osalta, kun saneerauskohde on purettu sähköasennusten osalta ennen uuden asennuksen aloittamista

d) rakennelman tai rakennuksen sisältämät varsinaiseen tuotantoon liittyvien laitehankintojen sähköasennustyöt (esim. koneasennukset teollisuuslaitoksissa)

3.2 Muut urakalla tehtävät työt

Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi:

a) rakennuksen tai sen osan saneeraus sähkötöiden osalta, kun saneerauskohteen sähköasennuksiin liitetään uusia sähköasennuksia

b) laivasähköasennukset

c) erillisesti asennettavat järjestelmät

d) osatoimitustyö, jossa kokonaisurakkaperiaate ei toteudu

e) muut urakalla sovituksi tehtävät työt

4 Työstä sopiminen

Sopimisaikaa lyhytaikaisissa töissä on enintään 10 työpäivää ja muissa enintään 30 työpäivää.

Lyhytaikaiseksi työksi katsotaan työ, jonka kesto on enintään 30 miestyöpäivää (240 h).

Neuvotteluajan alkamishetkestä on osapuolten sovittava.

Neuvotteluaika alkaa kulua, kun työntekijä on merkannut tuntikorttiinsa kohtien 3.1 tai 3.2 mukaiselle työlle tunteja ja työnjohto on sen hyväksynyt.

Työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt antavat neuvotteluapua, jos edellä mainittujen neuvotteluaikojen kuluessa ei ole mahdollista päästä ratkaisuun.

Urakan keskeytyslisätöistä sekä urakasta neuvoteltaessa ja työn aloittamisvaiheen töistä maksetaan työmaalla työskenteleville ja neuvottelijoille seuraavan taulukon mukainen palkka siinä mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

Pr	Urakan keskeytysli-säpalkka 1.8.2025-31.7.2026 €/h	Urakan keskeytysli-säpalkka 1.8.2026-30.6.2027 €/h	Urakan keskeytysli-säpalkka 1.7.2027–31.3.2028 €/h
S	13,82	14,18	14,52
1	16,98	17,42	17,84
2	19,55	20,06	20,54
3	20,11	20,63	21,13
4	20,60	21,14	21,65
5	21,43	21,99	22,52

Työntekijän henkilökohtaisen aikapalkan (PTP + HPO) ollessa suurempi kuin em. taulukon mukaan määräytyvä palkka maksetaan työntekijälle henkilökohtainen aikapalkka.

4.1 Työmaasopimuksen solmiminen

Jos kohdan 2 rajausehdot mahdollistavat työn tekemisen urakkatyönä, siitä on sovittava seuraavasti.

Osapuolten kesken tehdään työstä kirjallinen työmaasopimus. Työnantajan velvollisuus on esittää työstä työmaasopimus työryhmälle. Sopimusta tehdään kaksi yhtäpitävää kappaletta, yksi kummallekin sopijapuolelle. Sopimuksen allekirjoittavat työnantajan edustaja ja työryhmän puolesta kärkimies sekä työryhmän valtuuttama työntekijä.

Työnantaja toimittaa työmaasopimuksesta kopion pääluottamusmiehelle hänen sitä pyytäessään.

Urakkatyötä varten ovat tämän työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt laatineet työmaasopimuslomakkeen.

Työmaasopimuksella on määriteltävä vähintään seuraavat asiat:

a) urakkaan sisältyvät työt

b) suoritusvaatimukset sekä työn laatutaso

c) suoritusajan rajaus

d) urakkatyön edellytykset ja millä tavoin ne järjestetään

e) palkanmuodostusperusteet

f) urakan seurantajärjestelmä sekä työn kestäessä maksettava urakkapalkan osuus

g) uudisrakennuksen arvioitu työn hinta / muun urakkatyön arvioitu hinta / köntän hinta

5 Hinnoittelusäännöt

5.1 Urakkahinnoittelu

Työehtosopimuksessa on yksikköhintoihin perustuva urakkahinnoittelu, 8 § C.

5.1.1 Kokonaisurakkaperiaate

Urakkahinnoittelu on laadittu kokonaisurakkaperiaatteella, jolle on ominaista se, että urakkahinnoittelun taulukoiden hintojen epätasaisuudet tasaavat toisensa. Tästä syystä uudisrakennuksen työmäärä sovitaan ja lasketaan yhtenä urakkana. Mikäli työmäärä on niin laaja, että se sisältää erillisiä rakennuksia tai selvästi rajattavissa olevia kokonaisuuksia, joissa kussakin toteutuu kokonaisurakkaperiaate, ne voidaan kukin sopia erilliseksi kokonaisurakaksi.

5.1.2 Uudisrakennustyön hinnoittelu

Uudisrakennustyöt tehdään tämän työehtosopimuksen 8 § C-kohdan urakkahinnoittelun mukaisella palkanmuodostusperiaatteella.

Työehtosopimuksen 8 § C-kohdan mukaisena yksikköhintoihin perustuvana urakkahinnoitteluna käytetään tilaajalle 1.6.2015 tai sen jälkeen tarjotuissa töissä Sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelua (1.6.2015).

Sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelun (1.6.2015) urakkahinnoittelukerroin on 1.8.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 1,195, 1.8.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 1,226 ja 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 1,255

Sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelu (1.6.2015) on tämän työehtosopimuksen liitteenä 3, sivu 110

5.1.3 Aurinkosähköjärjestelmät

Aurinkosähköjärjestelmät sisältyvät sähköistykseen liittyvien asennustöiden osalta työryhmän urakkaan. Kohdan 5.1.2 tarkoittamissa kokonaisurakkaperiaatteen täyttävissä uudisrakennustöissä työ hinnoitellaan kohdan 5.1.2 mukaan ja erikseen asennettavien järjestelmien osalta kohdan mukaan.

Aurinkopaneeleiden ja niiden asennustelineiden sekä niiden kiinnittämiseen tarvittavien muiden rakenteiden ja varusteiden mekaanisen asennuksen hinnoittelu sovitaan paikallisesti (työnantaja/kärkimies).

Työnantajalla ja työryhmällä on neuvotteluvelvoite sen selvittämiseksi, onko työryhmällä työn laajuuden sekä aikataulun vuoksi mahdollisuus suorittaa edellisessä kappaleessa tarkoitetut mekaaniset asennustyöt. Mikäli osapuolet eivät pääse sopimukseen em. mekaanisten asennusten suorittamisesta, voidaan mekaaniset asennustyöt tilata osittain tai kokonaan ulkopuoliselta toimittajalta

5.2 Muiden urakalla tehtävien töiden hinnoittelu

Työstä sovittaessa on todettava seuraavien palkanmuodostusperiaatteiden soveltuvuus kyseessä olevaan työkokonaisuuteen:

a) sähköistys- ja sähköasennusalan 8 § C mukainen hinnoittelu

b) työkohtaisesti sovittu/sovittava yksikköhinnoittelu

c) työkohtaisesti sovittava kokonaishintaurakka (könttä)

Kokonaishintaurakalla (könttä) tarkoitetaan urakkatyötä, joka sovitaan tehtäväksi kokonaishinnalla sisältäen työstä sovittaessa siihen arvioiduksi kuuluvat työt. Kokonaishintaurakan arvo määritellään esimerkiksi sähköpiirustusten, sähkötyöselityksen tai työnantajan tekemän tarvikearvion ja/tai eri työsuoritusten vaatiman suoritusaika-aika-arvion perusteella.

Sovittaessa kokonaishintaurakasta työryhmän tulee saada tarvittavat tiedot, jotta työryhmä voi muodostaa käsityksen urakkahinnan muodostumisesta sekä urakkaan sisältyvästä työmäärästä. Tarvittavat tiedot voidaan antaa esim. piirustusten, työselityksen tai massalistojen muodossa.

Sovittavaan kokonaishintaan ei saa sisällyttää 11 §:n mukaisia lisiä. Sovittavaan kokonaishintaan ei saa myöskään sisällyttää kohdan 8 § B 7.17.1 lueteltuja urakkaan kuulumattomia töitä, ellei työmaasopimuksessa toisin sovita.

Työehtosopimuksen kohdan 7.5 mukainen urakan ulkopuolella korvattava kärkimiehen ajankäyttö kokonaishintaurakassa lasketaan urakan kokonaishinnan selvittyä. Työryhmälle korvattavaa aikaa ei saa sisällyttää työmaasopimuksessa sovittavaan työn kokonaishintaan.

Kokonaishintaurakka (könttä) tulee sopia siten, että normaalilla urakkatyövauhdilla saavutetaan vähintään seuraavan taulukon mukainen tavoiteansio, joka kasvaa työsuorituksen lisääntyessä. Tavoiteansio on taulukossa mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkan maksukauden alusta määrältään seuraavan suuruinen:

1.8.2025-31.7.2026 €/h	1.8.2026-30.6.2027 €/h	1.7.2027-31.3.2028 €/h
21,34	21,89	22,42

Takuupalkka em. töissä on mainittu kohdassa 5.3.

Urakkaa sovittaessa on selvitettävä, millä tavoin lisä- ja muutostyöt vaikuttavat kokonaishintaan (kts. 8 § B 6.3).

5.2.1 Asuntotuotanto

Asuntotuotannon urakkapalkka koskee asuinkerrostaloja ja samaan työurakkaan sisältyviä rivitaloja pois lukien kohteet, joissa on sähkölämmitys.

Rivitaloja koskevat kohteet tehdään kohtien 3.1 tai 5.5 mukaisella palkanmuodostusperiaatteella.

Asuntokohteen (8 § B 5.2.1) urakkapalkkaus määräytyy rakennuksen asuntojen (huoneistojen) pistemäärän ja perushinnan perusteella taulukossa mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

	Perushinta €/huoneisto	Peruspiste-määrä kpl	Lisäpisteen hinta €/kpl
1.8.2025-31.7.2026	1058	60	13,85
1.8.2026-30.6.2027	1086	60	14,21
1.7.2027-31.3.2028	1112	60	14,55

Perushinta ja pistelukumäärä lasketaan asuntokohtaisesti.

Tämän kohdan mukaisesta urakkapalkkauksesta voidaan sopia 8 § B kohdan 5.5 mukaisesti toisin.

Työn perushintaan sisältyvät seuraavat mahdolliset työt:

a) rakennuksen huolto- ja yhteisten tilojen sekä ulkoalueiden sähkötyöt, kuten lämmityspistorasiat ja ulko- ja pylväsvalaistus

b) työryhmän asentamien tarvikkeiden pakkaus- ja johtojätteiden kuljettaminen työskentelypaikasta työmaalla osoitettuihin kerroskohtaisiinkoontipaikkoihin.

Mahdolliset rakennuksen yhteydessä olevat liike- tai toimistotilat ja esim. palvelutalojen yhteistilat samoin kuin autohallit sovitaan kohtien 3.1 tai 5.5 mukaan.

Tämän kohdan mukaan tehtyjen töiden takuupalkka on kohdan 5.3 mukainen.

Asuntokohtaiseen hintaan sisältyvällä pisteellä tarkoitetaan:

a) Osan 23 ryhmäkeskuksen asennus tai muun järjestelmän keskuksen asennus ryhmäjohtojen kytkentöineen / järjestelmä

b) Osan 24 mukainen koje sisältäen ryhmäjohdon kytkennän

c) Potentiaalikiskon asennus huoneistoon kytkentöineen (rivitalohuoneisto)

d) Putkistomaadoitus/asunto (rivitalohuoneisto)

e) Osan 27 mukainen lämmityskaapelin asennus alkavaa 35 metrin pituutta kohti. (Sisältää ”kylmän” pään asennuksen.) (Taipuisat lämmityselementit sovitaan erikseen.)

f) Rakennusten väliset kaapelit / 40 metrin ylittävä osuus on 2 pistettä (/ kaapeli)

g) Osan 28 mukainen rasia kalusteineen

h) Osan 29 mukainen valaisin sisältäen ryhmäjohdon kytkennän ja mahdollisen jatkamisen

i) Pienjännitemuuntaja ja spotit 4 kohti / muuntaja. Lisäspotti = 1 piste

j) Kuituvalon projektori ja alkavat 8 kuitua

k) Osan 31 mukaisten tilaelementtien kytkettävä piste

l) Osan 31 mukaisen tilaelementtikylpyhuoneen/-saunan toiminnan tarkastus on 2 pistettä

m) Varauksen ”pää” (putki, kaapeli tms. sisältää mahdollisen kannen)

Tarkastukset, joista muodostuu yksi piste:

n) silmämääräinen tarkastus, lattialämmitysten eristysvastuksen mittaus 2 kertaa, sähköturvallisuuden toteaminen esim. schukotesterillä ja vikavirtasuojien laukaisun testaus kertaalleen, nollajohdon ja maadoitusjohdon erillään olo ja toimintojen tarkastus.

Taulukon 3110 ja 3121 työt sisältyvät perushintaan, ellei toisin ole mainittu.

Asuntojen perushintoihin eivät sisälly seuraavat työt:

a) Räystäs-, syöksytorvi- tms. sulanapitolämmitys

b) Erilliset ilmastointikonehuoneet

Piirrosesimerkit peruspisteiden määritelmistä, jotka täydentävät näitä tekstejä, ovat tämän työehtosopimuksen liitteenä 4, sivu 149.

5.3 Urakkapalkka

Urakkatyötä tehtäessä työntekijän urakkapalkka määräytyy työn tuottavuuden mukaan.

Työnaikainen urakkapalkka muodostuu perustuntipalkasta ja urakkaennakosta. Urakkaennakosta sovitaan työmaasopimuksessa.

Työnaikainen urakkapalkka on vähintään urakan takuupalkan suuruinen.

Urakkatyön tuottoa tulee seurata työn aikana siten, ettei urakalla lasketusta työn tuottavuudesta jää sisälle urakkavoittona maksettavaksi 15 %:a suurempaa osuutta.

Urakkatyössä on takuupalkka seuraavan taulukon mukainen tehtyä työtuntia kohti ilman kohdan 5.6.4 mukaisia palkanosia.

Urakan takuupalkat ovat seuraavan taulukon mukaiset taulukossa mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

Pr	Urakkatyön takuupalkka 1.8.2025-31.7.2026 €/h	Urakkatyön takuupalkka 1.8.2026–30.6.2027 €/h	Urakkatyön takuupalkka 1.7.2027–31.3.2028 €/h
S	13,82	14,18	14,52
1	16,98	17,42	17,84
2	19,55	20,06	20,54
3	20,11	20,63	21,13
4	20,60	21,14	21,65
5	21,43	21,99	22,52

Työntekijän henkilökohtaisen aikapalkan (PTP + HPO) ollessa suurempi kuin em. taulukon mukaan määräytyvä palkka maksetaan työntekijälle henkilökohtainen aikapalkka.

Näitä palkkoja sovelletaan myös asuntotuotantoon.

5.4 Palkkaus ilman sopimista

Uudisrakennuskäsitteen (kohta 3.1) mukaisen urakkatyön kyseessä ollessa työryhmä tai työryhmän jäsen voi kuukauden kuluessa, urakan selvitysajan umpeuduttua esittää jälkilaskennan kohteesta edellyttäen, että

a) työmaasopimusta ei urakan rajauksineen ja palkanmuodostusperusteineen ole tehty kohdan 4.1 tarkoittamalla tavalla; tai

b) urakkaa ei ole laskettu eikä kohdan 8 mukaista urakanjakoselvitystä ole tehty selvitysaikojen kuluessa.

Mikäli työtä ei ole laskettu eikä urakanjakoselvitystä eikä erimielisyysmuistiota tehty em. määräaikojen kuluessa, maksetaan tällaisesta työstä urakan takuupalkkaa kohdan 5.3 mukaisesti.

Tämän kohdan mukaisesti toimitaan myös, lukuun ottamatta jälkilaskentaa, kun kyseessä on kohdan 3.2 mukainen urakkatyö.

Kuitenkin asuntotuotannon osalta noudatetaan kohtien 5.2.1 ja 5.3 määräyksiä.

5.5 Järjestöjen sopima poikkeus hinnoittelusääntöihin

Ne yritykset, jotka ovat STTA:n tai PALTA:n jäseniä ja joissa on pääluottamusmies, voivat paikallisesti 4 §:n mukaisesti sopien toteuttaa työn tuottavuutta ja työn organisointeja kehittävää palkkausmuotoa. Sopiminen tapahtuu yrityksissä

työnantajan, pääluottamusmiehen ja työryhmien kesken kirjallisesti.

Muuten kuin kirjallisesti tehty ja osapuolten allekirjoittama sopimus on mitätön.

Työmaakohtaisesti kärkimiehellä työryhmän edustajana on oikeus tehdä paikallisia sopimuksia työehtosopimuksen mukaan hänelle kuuluvissa asioissa. Mikäli sopimusoikeutta halutaan em. aluetta laajemmaksi, on asiasta sovittava työnantajan ja pääluottamusmiehen välillä.

Tämän kohdan tarkoittama poikkeus yleissitoviin hinnoittelusääntöihin on tehtävä siten, että työnantajan edustajalla on yksilöity kirjallinen esitys palkkaustavasta/palkkaustapavaihtoehdoista. Jos tässä neuvottelussa ei synny tulosta eli ko. työmaata koskevaa työmaasopimusta, on neuvottelun lopputulos kuitenkin kirjattava ja se, miksi neuvottelutulosta ei syntynyt.

Työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt toteavat, että em. tavoitteiden saavuttamiseksi käytävissä neuvotteluissa keskeisesti parannetaan työntekijöiden työn tekemiseen liittyviä edellytyksiä niin, etteivät työntekijät joudu työehtosopimuksen hengen vastaisesti kohtuuttoman rasituksen kohteeksi.

Sovittaessa tämän kohdan perusteella kokonaishintaurakasta noudatetaan kohdan 5.2 c) määräyksiä, jolloin kokonaishintaurakan töiden takuupalkka on vähintään kohdan 5.3 mukainen.

5.6 Työhinnoittelun peruste

5.6.1 Tuottavuuspalkkaurakka

Työhinnoittelun perustana on sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelu sekä työaikaan perustuva palkka.

Työlle määritellään urakkahinnoittelulla kokonaishinta, joka perustuu työhön laskettuun asennustarvikemäärään. Asennustarvikemäärällä määritellään urakkaan sisältyvä työpalkkakokonaisuus. Mikäli näin määritelty kokonaisuus muuttuu, on sovittava, millä tavoin muuttuvat materiaalimäärät vaikuttavat urakan kokonaishintaan. Muissa kuin uudisrakennuksissa määritellään työpalkka asennustarvikemäärän tai tarvikemäärän ja sovittujen kokonaishintojen perusteella.

Sellaisissa töissä, joissa ei hinnoiteltuja asennustarvikkeita käytetä ollenkaan, määritellään työpalkka sovitun kokonaishinnan perusteella.

Näin saadusta kokonaishinnasta lasketaan uudisrakennuksissa sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelulla maksettavaksi A % ja muissa kuin uudisrakennuksissa määritellystä kokonaishinnasta B %. Em. prosentit sovitaan yrityksissä. Työn aikana maksetaan urakkatyön ennakkona vähintään urakan takuupalkka.

yrityksissä. Työn aikana maksetaan urakkatyön ennakkona vähintään urakan takuupalkka.

5.6.2 Tuntiperusteinen palkkausmuoto

Mikäli uudisrakennuksen tai muun urakkatyöksi luokiteltavan työn palkanmuodostus sovitaan tuntiperusteiseksi, on tästä aina tehtävä työmaakohtainen sopimus, josta käy selville pätevä peruste palkkausmuodon valinnalle. Sovittavan tuntipalkan on oltava vähintään kohdan 5.3 mukainen.

5.6.3 Jokin muu paikallisesti sovittu palkkaustapa

5.6.4 Palkkiopalkat

Tuottavuuspalkaksi urakka- ja aikatyössä voidaan paikallisesti sopia erinäisiä säästö-, tulos- ja tuotantopalkkioita, jotka pohjautuvat kokonaiskustannus-, asennusmateriaali- tai työn läpimenoajan säästöihin.

5.7 Takuupalkka

Kohdan 5.6 mukaisissa palkkaustavoissa takuupalkka on ilman kohdan 5.6.4 mukaisia palkanosia vähintään kohdan 5.3 mukainen.

5.8 Neuvottelujen päättyminen

Mikäli sopimusta ei paikallisesti synny, on työehtosopimus sellaisenaan voi massa kaikilta osiltaan.

6 Lisä- ja muutostyöt

Yleistä

Muutos- ja lisätyöt ovat työmaasopimuksen perustana olevista piirustuksista, työselityksistä tai ohjeista poikkeavasti suoritettu työ. Sovitun urakkatyökokonaisuuden lisä- ja muutostöiden hinnoittelu suoritetaan seuraavin periaattein:

6.1 Muutokset ja lisätyöt, jotka ovat tiedossa ennen työn tai työvaiheen aloitusta, lasketaan urakasta sovitulla hinnoittelulla. Tällaiset työt ja työvaiheet on sovittava ja kirjattava ne työmaasopimukseen liitteellä.

6.2 Sellaiset muutos- ja lisätyöt, jotka aiheuttavat jo valmiin asennustyön purkua, on todettava ja sovittava, millä palkkauksella purkutyö suoritetaan. Samassa yhteydessä on sovittava, millä palkkausperusteella varsinainen muutos- tai lisätyö suoritetaan.

6.3 Kokonaishintaurakoissa on kohdassa 5.2 määrätty lisä- ja muutostyöt selvitettäväksi samoin kuin se, millä tavoin niiden vaikutus huomioidaan kokonaishinnassa ja työmäärässä. Ko. kokonaishintaurakassa voivat lisä- ja muutostyöt vaikuttaa joko sovittua työmäärää lisäävästi tai vähentävästi, joten tosiasiallisen työmäärän toteamiseksi on työn alussa ja sen kestäessä tehtävä liitesopimus työmaasopimukseen jokaisesta lisä- ja muutostyöstä.

6.4 Kohtien 6.2 ja 6.3 työt voidaan sopia tehtäväksi työstä sovitulla urakkahinnoittelulla tai vähintään kohdan 4 mukaisella palkalla.

7 Urakkatyön sisältämät työt ja osapuolten velvoitteet

7.1 Yleistä

Sopijaosapuolet ovat velvollisia yhteisesti huolehtimaan urakkatyön yleisestä edistymisestä siten, ettei urakkatyön sopimuksellinen luonne vaarannu.

Urakkatyö on pyrittävä suorittamaan oikea-aikaisesti kunkin työkohteen edistymisen mukaisessa järjestyksessä.

7.2 Kärkimies ja varakärkimies

Työnantajan on nimettävä kuhunkin alkavaan urakkatyökohteeseen kärkimies, joka edustaa työryhmää työmaalla. Kärkimiehelle eivät kuulu varsinaiseen työnjohtoalueeseen kuuluvat tehtävät.

Kärkimiehen tulee olla yritykseen työsuhteessa oleva henkilö.

Kärkimiehiä nimettäessä yrityksen työntekijöiden näkemykset huomioidaan.

Työntekijä voi toimia vain yhden urakkatyökohteen kärkimiehenä kerrallaan. Poikkeuksena on tapaus, jolloin kärkimies uudelle työmaalle siirtyessään hoitaa ylimenovaiheessa kärkimiestehtäviä molemmilla työmailla.

Kärkimiehelle on nimettävä varamies heti työn alkaessa tai viimeistään siinä vaiheessa, kun kärkimies joutuu tilapäisesti jättämään tehtävänsä. Kun varamies ryhtyy hoitamaan tehtävää, työryhmälle ilmoitetaan syy tähän sekä todetaan varamiehen kärkimiestehtävän kestoaika.

Varamiehellä on tehtävässäoloaikanaan samat oikeudet ja velvollisuudet kuin varsinaisella kärkimiehelläkin.

Mikäli kärkimies estyy hoitamasta tehtävää pysyvästi, tulee työmaalle nimetä uusi kärkimies. Mikäli varamies nimetään hoitamaan kärkimiestehtävää pysyvästi, tulee tälle nimetä uusi varamies.

Kärkimiehelle tai hänen varamiehelleen maksetaan urakan ulkopuolella kärkimieslisää jäljempänä mainittujen tehtävien hoitamisesta seuraavan taulukon mukaan siinä mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavasti:

Työryhmän jäsenmäärä	1.8.2025-31.7.2026 €/h	1.8.2026-30.6.2027 €/h	1.7.2027-31.3.2028 €/h
1-2	0,41	0,42	0,43
3-6	0,65	0,67	0,69
7-10	1,01	1,04	1,06
11-12	1,31	1,34	1,37
13-20	1,76	1,81	1,85
Yli 20	2,77	2,84	2,91

Katso taulukon soveltamisen osalta kohta 7.4.

Matka- ja odotusajalta tms. ei kärkimieslisää makseta.

7.3 Lisäkärkimiehet

Neuvottelut lisäkärkimiehestä on aloitettava, kun työryhmän jäsenmäärä ylittää kahdeksan asentajaa. Kun työryhmän jäsenmäärä ylittää 11 asentajaa, on nimettävä lisäkärkimies.

Suuriin työkohteisiin voi olla tarpeellista nimetä useampia lisäkärkimiehiä ja näille mahdollisia varamiehiä. Tällaisesta menettelystä sovitaan erikseen.

Lisäkärkimiehille tai heidän varamiehilleen tehtävän hoitamisen ajalta urakan ulkopuolella maksettavat lisät ovat taulukossa mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavat:

Lisäkärkimiehen kärkimiestehtävien piirissä olevien työntekijöiden lukumäärä	1.8.2025-31.7.2026 €/h	1.8.2026-30.6.2027 €/h	1.7.2027-31.3.2028 €/h
1–2	0,41	0,42	0,43
3–6	0,65	0,67	0,69
7–10	1,01	1,04	1,06
yli 10	1,31	1,34	1,37

Katso taulukon soveltamisen osalta kohta 7.4.

Matka- ja odotusajalta tms. ei lisäkärkimiehen lisää makseta.

7.4 Kärkimieslisän ja lisäkärkimieslisän muuttuminen työryhmän kokoonpanon vaikutuksesta

Kärkimieslisän ja lisäkärkimieslisän maksun aloittaminen tai lisän suuruuden muuttuminen työryhmän jäsenmäärän noustessa taulukon seuraavan portaan vähimmäismäärään edellyttää, että työryhmän jäsenmäärä säilyy vähintään viikon ajan taulukon edellyttämänä vähimmäismääränä. Lisän maksaminen, taulukon osoittaman määräisenä alkaa, siitä viikon pituisen ajanjakson ensimmäisestä päivästä, jolloin taulukon edellyttämä maksuperusteen mukainen urakkatyöryhmän vähimmäisjäsenmäärä täyttyi.

Mikäli työryhmän jäsenmäärä laskee, muuttuu kärkimieslisän ja lisäkärkimieslisän suuruus kahden viikon portaissa siten, että seuraavan portaan edellyttämää lisää aletaan maksaa, kun em. aika on kulunut.

7.5 Kärkimiehen ajankäytön hyvittäminen urakkatyöryhmälle

Urakkatyöryhmän jäsenmäärän kohotessa kolmeen korvataan urakkatyöryhmälle osa kohdan 7.2 tarkoittaman kärkimiehen urakan jaossa huomioitavasta työajasta urakan keskituntiansion (9.3.1) mukaan urakan ulkopuolella seuraavasti:

Työryhmän jäsenmäärä	**Työryhmälle korvattava aika kärkimiehen työajasta**
3–5	10 %
6–10	20 %
11–15	30 %
16–20	40 %
yli 20	50 %

Kärkimiehen ajankäytön hyvittäminen alkaa, kun työryhmän jäsenmäärä on viikon pituisen ajan vähintään kolme. Korvattavan aikahyvityksen määrä nousee, kun työryhmän jäsenmäärä kasvaa taulukon seuraavan portaan vähimmäisjäsenmäärään ja jäsenmäärä säilyy vähintään viikon ajan taulukon edellyttämällä tasolla. Aikahyvityksen maksaminen alkaa ja maksettava määrä nousee, siitä viikon pituisen ajanjakson ensimmäisestä päivästä, jolloin maksuperusteen mukainen urakkatyöryhmän vähimmäisjäsenmäärä täyttyi.

Työryhmän jäsenmäärän laskiessa alenee aikahyvityksen määrä kahden viikon portaissa. Hyvitysportaan vähimmäisjäsenmäärän alittuessa ja jäsenmäärän säilyessä vähintään kaksi viikkoa alemmalla portaalla, alenee hyvityksen määrä kahden viikon ajanjakson jälkeen.

7.5.1 Työnjohdon sijoituspaikka työkohteessa

Mikäli sähkötöiden työnjohdon pääasiallinen sijoituspaikka on työkohteessa, ei kohdan 7.5 mukaisia urakan ulkopuolisia prosentteja makseta.

Työnjohdon pääasiallisen sijoituspaikan ollessa työkohteessa, työnantajan tulee ilmoittaa asiasta työmaasopimuksella tai kärkimiehelle työn aikana tehtävällä kirjallisella ilmoituksella. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi mistä ajankohdasta alkaen työnjohto on pääasiallisesti sijoitettuna työkohteeseen hoitamaan kyseistä työmaata. Työnjohdon ja kärkimiehen tulee käydä läpi osapuolten

velvoitteet tarpeelliseksi katsottavilta osin. Mahdollisista muutoksista ja niiden voimaantuloajankohdasta ilmoitetaan vastaavalla tavoin.

Tämän kohdan ensimmäisen kappaleen määräystä ei ole tarkoitettu sovellettavaksi siten, että on aihetta epäillä tarkoituksena olevan välttyä hyvittämästä urakkatyöryhmälle kärkimiehen ajankäyttöä. Mahdollisessa väärinkäyttötilanteessa urakkatyöryhmän on ilmoitettava asiasta viipymättä työn aikana työnantajalle ja yksilöitävä perusteet ilmoitukselleen.

Ellei asiaa saada ratkaistuksi paikallisin neuvotteluin, selvittävät tämän työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt asian kiireellisesti.

Mikäli työntekijäpuoli on esittänyt yksilöidyt perusteet väärinkäytöstä ja työnantaja kieltäytyy selvittämästä asiaa tai jos järjestöt yhdessä toteavat järjestelyn tarkoituksena olevan välttyä hyvittämästä urakkatyöryhmälle kärkimiehen ajankäyttöä, tulee kärkimiehen ajankäyttö hyvittää urakka- työryhmälle kohdassa 7.5 mainitun taulukon mukaisesti

7.6 Urakkaan sisältyvät kärkimiehen tehtävät

Urakkatyöryhmän jäsenelle kuuluvien velvoitteiden lisäksi kärkimiehen tehtäviin kuuluu urakkaan sisältyvänä:

a) jakaa työt urakkatyöryhmän jäsenille sekä ohjata ja valvoa töiden tekemistä suoritusteknisesti

b) kirjoittaa työryhmänsä tarviketilaukset tarpeen mukaan

c) kuitata ja vastaanottaa työryhmän käyttöön toimitetut tarvikkeet

d) valvoa urakkatyötyöryhmän jäsenten työtuntien oikeaa määrää ja jakautumista eri laskutus- ja palkanmaksuperusteille siten, että työtunnit tulevat oikein merkityiksi työntekijöiden työnantajalle jättämiin tunti-ilmoituksiin

e) huolehtia, että urakkatyöryhmän jäsenille toimitetaan kohdan 10.5 tarkoittama urakanjakoselvitys

f) osallistua työryhmän työhön siinä määrin kuin se kärkimiestehtävien hoitamisen lisäksi on mahdollista.

Mikäli työkohteeseen ei ole valittu omaa työsuojeluasiamiestä, kärkimiehen tulee valvoa työntekijöiden edustajana urakkatyöryhmän työterveydellisiä ja työturvallisuusolosuhteita sekä neuvotella niistä tarvittaessa työstä vastaavan henkilön ja työnantajan työsuojelusta vastaavan henkilön kanssa. Näiden tehtävien hoitamista varten työnantaja antaa kärkimiehelle ja työsuojeluasiamiehelle (joka ei ole aiemmin saanut asiaa koskevaa koulutusta/aineistoa) riittävän kirjallisen materiaalin ja tarvittavan opetuksen.

HUOM! Kärkimies tai urakkatyöryhmän jäsen ei ilman erikseen sovittavaa korvausta ole velvollinen edustamaan työnantajaa esim. työmaa-, aikataulu- tai urakoitsijakokouksissa.

Mikäli kärkimiehen tai urakkatyöryhmän jäsenen työtehtäviä lisätään velvollisuudella osallistua edellä mainittuihin kokouksiin, sovitaan siitä

työmaasopimuksen liitteellä, josta ilmenee, millä tavoin lisääntynyt työmäärä korvataan urakkatyöryhmälle. Sopimuksesta tulee myös ilmetä, millaista valtuutta he voivat käyttää kokouksissa työnantajan puolesta.

Mikäli kärkimiehen tai urakkatyöryhmän muita tehtäviä lisätään, sovitaan siitä työmaasopimuksen liitteellä, josta ilmenee, millä tavoin lisääntynyt työmäärä korvataan urakkatyöryhmälle. Erikseen sovittavia lisätehtäviä voivat olla esimerkiksi

a) tarvikehuolto ja tarvikemääritys

b) työvälinehuolto

c) telineistä ja nostimista sekä niiden turvallisuudesta huolehtiminen

d) laadusta ja tarkastuksista huolehtiminen oikea-aikaisesti

7.7 Urakkatyöryhmä

Työnantaja määrittelee urakkatyöryhmän kokoonpanon ja sopii siinä työn kestäessä suoritettavista muutoksista kärkimiehen kanssa.

Urakkatyöryhmää muodostettaessa on siihen pyrittävä sijoittamaan eri palkkaryhmiin (Pr S–5) kuuluvia työntekijöitä.

Työntekijöitä urakkatyöhön sijoitettaessa tulee varmistaa, että heidän ammattitaitonsa ja työkykynsä vastaa työsuoritusten luonnetta ja vaativuutta. Tämä on erityisesti huomioitava niiden työntekijöiden osalta, jotka ovat osasairauspäivärahalla tai jotka ovat työeläkeyhtiön kustantamassa työkokeilussa siten, että työnantaja maksaa heille palkan työkokeilun ajalta. Niiden työeläkeyhtiön kustantamassa työkokeilussa olevien henkilöiden, joille työnantaja ei maksa työkokeilun ajalta palkkaa, sijoittamisesta urakkatyöryhmään on sovittava urakkatyöryhmän kanssa seuraavasta kappaleesta ilmenevällä tavalla.

Ellei urakkatyöryhmän kanssa ole toisin sovittu, urakkatyöryhmään ei saa sijoittaa

a) alle 18-vuotiaita työntekijöitä, jotka eivät ole suorittaneet alan perustutkintoa tai jotka eivät ole oppisopimussuhteessa, eikä

b) henkilöitä, joille ei makseta palkkaa.

Alakohdassa b) mainittujen henkilöiden urakkaan tekemää työpanosta ei voida vähentää urakasta, ellei työryhmän kanssa ole sovittu työpanoksen vähentämisestä ja sen perusteista.

Urakkatyöryhmän haitalliset vaihtelut ja erityisesti työvoimatarpeen ruuhkautuminen työsuoritusajan lopulle on estettävä yhteisin toimenpitein.

Työvoiman lisäämistä urakkatyömaalle ei tule suorittaa yksinomaan sillä perusteella, että yrityksen työntekijöitä on vapautunut muilta työmailta ja he ovat työtä vailla.

Edellä sanottuun rinnastettavia muita tilanteita, jotka johtavat työmaalla jo

olevien asentajien urakka-ansioiden alenemiseen, tulee mahdollisuuksien mukaan välttää.

Työnantaja vastaa myös siitä, että urakkatyöryhmän kokoonpanoon työn kestäessä tehtävät muutokset eivät vaaranna urakkatyön sopimuksellista luonnetta eivätkä aiheuta aikatappiota urakkatyösuorituksiin.

7.8 Urakkatyöryhmän suoritusvelvollisuuteen sisältyvät lisätehtävät

Varsinaisen urakkatyösuorituksen ohella urakkatyöryhmän tehtäviin kuuluu

a) oman työnjohdon ja urakkatyöryhmän kesken käytävät työtä koskevat neuvottelut

b) toisten työryhmien edustajien kanssa käytävät työtä koskevat neuvottelut

c) tilaajan edustajien (esim. työnvalvojan, suunnittelijan) kanssa käytävät neuvottelut

d) tunti-ilmoitusten ja urakkalaskelman tekeminen sekä työmaakirjanpidon pitäminen

e) pientehtävät, joita ovat esim. tarvikkeiden pakkauksista purkaminen, kaapeleiden ja ryhmäjohtojen työnaikaisten merkintöjen tekeminen, työn viimeistelyyn liittyvät kojeiden oikaisut ja asennon tarkistukset.

Neuvotteluilla edellä kohdissa a), b) ja c) tarkoitetaan pääsääntöisesti työmaalla ja puhelimitse sekä sähköisesti käytäviä keskusteluja, jotka koskevat lähinnä työn sisältöä, suoritustapoja ja suoritusjärjestystä.

7.9 Urakkaan sisältyvät työn luonteeseen ja normaaliin suoritukseen liittyvät suoritteet ja toiminnot

a) työn valmistautumis-, suoritus-, keskeytys- ja lopetusosat 10 §:n mukaista odotusaikaa lukuun ottamatta

b) liikkuminen työmaa-alueella sekä työntekijän henkilökohtaisiin tarpeisiin käyttämä aika, mikäli ao. työtä koskevassa työmaasopimuksessa ei toisin ole sovittu

c) osallistuminen kerran tarkastukseen, jossa todetaan osatoimituksen tai työkokonaisuuden vastaavuus työmaasopimukseen, piirustuksiin, työselitykseen ja sähköturvallisuusmääräyksiin.

d) työmaasopimuksen, piirustusten, työselityksen ja annettujen työohjeiden vastaisesti asennettujen kohteiden korjaaminen, jotka ao. tarkastuksessa on määrätty korjattaviksi.

7.10 Työnjohto sekä työohjeet ja piirustukset

Piirustukset tehdään suomalaisten piirustusstandardien mukaisesti.

Työssä on noudatettava työnantajan työnjohdon antamia ohjeita.

Työn lopputuloksen tulee täyttää sähköturvallisuus- ja muut vastaavat määräykset.

7.10.1 Työnantajan tehtävät

Työnantajan on:

a) Huolehdittava tarpeellisesta työnjohdosta ja työohjeiden antamisesta niin hyvissä ajoin, että urakkatyöryhmä voi järjestellä työmaan töiden tekemisen tarkoituksenmukaisella tavalla.

b) Ilmoitettava kärkimiehelle viipymättä työmaa-, urakointi- tai aikataulukokouksissa tehdyt päätökset, jotka vaikuttavat sähkötöiden suorittamiseen.

c) Toimitettava työmaalle ennen työn tai työvaiheen alkamista tarpeelliset työpiirustukset, joihin on lisättävä tilaajan tai työnantajan niihin mahdollisesti työn aikana tekemät muutokset sekä työtä koskevat työselitykset ja urakkarajaliite, mikäli sellaiset on laadittu.

d) Annettava riittävä opastus, mikäli työ joudutaan sitä koskevien ohjeiden tai käytettävien materiaalien vuoksi toteuttamaan suomalaisten standardien mukaisista asennustavoista poiketen

e) Annettava riittävät asennus-, kokoonpanoja kytkentäpiirustukset sekä toimintaselostukset erilaisten järjestelmien, keskusten, kojeiden ja kojeyhdistelmien asennusta varten

f) Huolehdittava, että urakkatyöryhmällä on käytettävissä ennen työn tai työvaiheen aloittamista myös mitoitetut rakennus- ja kalustopiirustukset sekä muiden urakoitsijoiden ja toimittajien laitteiden asennuspiirustukset ja toimintaselosteet siinä laajuudessa kuin se on tarpeellista sähkötöiden suorittamiseksi.

7.10.2 Urakkatyöryhmän tehtävät

Urakkatyöryhmän on:

a) Perehdyttävä työsuoritukseen liittyviin piirustuksiin, työselityksiin ja muihin ohjeisiin

b) Ilmoitettava työnjohdolle viipymättä, mikäli rakenteellisista tai muista perustelluista syistä on poikettava piirustuksista tai käytettävä toista asennustapaa samoin kuin silloin, jos työohjeiden todetaan olevan joltain osin puutteellisia tai virheellisiä.

c) Tehtävä tarpeelliset muutosmerkinnät työpiirustuksiin, mikäli urakkatyöryhmä joutuu työn aikana poikkeamaan sille toimitetuista työpiirustuksista.

d) Annettava työnaikaiset piirustukset muutosmerkintöineen työnantajan käyttöön loppupiirustusten tekemistä varten.

e) Suunniteltava ja valvottava yhdessä urakkatyöryhmän kärkimiehen kanssa työn toteutusta siten, että työsuoritus on työselityksen, työpiirustusten sekä työohjeiden mukainen ja että työ etenee työmaan yleisen

työsuoritusjärjestyksen mukaisesti.

7.11 Asennustarvikkeet, niiden tilaukset ja varastointi

Osapuolten tulee yhdessä sopia tarvikkeiden toimitusohjelmasta ja täydennystilausten tekemisestä sekä käytettävästä tarvikkeiden seurantajärjestelmästä. Tarvikkeiden seurantajärjestelmästä johtuvat urakkatyöryhmän toimenpiteet on pyrittävä rajoittamaan mahdollisimman vähäisiksi.

Täydennystilauksella tarkoitetaan toimitusohjelman mukaisen yksittäisen toimituserän täydentämistä urakkatyöryhmän toimesta yhdellä täydennystilauksella.

Toimitusohjelman tulee olla riittävän tarkka ja se tulee laatia viimeistään ennen kunkin työvaiheen aloittamista.

Toimitusohjelma tulee molempien osapuolten yhteisesti sovittaa ja ajoittaa työn edistymisen mukaan.

Osapuolten tulee lisäksi sopia tarvikkeiden purkauspaikoista tai yhteisesti todeta työmaalta osoitetut purkauspaikat.

Tarvikkeiden tuhlaaminen sekä perusteeton, annetuista ohjeista ja määräyksistä poikkeaminen, josta on aiheutunut vahinkoa työnantajalle, saattaa johtaa korvausvaatimukseen työnantajan taholta.

7.11.1 Työnantajan tehtävät

Työnantajan on:

a) Määritettävä työhön tarvittavien tarvikkeiden lajit, laadut ja määrät.

b) Huolehdittava kunkin työvaiheen kaikkien asennustarvikkeiden toimittamisesta työmaalle oikea-aikaisesti, jotta urakkatyöryhmä voi välttyä aikatappioilta, jotka aiheuttavat työvaiheen jakaantumisen osatyövaiheisiin tarvikepuutteen takia.

c) Tilattava tarvikkeet urakkatyöryhmän kanssa sovitun tarvikkeiden toimittamisohjelman ja täydennystilausten mukaisesti.

d) Annettava kärkimiehelle ohjeet, mistä ja miten tarvikkeiden täydennystilaukset tehdään.

e) Huolehdittava, että asennustarvikkeiden mukana toimitetaan lähetysluettelo, johon on merkitty toimitettujen tarvikkeiden määrä ja laatu.

f) Osoitettava työmaalta riittävät ja tarkoituksenmukaiset sähköasennustarvikkeiden varastotilat. Pinta-alaltaan laajoissa sekä tilavuudeltaan suurissa työkohteissa on päävaraston lisäksi järjestettävä tarpeellinen määrä alavarastoja. Varastotilat on sijoitettava rakennusalueelle siten, etteivät tarvikkeiden ja työvälineiden siirtomatkat asennuskohteisiin muodostu kohtuuttoman pitkiksi. Osan varastotiloista tulee olla kylmänä vuodenaikana lämmitettyjä.

g) Toimitettava tarvikkeet urakkatyöryhmän kanssa sovituille tai yhteisesti

todetuille purkauspaikoille.

h) Palkattava hyvissä ajoin työmaavarastonhoitajat hoitamaan työmaavarastoja, joita pääasiallisesti käyttää vähintään 2 kuukauden ajan yli 20 työntekijää. Työmaavarastonhoitajien palkkaus tapahtuu urakan ulkopuolella.

7.11.2 Urakkatyöryhmän tehtävät

Urakkatyöryhmän on:

a) Huolehdittava siitä, että työhön sen eri vaiheissa tarvittavista tarvikkeiden täydennystilauksista ilmoitetaan hyvissä ajoin työnantajalle tai hänen edustajalleen.

b) Tehtävä tarviketoimitusohjelmien toimitus erien täydennystilaukset.

c) Ilmoitettava tiedot vastaanotetuista työryhmän asennettaviksi tarkoitetuista tarvikkeista tarvikehuollon seurantajärjestelmän mukaisesti. Työntekijät saavat käyttää seurantajärjestelmän tietoja työmaakirjanpidossaan.

d) Huolehdittava sen käytössä olevien varastotilojen hoidosta sekä asennustarvikkeiden palauttamisesta asennuskohteista varastotiloihin.

e) Vastaanotettava ja siirrettävä työryhmän asennettavaksi tarkoitetut tarvikkeet varastotiloihin tai asennuspaikalle huomioon ottaen kohdan 7.13.1 aputyövelvoite

HUOM! Mikäli urakkatyöryhmän työtehtäviä lisätään kohdassa 7.11.2 b) mainittuja täydennystilauksia laajemmaksi, sovitaan siitä ja lisääntyneen työmäärän hinnoittelusta työmaasopimuksen liitteellä.

7.12 Jäännöstarvikkeiden palauttaminen

Työn valmistuttua ja työnantajan määräyksestä jo työn kestäessä tulee työmaalta palauttaa kaikki jäännöstarvikkeet.

Jäännöstarvikkeiden mittauksen, laskennan ja palautusluettelon laatimisen voivat suorittaa työnantaja ja urakkatyöryhmä yhdessä tai erikseen.

Jäännöstarvikkeiden mittaus tulee mahdollisuuksien mukaan suorittaa työmaalla ennen jäännöstarvikkeiden palauttamista.

Jäännöstarvikkeiden lopullinen mittaus tulee saattaa päätökseen viimeistään kahden viikon kuluttua urakan päättymisestä.

Mittaustuloksesta vastaavien henkilöiden allekirjoittama palautusluettelo tai sen jäljennös tulee antaa molemmille osapuolille.

7.12.1 Työnantajan tehtävät

Työnantajan on:

a) Huolehdittava jäännöstarvikkeiden mittauksesta ja laskennasta sekä laadittava jäännöstarvikkeista palautusluettelo.

b) Järjestettävä jäännöstarvikkeiden kuljetus pois työmaalta.

7.12.2 Urakkatyöryhmän tehtävät

Urakkatyöryhmän on:

a) Järjestettävä jäännöstarvikkeet palautuskuntoon ja huolehdittava niiden lajittelusta ja pakkaamisesta sekä palauttamisen edellyttämästä siirrosta työmaalla.

Aputyövelvoitteen (7.13.1) piirissä olevien jäännöstarvikkeiden siirrossa urakkatyöryhmän tehtäviin kuuluu vain siirron valvonta.

HUOM! Mikäli jäännöstarvikkeiden mittaus, laskenta ja palautusluettelon laatiminen osoitetaan työnantajan toimesta urakkatyöryhmän tehtäväksi, maksetaan tästä korvaus urakan ulkopuolella vähintään urakan keskeytyslisän mukaisella palkalla.

7.13 Aputyöt

Aputöillä tarkoitetaan tässä kohdassa 7.13 lähemmin määriteltyjä urakkatyöryhmän työsuoritusta edistäviä suorituksia ja toimenpiteitä, joilla pyritään välttämään aikatappioiden syntymistä urakkatyöryhmälle ja varmistamaan, ettei urakkatyön sopimuksellisen luonne jää aputyövelvoitteen piiriin kuuluvien tehtävien vuoksi toteutumatta. Lisäksi aputöillä mahdollistetaan työn edellyttämien erittäin raskaiden tai hankalien työvaiheiden suorittaminen.

Jäljempänä tässä kohdassa 7.13

– asennuspaikalla tarkoitetaan sitä aluetta, johon tarvike-erä asennetaan
– suuren tarvike-erän siirto on kysymyksessä silloin, kun siirretään esim. kuormalavan tai kuljetushäkin verran tarvikkeita tai valaisimia.

7.13.1 Työnantajan tehtävät

Työnantajan on:

a) Huolehdittava tarvittavista aputyösuorituksista siten, että vähintään seuraavat toiminnot suoritetaan aputyövoimaa käyttäen:

1) Kojeet, jotka painavat yli 25 kg, sekä yli 40 kg painavat tarvikkeet siirretään varastoihin ja asennuspaikoille aputyövoimaa käyttäen.

2) Edellä todettua sovelletaan myös hankalasti käsiteltäviin tarvikkeisiin, joita voivat olla esim. suuret tarvike-, valaisin- ja johtotie-erät sekä keskukset ja kaapelikelat.

7.13.2 Urakkatyöryhmän tehtävät

Urakkatyöryhmän on:

a) Ilmoitettava työnantajalle kohdan 7.13 mukaisesta aputyövoiman tarpeesta.

HUOM. Mikäli työnantajan aputyövelvoitteesta poiketaan tai aputyövelvoitteen piirissä olevat työt sovitaan tehtäväksi urakkatyöryhmän toimesta, on siitä erikseen sovittava työmaasopimuksen liitteellä. Samassa yhteydessä on sovittava ko. töiden palkanmaksuperusteista, kuitenkin vähintään urakan keskeytyslisän mukaisena palkkana.

7.14 Henkilönostimet, työtelineet ja työvälineet

Käytettävien henkilönostimien, erilaisten työtelineiden ja työvälineiden tulee olla tarkoituksen- ja ajanmukaisia sekä turvallisia.

7.14.1 Työnantajan tehtävät

Työnantajan on:

a) Järjestettävä työryhmän käyttöön työsuorituksissa tarvittavat ja työryhmän kanssa sovitut työhön soveltuvat henkilönostimet, pukit ja telineet.

b) Annettava työntekijöiden käyttöön riittävästi työ- ja apuvälineitä.

7.14.2 Urakkatyöryhmän tehtävät

Urakkatyöryhmän on:

a) Ilmoitettava henkilönostimien ja työtelineiden tarpeesta sekä huolehdittava yhtä työntekijää varten rakennettujen kevyiden telineiden siirrosta.

b) Huolehdittava urakkahinnoittelun osassa 22 määriteltyjen siirrettävien telineiden siirtämisestä. Muista telineiden siirroista sovitaan työkohtaisesti.

c) Huolehdittava työvälineiden tilaamisesta ja niiden vastaanottamisesta. Työntekijä huolehtii kuittaamistaan työvälineistä ja on niistä vastuussa.

7.15 Työalueen siistiminen asennusjätteistä

Kohdissa 5.1.2 ja 5.2 tarkoitettua työtä koskevassa työmaasopimuksessa voidaan osoittaa työryhmän velvollisuudeksi työryhmän asennustyön yhteydessä syntyvien pakkaus- ja asennusjätteiden siistiminen (ei lastasiivous) ja kuljettaminen työskentelypaikasta työmaalla osoitettuihin kerroskohtaisiin koonti- ja lajittelupaikkoihin, lajiteltuna enintään viiteen jätelajiin huomioiden työmaan lajittelumääräykset.

Lajiteltavat jätelajit ilmoitetaan työmaasopimuksessa tai työnantajan kirjallisella työohjeella.

Jos lajiteltavia jätelajeja on enemmän kuin viisi ja tästä aiheutuu lisätyötä työntekijöille, työnantaja ja kärkimies neuvottelevat, onko tällä vaikutusta maksettavan korvauksen määrään. Mahdollisista muutoksista korvaukseen sovitaan työmaasopimuksen liitteellä.

Aikaisempien asennusten purkamisesta syntyvien jätteiden siistiminen ja lajittelu ei sisälly tähän määräykseen.

Pinta-alaltaan suurissa työkohteissa edellä mainittuja jätteiden koonti- ja

lajittelupaikkoja tulee sijoittaa kerrokseen riittävästi siten, ettei roskien ja jätteiden kuljetusmatka niihin muodostu kohtuuttoman pitkäksi. Tarvittaessa asiasta on neuvoteltava ja sovittava työnantajan ja kärkimiehen välillä, miten kohtuuttoman pitkä kuljetusmatka huomioidaan.

7.16 Korvaus kohdan 7.15 mukaisesta siistimisestä

Korvauksena edellisen kohdan mukaisesta työalueen siistimisestä korotetaan urakkahinnoittelukertoimella korotettua urakan arvoa kohdan 5.1.2 mukaisissa uudisrakennustöissä kertoimella 1,025.

Kohdan 5.2 mukaisissa muissa urakalla tehtävissä töissä vastaavan suuruinen korotus tehdään työn lopulliseen kokonaishintaan tai työmaasopimuksessa työkohtaisesti sovittujen yksikköhintojen perusteella muodostuvaan lopulliseen työn arvoon.

Korotus tehdään ennen kuin jaettavaan urakan arvoon on lisätty urakan jaossa huomioon otettavia urakan keskeytystyölisäpalkkoja ja/tai aikatyöpalkkoja ja ennen kärkimiehen ajankäyttöä koskevan kohdan 7.5 mukaisen hyvityksen tekemistä jaettavaan urakan arvoon.

Tulkinta:

Kohtien 7.15 ja 7.16 määräykset eivät rajoita työmaasopimuksen osapuolten oikeutta sopia työryhmän asennustyökohdetta koskevasta siistimis- ja lajitteluvelvoitteesta ja siitä maksettavasta korvauksesta työmaasopimuksella tai sen liitteellä.

7.17 Urakkatyön keskeytyminen; urakkaan sisältymättömät työt

7.17.1 Urakkatyökohteessa

Urakkaan sisältymättömillä töillä tarkoitetaan työnantajan määräyksestä urakkatyökohteessa suoritettavia työmaasopimuksen tai työehtosopimuksen mukaan urakkatyöryhmän suoritusvelvollisuuteen sisältymättömiä töitä, joiden vuoksi työntekijä joutuu tilapäisesti keskeyttämään aloittamansa urakkatyön.

Tällaisia töitä ovat:

1) tarvikkeiden siirrot kohdassa 7.11.1 f) tarkoitettujen varastojen välillä tai siirtojen valvonta

2) tarvikevarastojen siirrot paikasta toiseen tai varastojen siirron valvonta ja näistä aiheutuneet varastojen järjestelyt

3) työmaalta palautettavien jäännöstarvikkeiden mittaus, laskenta ja palautusluettelon laatiminen työnantajan toimeksiannosta

4) työmaalla käytettävien tarvikkeiden nouto-, palautus- ja muut työmaalla tehtävään työhön liittyvät kuljetustehtävät urakkatyökohteen ulkopuolella

5) piirustuksista ja työselityksistä poikkeavasti suoritettaviksi vaadittavat lisätyöt ja muutokset

6) aikaisempien asennusten purku- ja korjaustyöt

7) osallistuminen muuhun kuin kohdassa 7.9 c) tarkoitettuun urakkaan sisältyvään tarkastukseen.

8) väli-, loppu- tai jälkitarkastusten yhteydessä määrätyt lisä- ja korjaustyöt, jotka eivät johdu urakkatyöryhmän tekemästä virheestä tai virheellisestä asennustavasta

9) tulitöistä johtuvat järjestelyt sekä jälkivalvonta

10) käyttöturvatiedotteista aiheutuvat järjestelyt, kuten suojausyms. toimenpiteet

11) työturvallisuuslain (738/2002)14 §:n mukainen opastus

12) työnaikainen sähköturvallisuuden valvonta

13) jännitetyö ja ns. lähityö jännitteisissä laitteissa

14) käyttöönottomittaukset

15) työalueen siivous, siltä osin kuin pakkaus- ja asennusjätteen siistimistä ei ole sisällytetty kohdan 7.15 mukaisesti työryhmän tehtäviin.

7.17.2 Urakkatyökohteen ulkopuolella

Urakkaan sisältymättömillä töillä tarkoitetaan työnantajan määräyksestä kärkimiehen kanssa kohdan 7.7 mukaan sovitulla tavalla toisessa työkohteessa suoritettavia töitä, joiden vuoksi työntekijä joutuu keskeyttämään väliaikaisesti urakkaan tekemänsä työn palaten takaisin urakkatyökohteeseen.

7.17.3 Keskeytystyön palkka

Työntekijän suorittaessa edellisissä kohdissa 7.17.1 ja 7.17.2 mainittuja töitä, joita ei voida suorittaa urakalla, hänelle maksetaan näistä töistä vähintään kohdan 4 mukaan.

7.17.4 Urakan keskeytystyöpalkkojen huomioiminen urakan jaossa

Urakan keskeytystyön palkat otetaan mukaan urakan jakoon, ellei muusta ole sovittu, ja ne lisätään kohdan 9.2 mukaiseen urakan kokonaishintaan ennen sen jakamista.

7.18 Urakan ulkopuolisten aikatyöpalkkojen huomioiminen urakan jaossa

Urakkatyökohteessa suoritetun aikatyön suhteen voidaan myös sopia, että aikatyöpalkoilla korotetaan kohdan 9.2 mukaista urakan kokonaishintaa ennen sen jakamista, jolloin aikatyötunnit otetaan urakan jaon yhteydessä huomioon urakkatyötuntien veroisina.

7.19 Neuvotteluajan ja työn aloittamisvaiheen töiden huomioiminen urakan jaossa

Mikäli urakkatyöryhmälle on työmaasopimuksesta neuvoteltaessa maksettu neuvotteluajan palkkaa kohdan 4 mukaan, osapuolten tulee sopia

työmaasopimuksessa tai sen liitteellä, miten neuvotteluaikana tehdyt työt ja niitä vastaavat työtunnit otetaan huomioon urakassa.

Elleivät osapuolet pääse yhteisymmärrykseen edellä mainitusta asiasta, neuvotteluaikana tehdyt työt ja kohdan 4 mukaan maksetut neuvotteluajan palkat/tunnit eivät osallistu urakan jakoon.

Samat määräykset koskevat myös mahdollisia työn aloittamisvaiheen töitä.

8 Urakan loppuselvitys

8.1 Urakan loppuselvityksessä noudatettavat periaatteet

Urakan loppuselvityksen tekevät työnantajan edustaja ja kärkimies tai urakkatyöryhmä voi valita keskuudestaan urakan selvittäjän.

Yksikköhinnoitellulla työllä tarkoitetaan tässä kohdassa 8 urakkatöitä, joissa työn urakkahinta muodostuu urakkahinnoittelun (8 § C) tai työkohtaisesti sovittujen yksikköhintojen perusteella.

Urakkatyönä tehtävät muut työt sekä asuntotuotantohinnoittelulla tehtävät työt loppuselvitetään, jaetaan ja maksetaan kuten yksikköhinnoitellut työt ellei muusta ole sovittu.

Kohdan 11.2 mukainen lopullisesti katkaistu urakka loppuselvitetään, jaetaan ja maksetaan kuten valmistunut urakka.

8.2 Urakan loppuselvitykseen valmistautuminen ja urakan valmistuminen

Osapuolten tulee jo työn aikana seurata ja laskea urakan työmäärää siten, että työn urakkahinnasta voidaan olla yksimielisiä urakan loppuselvitysaikana.

Urakka katsotaan valmistuneeksi, kun urakkatyöryhmän suoritus on luovutettu tilaajalle ja työnantajan ja tilaajan välisessä vastaanotto tai muussa menettelyssä todetut urakkatyöryhmän suorituksessa ilmenneet puutteet ja virheet on työryhmän toimesta korjattu / tehty. Osapuolet voivat sopia urakan valmistumisesta myös toisin.

8.3 Urakkalaskelma

Työn urakkahinta lasketaan työn valmistuttua tehdyn työmäärän perusteella laatimalla urakkalaskelma.

Osapuolten tulee laatia erikseen tämän kohdan mukaiset urakkalaskelmat, ellei työmaasopimuksessa ole muuta sovittu.

Työmäärää selvitettäessä ja laskettaessa käytetään mm. seuraavia perusteita:

a) työmaasopimusta liitteineen

b) tarvikkeiden lähetys- ja palautusluetteloita

c) työstä tehtyjä loppupiirustuksia

d) työnjohdon ja urakkatyöryhmän työnaikaisia muistiinpanoja ja työmaakirjanpitoa

e) muita mahdollisia perusteita, kuten työmaalla suoritettuja mittauksia.

Mikäli muusta ei ole sovittu, tulee urakkahinnoittelun (8 § C) mukaan tehdyn työn urakkalaskelmat laatia osakohtaisesti urakkahinnoittelun taulukoiden mukaisessa järjestyksessä rivikohtaisia osasummia käyttäen siten, että yksityiskohtaiset asennusmäärät, -tavat sekä asennushinnat voidaan tarkistaa.

Urakkalaskelmat laaditaan ilman urakkahinnoittelukertoimia.

Urakkatyönä tehtäviä muita töitä koskevat urakkalaskelmat laaditaan vastaavin periaattein niin, että yksityiskohtaiset asennusmäärät, -tavat sekä asennushinnat voidaan tarkistaa.

8.4 Urakkalaskelmien esittäminen ja urakan loppuselvitysaika

Tässä kohdassa 8 urakkalaskelmien esittämisellä tarkoitetaan laaditun urakkalaskelman loppusumman esittämistä. Esitettävän loppusumman tulee perustua kohdan 8.3 mukaan laadittuun laskelmaan ja laskelmansa loppusumman esittäneen osapuolen tulee olla loppusumman esittämisajankohtana valmis urakkalaskelmien vertailuun kohdan 8.5 mukaan.

Osapuolet voivat sopia kirjallisesti työtä aloittaessa tai työn kestäessä urakkalaskelman esittämisajankohdasta. Ajankohdasta on sovittava sen jälkeen, kun urakka on valmistunut, kuitenkin viimeistään 10 työpäivän kuluttua urakan valmistumispäivästä.

Osapuolet voivat kirjallisesti sopia ajankohdan muuttamisesta ja uudesta ajankohdasta urakkalaskelmien esittämiselle. Muutosta esittävän osapuolen on esitettävä toiselle osapuolelle perustelut muutokselle.

Urakkalaskelman valmiiksi saanut osapuoli esittää laskelman loppusumman toiselle osapuolelle, joka on velvollinen antamaan päivämäärätiedolla varustetun kuittauksen urakkalaskelman esittämisestä.

Urakan loppuselvitysaika alkaa sovittuna urakkalaskelmien esittämispäivänä, jos molemmat tai ainakin toinen osapuoli on siihen mennessä esittänyt urakkalaskelmansa.

Mikäli urakkalaskelmien esittämispäivää ei ole sovittu edellä mainitun määräajan kuluessa tai kumpikaan osapuoli ei ole esittänyt urakkalaskelmaa sovittuna ajankohtana, alkaa urakan loppuselvitysaika päivänä, jolloin urakkalaskelmansa ensiksi valmiiksi saanut osapuoli on esittänyt urakkalaskelmansa toiselle osapuolelle.

Urakan loppuselvitysaika on 30 työpäivää ja lyhytaikaisissa töissä 10 työpäivää. Lyhytaikaiseksi työksi katsotaan työ, jonka kesto on alle 30 henkilötyöpäivää (240 h).

8.5 Urakkalaskelmien vertailu

Työn urakkahinta määritellään kohdan 8.3 mukaisia urakkalaskelmia

vertaamalla. Vertailu tapahtuu tarvittavassa laajuudessa vertaamalla aluksi urakkalaskelmien osakohtaisia kokonaishintoja.

Mikäli osapuolet toteavat urakkalaskelmiensa eroavuudet pieniksi, voidaan työn urakkahinta sopia ilman yksityiskohtaisempaa vertailua.

Jos työn urakkahinnan lähemmän selvittämisen todetaan olevan tarpeellista, vertaillaan urakkalaskelmia urakkahinnoittelun (TES 8 § C) osa ja tarvittaessa edelleen rivikohtaisia osasummia käyttäen siten, että yksityiskohtaiset asennusmäärät, -tavat sekä asennushinnat voidaan tarkistaa.

Vertailu tehdään vastaavin periaattein myös muissa töissä, jotka on sovittu urakalla tehtäväksi.

Yksityiskohtaisen vertailun yhteydessä kummallakin osapuolella on oikeus käydä läpi toisen osapuolen urakkalaskelma.

Ellei urakkalaskelmien vertailu johda yksimielisyyteen, osapuolten on yhteisesti yksilöitävä eroavuudet laatimalla eroavaisuuspöytäkirja ja oikaistava urakkalaskelmien mahdolliset virheet.

Siltä osin, kun osapuolet ovat yhtä mieltä työn urakkahinnasta, jaetaan ja maksetaan tämä osuus urakkatyöryhmälle kohtien 9 ja 10 määräysten mukaan

Urakkalaskelmien vertailua varten työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt ovat laatineet vertailuja eroavaisuuspöytäkirjalomakkeet

8.6 Työn urakkahinnan poikkeuksellinen määräytyminen

8.6.1 Urakkalaskelmaa/laskelmia ei esitetä sovittuna ajankohtana

Jos jompikumpi tai molemmat osapuolet jättävät esittämättä urakkalaskelmansa sovittuna urakkalaskelmien esittämisajankohtana, on urakkalaskelmansa ensiksi esittäneen osapuolen urakkalaskelman mukaista loppusummaa pidettävä työn urakkahintana kohdan 8.6.3 määräysten mukaisesti, elleivät osapuolet selvitä urakkaa loppuselvitysajan kuluessa

8.6.2 Urakkalaskelman esittämisajankohdasta ei ole sovittu

Jos osapuolet eivät ole sopineet urakkalaskelman esittämisajankohdasta kohdan 8.4 mukaisesti, on sen jälkeen urakkalaskelmansa ensiksi esittäneen osapuolen urakkalaskelman mukaista loppusummaa pidettävä työn urakkahintana kohdan 8.6.3 määräysten mukaisesti, elleivät osapuolet aloita urakan loppuselvitystä kohdan 8.4 mukaisen urakan loppuselvitysajan (30/10 työpäivää) kuluessa.

Loppuselvitys tehdään ja saatetaan loppuun kohtien 8.5 ja 8.7–8.9 määräysten mukaan.

8.6.3 Työn urakkahinnan poikkeuksellisen määräytymisen edellytykset ja menettelytavat

Kohtien 8.6.1 ja 8.6.2 mukaisissa tilanteissa urakkalaskelmansa esittäneen osapuolen on annettava loppuselvitysajan päättymisen jälkeen kohdan 8.5

mukainen urakkalaskelman osakohtaiset kokonaishinnat sisältävä vertailupöytäkirja toiselle osapuolelle ennen kuin urakkalaskelmaa voidaan pitää työn lopullisena urakkahintana. Vertailupöytäkirjan vastaanottaneen osapuolen tulee antaa päivämäärätiedolla varustettu kuittaus sen vastaanottamisesta.

Vertailupöytäkirjan vastaanottaneelle osapuolelle on pyynnöstä varattava mahdollisuus tutustua laadittuun urakkalaskelmaan 10 työpäivän pituisen määräajan kuluessa loppuselvitysajan päättymisestä ja vertailupöytäkirjan vastaanottamisesta luettuna. Jos vertailupöytäkirjan vastaanottanut osapuoli pitää urakkalaskelmaa joltain osin ilmeisen virheellisenä tulee osapuolen yksilöidä ja ilmoittaa kirjallisesti urakkalaskelman virheellinen osuus edellä mainitun 10 työpäivän kuluessa. Se osuus työn urakkahinnasta, jota ei ole yksilöity virheelliseksi jaetaan ja maksetaan kohtien 9 ja 10 mukaan.

Elleivät osapuolet pääse yksimielisyyteen virheelliseksi yksilöidystä työn urakkahinnan osuudesta, erimielisyys ratkaistaan kohdan 8.9 mukaan.

Mikäli urakkalaskelman virheellistä osuutta ei ole yksilöity ja ilmoitettu edellä mainitun 10 työpäivän kuluessa, tulee urakkalaskelmansa esittäneen osapuolen urakkalaskelman loppusummaa pitää työn lopullisena urakkahintana, joka jaetaan ja maksetaan kohtien 9 ja 10 mukaan.

8.6.4 Sopimus urakkahinnan määräytymisestä ilman urakkalaskelmien vertailua

Osapuolet voivat myös sopia työn urakkahinnan määräytymisestä pelkästään toisen osapuolen laatiman urakkalaskelman perusteella ilman laskelmien vertailua

8.7 Tehdyn työmäärän toteaminen piirustuksista tai valmiista työstä

Mikäli yksimielisyyttä asennettujen tarvikkeiden määrästä ja/tai työmäärästä ei muuten saavuteta, tulee osapuolten suorittaa eroavaisuuspöytäkirjan sisältämistä kohdista mittaus ja/tai laskenta kaikki hinnoittelukohteet käsittävistä piirustuksista sekä osapuolen niin vaatiessa tekemällä tarvittavat kontrollimittaukset ja kappalemäärien laskenta työkohteessa todellisilta asennuspaikoilta. Ennen mittaukseen ryhtymistä on kirjallisesti sovittava työvarojen määrä ja huomioimistapa. Osapuolten yhdessä suorittaman mittauksen tai vastaavasti kappalemäärien laskennan lopputulos on lopullinen ratkaisu työmäärästä syntyneeseen erimielisyyteen.

Mittausta varten työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt ovat laatineet yhteisen mittauspöytäkirjalomakkeen.

8.8 Urakan loppuselvityksen ajalta maksettava palkka

Urakan loppuselvitykseen tarvittavasta ajasta kuuluu urakkaan 10 työpäivää luettuna kohdan 8.4 mukaisesta loppuselvitysajan alkamisesta. Tänä aikana urakan loppuselvitykseen osallistuvalle urakan selvittäjälle maksetaan urakan ulosmaksun suuruista palkkaa, kuitenkin vähintään kohdan 5.3 mukaista urakan takuupalkkaa.

Jos urakan loppuselvityksen vaatima aika ylittää edellä mainitun aikamäärän (10 työpäivää), maksetaan ylittävältä ajalta urakan loppuselvitykseen osallistuvalle urakan selvittäjälle niin kuin urakan keskeyttävistä töistä, kuitenkin

vähintään kohdan 4. mukaan.

Kahdessa edellisessä kappaleessa mainitut palkat otetaan urakkaa jaettaessa huomioon samoin periaattein kuten urakan aikana maksetut palkat, ellei erikseen toisin sovita.

8.9 Urakan loppuselvitykseen liittyvien erimielisyyksien ratkaiseminen

Mikäli työn urakkahinnasta ei päästä yksimielisyyteen urakan loppuselvityksessä, erimielisyys ratkaistaan kohdan 12 mukaan.

Samoin toimitaan, mikäli jompikumpi osapuoli kieltäytyy urakan loppuselvityksestä, ei ole valmis jatkamaan kesken olevaa urakan loppuselvitystä tai jos edellä kohdan 8 mukaan määräytynyttä lopullista työn urakkahintaa ei makseta.

9 Urakan jakaminen

9.1 Urakan jakolaskelman laatimista edeltävät toimenpiteet

Ennen jakolaskelman tekemistä osapuolten on syytä yhdessä todeta urakan jakoon vaikuttavat tekijät

– kaikki urakkaan ja urakan jakoon osallistuvat työntekijät ja heidän palkkaryhmänsä
– työhön kohdistuvien työtuntien määrä ja niiden jakautuminen eri palkkalajeihin ja hinnoittelukausille
– urakan keskeytystyölisä- ja aikapalkalla tehtyjen työtuntien määrä ja niiden perusteella muodostuvan korvauksen suuruus
– työryhmälle hyvitettävän kärkimiehen ajankäytön tuntimäärä
– muut urakan jakoon vaikuttavat seikat

Toteamisen tarkoituksena on välttää erimielisyyksiä urakan jakamiseen liittyvien matemaattisten yhtälöiden tekemisessä ja tarkistamisessa.

9.2 Urakan kokonaishinnan muodostaminen

Yksikköhinnoitellulla työllä tarkoitetaan tässä kohdassa 9 urakkatöitä, joissa työn urakkahinta muodostuu urakkahinnoittelun (8 § C) tai työkohtaisesti sovittujen yksikköhintojen perusteella.

9.2.1 Hinnoittelukausien huomioiminen yksikköhinnoitelluissa töissä

Ennen urakan jakamista yksikköhintoihin perustuvaa työn urakkahintaa korotetaan työehtosopimuksen osapuolten sopimilla hinnoittelukausien mukaisilla urakkahinnoittelukertoimilla siten, että työn urakkahinta jaetaan kunkin hinnoittelukauden aikana urakkaan tehtyjen ja jakoon osallistuvien työtuntien suhteessa.

Eri hinnoittelukausien urakkahinta saadaan, kun kauden aikana tehtyjä työtunteja vastaava osuus työn urakkahinnasta kerrotaan kyseisen kauden urakkahinnoittelukertoimella.

Jaettava urakkahinta saadaan laskemalla eri hinnoittelukausien

urakkahinnoittelukertoimilla korjatut urakkahintaosuudet yhteen.

9.2.2 Hinnoittelukausien huomioiminen muissa kuin yksikköhinnoitelluissa töissä

Asuntotuotantohinnoittelulla samoin kuin urakalla tehtävissä muissa töissä työn urakkahintaa korotetaan eri palkankorotusajankohtina kulloinkin jäljellä olevan työmäärän osalta siten kuin työehtosopimuksen palkantarkistusta koskevissa määräyksissä on sovittu. Jaettava urakkahinta saadaan laskemalla eri palkankorotuskausilta muodostuvat työn urakkahinnat yhteen.

9.2.3 Työalueen siistimisestä maksettava korvaus

Mikäli työryhmän tehtäväksi on osoitettu kohdan 7.15 mukainen työalueen siistiminen, korotetaan kohtien 9.2.1 tai 9.2.2 mukaista jaettavaa urakkahintaa kohdan 7.16 mukaisella kertoimella.

9.2.4 Urakan keskeytystyölisä- ja aikatyöpalkat sekä urakassa huomioitavaksi sovitut muut erät

Urakan kokonaishintaa muodostettaessa jaettavaan urakkahintaan lisätään myös:

– urakkatyön keskeytystyölisäpalkalla tehtyjen työtuntien arvo, ellei toisin ole sovittu
– aikatyötuntien arvo, mikäli kohdan 7.18 mukaan näin on sovittu
– urakkaan sisältyviksi sovitut urakan kokonaishintaan ja -jakoon vaikuttavat muut erät.

9.3 Jaettavan urakan kokonaishinnan muodostaminen

9.3.1 Kärkimiehen ajankäytön hyvityksen arvon lisääminen urakan kokonaishintaan

Kärkimiehen ajankäytön hyvityksen rahallinen arvo saadaan kertomalla kohdan 7.5 mukainen tuntimäärä urakan keskituntiansiolla.

Urakan keskituntiansio saadaan, kun kohdan 9.2 perusteella muodostettu urakan kokonaishinta jaetaan jaossa mukana olevien työtuntien summalla.

Jaettava urakan kokonaishinta saadaan, kun hyvityksen arvo lisätään kohdan 9.2 mukaan muodostettuun urakan kokonaishintaan.

Esimerkki jaettavan urakan kokonaishinnan muodostamisesta

$$\text{1. kauden kausikerroin} = \frac{\text{1. kauden kaikki urakan jakoon osallistuvat tunnit}}{\text{Kaikkien kausien urakan jakoon osallistuvat tunnit}}$$

1. kauden urakkahinta = 1. kauden kausikerroin × työn urakkahinta × 1. kauden urakkahinnoittelukerroin

$$\text{2. kauden kausikerroin} = \frac{\text{2. kauden kaikki urakan jakoon osallistuvat tunnit}}{\text{Kaikkien kausien urakan jakoon osallistuvat tunnit}}$$

2. kauden urakkahinta = 2. kauden kausikerroin × työn urakkahinta × 2. kauden urakkahinnoittelukerroin

Jaettava urakkahinta	=	1. kauden urakkahinta + 2. kauden urakkahinta
*Siistimiskorvauksen huomioiminen		Jaettava urakkahinta × kohdan 7.16 mukainen kerroin (1.025)
Urakan kokonaishinta	=	Jaettava urakkahinta + urakan jakoon osallistuvien ukl ja/tai aikapalkkojen arvo + jakoon osallistuvat muut mahdolliset erät
*Urakan keskituntiansio	=	$\frac{\text{Urakan kokonaishinta}}{\text{kaikkien kausien urakanjakoon osallistuvat työtunnit}}$
*Hyvitys kärkimiehen ajankäytöstä	=	Hyvitettävä tuntimäärä × urakan keskituntiansio
Jaettava urakan kokonaishinta	=	Urakan kokonaishinta + kärkimiehen ajankäytön hyvityksen arvo

Mikäli urakka jakautuu useammalle kuin kahdelle hinnoittelukaudelle niin kyseisten kausien urakkahinnat lasketaan vastaavasti kuin esimerkin kaudet 1 ja 2 ja ne otetaan huomioon muissa esimerkin kohdissa kuten kaudet 1 ja 2.

*Huomioidaan mikäli korvaus tai hyvitys tulee maksettavaksi

9.4 Urakan ulkopuolella maksettavat korvaukset ja lisät

Urakkahintaan ja -aikaan ei tule sisällyttää:

a) palkkoja ja/tai korvauksia matka-ajalta eikä matkakustannusten korvauksia

b) ateriakorvauksia eikä päivärahoja

c) yli- ja sunnuntaityölisiä eikä viikkolepokorvauksia

d) TES:n 7 § vuoroja olosuhdelisiä (3.5, 3.6, 12.2, 12.4 ja 14.3), 8 § B kärkimieslisiä (7.2 ja 7.3), 10 § odotusajan palkkaa eikä 11 § ja 12 § mukaisia lisiä

e) tarvikkeiden kuljetuskustannuksia

f) tilaajan tai päätoteuttajan järjestämiä perehdytystilaisuuksia

g) työnantajan määräämän perehdyttäjän perehdyttämiseen käyttämää aikaa.

h) muita työehtosopimuksen perusteella maksettavia ansionmenetyksen korvauksia eikä vuosilomapalkkoja tai -korvauksia

9.5 Urakkatyöryhmän jäsenten jako-osuuksien laskemisessa sovellettava jakoperustepalkka

Urakkahinta jaetaan työhön osallistuneiden työntekijöiden kesken suhteessa heidän jakoperustepalkkaansa ja siihen työtuntimäärään, jonka kukin on tehnyt ko. urakassa.

9.5.1 Perustuntipalkka urakanjakoperusteena

Jakoperustepalkkana käytetään työntekijän perustuntipalkkaa, ellei kohdasta 9.5.2 muuta johdu.

Urakan jakamisessa, olipa jakoperustepalkkana perustuntipalkka tai kohdan 9.5.2 mukainen jakoperustepalkka, käytetään työntekijöiden työn alussa voimassa olleita em. palkkoja, ellei kyseessä ole palkkaryhmän noususta johtuva muutos.

Työntekijän palkkaryhmän muuttuessa työn aikana työntekijälle määritellään jako-osuudet erikseen kunkin palkkaryhmän aikana tehtyjen työtuntien mukaan.

9.5.2 Muu urakanjakoperuste

Yrityksen tai sen toimipisteen toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa olevat työntekijät voivat enemmistöpäätöksellä, siitä työnantajalle kirjallisesti ilmoittamalla, sopia alla olevat määräykset huomioiden kohdasta 9.5.1 poiketen muun kuin työntekijän perustuntipalkan käyttämisestä urakanjakoperusteena

Sovittavan urakanjakoperusteen tulee olla sellainen, että urakan jakoon osallistuvat kaikki palkkaryhmät S-5.

Urakanjakoperusteena palkkaryhmien välille voidaan sopia käytettäväksi joko palkkaryhmäkohtaisia perustuntipalkkoja (8 § A2 sarake A) tai palkkaryhmäkohtaisia urakan takuupalkkoja (8 § B 5.3).

Palkkaryhmien välillä voidaan sopia myös tasajaosta. Tasajaon tulee perustua edellisessä kappaleessa mainittuihin taulukkokohtaisiin palkkoihin.

Esimerkki: palkkaryhmät 3–5 tasajako (palkkaryhmän 5 urakan takuupalkan tai perustuntipalkan mukaan ja palkkaryhmät S-2 taulukkokohtaisen urakan takuupalkan tai perustuntipalkan mukaan).

Päätös urakanjakoperusteesta koskee seuraavan 12 kuukauden aikana aloitettavia urakkatyökohteita. Päätöksen käyttöönottoajankohta tulee ilmetä työnantajalle toimitetusta urakanjakoperustepäätöksestä.

Urakanjakoperusteena käytetään sitä urakanjakoperustetta, joka on ollut voimassa työkohteen aloitusajankohdan aikana työkohteen valmistumiseen saakka.

Palkkaryhmäkohtaiset urakanjakoperusteet tulee merkitä työmaasopimukseen aloitusajankohdassa voimassa olevan päätöksen mukaisesti.

Tämän kohdan määräysten vastaiset päätökset urakanjakoperusteesta ovat mitättömiä ja niiden sijaan noudatetaan kohdan 9.5.1 mukaista urakanjakoperustetta.

Voimaantulomääräys: Tämä määräys koskee 1.4.2022 jälkeen tehtyjä työntekijöiden päätöksiä urakanjakoperusteesta.

9.6 Urakkatyöryhmän jäsenten jako-osuuksien ja loppupohjien laskeminen

Urakkatyöryhmän jäsenten osuus jaettavasta urakasta lasketaan työn urakkatuottokertoimen avulla.

Urakkatuottokerroin muodostetaan, kun kohdan 9.3 mukainen jaettava urakan kokonaishinta jaetaan kunkin urakkatyöryhmän jäsenen urakan jaossa huomioon otettavien työtuntien ja jakoperustepalkkojen tulojen yhteenlasketulla määrällä.

Kunkin jäsenen osuus jaettavasta urakasta saadaan, kun työn urakkatuottokertoimella kerrotaan työntekijän jakoperustepalkan ja hänen urakan jaossa huomioitavien työtuntiensa tulo.

Urakkatyöryhmän jäsenen loppupohjien määrä saadaan, kun edellisessä kappaleessa kuvatulla tavalla lasketusta työntekijäkohtaisesta osuudesta vähennetään työntekijälle työn aikana maksetun urakkapalkan ja urakan jaossa mukana olevien aika- ja keskeytystyölisäpalkkojen sekä työntekijälle mahdollisesti maksettujen urakan välipohjien summa.

Esimerkki urakan jakamisesta

Huom. ”työntekijällä” tarkoitetaan tässä esimerkissä urakan jakoon osallistuvaa urakkatyöryhmän jäsentä ja ”urakan jakoon osallistuvilla tunneille” työntekijän kaikkia työmaasopimuksen tai työehtosopimuksen perusteella urakan jaossa huomioitavia työtunteja (urakkatyötunnit, urakankeskeytys- lisätunnit ja/tai aikatyötunnit)

Työntekijän jakoperuste = Työntekijän urakan jakoon osallistuvat tunnit x työntekijän jakoperustepalkka

$$\text{Urakkatuottokerroin} = \frac{\text{Jaettava urakan kokonaishinta}}{\text{Työntekijöiden jakoperusteiden summa}}$$

Työntekijän osuus = Urakkatuottokerroin x työntekijän jakoperuste

Työntekijän loppupohjat = Työntekijän osuus - (työnaikaiset palkat + välipohjat)

9.7 Urakkaan kuuluvia töitä tehneet vuokratyöntekijät urakkaa jaettaessa

Urakan tuottoa ja urakkatyöryhmän jäsenten jako-osuuksia laskettaessa urakkaan kuuluvaa työtä tehneen vuokratyöntekijän urakan tuotossa ja jaossa huomioitava työ ja sen arvo määritetään samojen periaatteiden mukaan kuin vuokratyövoimaa käyttävän yrityksen omien työntekijöiden osalta.

Vuokratyöntekijälle laskelman mukaan maksettavasta palkasta vastaa vuokratyöntekijän työnantaja.

Vuokratyövoiman käyttöä ja vuokratyöntekijöille urakkatyössä maksettavaan palkkaan liittyvää ilmoitusvelvollisuutta koskevat määräykset ilmenevät tämän työehtosopimuksen liitteenä 6 olevan yleissopimuksen kohdasta 6.4.3.

10 Urakkasumman maksaminen

10.1 Urakan loppupohjien maksaminen

Se osa työn urakkahinnasta, josta osapuolet ovat loppuselvitysajan kuluessa yhtä mieltä, tulee maksaa työntekijöille seuraavan normaalin palkanmaksun yhteydessä viivyttelemättä, huomioiden 16 § mukainen palkanlaskenta-aika.

Urakkahinnan jäljelle jäänyt osa, jota ei ole selvitetty urakan loppuselvitysaikana tai josta osapuolet ovat olleet erimielisiä, on jaettava ja maksettava työntekijöille viivyttelemättä edellä todettujen periaatteiden mukaan maksettavan määrän tultua selvitetyksi. Sama koskee myös tilanteita, joissa työn urakkahinta määräytyy kohdan 8.6 mukaan.

10.2 Urakkapohjien maksu työsuhteen päättymisen jälkeen

Urakkaan osallistuneiden työntekijöiden, joiden työsuhde on päättynyt osallistuvat myös urakan jakoon 10.1 kohdan mukaisesti.

Työsuhteen päättymisen jälkeen maksetut urakan loppupohjat tulee ottaa huomioon lopputilissä maksetun lomakorvauksen oikaisussa. Vuosilomakeskituntiansio oikaistaan viimeiseksi jääneen lomanmääräytymisvuoden osalta.

10.3 Loppupohjien maksun viivästyminen

Mikäli työn urakkahinnan tai sen osan maksaminen viivästyy kohdan 8.4 mukaisesta loppuselvitysajasta (30 tai 10 työpäivää) ja sitä seuraavasta normaalista palkanmaksuajankohdasta, on maksettavaan määrään lisättävä viivästyskorkoa korkolain mukaisesti, mikäli ei toisin sovita.

10.4 Urakkatyön aikana liian suurena maksetun urakkapalkan oikaiseminen

Mikäli osapuolet ovat urakan kestäessä arvioineet väärin urakan tuottavuuden ja loppuselvityksen tai jakolaskelman laatimisen yhteydessä todetaan urakkapalkkoja ja/tai välipohjia maksetun enemmän kuin jaettava urakan kokonaishinta edellyttää, oikaistaan virhe huomioiden kohdan 5.3 mukaiset määräykset, urakan jaon yhteydessä tai myöhemmin maksettavissa palkkaerissä työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 17 §:n määrittelemällä tavalla.

10.5 Urakanjakoselvitys

Urakanjakoselvityksestä tulee selvitä kunkin työntekijän urakkaan tekemät tunnit, perustuntipalkka, urakkahinnoittelukerroin, urakkatuottokerroin, maksetut urakkaennakot, jakoperustepalkka ja loppupohjina maksettavat määrät. Vastaavat tiedot annetaan pääluottamusmiehelle hänen niitä pyytäessään.

Urakkatyöryhmän jäsenille on annettava urakan loppupohjien maksamisen yhteydessä kirjallinen urakanjakoselvitys edellyttäen, että jokainen työryhmän jäsen on tämän työmaasopimuksessa tai muulla tavoin hyväksynyt.

11 Katkaistu urakka

11.1 Väliaikaisesti katkaistu urakka

Urakan katkaisua pidetään väliaikaisena silloin, kun urakka keskeytyy tilaajasta johtuvasta syystä ennalta tiedettävästi, enintään kolmen (3) kuukauden ajaksi ja sama urakkaryhmä jatkaa työtä keskeytyksen jälkeen.

Ennen keskeytystä tehdyn työmäärän osuus kokonaisurakasta lasketaan vertaamalla tehtyä tuntimäärää arvioituun kokonaistuntimäärään.

Em. tavalla laskettu osuus urakasta maksetaan ja jaetaan työryhmän jäsenille tehtyjen työtuntien suhteessa jakoperusteet huomioiden. Maksetut summat otetaan huomioon urakan loppuselvityksen ja jaon yhteydessä.

11.2 Lopullisesti katkaistu urakka

Urakka on lopullisesti katkaistu, jos keskeytyksen jälkeen sama urakkatyöryhmä saman työnantajan palveluksessa ei voi jatkaa urakkaa tai kun osapuolet muusta syystä toteavat, että sitä ei voida enää jatkaa.

Urakka katsotaan lopullisesti katkaistuksi myös silloin, kun keskeytys jatkuu yli kolme (3) kuukautta, ellei erikseen sovita urakan jatkamisesta saman urakkatyöryhmän toimesta.

Lopullisesti katkaistu urakka selvitetään ja maksetaan kohtien 8, 9 ja 10 määräysten mukaan.

12 Urakkapalkkaan tai sen määräytymiseen liittyvien erimielisyyksien ratkaiseminen

Mikäli osapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen urakan loppuselvityksestä, työn urakkahinnasta, jaettavasta urakkahinnasta, urakan jakamisesta tai maksamisesta kohtien 8, 9 ja 10 määräysten mukaan, erimielisyys selvitetään työehtosopimuksen (24 §) neuvottelujärjestyksen mukaisesti ja tarvittaessa laaditaan erimielisyysmuistio, johon kirjataan yksilöidysti erimielisyyden syynä olevat seikat sekä osapuolien kannanotot.

Samoin toimitaan, mikäli osapuolet eivät ole yhtä mieltä kohdan 11 mukaisesta urakan katkaisusta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä.

8 § C TYÖEHTOSOPIMUKSEN YKSIKKÖHINTOIHIN PERUSTUVA URAKKAHINNOITTELU

Tämän työehtosopimuksen mukaisena yksikköhintoihin perustuvana urakkahinnoitteluna (TES 8 § B 5.1) käytetään tilaajalle 1.6.2015 tai sen jälkeen tarjotuissa töissä Sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelua (1.6.2015).

Sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelun (1.6.2015) urakkahinnoittelukerroin on 1.8.2025 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 1,195, 1.8.2026 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 1,226 ja 1.7.2027 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 1,255

Sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelu (1.6.2015) on tämän työehtosopimuksen liitteenä 3, sivu 110

9 § KORVAUSKESKITUNTIANSIO

9.1 Korvauskeskituntiansiona käytetään edellisen lomanmääräytymisvuoden ajalta 17 § 4. kohdan mukaan laskettua vuosilomakeskituntiansiota, jota korotetaan tämän työehtosopimuksen osapuolina olevien järjestöjen sopimalla prosentilla.

9.2 Lomanmääräytymisvuoden viimeinen palkanmaksukausi on se, joka päättyy 31.3. tai lähinnä sitä ennen.

Tätä seuraavan palkanmaksukauden alusta lukien käytetään kohtien 9.1 ja 9.3 mukaan muodostettua uutta korvauskeskituntiansiota ottaen lisäksi huomioon kohtien 9.4 ja 9.5 määräykset.

9.3 Järjestöjen sopima korotusprosentti ajalle 15.5.2025–31.3.2026 on 2,1 %, ajalla 1.4.2026–31.3.2027 2,7 % ja ajalla 1.4.2027–31.3.2028 2,7 %.

9.4 Mikäli työntekijän palkkaryhmä muuttuu sopimuskauden aikana, tarkistetaan hänen korvauskeskituntiansionsa siten, että sitä korotetaan hänen perustuntipalkkojensa suhteessa.

9.5 Korvauskeskituntiansion tulee olla vähintään työntekijän henkilökohtaisen aikapalkan suuruinen.

9.6 Työntekijälle, jolle ei vielä ole laskettu edellä kohdassa 1 mainittua vuosilomakeskituntiansiota, lasketaan vuosilomakeskituntiansio joka toinen palkanmaksukausi työsuhteen alusta lukien kuten 17 §:n kohta 4 edellyttää vuosilomakorvauksen laskettavaksi.

Näin saatua vuosilomakeskituntiansiota käytetään sellaisenaan työntekijän korvauskeskituntiansiona kaksi seuraavaa palkanmaksukautta.

Työsuhteen alussa korvauskeskituntiansiotunnit korvataan takautuvasti ensimmäisellä lasketulla vuosilomakeskituntiansiolla, kun se saadaan lasketuksi.

10 § ODOTUSAIKA JA SEN KORVAUS

10.1 Milloin työ on suoritettu loppuun ja työntekijä töiden järjestelyn väliaikana joutuu odottamaan lyhytaikaisesti uutta työtä, maksetaan hänelle odotusajalta perustuntipalkan suuruista odotusajan palkkaa.

10.2 Jos työntekijä joutuu odottamaan ilman omaa syytään käynnissä olevalla työmaalla, jolla tehtävästä työstä hänelle maksetaan henkilökohtaista aikapalkkaa, maksetaan hänelle odotusajalta samansuuruista odotusajan palkkaa. Jos työntekijälle on edellä mainitussa työssä sovittu maksettavaksi erityistyölisää, otetaan erityistyölisä huomioon myös odotusajan palkan määrässä.

10.3 Jos työntekijä joutuu käynnissä olevalla urakkatyömaalla odottamaan ilman omaa syytään, maksetaan hänelle odotusajalta 9 §:n mukaisesti määritellyn korvauskeskituntiansion mukaista palkkaa, jota ei vähennetä urakan lopullisesta urakkahinnasta.

Tällaisia odotustilanteita ovat mm.

a) asennustarvikkeiden, työvälineiden, piirustusten, työnjohdon tms. odottaminen

b) työnteon keskeytyminen koko työmaalla tai sen merkittävällä osalla pakkasen, myrskyn tms. luonnonvoiman aiheuttaman esteen takia

c) rakennustyön etenemisestä johtuva ennalta arvaamaton viive.

Työntekijä tai työryhmän kärkimies on velvollinen viipymättä ilmoittamaan lähimmälle esimiehelleen odotustilanteen alkamisesta.

Työnantajan tulee osoittaa odotustilanteeseen joutuneelle työntekijälle alan työtä joko ko. työmaalla tai muussa työkohteessa ja työntekijä on velvollinen tätä suorittamaan.

Ellei yrityksellä ole mitään muuta alan työtä tarjota ja odottaminen muodostuu pitempiaikaiseksi, vähintään viikon mittaiseksi, voidaan työntekijä lomauttaa määräaikaisesti edellisenä päivänä työaikana annettavalla kirjallisella ilmoituksella.

Tällöin on kuitenkin otettava huomioon työsopimuslain (155/2001) 2 luvun 12 §:n 2 ja 3 momentin määräykset työnantajan palkanmaksuvelvollisuudesta.

Alan töiden luonteesta johtuvat työnteon keskeytymiset urakkatyömaalla eivät kuulu odotusaikakäsitteen piiriin.

Työnteon keskeytyessä yhtä työpäivää pitemmäksi ajaksi on työntekijä joko kutsuttava pois työmaalta tai hänet voidaan lomauttaa edellä mainitulla tavalla.

Mikäli työntekijälle annetaan sen sijaan ohjeet jäädä työmaalle, maksetaan hänelle palkkaa korvauskeskituntiansion mukaan.

11 § LISÄT

Lisien tulee olla erillisinä palkkalaskelmassa.

11.1 Ammattitutkintolisä

Työntekijälle maksetaan hänen oman tehtäväalueensa suoritetusta ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta seuraavan taulukon mukaan siinä mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

	1.8.2025-31.7.2026 €/h	**1.8.2026-30.6.2027 €/h**	**1.7.2027-31.3.2028 €/h**
Ammattitutkintolisä	0,61	0,63	0,65
Erikoisammattitutkintolisä	1,09	1,12	1,15

Ammattitutkinnoilla ja erikoisammattitutkinnoilla tarkoitetaan työntekijän hyväksyttävästi suorittamia opetushallituksen hyväksymiä ammattitutkintolain mukaisia tutkintoja alalta, joka vastaa työntekijän suorittamia työtehtäviä.

Aikaisemmin suoritetut ammattitutkinnot, joista edellä mainittu lisä on maksettu, kuuluvat lisän piiriin.

Lisää maksetaan vain yhden sähköalalle hyväksytyn ammatti- tai erikoisammattitutkinnon perusteella, eikä erikoisammattitutkinnon perusteella maksettavan lisän ohella työntekijälle enää makseta lisää ammattitutkinnosta.

Edellä mainittua lisää maksetaan työsuhteen alusta alkaen, jos työntekijä on esittänyt todistuksen suoritetusta tutkinnosta työsuhteen alkaessa. Muussa tapauksessa lisää aletaan maksaa tutkintotodistuksen esittämispäivää lähinnä seuraavan palkkakauden alusta lukien.

Lisä maksetaan kaikissa palkkausmuodoissa erillisenä, eikä sitä oteta huomioon jaettaessa yhteisurakkaa urakkaan osallistuneiden työntekijöiden kesken.

Ammattitutkinnon suoritus

Työntekijälle korvataan ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon suorittamistilaisuuteen osallistumisesta aiheutunut ansionmenetys korvauskeskituntiansion mukaan ja suoranaiset kustannukset edellyttäen, että työntekijä on sopinut tutkinnon suorittamisesta ja osallistumisestaan etukäteen työnantajan kanssa.

Edellä mainitut korvaukset maksetaan tutkinnon suoritukseen tarvittavien vähimmäiskertojen mukaan, ei kuitenkaan hylättyjen näyttöjen uusintakerroilta.

Työntekijällä on oikeus saada vapautusta työstä tutkinnon tai sen osan uusimista varten ilmoitettuaan siitä vähintään viikkoa etukäteen työnantajalle.

11.2 Erittäin likaisen ja erittäin raskaan työn lisä

1 Milloin työntekijä joutuu työskentelemään olosuhteissa, jotka erikoisolojen perusteella on katsottava erittäin likaisiksi tai erittäin raskaiksi, maksetaan hänelle niiltä työtunneilta, jolloin hän ko. työtä suorittaa, erillistä lisää seuraavan taulukon mukaan siinä mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

1.8.2025-31.7.2026	0,49 €/h
1.8.2026-30.6.2027	0,50 €/h
1.7.2027-31.3.2028	0,51 €/h

Erittäin likaisista töistä työpäivää kohti maksettavan lisän vähimmäismäärä on em. lisä nelinkertaisena.

Erittäin raskaista töistä ei ole mahdollista laatia esimerkkiluetteloa. Luettelon puuttuminen ei kuitenkaan saa olla erittäin raskaan työn lisän maksamisen esteenä, jos suoritettava työ raskaudeltaan oleellisesti poikkeaa alan raskaista töistä.

Jos työ on samanaikaisesti sekä erittäin likaista että erittäin raskasta, ei yllä mainittuja lisiä makseta kaksinkertaisena.

2 Erittäin likaisista töistä ei suoriteta yllä mainittuja lisiä, milloin työntekijän käytettäväksi annetaan tarpeellinen ja riittävä suojavaatetus.

3 Erittäin likaisia työkohteita ovat käytössä olevat tai olleet puhdistamattomat eläinsuojat ja jätteenkäsittelytilat, vanhat pajat, takomot, hiili- ja koksivarastot, valimot, likaisten moottoreiden pesu, likaisten pesemättömien moottorien korjaus, maakuopissa suoritettavat kaapelien jatkamiset ja korjaukset, öljykatkaisijoiden ja muuntajien öljyn vaihto, tulipalon jälkeen tulipalopaikalla suoritetut työt, vanhojen talojen erittäin likaiset kellarit, tuoreiden kyllästettyjen pylväiden käsittely, öljyiset suurvalumuotit, vanhojen laivojen kone ja ruorihuoneet ja pilssit sekä öljytyt holvit, milloin ne voidaan rinnastaa öljyttyihin suurvalumuotteihin.

4 Erittäin likaisia töitä saattaa myös esiintyä esim. autojen huoltokuopissa, öljypoltinlaitteiden huoltoja korjaustöissä, öljysatamissa jne. Näistä töistä maksetaan likaisen työn lisää, mikäli niitä likaisuudeltaan voidaan rinnastaa kohdassa 3 esitettyihin töihin.

5 Hissialan töiden osalta tarkoitetaan erittäin likaisella työllä sellaista työtä, joka selvästi erottuu muista hissialan töistä ja joissa vaatteiden kulutus on niin suuri, ettei työntekijän kohdan 2 mukaisen suojavaatetuksen voida katsoa riittävän. Erittäin likaisia töitä ovat mm. konehuoneessa olevien koneiden ja kojeiden korjaus, tarraus- ja vaakalaitteiden sekä veräjien korjaus, murtopyörien käsittely, köysien veto ja lyhentäminen, vanhojen hissien purkaus osittain ja kokonaisuudessaan, hissitarkastukset sekä nk. vuosittainen suursiivous.

Erittäin raskailla töillä tarkoitetaan sellaisia töitä, jotka selvästi erottuvat alan raskaista töistä. Erittäin raskaita töitä ovat isompien moottoreiden ja vetopyörien vaihto.

6 Laiva- ja maakaapelitöiden yhteydessä ahtaissa paikoissa mahdollisesti suoritettavien erittäin likaisten ja erittäin raskaiden töiden suhteen noudatetaan myös kohdassa 4 esitettyä periaatetta.

7 Sellaisissa työpaikoissa, joissa muut työt voidaan katsoa erittäin likaisiksi töiksi, ei sähköistystöitä yksinomaan tällä perusteella katsota näihin kuuluviksi.

8 Työnantajan ja työntekijän tulee ennen töiden aloittamista sopia niistä työkohteista, joista kyseistä lisää maksetaan.

11.3 Vaativan ja hankalan työn lisä

1 Ennen kuin ryhdytään suorittamaan työtä, jossa lisän maksaminen saattaa tulla kysymykseen, on työnantajan ja työntekijän yhteisesti todettava lisän maksuperusteet ja sovittava lisän maksamisesta.

Sellaisissa tapauksissa, joissa edellä mainittua menettelytapaa ei käytännössä voida soveltaa, on työntekijä velvollinen vaadittaessa antamaan yksityiskohtaisen selvityksen syistä, joiden perusteella hän katsoo olevansa oikeutettu lisään. Vaatimus lisästä on merkittävä seuraavaan sisälle jätettävään tunti-ilmoitukseen. Myöhemmin tulleita vaatimuksia työnantaja ei ole velvollinen ottamaan huomioon.

2 Lisä on taulukossa mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta seuraavan suuruinen:

1.8.2025-31.7.2026	1,92 €/h
1.8.2026-30.6.2027	1,97 €/h
1.7.2027-31.3.2028	2,02 €/h

Lisä on ylimääräinen korvaus tehtävän vaativuudesta.

Tämän kohdan töiksi katsotaan mm. seuraavat työt:

1. sellaiset asennustyöt, jotka suoritetaan vähintään 2-kerroksisten rakennusten vinokatoilla tai vastaavalla korkeudella ulkoseinällä;

2. suoritettaessa sähköturvallisuusmääräysten edellyttämiä suojatoimenpiteitä suurjännitelaitteissa;

3. korkeisiin työkohteisiin kiipeäminen, mastot, savupiiput, erikoispylväät. Lisä maksetaan ylös ja alas tulemiseen ja työskentelyyn käytetyltä ajalta;

4. työt, joissa on määräysten mukaan käytettävä vaihdettavilla suodattimilla varustettuja hengityssuojaimia tai moottoroituja maskeja (ei koske kertakäyttöisiä hiukkassuojaimia).

Samanarvoisiksi katsottavissa töistä voidaan laatia yritys- tai toimipaikkakohtaisia luetteloita.

11.4 Autonkuljettajalisä

Työntekijälle, joka oman työnsä ohella sopimuksen mukaan kuljettaa työnantajan autoa, maksetaan autonkuljettajalisää kutakin ajopäivää kohti seuraavan taulukon mukaan siinä mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

1.8.2025-31.7.2026	2,94 €/päivä
1.8.2026-30.6.2027	3,02 €/päivä
1.7.2027-31.3.2028	3,09 €/päivä

Edellä mainittu ei koske työntekijää, joka on palkattu autonkuljettajaksi.

Lisän maksaminen edellyttää, että kuljettaja tarkkailee auton kuntoa ja ilmoittaa havaitsemistaan vioista ja puutteista.

11.5 Kärkimieslisä aikapalkkauksella tehtävissä töissä

Jos työnantaja nimeää kärkimiehen aikapalkkauksella tehtävään työkohteeseen, jossa työskentelee kärkimiehen lisäksi vähintään kaksi työntekijää, maksetaan kärkimiehelle kärkimieslisää jäljempänä olevan taulukon mukaan.

Sama koskee tilannetta, kun olosuhteista käy ilmi, että asentaja hoitaa kärkimiehen tehtäviä työmaalla.

Kärkimiehen tulee olla yritykseen työsuhteessa oleva henkilö.

Kärkimiehen tehtävistä aikapalkkauksella tehtävissä töissä sovitaan kärkimiehen kanssa, tai muutoin hänen tehtävänsä määräytyvät soveltuvin osin työehtosopimuksen 8 § B 7.6:n mukaisesti (s. 57).

Työryhmän jäsenmäärä	1.8.2025-31.7.2026 €/h	1.8.2026-30.6.2027 €/h	1.7.2027-31.3.2028 €/h
3–6	0,65	0,67	0,69
7–10	1,01	1,04	1,06
11–12	1,31	1,34	1,37
13–20	1,76	1,81	1,85
Yli 20	2,77	2,84	2,91

Kärkimieslisää aikapalkkauksella tehtävissä töissä maksetaan seuraavan taulukon mukaan siinä mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

Urakkatyönä tehtävissä kohteissa kärkimiestä koskevat määräykset ovat kohdassa 8 § B 7.2, Kärkimies ja varakärkimies.

12 § KOULUTUSSOPIMUS JA TYÖPAIKKAOHJAAJALISÄ

Ammatillisesta koulutuksesta (531/2017) annetun lain mukaan työpaikalla järjestettävä koulutus voidaan järjestää koulutussopimuksen mukaisena opiskeluna tai oppisopimuksella, jolloin työpaikalla tapahtuva koulutus perustuu määräaikaiseen työsopimukseen.

Työssäoppijat ja koulutussopimuksen perusteella yrityksessä työskentelevät opiskelijat eivät kuulu työehtosopimuksen soveltamisalan piiriin.

Ennen kuin yritykseen otetaan opiskelijoita oppisopimussuhteeseen henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukaiseen koulutukseen, tulee selvittää, ettei työsopimuslaki aseta estettä oppisopimukseen liittyvän uuden määräaikaisen työsopimuksen tekemiselle.

Työpaikkaohjaajaksi ryhtyminen on vapaaehtoista. Henkilön tulee olla tehtävään halukas, motivoitunut ja riittävän ammattitaitoinen.

Koulutus työpaikkaohjaajan tehtävään tulee tehdä yhteistoiminnassa oppilaitosten kanssa, ja siinä on syytä korostaa mm. turvallisen työskentelyn merkitystä osana alan ammatillista osaamista ja toimintakulttuuria sekä henkilön ammattitaitoa.

Työntekijälle, jonka työtehtäviin kuuluu oman työnsä ohessa ohjata, neuvoa, opastaa ja valvoa työpaikalla työtä koulutussopimuksen perusteella tekeviä opiskelijoita, maksetaan ohjaustehtävän ajalta työpaikkaohjaajalisää seuraavan

taulukon mukaan siinä mainittuna päivänä tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta:

1.8.2025-31.7.2026	0,49 €/h
1.8.2026-30.6.2027	0,50 €/h
1.7.2027-31.3.2028	0,51 €/h

13 § KOULUTUSTA JA YRITYKSEN TOIMINNAN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVAT TILAISUUDET

1 Koulutus- ja toiminnan kehittäminen säännöllisen työajan ulkopuolella

Työnantajalla on mahdollisuus järjestää ammatillista koulutusta, kehittämistilaisuuksia, työturvallisuuskoulutusta, työkykyä ylläpitävää toimintaa kohtien a) ja b) mukaisesti yhteensä 16 tuntia kalenterivuoden aikana työehtosopimuksen ja työsopimuksen työaikaa koskevien määräysten estämättä:

a) 8 tuntia ammatillista koulutusta ja/ tai työturvallisuuskoulutusta; ja

b) 8 tuntia yrityksen toiminnan kehittämisen kannalta tarpeellista koulutusta, kehittämistä ja/tai, työkykyä ylläpitävää toimintaa

Työehtosopimuksen 4 § mukaisesti voidaan paikallisesti sopia myös muusta kuin kohtien a) tai b) mukaisesta tuntijaosta (enintään 16 tuntia kalenterivuodessa)

Koulutus- tai kehittämistilaisuus voidaan toteuttaa välittömästi ennen tai jälkeen työvuoron ja myös muuna kuin työvuoroluettelon mukaisena työpäivänä.

Koulutusta tai kehittämistilaisuutta ei voida sijoittaa sunnuntaipäiville, arkipyhäviikoille eikä ajalla 1.5–31.8. perjantai eikä lauantaipäiville, ellei TES 4 § nojalla paikallisesti toisin sovita. Viimeksi mainittu ei koske verkkokoulutusta, jos työntekijä voi itse määrittää sen suoritusajankohdan.

Koulutuksen ajankohdasta on ilmoitettava kaksi viikkoa aikaisemmin. Viimeksi mainittu ei koske verkkokoulutusta, jos työntekijä voi itse määrittää sen suoritusajankohdan.

Muussa kuin verkkokoulutuksessa työvuoron ja koulutuksen väliin voi jäädä vain aika, joka tarvitaan koulutukseen siirtymiseen ja lyhyeen virkistäytymiseen. Saman työvuorokauden aikana työssäoloajan ja koulutuksen yhteiskestoaika saa olla enintään 12 tuntia. Jos koulutus järjestetään työpäivän jälkeen muutoin kuin verkkokoulutuksena, ei edellä mainittu aika koulutukseen osallistumisen vaatima matka-aika huomioiden saa ylittää 14 tuntia. Tätä määräystä sovellettaessa lepoaikaan ei lueta koulutukseen tai matkustamiseen käytettävää aikaa.

Tämän kohdan mukaiseen koulutukseen, toiminnan kehittämiseen ja/tai työkykyä ylläpitävään toimintaan käytettyä aikaa ei lueta työaikaan ylityötä korvattaessa.

Koulutusta ei saa edellä tässä kohdassa esitettyä poikkeusta lukuun ottamatta

järjestää yksinomaan työajan ulkopuolella.

2 Koulutuksen ja toiminnan kehittämistilaisuuksien ajalta maksettava palkka ja matkakustannusten korvaukset

Työntekijän osallistuessa työnantajan osoituksesta ammattiinsa liittyviin koulutustilaisuuksiin, maksetaan koulutukseen osallistumisen ajalta

a) aikatyöstä tulevalle henkilökohtaisen aikapalkan mukaan

b) urakkatyöstä tulevalle urakan keskeytystyölisäpalkan mukaan.

Pöytäkirjamerkintä:

Koskee koulutusaikaa niin työaikana kuin työajan ulkopuolella.

Koulutusajaksi lasketaan koulutukseen tai luennoille osallistumiseen käytetty aika, ei yhteisiä illanviettoja tai muuta vastaavaa.

Koulutusajalta ei makseta ilta eikä yötyölisiä, eikä ylityökorvauksia. Verkkokoulutuksen ajalta ei makseta myöskään sunnuntaityökorvausta, jos työntekijä voi itse määrittää verkkokoulutuksen suoritusajankohdan.

Koulutustilaisuuden aiheuttamien matkakustannusten korvaamiseen sovelletaan tämän sopimuksen 14 §:n määräyksiä, ellei työntekijän kanssa toisin sovita.

Työntekijän säännöllisenä työaikanaan työnantajan järjestämään ammatilliseen koulutukseen käyttämä aika on työssäoloaikaan rinnastuvaa aikaa vuosiloman kertymisen osalta.

Koulutusajalta ei makseta ylityökorvauksia.

14 § MATKAKUSTANNUKSET

A Korvaukset työhönottopaikan ulkopuolella tehtävistä töistä

Työhönottopaikalla tarkoitetaan sellaista yrityksen toimintaorganisaatioon liittyvää pysyväisluontoista toimipaikkaa (pää- tai haaratoimistoa), jossa työntekijä on työhön otettu.

Työntekijä on velvollinen suorittamaan työtehtävän edellyttämät työmatkat. Matkakustannukset korvataan tämän pykälän määräysten mukaisesti.

Matkustamisessa noudatetaan Verohallinnon kulloinkin voimassa olevia veroista vapaaksi katsottavia matkakustannusten korvausten euro- ja tuntimääriä päivärahojen, ulkomaanpäivärahojen, ateriakorvausten, yömatkarahojen sekä kilometrikorvausten osalta.

Verohallinnon päätös verovapaiden matkakustannusten korvausten määristä vuonna 2025 on lyhennettynä s. 171.

Matkaan liittyvät yksityiskohdat, kuten matkustustapa (työnantajan järjestämä kuljetus, julkinen liikenne, työntekijän oman / hallinnassa olevan ajoneuvon

käyttö) ja matkan alkamis- ja päättymispaikka, selvitetään ennen matkalle lähtöä.

Työntekijän on tehtävä työmatkasta tunti-ilmoitukseen tai erilliseen matkalaskuun selvitys, josta käyvät ilmi matkan lähtöpaikka, matkan kohde, matkakulujen määrä ja matkan kesto.

1 Ateriakorvauksen maksaminen

1.1 Ateriakorvaus maksetaan työntekijälle, joka päivässä työskentelee tai osallistuu työnantajan määräämään koulutukseen vähintään 4 tuntia työhönottopaikkansa ulkopuolella. Ko. tuntimäärä voi muodostua myös useammasta lyhyestä työskentelystä työhönottopaikan ulkopuolella.

Tulkinta: Työhönottopaikkaan (kiinteistöön tai sen osaan sekä piha-alueeseen) luetaan kuuluvaksi esim. seuraavat tilat: konttori, myymälä, verstas, varastotila tai -alue yms.

Ateriakorvauksen maksaminen edellyttää, että työmatkasta ei suoriteta päivärahaa.

Ateriakorvauksen suuruus on ¼ Verohallinnon vahvistaman päivärahan määrästä.

Ateriakorvaus on:

1.1.2025 alkaen	13,25 €
1.1.2026 alkaen	
1.1.2027 alkaen	
1.1.2028 alkaen	

1.2 Vähintään 10 tuntia kestäneeltä työmatkalta maksetaan ateriakorvaus kaksinkertaisena. Työmatkan keston ollessa vähintään 14 tuntia maksetaan ateriakorvaus kolminkertaisena.

1.3 Ateriakorvausta ei makseta autonkuljettajaksi palkatulle työntekijälle.

1.4 Ateriakorvausta ei makseta, milloin työntekijälle on työpaikalle järjestetty kunnollinen vapaa ruoka.

2 Päivärahan maksaminen

2.1 Päivärahan ja osapäivärahan maksamisedellytyksenä on, että erityinen työntekopaikka on yleisesti käytetyn kulkutien mukaisesti mitaten vähintään 40 km:n etäisyydellä työhönottopaikasta ja vähintään 15 km:n etäisyydellä kotoa.

Kokopäiväraha maksetaan, kun työmatkan kesto on yli 10 tuntia, ja osapäiväraha työmatkan kestäessä yli 6 tuntia.

2.2 Kun viimeinen täysi matkavuorokausi ylittyy yli 6 tuntia, maksetaan kokopäiväraha.

2.3 Kun viimeinen täysi matkavuorokausi ylittyy yli 2 tuntia, maksetaan osapäiväraha.

2.4 Matkavuorokaudella tarkoitetaan enintään 24 tunnin pituista ajanjaksoa, joka alkaa työntekijän lähtiessä työmatkalle siitä kohdan 3.2 lähtöpaikasta, josta matkalle tosiasiallisesti lähdetään.

Viimeinen matkavuorokausi päättyy työntekijän palattua työmatkalta edellä mainittuun lähtöpaikkaan.

2.5 Mikäli työpäivä yrityksessä käytännössä olevan työajan mukaan on päättynyt ja työntekijä joutuu tulemaan uudelleen työhön, matkaa käsitellään uutena työmatkana, jos työmatka kestää vähintään 4 tuntia.

Korvaukset maksetaan tuolloin edellä olevan mukaisesti huomioiden, ettei samalle päivälle voida maksaa ateriakorvausta ja/tai osapäivärahaa kokopäivärahan ylittävää määrää.

3 Matkakulujen korvaus

3.1 Tämän kohdan matkakorvauksella tarkoitetaan edestakaisesta matkasta erityiselle työntekopaikalle sekä työkomennuksen alkaessa, päättyessä tai keskeytyessä ja komennuskohteessa (huom. 3.7) tehdystä työmatkasta syntyvien kulujen korvausta.

3.2 Matkakulukorvauksen lähtöpiste on joko koti tai työhönottopaikka.

Matkakulukorvaus maksetaan todellisen kuljettavan matkan mukaan siitä lähtöpisteestä, kummasta matka työntekopaikkaan on lyhyempi.

3.3 Matkakuluksi katsotaan esim. linja-auto tms. liput, rautatie-, lentoja laivaliput mahdollisine makuupaikkalippuineen II-luokassa sekä muut kuljetuskustannukset ja matkatavaramaksut.

3.4 Muusta työnantajan määräämästä kulkemisesta työajalla tai sen ulkopuolella korvataan todelliset matkakulut.

3.5 Yleisiä kulkuneuvoja käytettäessä korvataan matkakulut ns. kertalippumaksun mukaan.

Käytettäessä ns. sarja-, kuukausi yms. lippuja kuuluu niiden hankinta työnantajalle.

3.6 Milloin sopivien yleisten kulkuneuvojen puuttuessa joudutaan käyttämään työntekijän omaa tai hallinnassa olevaa kulkuneuvoa, tai sen käytöstä on sovittu, matkakustannukset korvataan Verohallinnon päätöksen enimmäismäärien mukaisesti.

3.7 Komennuspaikkakunnalla maksetaan työntekijälle korvaus syntyneistä matkakustannuksista matka-ajan korvauksineen asunnon ja työpaikan väliseltä matkalta tämän 14 § määräysten mukaisesti.

4 Matka-ajan korvaus

4.1 Matka-ajalta suoritetaan perustuntipalkan mukainen korvaus.

4.2 Matka-aika korvataan sen kulkuneuvon kulkuaikojen mukaisesti, jonka mukaan matkakulukorvaus maksetaan.

4.3 Mikäli työntekijä joutuu siirtymään kulkuneuvosta toiseen, niin siirtoaika luetaan matka-ajaksi.

4.4 Jos työmatkoihin kulkuneuvojen säännöllisen kulkuajan mukaan aamulla ja illalla yhteensä käytetään aikaa enemmän kuin 1, mutta enintään 2 tuntia, maksetaan matka-aikakorvaus yhdeltä tunnilta.

Jos työmatkoihin vastaavasti käytetään aikaa enemmän kuin 2 tuntia, mutta enintään 3 tuntia, maksetaan matka-aikakorvaus vastaavasti kahdelta tunnilta jne.

4.5 Matkustamiseen käytettyä aikaa ei lueta työaikaan kolmen (3) päivittäisen, yrityksessä käytännössä olevan työajan ulkopuolella suoritetun matkatunnin osalta.

4.6 Komennuskohteisiin joissa yövytään, maksetaan matka-ajan korvaus työkomennuksen alkaessa, päättyessä tai keskeytyessä kohdasta 4.4 poiketen todellisen matka-ajan mukaan.

4.7 Milloin työntekijälle on järjestetty makuupaikka, ei klo 22.00–07.00 väliseltä ajalta korvausta makseta.

4.8 Matka-ajan korvausta määrättäessä on työmatkan lähtökohtana pidettävä kohdan 3.2 mukaan määrättyjä lähtökohtia ja työmatkan päättymiskohtana työkohteessa olevaa työntekijän sosiaalitilaa.

4.9 Työmaalle mahdollisesti maksettava matka-ajan korvaus on selvitettävä heti työn alkaessa.

Epäselvissä tapauksissa tapahtuu toteaminen koeajolla, joka on suoritettava samana ajankohtana, jolloin työmaalle tavallisesti mennään ja sieltä palataan. Koeajo tapahtuu sillä kulkuvälineellä, jonka mukaan työnantaja maksaa matkakulut.

4.10 Matka-ajalta työaikana maksetaan sama palkka kuin tehdystä työstä.

5 Majoituskorvaukset

Milloin matkan aikana joudutaan majoittumaan, hoidetaan majoittumiskustannukset seuraavien vaihtoehtojen mukaan:

5.1 Ensisijaisesti työnantajan kustantama ja järjestämä ilmainen majoitus.

Jos työnantaja tai tilaaja järjestää ilmaisen asunnon, voi kyseeseen tulla majoitus yleiseen majoitusliikkeeseen, asuinhuoneistoon tai asuinhuoneeseen, vierashuoneeseen tms.

Työmaamajoituksen tason tulee olla sellainen, että asumistilaa kutakin

majoitettavaa kohti on vähintään 10 m2 ja, että samaan huoneeseen sijoitetaan enintään kaksi henkilöä. Tämän lisäksi varataan olosuhteisiin nähden riittävät sosiaali- ja virkistystilat.

Yli viikon kestävissä työkomennuksissa majoitus järjestetään yhden hengen huoneessa, mikäli paikalliset olosuhteet huomioiden se on mahdollista.

Komennusmiesten majoitustasoa koskevat määräykset ovat tämän työehtosopimuksen liitteenä 5, s. 150

5.2 Ellei työnantaja ole hankkinut majoitusta työntekijälle, työntekijä järjestää majoituksen itse ja veloittaa majoituksesta aiheutuvat kustannukset majoitusliikkeen tositetta vastaan työnantajalta.

Niissä tapauksissa, joissa työntekijä on vuokrannut asunnon yksityishenkilöltä, sovitaan osapuolten kesken niistä menettelytavoista, joilla majoituskustannukset korvataan.

5.3 Ilman tositetta suoritetaan yömatkarahaa Verohallinnon vuotuisen päätöksen enimmäismäärän mukaan. Yömatkaraha suoritetaan sellaiselta päivärahaan oikeuttavalta yöpymiseltä, jona työntekijälle ei ole järjestetty ilmaista majoitusta, tai hän ei ole saanut edellisessä kohdassa mainittua majoittumiskorvausta tai matkan ajaksi makuupaikkaa.

Yömatkarahaa ei kuitenkaan suoriteta, milloin työntekijä on perusteettomasti jättänyt käyttämättä hyväkseen työnantajan varaaman ja ilmoittaman majoitusmahdollisuuden.

6 Päivärahajärjestelmän soveltaminen eräissä tapauksissa

6.1 Ilmainen ruoka

Jos työntekijä jonain matkavuorokautena saa ilmaisen tai matkalipun hintaan sisältyneen ruuan, päivärahan enimmäismäärä on puolet täyden päivärahan määrästä. Ilmaisella ruualla tarkoitetaan kokopäivärahan kysymyksessä ollessa kahta ilmaista ateriaa ja osapäivärahan osalta vastaavasti yhtä ilmaista ateriaa.

6.2 Koulutustilaisuudet ja vastaavat

Työnantajan järjestämän koulutuksen osalta noudatetaan tämän pykälän matkustusmääräyksiä, ellei työntekijän kanssa toisin sovita.

6.3 Eräiden juhlapyhien kotimatkat

Milloin työntekijä ennen pääsiäis-, juhannus- tai joulupäivää on vieraalla paikkakunnalla yhtäjaksoisesti työskennellyt vähintään neljä viikkoa, on hän oikeutettu mainituiksi juhlapyhiksi matkustamaan kotiinsa ja hänelle maksetaan matkakulut, päiväraha ja matka-ajan korvaus tämän 14 §:n määräysten mukaan.

6.4 Luvattomat poissaolot

Tapauksissa, joissa työntekijä komennuspaikkakunnalla on poissa työstä koko päivän tai sen osan ilman, että poissaolo on johtunut työnantajan luvasta tai työntekijän sairaudesta, reserviharjoituksesta tai muista niihin verrattavista

syistä, menetellään päivärahan suhteen seuraavasti:

6.4.1 Vapaapäiviltä maksettava päiväraha

Jos poissaolo välittömästi liittyy työpäivää seuraavaan taikka sitä edeltävään vapaapäivään, ei päivärahaa seuraavalta tai edeltävältä vapaapäivältä suoriteta.

Jos työntekijä sen sijaan on poissa työstä sekä vapaapäivän edellisen että jälkeisen työpäivän tai osan niistä, ei päivärahaa lainkaan makseta.

6.4.2 Päiväraha työpäivältä

Päivärahan määrää poissaolopäivältä vähennetään suhteessa siihen aikaan, jonka työntekijä on ollut työtä tekemättä (pienin vähennys 1/8 päivärahasta).

B Työnantajan järjestämä kuljetus

Työnantaja voi järjestää työntekijöille yhteiskuljetuksen työkohteeseen (työmaalle tai komennuspaikkakunnalle) 14 § kohdan 3.2 mukaisista lähtöpaikoista.

Silloin kun työntekijän matkakorvaukset määräytyvät työhönottopaikasta, maksetaan hänelle yhteiskuljetukseen osallistumisesta aiheutuvat lisääntyneet kulut matka-aikoineen (piirros 3, s. 94).

Työntekijälle, jonka matkakorvaukset määräytyvät kotoa ja joka liittyy työnantajan järjestämään kuljetukseen työhönottopaikasta tai työhönottopaikan ja työntekopaikan välillä, maksetaan kaikki yhteiskuljetukseen osallistumisesta aiheutuneet kulut.

Mikäli työntekijä kuljettaa tämän kohdan tarkoittamaa kulkuneuvoa oman työnsä ohella, luetaan matka-aika hänen työajakseen.

C Oman auton käyttö

1.1 Käytettäessä työntekijän hallinnassa olevaa kulkuneuvoa työnantajan maksamaa korvausta vastaan on osapuolten siitä sovittava erikseen.

Sopimus suositellaan laadittavaksi kirjallisena.

1.2 Oman auton käyttöä koskeva sovellusohje

Mikäli oman auton käyttösopimuksesta ei muuta johdu, voidaan työmaakohtaisesti sopia ns. kimppakyydin käyttämisestä. Matkakulukorvauksena maksetaan omaa tai hallinnassa olevaa autoa kimppakyytiin käyttävälle työntekijälle 14 §:n kohdan 3.2 mukaisen työmatkan lähtöpaikan ja työmaan väliseltä edestakaiselta matkalta Verohallinnon päätöksen enimmäismäärien mukaisesti.

Sopiminen edellyttää, että ko. työmaan kimppakyytiin osallistuvat työntekijät asuvat sellaisella alueella, että työntekijöiden matka-aika ei oleellisesti lisäänny.

Kimppakyydin käyttämisestä sopivat työnantaja ja ne ko. työmaan työntekijät, jotka osallistuvat kimppakyytiin.

Mikäli sopimusta edellä määritellyssä tapauksessa ei synny, ei työnantajalla ole määräysvaltaa kimppakyydin käyttämisestä.

Kimppakyytiin osallistuville maksetaan todelliset edestakaiset matkakulut kokoontumispaikalle.

1.3 Mikäli työntekijät asuvat eri suunnilla työntekopaikasta katsoen ja siitä syystä kimppakyyti ei ole mahdollinen, työnantaja maksaa jokaiselle työntekijälle työehtosopimuksen oman auton käyttöä koskevien sopimusmääräysten mukaisesti.

D Työskentely ulkomailla

1.1 Työnantaja ja työntekijä solmivat kirjallisen komennussopimuksen työstä, joka suoritetaan ulkomailla. Komennussopimuksessa selvitetään palkkaukseen liittyvät kysymykset samoin kuin muut komennukseen liittyvät seikat, kuten työaika-, majoitus-, vakuutus-, sairaus-, verotus-, kotonakäynti-, vuosiloma-, keskeytystms. asiat.

1.2 Lyhytaikaisessa komennuksessa, joita ovat huoltoja korjaustyöt tai muut kestoajaltaan niihin verrattavat lyhytaikaiset asennustyöt, sovelletaan alan työehtosopimusta, mikäli asemamaan olosuhteet eivät poikkea olennaisesti kotimaan vastaavista olosuhteista. Matka-ajan palkkaa ei kuitenkaan makseta työajan ulkopuoliselta matkan osalta. Vapaapäivänä tapahtuvalta matkustamiselta suoritetaan yksinkertainen perustuntipalkka enintään 8 tunnilta, ei kuitenkaan 22–07 väliseltä ajalta.

1.3 Milloin työkohteen laajuus, kestoaika, työntekijämäärä yms. sitä edellyttävät, sovitaan työehtosopimuksen osapuolina olevien järjestöjen kesken työkohteissa työskenteleviin työntekijöihin sovellettavista yleisistä työsuhteen ehdoista, kuten palkkaukseen, työaikaan, vuosilomaan, sairausajan palkkaan, keskeytykseen, kotona käyntiin, ja vakuutukseen liittyvät kysymykset.

Järjestöjen välinen sopimus voi olla myös nk. kolmikantasopimus, jolloin sopimuksen allekirjoittajana on myös työn suorittava työnantaja.

Mikäli järjestöjen välistä sopimusta ei ole solmittu ennen työntekijän matkan alkua, ei se estä työntekijää aloittamasta komennusta ja työn suorittamista kohdassa 1.1 mainitulla sopimuksella.

1.4 Ulkomaan komennukselle ei tule määrätä työntekijää ilman hänen suostumustaan, ellei työsuhde perustu nimenomaan tällaiselle työskentelylle.

Suomessa toimeenpantavat lakot, työsulut ja muut työtaistelutoimenpiteet eivät koske ulkomailla sijaitsevia työkohteita.

1.5 Jos työntekijä kuolee työmatkalla ulkomailla, työnantaja huolehtii kustannuksellaan tai vakuutusturvan hankkimalla vainajan Suomeen kuljettamisesta. Myös työntekijän sairastuessa vakavasti työmatkalla ulkomailla työnantaja huolehtii kustannuksellaan tai vakuutusturvan hankkimalla työntekijän Suomeen kuljettamisesta silloin, kun se on hoidon kannalta välttämätöntä tai kun työntekijä ei voi sairaanhoidon jälkeen jatkaa työntekoa ja joutuu palaamaan Suomeen.

2 Ulkomaan päivärahat

Päivärahaa maksetaan seuraavasti:

2.1 Päivärahan suuruus kussakin maassa on se, jonka Verohallinto vahvistaa vuosittain verovapaaksi.

Jos työntekijä jonain matkavuorokautena saa ilmaiseksi tai matkalipun hintaan sisältyvänä kaksi ilmaista ruokaa, päivärahan enimmäismäärä on puolet täyden päivärahan määrästä.

2.2 Pitkien ulkomaankomennusten osalta voidaan yrityksessä sopia päivärahoista toisinkin.

2.3 Päivärahan määrää määriteltäessä sovitaan myös siitä, mikä osa päivärahasta maksetaan ko. maan valuuttana ja mikä euroina. Samoin sovitaan, mikä osa päivärahasta maksetaan työntekijälle ko. työmaalla ja mikä osa työntekijän pankkiin kotimaassa.

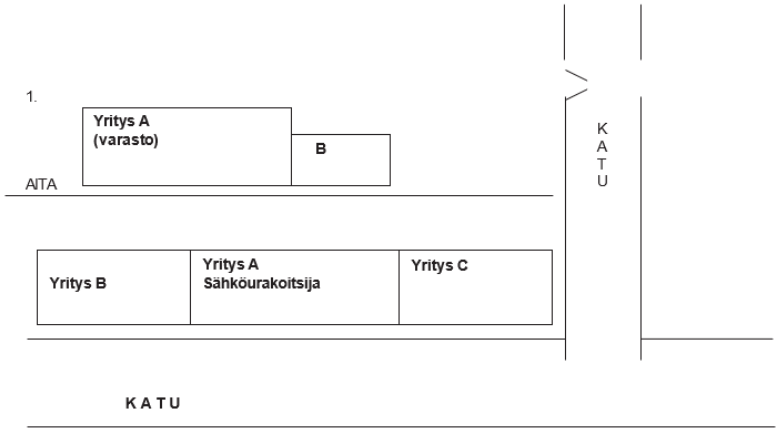
E Ennakonpidätys matkakustannuksista

Milloin tässä pykälässä mainitut korvaukset ylittävät Verohallinnon verovapaiksi määritellyt rahamäärät, suorittaa työnantaja ylittäviltä osin ennakonpidätyksen ja sosiaaliturvamaksut. Nämä ylittävät erät kirjataan työntekijän palkaksi erillisinä erinä, joita ei lueta tehdyn työajan palkaksi.

F Paikallinen sopiminen

Tämän 14 § määräyksistä voidaan STTA:n ja PALTA:n jäsenyrityksissä sopia 4 §:n mukaisesti toisin. Sopimus on tehtävä kirjallisesti ja sen allekirjoittajana on oltava pääluottamusmies.

Piirros 1. Ateriakorvaustulkinta

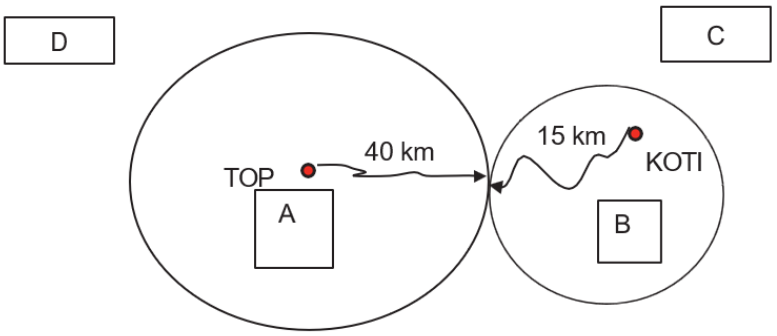

Kun sähköurakoitsija A:n asentaja työskentelee vähintään neljä (4) tuntia asiakasyrityksessä B ja C, maksetaan ateriakorvaus.

Kun asentaja työskentelee omassa aidan takana olevassa tilassa (varasto), johon on kulku kadun kautta, maksetaan ateriakorvaus.

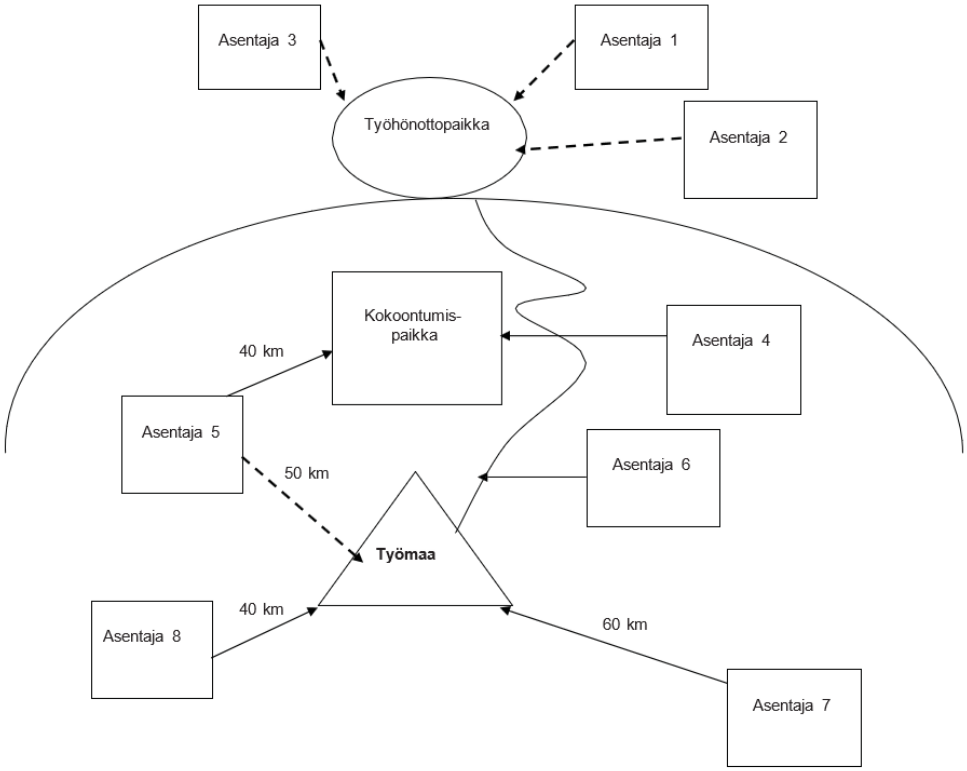
Jos aitaa työhönottopaikan ja varaston välissä ei ole ja kulku voi käydä suoraan varastoon, ei ateriakorvausta makseta.

Piirros 2. Matkakorvaukset

Työmaa A	= Ateriakorvaus, aika ja matkakustannukset työhönotto-paikasta
Työmaa B	= Ateriakorvaus, aika ja matkakustannukset kotoa
Työmaa C	= Päiväraha / 10 h, aika ja kustannukset kotoa; osapäivä-raha, jos kesto on 6 h
Työmaa D	= Päiväraha / 10 h, aika ja kustannukset työhönottopai-kasta; osapäiväraha, jos kesto on 6 h
Työmaa C ja D	= jos ajat eivät täyty, niin maksetaan ateriakorvaus

Piirros 3. Työnantajan järjestämä kuljetus

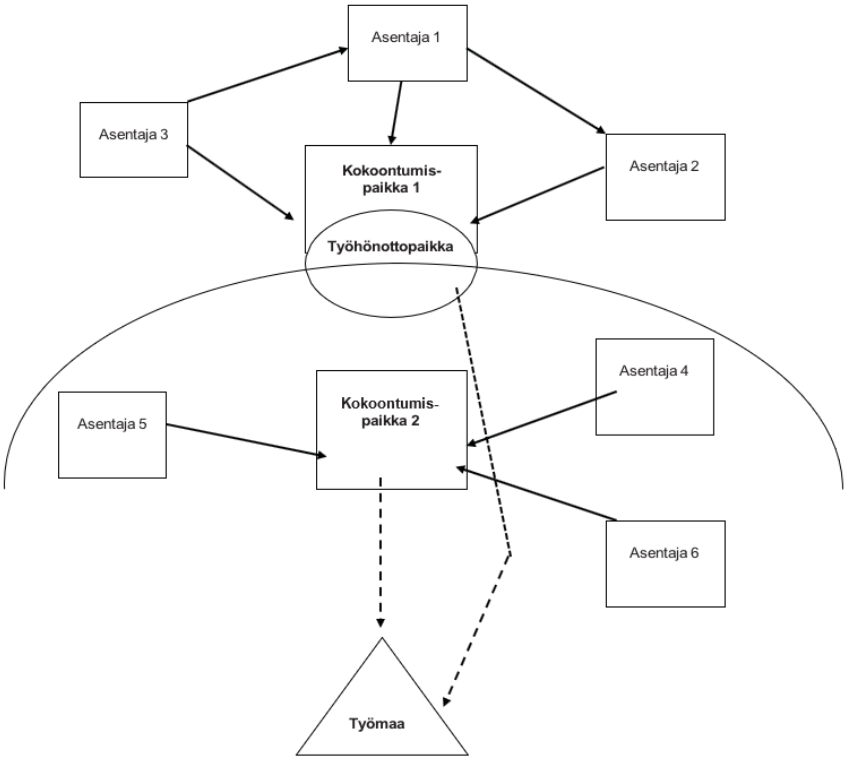

Työhönottopaikan ja työmaan väli 120 km

Työnantaja on järjestänyt kuljetuksen työhönottopaikasta työmaalle.

– Asentajat 1, 2 ja 3 tulevat kuljetuksen lähtöpaikalle (työhönottopaikka) ilmoitettuun lähtöaikaan omalla kustannuksella.
– Mikäli työnantaja velvoittaa työntekijän tulemaan yhteiskuljetukseen siten, että työntekijälle syntyy lisäkustannuksia (kuluja/aikaa) työnantaja korvaa lisääntyneet kustannukset.
– Matkan varrella olevasta kokoontumispaikasta on sovittu.
– Asentajille 4 ja 5 maksetaan matkakustannukset kotoa kokoontumispaikalle ja takaisin.
– Asentaja 6 nousee matkan varrelta pysäkiltä kyytiin.
– Työnantaja maksaa asentajien 7 ja 8 matkakustannukset kotoa työmaalle ja takaisin.

Piirros 4. Kimppakyyti

Kimppakyydistä on sovittu siten, että kokoontumispaikka on työhönottopaikassa tai kokoontumispaikaksi on sovittu jokin muu kohde kuin työhönottopaikka (esim. asentajan koti).

Kokoontumispaikalle kulkeville asentajille maksetaan matkakorvaukset kotoa kokoontumispaikalle.

Kokoontumispaikasta työn tekemispaikkaan ajavalle asentajalle maksetaan Verohallinnon vuotuisen päätöksen mukaisesti kilometrikorvaus ja lisäkorvaus kyydissä olevien asentajien määrän mukaan (v. 2025: 0,59 €/ km + 0,04 €/km).

15 § TUNTI-ILMOITUKSET

1 Työntekijän on niin aika- kuin urakkatöissäkin säännöllisesti merkittävä suorittamansa työn laatu, samoin kuin siihen käytetyt tuntimäärät ja niiden oikeat palkanmaksuperusteet sekä ateriakorvaukset, päivärahat, matkakulut, lisät jne. työnantajalle jätettävään tunti-ilmoitukseen.

2 Urakan jako suoritetaan työehtosopimuksen mukaisesti niiden tietojen perusteella, mitä tunti-ilmoituksiin on merkitty.

3 Jos kyseinen työ ei kuulu tilaajan ja työnantajan väliseen urakkaan, on tunti-ilmoitukseen tai vastaavaan tositteeseen saatava tilaajan tai hänen edustajansa kirjallinen hyväksyminen. Sama koskee myös sellaisia töitä, jotka kokonaan suoritetaan ns. laskutyönä.

4 Työntekijälle on ennen työn aloittamista selvitettävä, mitä hyväksymismenettelyä kulloinkin on noudatettava.

5 Tunti-ilmoituksiin tehtyjä merkintöjä ei palkanlaskennan yhteydessä saa korjata siten, että alkuperäistä merkintää ei myöhemmin saada selvitetyksi.

6 Jos tunti-ilmoituksiin tehtyjä merkintöjä joudutaan korjaamaan, on työntekijälle mahdollisimman pian ilmoitettava korjauksesta sekä sen syystä.

7 Tunti-ilmoituksien täyttäminen tapahtuu työaikana.

8 Työnantajan on annettava työntekijöiden käyttöön tunti-ilmoituslomakkeet tai välineet sähköisen tunti-ilmoituksen täyttämiseen. Mikäli sähköisen tunti-ilmoituksen käyttäminen edellyttää sähköpostiosoitetta ja työntekijä ei halua luovuttaa henkilökohtaista sähköpostiosoitettaan työnantajan on järjestettävä työntekijälle työsähköposti.

9 Työntekijän tulee saada jäljennös täyttämästään tunti-ilmoituksesta huolimatta siitä, täytetäänkö tunti-ilmoitus paperilla tai sähköisesti. Sähköinen jäljennös voidaan toimittaa esimerkiksi työntekijän ilmoittamaan sähköpostiin, työsähköpostiin tai verkkopankkiin.

16 § PALKANMAKSUPÄIVÄ

1 Palkanmaksupäivä on perjantai, ellei yrityksessä ole muusta maksupäivästä sovittu ja palkanmaksukausi on kaksi (2) viikkoa, ellei kyseessä ole kuukausipalkka.

2 Palkanmaksun yhteydessä maksetaan palkkakauden palkat, kulukorvaukset yms.

3 Järjestelyt tulee toteuttaa siten, että sisällä olevan palkan ulosmaksu ei kohtuuttomasti viivästy tilikausien alkamis- ja päättymisajankohdista ja palkkalaskentaan ja maksutoimenpiteisiin liittyvistä tekijöistä johtuen.

4 Palkanlaskenta-aika on pääsääntöisesti 5 työpäivää mutta enintään 7 työpäivää.

5 Jos työntekijän palkka erääntyy maksettavaksi sunnuntaina, kirkollisena juhlapäivänä, itsenäisyys- tai vapunpäivänä, joulu- tai juhannusaattona tai arkilauantaina, erääntymispäivänä pidetään lähinnä edellistä arkipäivää. Palkan tulee olla nostettavissa palkanmaksupäivänä. Työsuhteen päättyessä on palkan loppuselvitys kuitenkin tehtävä viivytyksettä ja yleisestä palkanmaksupäivästä riippumatta.

6 Työntekijälle tulee antaa hänelle maksettavasta palkasta ja kulukorvauksista erittely palkanmaksukausittain, josta palkanmuodostusperusteet käyvät riittävän selvästi ilmi, kuten erikseen perustuntipalkka, henkilökohtainen palkanosa, maksettavat aikatyöpalkat sekä urakkatyöpalkat, vuosilomakeskituntiansio, korvauskeskituntiansio, erilliset lisät, ylityö-, sunnuntaityö- ja viikkolepokorvaukset, matkakorvaukset, ateriakorvaukset ja päivärahat sekä ennakonym. pidätykset.

7 Palkkaerittelyssä tulee lisäksi mahdollisuuksien mukaan ilmetä työajan lyhennyskertymä sekä eritellä urakka- ja aikatyöpalkat työmaakohtaisesti.

8 Palkkaerittely tulee olla toimitettuna työntekijälle viimeistään palkanmaksupäivänä, vähintään sähköisessä muodossa. Palkkaerittely toimitetaan työnantajan noudattaman käytännön mukaisesti joko postitse tai sähköisesti työntekijän ilmoittamaan sähköpostiin, työsähköpostiin tai verkkopankkiin.

17 § VUOSILOMA

Yleistä

1 Tämän sopimuksen lisäksi noudatetaan vuosilomalain säännöksiä.

2 Vuosiloma alkaa ja päättyy työntekijän 14 §:n kohdan 3.2 mukaisessa matkakulukorvauksen lähtöpaikassa.

3 Käynnissä oleva komennus on keskeytettävä tai päätettävä ja työntekijä määrättävä palaamaan 14 § kohdan 3.2 mukaiseen matkakulujen korvauksen lähtöpaikkaan ennen vuosiloman alkamista, ellei työntekijän kanssa toisin sovita. Vuosiloman pituutta määrättäessä työssäolon veroisiksi päiviksi luetaan vuosilomalain (162/2005) 2 luvun 7 §:ssä mainittujen päivien lisäksi aika, joksi työntekijälle on annettu vapautusta työstä Sähköalojen ammattiliiton edustajiston kokoukseen, hallituksen ja johtokunnan kokouksiin sekä tämän työehtosopimuksen osapuolina olevien järjestöjen välisiin työehtosopimusneuvotteluihin tai järjestöjen sopimuksiin perustuvien työryhmien neuvotteluihin osallistumista varten. Samoin pidetään työssäolon veroisena myös aikaa, joksi vapautusta on annettu asianomaisen keskusjärjestön, jonka jäsen Sähköalojen ammattiliitto on, edustajakokoukseen tai valtuustoon taikka näitä vastaavien hallintoelinten kokouksiin osallistumista varten. Työntekijän tulee vapautusta pyytäessään esittää asianmukainen selvitys kokoukseen osallistumiseen tarvitsemastaan ajasta.

Samoin työssäolon veroisina päivinä pidetään myös niitä päiviä, joina työntekijä on työtuntijärjestelmän mukaan ollut työstä vapaa keskimääräisen viikkotyöajan tasaamisen vuoksi tai hän on ollut estyneenä suorittamasta työtä työnantajan määräyksestä tapahtuneen matkustamisen takia.

Vuosilomapalkka ja -korvaus

4 Työnantajan irtisanoessa työntekijän työsopimuksen voi työnantaja sijoittaa irtisanomishetkeen mennessä kertyneen vuosiloman irtisanomisajalle lomakaudesta riippumatta.

5 Työntekijäin vuosilomapalkan ja lomakorvauksen laskentaperusteena on keskituntiansio, joka saadaan siten, että lomanmääräytymisvuonna työssäolon ajalta työntekijälle maksettu tai maksettavaksi erääntynyt palkka, hätätyöstä ja lain tai sopimuksen mukaisesta ylityöstä peruspalkan lisäksi maksettavaa korotusta lukuun ottamatta, jaetaan vastaavien työtuntien lukumäärällä.

Tulospalkkio, joka jaetaan työntekijöiden kesken työntekijöiden tekemien työtuntien suhteessa, otetaan huomioon laskettaessa työntekijän vuosilomapalkkaa ja -korvausta. Muissa tapauksissa, kun koko tulos- tai voittopalkkio maksetaan työntekijälle kertakorvauksena, se ei vaikuta työntekijän vuosilomapalkkaan tai -korvaukseen.

6 Työntekijän vuosilomapalkka ja lomakorvaus saadaan kertomalla hänen 4. kohdassa tarkoitettu keskituntiansionsa vuosilomalain (162/2005) 5 ja 6.1 §:ssä tarkoitettujen lomapäivien lukumäärän perusteella määräytyvällä seuraavasta taulukosta ilmenevällä kertoimella:

Lomapäivien lukumäärä	Kerroin	Lukumäärä	Kerroin
2	16,0	16	116,0
3	23,5	17	123,6
4	31,0	18	131,2
5	37,8	19	138,8
6	44,5	20	146,4
7	51,1	21	154,4
8	57,6	22	162,4
9	64,8	23	170,0
10	72,0	24	177,6
11	79,2	25	185,2
12	86,4	26	192,8
13	94,0	27	200,0
14	101,6	28	207,2
15	108,8	29	214,8
		30	222,4

Jos lomapäivien lukumäärä on suurempi kuin 30, korotetaan kerrointa luvulla 7,2 lomapäivää kohden.

Mikäli lomanmääräytymisvuoden aikana säännöllinen vuorokautinen työaika on ollut lyhyempi kuin 8 tuntia, lasketaan vuosilomapalkka ja lomakorvaus kuitenkin kertomalla vastaavasti keskituntiansio luvulla, joka saadaan, kun edellä olevat kertoimet kerrotaan viikon säännöllisten työtuntien lukumäärän ja luvun 40 osamäärällä.

Kuukausipalkkaisen työntekijän vuosilomapalkka määräytyy vuosilomalain mukaan.

Lomaraha

7 Työntekijälle suoritetaan lomarahana 50 % hänen vuosilomapalkastaan.

8 Lomarahasta 1/3 maksetaan lomalle lähdettäessä.

Lomarahasta 2/3 suoritetaan sen palkanmaksun yhteydessä, jolloin työn- tekijän palkka lomaltapaluupäivältä maksetaan normaalisti.

9 Työntekijän pyytäessä maksetaan tästä lomarahan osasta (2/3) ennakkoa tapauksissa, joissa sen maksaminen normaalina palkanmaksupäivänä siirtyisi pidemmälle kuin 5 työpäivän päähän vuosilomalta paluusta. Ennakon määrä voi olla enintään puolet tämän lomarahan osan (2/3) määrästä.

10 Mikäli vuosiloma on jaettu, suoritetaan lomaraha erikseen kultakin lomajaksolta noudattaen, mitä edellä on määrätty. Paikallisesti voidaan sopia koko lomarahan maksamisesta viimeksi annettavan lomanosan yhteydessä.

11 Vanhuus-, työkyvyttömyys-, varhennetulle vanhuus- tai yksilölliselle varhaiseläkkeelle siirtyvälle työntekijälle maksetaan lomaraha edellä mainittuna prosenttina siitä vuosilomapalkasta ja mahdollisesta vuosilomakorvauksesta, johon työntekijä on oikeutettu.

Lomakorvaus maksetaan edellä mainituin tavoin 50 %:lla korotettuna, kun työkyvyttömyyden jatkumisen vuoksi saamatta jäänyt loma vuosilomalain (162/2005) 26 §:n mukaisesti korvataan työntekijälle maksamalla hänelle lomakorvaus.

12 Työntekijälle, joka aloittaa asevelvollisuuslain (1438/2007) tai siviilipalveluslain (1446/ 2007) mukaisen palveluksen, maksetaan lomakorvauksen lisäksi 1/3 lomarahasta. Työntekijällä on oikeus saada lomarahan 2/3, mikäli hän palatessaan palveluksesta työhön menettelee maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta säädetyn lain (305/2009) edellyttämällä tavalla.

13 Mikäli työnantaja on muusta kuin työntekijästä johtuvasta syystä irtisanonut hänen työsopimuksensa päättymään vuosiloma-aikana siten, että työntekijä on työsuhteen päättymisen vuoksi estynyt palaamasta vuosi- lomaltaan työhön, työntekijä ei tästä syystä johtuen menetä oikeuttaan lomarahaan. Myöskään työnantajan konkurssin takia työntekijä ei menetä oikeuttaan lomarahaan.

14 Paikallisesti voidaan sopia lomaraha tai osa siitä korvattavaksi palkallisena, työssäolon veroisena vastaavana vapaana.

15 Korotettu lomakorvaus työsuhteen päättyessä

Työsuhteen päättyessä suoritetaan työntekijälle 50 %:lla korotettu lomakorvaus. Edellä sanottu ei kuitenkaan koske tapauksia, joissa työnantaja päättää työsuhteen työntekijästä itsestään johtuvasta syystä tai työntekijä päättää työsuhteensa lain tai sopimuksen vastaisesti itse.

16 Työntekijän, johon sovelletaan lakia työntekijöiden lähettämisestä (447/2016), vuosilomapalkkaan ja lomarahaan sovelletaan edellä olevasta poiketen tämän työehtosopimuksen 21 §:n määräyksiä.

18 § SAIRAUSAIKA, LÄÄKÄRINTARKASTUKSET SEKÄ PERHE JA HOITOVAPAAT

1 Työntekijälle maksetaan sairauden tai tapaturman aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalta ansionmenetyksen korvausta alla olevan taulukon osoittamaan ajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä.

Työsuhde on jatkunut yhtäjaksoisesti	Ajanjakso
alle 3 vuotta	28 kalenteripäivää
3 vuotta mutta alle 5 vuotta	35 kalenteripäivää
5 vuotta mutta alle 10 vuotta	42 kalenteripäivää
10 vuotta tai kauemmin	56 kalenteripäivää

2 Työntekijän sairastuessa kesken työpäivän maksetaan sairausajan palkka myös työpäivän jäljellä olevilta tunneilta. Tämä päivä ei sisälly edellä oleviin korvattavuusjaksoihin.

3 Ansionmenetyksen korvaus maksetaan korvauskeskituntiansion mukaan.

4 Alle vuoden kestäneissä työsuhteissa työkyvyttömyyden alkamispäivä tai mikäli työkyvyttömyys on alkanut kesken työpäivän, sitä seuraava työpäivä on palkaton, mikäli kyseessä ei ole työtapaturma. Jos sairauden aiheuttama työkyvyttömyys jatkuu sairastumispäivän jälkeen vähintään 6 arkipäivää, maksaa työnantaja palkan työkyvyttömyyden alusta alkaen.

5 Sairausajan palkanmaksun edellytyksenä on, ettei työkyvyttömyyttä ole aiheutettu omalla törkeällä tuottamuksella, kevytmielisellä elämällä, tai työkyvyttömyys ei ole aiheutunut muualla tehdystä ansiotyöstä, eikä sairautta ole tieten salattu työsopimusta solmittaessa.

6 Työkyvyttömäksi tultuaan työntekijä on velvollinen viipymättä ilmoittamaan työnantajalleen siitä sekä sen arvioidun keston.

7 Työnantajan vaatiessa on työntekijän esitettävä työterveyslääkärin tai työnantajan hyväksymän muun lääkärin antama todistus tai muu työnantajan hyväksymä selvitys sairaudestaan.

8 Jos työntekijän työkyvyttömyys saman sairauden johdosta alkaa uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta hänelle viimeksi suoritettiin sairausajan palkkaa, ei työntekijä ole oikeutettu uuteen edellä sanottuun sairausajan palkan ajanjaksoon.

9 Työnantaja on oikeutettu nostamaan työntekijälle tulevan sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisen päivärahan vastaavalta ajanjaksolta. Jos päivärahaa tai siihen verrattavaa korvausta ei työntekijästä itsestään johtuvista syistä makseta, tai jos se maksetaan vähäisempänä kuin mihin hänellä lain mukaan olisi ollut oikeus, on työnantajalla oikeus vähentää työkyvyttömyysajanjakson sekä raskaus- ja/tai vanhempainvapaan ansionmenetyksen korvauksesta se

päiväraha tai sen osa, mikä työntekijän laiminlyönnin johdosta on jäänyt suorittamatta.

10 Työpaikan sairauspoissaolojen hallinta toteutuu parhaiten yrityksen ja henkilöstön ja sen edustajien sekä työterveyshuollon yhteistyönä.

Eräänä toimintavaihtoehtona voi olla sairauspoissaoloja koskeva omailmoitusmenettely.

Omailmoitusmenettely soveltuu käytettäväksi erityisesti tartuntatautilanteissa (esim. flunssat, vatsataudit).

Sairauspoissaolojen vähentämiseksi työnantaja voi pysyväisluonteisesti tai tilapäisesti ottaa käyttöön omailmoitusmenettelyn työntekijän lyhytaikaisten, esimerkiksi kolme työpäivää kestävien sairauspoissaolojen osalta. Omailmoitusmenettely voi vastaavassa tilanteessa koskea myös alle 10-vuotiaan lapsen äkillisiä sairastapauksia, mikäli työnantajan ohjeistuksessa on näin todettu.

Mahdollisesta omailmoitusmenettelystä huolimatta työntekijän on syytä kääntyä lääkärin puoleen aina tilansa sitä vaatiessa.

Työnantajalla on käyttöön otetusta omailmoitusmenettelystä huolimatta oikeus vaatia tapauskohtaisesti lääkärintodistusta selvitykseksi työntekijän työkyvyttömyydestä

Lakisääteinen lääkärintarkastus

Työntekijä voi palkallisena työaikana käydä työhönsä liittyvässä työnantajan, lain tai viranomaispäätöksen edellyttämässä terveystarkastuksessa. Tällaiseen tarkastukseen, siitä seuraavaan tutkimukseen ja jälkitarkastukseen matkustaminen korvataan kuten työmatkat.

Muut lääkärintarkastukset

1 Työntekijän palkkaa ei vähennetä sairauden toteamiseksi välttämättömän lääkärintarkastuksen ajalta, mikäli lääkärinhoidon tarve on akuutti, eikä vastaanottoaikaa ole kohtuullisen ajan kuluessa saatavissa työajan ulkopuolella.

2 Terveyden ja hyvinvoinnin kartoittamiseen ja terveysongelmien ennaltaehkäisemiseen liittyvät seulontatutkimukset ja muut vastaavat seulontatutkimukset voidaan suorittaa palkallisella työajalla, mikäli käynnit eivät ole mahdollisia työajan ulkopuolella.

3 Työntekijällä on oikeus osallistua kutsuntaan liittyvään erilliseen lääkärintarkastukseen palkallisena työaikana.

4 Palkkaa ei vähennetä myöskään, jos kysymys on

a) erikoislääkärin suorittamasta tarkastuksesta apuvälineen hankkimiseksi

b) työterveyslääkärin, erikoislääkärin tai erikoisalan poliklinikan suorittamasta tarkastuksesta kroonisen sairauden hoidon määrittelemiseksi

c) korvattavaan lääkärintarkastukseen liittyvästä laboratorio- tai röntgentutkimuksesta

d) sairausvakuutuslain mukaisesta erityisraskaus- ja raskausrahan saamisen edellytyksenä olevasta terveyskeskuksen todistuksen hankkimiseksi välttämättömästä tarkastuksesta tai muista synnytystä edeltävistä lääketieteellisistä tutkimuksista

e) hammaslääkärissä käynnistä, jos äkillinen hammassairaus aiheuttaa työkyvyttömyyden, joka vaatii saman työvuoron aikana annettavaa hoitoa. Kiireellisyystarve osoitetaan hammaslääkärin todistuksella.

f) syöpäsairauden edellyttämän hoitotoimenpiteen aiheuttamasta työkyvyttömyydestä.

5 Lääkärintarkastuksiin liittyvät menettelytavat voidaan sopia tämän työehtosopimuksen 4 §:n mukaisesti pääluottamusmiehen kanssa yrityskohtaisten tarpeiden mukaisesti.

Perhevapaat

Raskaus- ja vanhempainvapaa

1 Sairausvakuutuslain (14.1.2022/28) mukaiseen raskausrahaan oikeutetulle synnyttävälle vanhemmalle maksetaan raskausvapaan ajalta ansionmenetyksen korvaus 40 arkipäivän pituiseen ajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä, mikäli työsuhde on yhtäjaksoisesti jatkunut vähintään kuusi kuukautta ennen lapsen syntymää.

2 Vanhempainvapaan ajalta maksetaan ansionmenetyksen korvausta työntekijälle, jolla on oikeus sairausvakuutuslain 9 luvun 5 §:n 1-3 momentin (14.1.2022/28) mukaiseen vanhempainrahaan ja jonka työsuhde on jatkunut vähintään kuusi kuukautta ennen lapsen syntymää tai adoptiovanhemman osalta vähintään kuusi kuukautta ennen adoptiolapsen hoitoon ottamista. Vanhempainvapaan ajalta maksetaan ansionmenetyksen korvausta 18 arkipäivän pituiseen ajanjaksoon sisältyviltä työpäiviltä.

3 Ansionmenetyksen korvaus kohdissa 1-2 määräytyy työntekijän säännöllisen työajan ja työehtosopimuksen 9 §:n korvauskeskituntiansion mukaan. Työnantaja on oikeutettu nostamaan vastaavalta ajanjaksolta työntekijälle sairausvakuutuslain mukaan tulevan päivärahan.

Voimaantulomääräys:

Määräystä noudatetaan muuttuneessa muodossaan sairausvakuutuslain mukaisiin raskaus- ja vanhempainvapaisiin, joiden ensimmäinen jakso alkaa tämän työehtosopimuksen voimaantuloajankohdan jälkeen.

Lyhyt tilapäinen palkallinen vapaa

1 Työntekijän taloudessa vakituisesti asuvan lapsen, joka ei ole täyttänyt 10

vuotta, sairastuessa äkillisesti maksetaan työntekijälle tämän työehtosopimuksen sairausajan palkkaa koskevien määräysten mukaisesti korvaus lapsen hoidon järjestämiseksi tai hoitamiseksi välttämättömästä, lyhyestä tilapäisestä poissaolosta, kuitenkin enintään neljältä työpäivältä.

2 Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että lapsen sairaudesta on lääkärintodistus ja että molemmat huoltajat ovat ansiotyössä ja että poissaolosta annetaan työehtosopimuksen sairausajan palkan maksamisesta koskevien määräysten mukainen selvitys.

Samoin perustein maksetaan vastaava korvaus lapsen huoltajalle, mikäli toisella huoltajalla ei sairauden, matkan, työskentelystä, opiskelusta tai koulutukseen osallistumisesta johtuvan, toisella paikkakunnalla asumisen tms. tilapäisen esteen vuoksi ole mahdollisuutta osallistua sairaan lapsen hoitoon eikä muuta hoitoa saada järjestetyksi tämän momentin mukaisesti. Tätä momenttia sovellettaessa opiskelu rinnastetaan ansiotyöhön.

Sopimuksen tarkoittamassa mielessä katsotaan yksinhuoltajaksi myös henkilö, joka ilman erillistä asumusero- tai avioeropäätöstä pysyvästi on muuttanut asumaan erilleen aviopuolisostaan sekä henkilö, jonka puoliso on estynyt osallistumasta lapsen hoitoon asevelvollisuuden suorittamisen tai reservin harjoituksen vuoksi.

Vaikeasti sairaan lapsen hoito

Työntekijällä, jonka lapsi sairastaa sairasvakuutuslain (1224/2004) 10 luvun tarkoittamaa vaikeaa sairautta, on oikeus olla poissa työstä osallistuakseen sanotussa laissa tarkoitettuun lapsen hoitoon, kuntoutukseen tai hoidon opastukseen sovittuaan poissaolosta etukäteen työnantajan kanssa.

Poissaolo ja vuosiloma

Palkalliset poissaolopäivät lapsen sairastumisen johdosta rinnastetaan vuosilomalain (162/2005) tarkoittamiin työssäolopäivien veroisiin päiviin.

19 § ERINÄISIÄ KORVAUKSIA

1 Kunnallisista tehtävistä aiheutuneen ansionmenetyksen korvaaminen

Työnantaja maksaa kunnanvaltuuston tai -hallituksen jäsenenä toimivalle työntekijälle valtuuston tai hallituksen kokouksesta aiheutuvasta säännöllisen työajan ansionmenetyksestä korvausta siten, että työntekijä yhdessä kunnan maksaman ansionmenetyksen korvauksen kanssa saa täydet palkkaedut.

Korvaus maksetaan sen jälkeen, kun työntekijä on toimittanut työnantajalle selvityksen kunnan maksamasta korvauksesta ja palkkiosta.

2 Henkilökohtaisten merkkipäivien viettäminen palkallisina vapaapäivinä

Työntekijälle, joka on yrityksen palveluksessa, on oikeus 50 ja 60-vuotispäivänään saada säännöllistä työaikaa vastaava palkallinen vapaa työstä silloin, kun merkkipäivä sattuu hänen työpäiväkseen.

3 Kutsunnasta aiheutuneen ansionmenetyksen korvaaminen

Työnantaja maksaa työsuhteessa olevalle työntekijälle varusmiespalveluksen edellyttämän kutsunnan johdosta aiheutuneen ansionmenetyksen.

4 Reserviharjoitusajan palkka

Työnantaja maksaa työsuhteessa olevalle työntekijälle reserviharjoitusajalta ansionmenetyksen korvausta siten, että työntekijä saa valtion maksaman reserviläispalkan kanssa täydet palkkaedut. Määräystä sovelletaan myös niihin, jotka reserviläisinä on kutsuttu väestönsuojelukoulutukseen. Työnantajalla ei ole oikeutta vähentää reserviharjoitusajalta maksettavaa palkkaa lauantaina ja sunnuntaina maksettavan valtion reserviläispalkan osalta.

5 Omaisten kuolemantapaukset

Työnantaja antaa työsuhteessa olevalle työntekijälle oikeuden palkalliseen vapaapäivään sellaisissa tapauksissa, joissa on kysymys työntekijäin vanhempien, puolison tai lasten kuolemantapauksesta.

Vastaava oikeus palkalliseen vapaapäivään annetaan hänelle myös niissä tapauksissa, joissa työntekijä joutuu henkilökohtaisesti suorittamaan veljensä, sisarensa tai aviopuolisonsa vanhempien kuolemantapauksesta johtuvat toimenpiteet.

6 Korvausten määrä ja korvausten saajat

Kohdissa 1–5 mainitut korvaukset suoritetaan korvauskeskituntiansion mukaan.

7 Harjannostajaistilaisuudet

Työntekijällä on oikeus osallistua työmaallaan järjestettävään harjannostajaistilaisuuteen säännöllisenä työaikana. Harjannostajaistilaisuuden palkka on asianomaisen työntekijän perustuntipalkka.

20 § TYÖTURVALLISUUS

Työnantajan tulee järjestää työt siten, että työssä noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa työturvallisuuslakia (738/2002), lakia työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006) ja näiden nojalla annettuja asetuksia ja määräyksiä, kuten valtioneuvoston asetusta rakennustyön turvallisuudesta (205/2009) sekä SFS 6002 -sähkötyöturvallisuusstandardia.

Tapaturmien ja ammattitautien välttämiseksi ja työntekijöiden terveyden suojaamiseksi on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Sähkölaitteiston ja sen osan jännitteettömäksi tekemisestä sekä sähköalan töistä ovat tarkemmat määräykset sähköturvallisuuslaissa (1135/2016) ja sen nojalla annetuissa määräyksissä ja päätöksissä.

Työryhmän edustajan osallistuessa työnantajan kanssa sovitulla tavalla työkohteessa järjestettävään työsuojelukierrokseen hänelle maksetaan tähän käytetyltä ajalta korvauskeskituntiansion mukainen palkka.

Tapaturmien välttämiseksi ei työntekijä ainoastaan ole oikeutettu, vaan hän on myös velvollinen vaatimaan, että ryhdytään kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin turvallisuuden aikaansaamiseksi.

Kieltäytymistä suorittamasta työtä, jossa tarpeellisiin turvallisuustoimenpiteisiin ei ole ryhdytty, ei ole pidettävä työstä kieltäytymisenä.

Liikenneväylillä tms. paikoissa työskenneltäessä, missä liikenne aiheuttaa tapaturman vaaraa, on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin vaaran välttämiseksi. Työntekijän pyynnöstä työnantajan on huolehdittava vartioinnista. Vartija ei saa poistua vartiointipaikalta ennen työn päättymistä.

Kemikaaleja tai liuottimia käytettäessä noudatetaan valmistajan ilmoittamia suojeluohjeita.

21 § LÄHETETYT TYÖNTEKIJÄT

Jos työsuhteeseen sovelletaan lakia työntekijöiden lähettämisestä (447/2016), sovelletaan työntekijän Suomessa tekemään työhön tämän työehtosopimuksen määräyksiä seuraavin poikkeuksin.

1 Lähetetyn työntekijän palkkaryhmä määritellään ensimmäisen kuuden kuukauden ajaksi vähintään palkkaryhmään kaksi. Tämän ajan kuluessa lähetetyn työntekijän palkkaryhmä tulee määrittää tämän työehtosopimuksen 8 § A -kohdan perusteiden mukaisesti.

2 Lähetetyn työntekijän työajan lyhennysvapaa, vuosilomapalkka ja lomaraha tulee maksaa jokaisen säännöllisen työajan palkanmaksun yhteydessä eritellyn laskelman mukaan. Säännölliseksi työajaksi katsotaan myös ne tunnit, joilta työnantaja lain tai tämän työehtosopimuksen mukaan maksaa palkkaa tai ansionmenetyksen korvausta.

3 Työajan lyhennysvapaan korvaus on 6,3 % sekä vuosilomapalkka ja lomaraha yhteensä 18,5 % maksettavaksi erääntyneen työssäoloajan palkan ja ansionmenetyksen korvausten määrästä. Mainittujen erien (6,3 % ja 18,5 %) tulee näkyä erillisinä lähetetylle työntekijälle annettavassa palkkaerittelyssä. Tämän lisäksi lähetetyn työntekijän vuosiloman, vuosilomapalkan ja lomakorvauksen määräytymisen osalta on sovellettava vähintään vuosilomalain (162/2005) 5–19 § säännöksiä.

4 Tämän työehtosopimuksen tarkoittaman työnantajan ja lähetetyn työntekijän työnantajan väliseen alihankintaa tai työvoiman vuokrausta koskevaan sopimukseen tulee sisällyttää seuraavat, kohdissa 4.1–4.3 mainitut sopimusehdot:

4.1 Alihankkija tai vuokratyövoimaa luovuttava yritys sitoutuu soveltamaan tämän työehtosopimuksen 1 § tarkoittamissa töissä tämän työehtosopimuksen määräyksiä, ellei kyseisen yrityksen järjestäytymisestä tai lainsäädännöstä muuta johdu;

4.2 Aliurakoitsija tai vuokratyövoimaa luovuttava yritys sekä heidän työntekijänsä ovat Sähköalojen ammattiliiton esittämästä vaatimuksesta velvollisia luovuttamaan Sähköalojen ammattiliiton edustajalle seuraavat työntekijän tekemää työtä koskevat asiakirjat;

a) kopio kunkin työntekijän yksilöivästä henkilökortista

b) työntekijän vahvistamat työtuntitiedot

c) työntekijälle maksettua palkkaa ja muita työehtosopimuksen mukaan maksettavia eriä koskevat tiedot

d) palkan ja edellä mainittujen muiden suoritteiden maksua koskevat maksutositteet.

4.3 Aliurakoitsija tai vuokratyövoimaa luovuttava yritys käyttää vain sellaisia työntekijöitä, jotka ovat antaneet ennen Suomessa tapahtuneen työskentelynsä alkamista kirjallisesti suostumuksensa kohdassa 4.2 mainittujen tietojen luovuttamiseen.

22 § TYÖVÄLINEET JA SUOJAVAATETUS

1 Työnantaja on velvollinen pitämään korvauksetta käytettävissä kunkin työn edellyttämät kunnolliset, ajanmukaiset ja turvalliset työvälineet.

2 Suojavarusteet

Työsuhteessa olevalle työntekijälle annetaan omaksi tai käyttöön suojapuku, turvajalkineet, suojakypärä, kuulosuojaimet ja suojalasit, jotka ovat tarvittaessa näkökyvyn mukaan hiotut.

Suojapukuja annetaan keskimäärin kaksi ja turvajalkineita yhdet vuodessa, elleivät olosuhteet tai käyttötarve muuta edellytä. Yrityksessä voidaan sopia muusta vastaavasta menettelystä sekä työvaatehuollosta.

Työntekijälle tulee lisäksi antaa omaksi tai käyttöön työskentelyolosuhteista riippuen asianmukainen suojavaatetus, kuten:

a) kylmien sääolosuhteiden vaatima lämpöhaalari tai vastaava sekä muut työvaatetukselle asetettavat erityisvaatimukset täyttävät jalkineet, kuten lämpöturvajalkineet

b) kosteiden olosuhteiden vaatima sadevaatetus ja vettä pitävät jalkineet. Suojavaatetuksessa tulee ottaa huomioon työskentelyolosuhteiden edellyttämä paloturvallisuus.

Työnantaja vastaa siitä, että suojavarusteiden ominaisuuksien, hankinnan, huollon ja puhtaanapidon ja käytön osalta noudatetaan valtioneuvoston asetusta henkilösuojainten valinnasta ja käytöstä työssä (427/2021, voimassa 1.8.2021 alkaen). https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saadoskokoelma/2021/427

Henkilösuojainten tulee olla ergonomia ja työntekijän terveydentila huomioon ottaen sopivia edellä mainitun asetuksen 4 §:n edellyttämällä tavalla.

Työntekijä on velvollinen toimimaan hänelle annettujen suojavarusteiden käyttöä ja työturvallisuutta koskevien määräysten mukaisesti.

23 § SOSIAALITILAT

1 Milloin työmaan suuruus ja sen jatkuvuus edellyttävät, tulee työnantajan huolehtia siitä, että työntekijöillä on mahdollisuus työturvallisuuslain (738/2002) 48 §:ssä mainittujen sosiaalitilojen käyttöön.

24 § ERIMIELISYYDET JA NIIDEN RATKAISEMINEN

1 Jos syntyy epäselvyyttä tai erimielisyyttä työntekijän palkasta tai työsuhteeseen liittyvien lakien tai sopimusten soveltamisesta, on pääluottamusmiehelle annettava kaikki tapauksen selvittämiseen vaikuttavat tiedot.

2 Työnantajan tai hänen edustajansa ja yhden tai useamman työntekijän välinen erimielisyys on ensi sijassa pyrittävä ratkaisemaan paikallisissa neuvotteluissa mainittujen osapuolten kesken.

3 Ellei sovintoon päästä, neuvottelevat työnantaja tai hänen edustajansa sekä pääluottamusmies. Työkohteen töiden tultua tehdyksi loppuun pääluottamusmies ei ole oikeutettu sopimaan työtä koskevaa erimielisyyttä taannehtivasti tavalla, joka merkitsisi työtä koskevan sisällöltään uuden paikallisen sopimuksen tekemistä. Paikallisella sopimuksella tarkoitetaan lain tai työehtosopimuksen valtuuttaviin normeihin perustuvaa sopimusta, jolla poiketaan kyseisessä työssä lain tai työehtosopimuksen mukaan muutoin pakottavana sovellettavista ehdoista.

4 Paikallisten osapuolten yhdessä pyytäessä on työehtosopimukseen sidotuilla järjestöillä oikeus lähettää edustajansa paikalliseen erimielisyysneuvotteluun.

5 Jos yksimielisyyteen ei paikallisissa neuvotteluissa päästä, voidaan asia alistaa jommankumman osapuolen toimesta tämän työehtosopimuksen osapuolina olevien järjestöjen ratkaistavaksi.

6 Erimielisyyden aiheuttaneesta asiasta on kummankin osapuolen laadittava muistio, jossa osapuolien tulee esittää kantansa asiasta ja käsityksensä erimielisyyden syistä. Muistiot on viivytyksettä lähetettävä tämän työehtosopimuksen osapuolina oleville järjestöille ja paikallisille osapuolille on annettava muistiosta omat kappaleensa.

7 Jos työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt eivät pääse sovintoon neuvotteluissaan, asia voidaan jommankumman järjestön toimesta siirtää tuomioistuimessa ratkaistavaksi.

25 § AMMATTIYHDISTYSJÄSENMAKSUJEN PERIMINEN

1 Työnantaja pidättää, mikäli työntekijä on antanut siihen valtuutuksen, ammattiliitoille tulevat ammattiyhdistysjäsenmaksut ja tilittää ne palkanmaksukausittain liittojen määräämille tileille.

2 Pidättäminen suoritetaan siten kuin Suomen Työnantajain Keskusliiton ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön välillä 13.1.1969 allekirjoitetussa pöytäkirjassa on erikseen sovittu.

3 Työntekijälle annetaan kalenterivuoden tai työsuhteen päätyttyä verotusta varten todistus pidätetystä summasta. Mikäli työntekijä ei työsuhteen päättyessä tee jäsenmaksun perintäsopimuksen peruutusilmoitusta, on työnantajan huomautettava hänelle tästä.

26 § RYHMÄHENKIVAKUUTUS

Työnantaja toteuttaa kustannuksellaan työntekijöitä koskevan ryhmähenkivakuutuksen siten kuin siitä on keskusjärjestöjen välillä sovittu. Vakuutusehdot ovat saatavissa vakuutusyhtiöstä ja työnantajalta.

27 § SOPIMUKSEN VOIMASSAOLOAIKA

Tämä työehtosopimus on voimassa ajalla 1.4.2025–31.3.2028.

Työehtosopimukseen tehtävät muutokset tulevat voimaan 1.4.2025 lukien, ellei kyseisen määräyksen osalta ole muusta ajankohdasta sovittu.

Työehtosopimus on voimassa 31.3.2028 jälkeenkin vuoden kerrallaan, ellei sitä ole kummaltakaan puolelta kirjallisesti irtisanottu viimeistään kahta kuukautta ennen työehtosopimuksen päättymistä.

Työehtosopimuksen irtisanomista koskeva ilmoitus on kirjallisesti toimitettava 31.1.2028 mennessä muille sopijaosapuolille.

Osapuolet tarkastelevat vuoden 2026 joulukuun aikana sopimuksen tavoitteiden toteutumista sekä arvioitavissa olevia talouden ja työllisyyden näkymiä sähköistys- ja sähköasennusalalla. Arvioinnin perusteella kullakin osapuolella on mahdollisuus irtisanoa työehtosopimus päättymään 31.3.2027. Irtisanomista koskeva ilmoitus on kirjallisesti toimitettava viimeistään 31.1.2027 muille sopijaosapuolelle.

Uudesta työehtosopimuksesta neuvoteltaessa ovat aiemman työehtosopimuksen määräykset voimassa niin kauan, kunnes uusi työehtosopimus on tehty tai sopimusneuvottelut muuten ovat päättyneet.

Helsingissä 16.5.2025

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Tuomas Aarto Minna Ääri

Sähkötekniset työnantajat STTA ry

Sari Rissanen

Sähköalojen ammattiliitto ry

Jari Korpela Tapio Heikkinen

LIITE 2 TES § 5 ESIMERKKILUETTELO JATKUVAA YHTEISTOIMINTAMENETTELYÄ SOVELLETTAESSA KÄSITELTÄVISTÄ ASIOISTA

Sähköistys- ja sähköasennusalan työehtosopimuksen 6 § 7. kohdan tarkoittamaa jatkuvaa neuvottelumenettelyä toteutettaessa käsitellään ainakin tässä esimerkkiluettelossa ilmeneviä teemoja.

Talous:

- raportit
- suunnitelmat

Projektien/työkohteiden tilanne:

- tarjotut kohteet, ellei tilaaja edellytä salassapitoa
- saadut kohteet
- laskennassa olevat kohteet, ellei tilaaja edellytä salassapitoa
- menetetyt kohteet, kuka on saanut
- asiakaspalautteiden käsittely ja niiden osalta sovitut toimenpiteet

Henkilöstöresurssit:

- henkilöstötarve (resurssiennusteet työkohdekohtaisesti)
- lomautustarve ja jo olevat lomautukset
- lomat, työajanlyhennysvapaat
- alihankinta ja vuokratyövoima

Henkilöstön kehittäminen:

- koulutussuunnitelmat ja niiden toteutus
- kehityskeskustelutilanne

LIITE 3 8 § C SÄHKÖISTYS- JA SÄHKÖASENNUSALAN URAKKAHINNOITTELU 1.6.2015

SISÄLTÖ

OSA 21 JOHDANTO 112
OSA 23 KESKUSTEN ASENNUS 117
OSA 24 KOJEIDEN ASENNUS 119
OSA 25 KESKUSTEN JA KOJEIDEN KYTKENTÄ 122
OSA 26 PUTKITUS JA SIIHEN LIITTYVIÄ TÖITÄ 126
OSA 27 JOHTOJEN JA JOHTIMIEN ASENNUS 129
OSA 28 UPOTETTAVIEN TAI PINNALLISTEN KOJE- TAI JAKORASIOIDEN, PISTOLIITTIMIEN JA HAAROITUSRASIOIDEN TAI VASTAAVIEN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ 132
OSA 29 VALAISIMIEN JA VALAISIMIEN ERILLISTEN LIITÄNTÄLAITTEIDEN ASENNUS 136
OSA 30 JOHTOTEIDEN ASENNUKSET 141
OSA 31 HINNOITTELUN TÄYDENNYSOSA 142
JOHTOJEN VERTAILUTAULUKKO 145

Sähkötekniset työnantajat STTA ry

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Sähköalojen ammattiliitto ry

SÄHKÖISTYS- JA SÄHKÖASENNUSALAN URAKKAHINNOITTELU 1.6.2015

1 Sähköistys- ja sähköasennusalan urakkahinnoittelu 1.6.2015 on muodostettu Sähköasennusalan urakkahinnoittelun 1.6.2002 pohjalta.

Urakkahinnoittelun käyttöönoton jälkeen sen sisältöön on tehty STTA:n ja PALTA:n ja Sähköalojen ammattiliiton yhteisesti sopimia lisäyksiä ja muutoksia, joiden tavoitteena on ollut yksinkertaistaa hinnoittelun rakennetta, huomioida kehittyneet asennustarvikkeet sekä vähentää urakkahinnoittelun tulkinnallisuutta.

Kohdassa 2 todetut muuttuneet määräykset tulevat voimaan viimeistään 1.7.2025 tai sen jälkeen tilaajalle tarjottavissa töissä.

2 Muutoksia on tehty seuraaviin taulukoihin:

- 2701.15: uusi kohta
- 2701.16: uusi kohta
- 2901.17: uusi kohta
- 2911.24.1: lisätty uusi hinta
- 3001.8: uusi kohta

Sähkötekniset työnantajat STTA ry

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Sähköalojen ammattiliitto ry

OSA 21 JOHDANTO

2101 HINNOITTELUN VOIMASSAOLO JA HINTATASO

10 Tämä urakkahinnoittelu liittyy Sähkötekniset työnantajat STTA ry:n, Palvelualojen työnantajat PALTA ry:n ja Sähköalojen ammattiliitto ry:n väliseen Sähköistys- ja sähköasennusalan työehtosopimukseen. Urakkahinnoittelun osalta ovat voimassa samat aika- ym. määräykset kuin työehtosopimuksessakin.

20 Sopimuskauden aikana tapahtuvat urakkahinnoittelun lisäykset tai muutokset on sovittava työehtosopimuksen osapuolina olevien järjestöjen kesken.

30 Tätä urakkahinnoittelua käytetään tilaajalle 1.6.2015 tai sen jälkeen tarjottavissa töissä.

Tätä urakkahinnoittelua koskevat urakkahinnoittelukertoimet ovat

- 1.6.2015 lukien lähinnä 1.2.2016 alkavan palkanmaksukauden alkuun saakka 1,000
- lähinnä 1.2.2016 alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 1,004
- lähinnä 1.8.2016 alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 1,006
- lähinnä 1.2.2017 alkavan palkanmaksukauden alusta lukien 1,006
- 1.5.2018 alkavan* palkanmaksukauden alusta lukien 1,023
- 1.4.2019 alkavan* palkanmaksukauden alusta lukien 1,040
- 1.8.2020 alkavan* palkanmaksukauden alusta lukien 1,056
- 1.8.2021 alkavan* palkanmaksukauden alusta lukien 1,074
- 1.7.2022 alkavan* palkanmaksukauden alusta lukien 1,095
- 1.8.2023 alkavan* palkanmaksukauden alusta lukien 1,148
- 1.6.2024 alkavan* palkanmaksukauden alusta lukien 1,162
- 1.8.2025 alkavan* palkanmaksukauden alusta lukien 1,195
- 1.8.2026 alkavan* palkanmaksukauden alusta lukien 1,226
- 1.7.2027 alkavan* palkanmaksukauden alusta lukien 1,255

*tai lähinnä tämän jälkeen alkavan

2102 URAKKAHINNOITTELUN RAKENNE

10 Jokainen urakkahinnoittelun hinta voidaan ilmaista numerokoodilla, jonka muodostaa kolme numeroryhmää (esim. 2710.11.4)

20 Hinnoittelu on jaettu 11 osaan. Kussakin osassa on taulukoita, joiden mukaan ko. työ hinnoitellaan.

30 Hinnoittelun numerointi:

	Taulukon numero	
	Taulukon rivi	
	Taulukon sarake	
2710.11.4	Sarake:	Työnimike
	Rivi:	Alusta, poikkipinta tai vastaava
	Taulukko:	Työn laatu
	Osa:	Taulukoiden yleisnimitys
Esim:	Taulukko 2710	Johtojen ja johtimien asennus
	Rivi 11:	Johdinpoikkipinta 2,5 mm^2 tai pienempi
	Sarake 4:	Oikaistuna johtotielle

2103 LISÄSELVITYKSIÄ

10 Urakkahinnoittelu on laadittu käytettäväksi rakennustyömaaolosuhteissa vahva- ja heikkovirta-asennustöihin. Yli 1 kV:n suurjänniteasennuksissa urakkahinnoittelua voidaan käyttää tapauskohtaisesti sopien.

20 Urakkahinnat edellyttävät, että työntekijällä on käytettävissä eri työtapoihin soveltuva ajanmukainen ja riittävä työkaluvarustus.

21 Työryhmän työkaluvarustuksen pitää olla siten mitoitettu, ettei työkalujen puuttuminen saa aiheuttaa luonnollisen työsuoritusjärjestyksen muuttumista, hankaloitumista tai odottamista.

22 Urakkahinnat edellyttävät aputyövoiman käyttöä raskaiden esineiden ja telineiden siirrossa.

23 Mikäli työ suoritetaan sellaisilla asennustavoilla, tarvikkeilla tai työvälineillä, joita ei ole hinnoittelussa mainittu, verrataan työtä lähinnä vastaavaan työmäärään.

Mikäli käytettävät asennustavat, tarvikkeet tai työvälineet nopeuttavat tai hidastavat työsuoritusta, voidaan taulukkokohtaisia hintoja sopien muuttaa ylös- tai alaspäin urakkamääräysten 8 § B 5.5 -kohdan sopimismenettelyjä hyväksi käyttäen.

30 Taulukoiden käyttö edellyttää, että niiden mukaan hinnoiteltava työ suoritetaan valmiilla asennustarvikkeilla ja osilla.

31 Keskuksien, kojeiden, valaisimien yms. asennushintaan sisältyy aihioiden aukaisu, mikäli se voidaan suorittaa ilman porausta. Tämä ei koske laippa-aihioita.

32 Tämän urakkahinnoittelun asennushintoihin sisältyy sähköturvallisuuden osalta kosketeltavien osien jännitteettömyyden koestus kertaalleen. Tämä toimenpide voidaan tehdä ns. schukotesteri-/ duspoltestauksena tai käyttöönottotarkastusohjeiden määrittämällä jatkuvuudenmittauksella.

Hinnoitteluun ei sisälly dokumentointia kokeilusta.

OSA 22 MÄÄRITELMIÄ

2201 ASENNUSTAVAT JA -ALUSTAT

10 Uppoasennukset

Uppoasennuksella tarkoitetaan sellaista asennustapaa, jossa putket ja rasiat ovat rakennusaineessa tai sillä peitetyt. Jos peitetty asennus on tehty pinta-asennustavoilla, käytetään vastaavaa hinnoittelua.

11 Rakenteilla peitetyt ja kiinnitetyt uppoasennukset

Putki tai putkinippu kiinnitetään rakenteeseen proppaamalla tai pulttipistoolilla ampumalla eikä työssä käytetä samaa täsmällisyyttä kuin pinta-asennustyössä (kuorilaatat, alakattojen yläpuoliset asennukset tms.).

20 Pinta-asennukset

Määritelmien 21, 22 ja 23 mukaiset asennustavat ovat tämän hinnoittelun mukaiset varsinaiset pinta-asennustavat, jolloin esim. johtojen kiinnitys alustaan tapahtuu säännöllisin n. 20–100 cm välein (20–25 kertaa johdon halkaisija) ja putkien kiinnitys vastaavasti.

Asennettaessa johtoja, putkia ja kojeita eri alustoille kuuluu urakkahintoihin myös mahdollinen kiinnityspisteiden merkkaus. Kiviaineeseen ja metalliin kiinnityksiä varten tarvittava rei´itys tehdään sopivalla koneella.

21 Asennuksella **puuhun** tarkoitetaan sellaista johtojen, putkien, rasioiden ja kojeiden kiinnitystapaa, jossa kiinnitys suoritetaan ilman erillistä reiän porausta. Tämän määritelmän mukaisia alustoja ovat lisäksi mm.

- kaikki sellaiset alustat, joissa kiinnitysrei´itys tai kierteistys on valmiina
- liukuruuvi-, haka- tai muu vastaava kiinnitys suoritettaessa kiinnityksiä metalliin porakärkiruuvilla ja kiinnitys suoritetaan työkoneella, jossa on portaaton nopeuden säädin sekä säädettävä vääntötiukkuuden laukaisin.

Kun ainevahvuus on yli 3 mm, kiinnitys porakärkiruuvilla hinnoitellaan kohdan 23 mukaisesti

22 Asennuksella **kiviaineeseen** tarkoitetaan sellaista johtojen, putkien, rasioiden ja kojeiden kiinnitystapaa, jossa suoritetaan rakenteeseen kiinnityksen vaatima rei´itys alustaan. Tämän määritelmän mukaisia alustoja ovat mm.

- elementti- ja tavallinen betoni
- erilaiset kevytbetonit, kuten leca
- erilaiset tiilet, kuten reikä- ja hiekkakivitiili sekä siporex
- kipsilevyt levyankkurilla
- lujalevyt
- pulttipistoolilla ampumalla suoritettu kiinnitys

– liimaamalla alustaan

23 Asennuksella **metalliin** tarkoitetaan sellaista johtojen, putkien ja kojeiden kiinnitystapaa, jossa suoritetaan reiän poraus metalliin tai vastaaviin alustoihin ja kiinnitys tapahtuu popniitillä, peltiruuvilla, ankkurilla, läpipultilla tai vastaavalla.

Tämän määritelmän mukaisia vastaavia alustoja ovat mm.

– kaakeli- ja keramiikkalaatat
– ns. klinkkeritiilet
– luonnonkivi
– hitsaamalla suoritettu kiinnitys
– porakärkiruuvilla yli 3 mm ainevahvuuteen kiinnitys

30 **Johtoteille asennukset**

31 **Oikaistuna johtoteille, johtokouruun tai valaisinripustuskiskoon** on asennustapa, jossa johdot oiotaan yhdensuuntaisiksi ja vain välttämättömät risteilyt sallitaan. Niitä sidoksia, joita asentajat omaa työtään helpottaakseen käyttävät esim. hyllyjen kulmapaikoissa, ei katsota kiinnikkeiksi.

32 **Kiinnitettynä johtoteille** on asennustapa, jossa johdot oiotaan yhdensuuntaisiksi vierekkäin ja tarvittaessa päällekkäin. Johtojen kiinnittäminen suoritetaan 20–100 cm välein joko yksittäin tai nippuun.

33 **Kiinnitettynä johtoteille määräetäisyydelle** tarkoittaa asennustapaa, jossa johdot asennetaan siten, että niiden etäisyys toisiinsa mitataan ja kiinnittäminen suoritetaan kuten edellisessä määritelmässä.

40 **Muut asennustavat ja määritelmät**

41 **Asennuksella maahan** tarkoitetaan työtapaa, jossa johto asennetaan maahan.

42 **Asennuksella putkeen, onteloon tai kanaaliin** tarkoitetaan työtapaa, jossa johto asennetaan tilaan, joka on poikkileikkaukseltaan suljettu ja työ suoritetaan johtotien päistä joko työntäen tai vetovälinettä apuna käyttäen taikka kanaaliin, joka on pääsääntöisesti yhdeltä sivulta avoin, mutta jossa voi olla rakenteeseen kuuluva kannakkeen tms. aiheuttama, pujottamalla ohitettava este.

43 **Putkettomat uppoasennukset**

Putkettomalla asennustavalla tarkoitetaan asennustapaa, jossa johto on rakenteessa tai sillä peitetty eikä kiinnitystä suoriteta muista kuin johtojen päistä vedonpoistolaittein.

50 Asennettaessa johtoja tai putkia eri asennustavoin tai eri alustoille hinnoitellaan se valmiin asennuksen perusteella.

60 Keskuksia, kojeita, valaisimia ja rasioita kytkettäessä tarvittavat johdinvarat hinnoitellaan lähinnä kytkentäpaikkaa edeltävän asennustavan mukaan.

70 Eri taulukoihin kuuluvat kytkentätyöt edellyttävät johdon saattamista kytkentäkuntoon ja/tai kytkentätyön suorittamista.

2202 SIIRRETTÄVÄT TELINEET

11 Ei konevoimalla toimivalla siirrettävällä telineellä tarkoitetaan vakio-osista koottua, kevytrakenteista, vapaasti seisovaa telinettä.

Telineessä on oltava siirtoalustaan nähden sopivat, kääntyvät ja lukittavat pyörät sekä työsuoritus huomioon ottaen riittävä työskentelytaso.

12 Konevoimalla toimivalla telineellä tarkoitetaan telinettä, jonka työtason nosto, lasku ja siirto tapahtuu työtasolta ajaen ja varsinainen telineen siirto telineellä työskentelevän työryhmän toimesta.

13 Taulukon 2210 kertoimella korotettuun asennushintaan sisältyvät seuraavat työt:

- telinetarpeen ilmoittaminen
- telineelle nouseminen ja laskeutuminen
- kohtien 11–12 mukaisten telineiden siirto vaakatasossa esteistä vapaalla betoni- tai vastaavalla alustalla telineellä työskentelevän työryhmän toimesta
- telineen siirron yhteydessä kaiteiden ja tukijalkojen asettelu.

2210 SIIRRETTÄVILTÄ TELINEILTÄ SUORITETTAVAT TYÖT

Valmiin asennuksen yksikköhintoja (metri, kappale tms.)

11	Asennus korkeudelle alle 4 m	1,00
12	Asennus korkeudelle 4–7 m	1,15
13	Asennus korkeudelle 7–9 m	1,25
14	Asennus korkeudelle 9–11 m	1,40

Asennus korkeudelle yli 11 m sovitaan erikseen

20 Korkeuden mittaus suoritetaan siltä tasolta, jolla teline asennusaikana on.

21 Em. korotukset ovat korvausta telineiden siirron ja niille nousun tms. aiheuttamasta ajanhukasta.

22 Taulukon 2210 kertoimista voidaan paikallisesti sopia toisin käytettäessä henkilönostimia, joita voidaan siirtää työskentelytaso työkorkeudella säilyttäen. Sopimuksen mukainen kerroin ei voi kuitenkaan olla taulukon 2210 rivin 11 kerrointa pienempi.

Mikäli asennus suoritetaan muulla kuin konevoimalla toimivalla työtelineellä yli 4 metrin korkeudelle, korotetaan hintoja 5 %

OSA 23 KESKUSTEN ASENNUS

2301 Yleistä

1 Tämän osan mukaan hinnoitellaan kaikki keskukset ja vastaavat kytkentä- ja laitekotelot. Keskuksiksi luetaan myös ne heikkovirtakeskustyyppiset laitteet, joiden etulevyn pinta-ala on vähintään 0,03 m². Asennuksessa esiintyvät kytkentähinnat hinnoitellaan osasta 25.

2 Urakkaryhmän toimesta kiinnitettävän keskuksen asennushinta määräytyy sen etulevyn pinta-alan mukaan.
Pinta-ala lasketaan leveys x korkeus. Keskuksen pienin asennushinta on kuitenkin 0,2 m2.

Pulpettimallisen keskuksen pinta-ala lasketaan sen tasopintana siten, että etulevyn äärimitat katsotaan kohtisuoraan (= projektio pystytasossa).

Kaksipuolinen keskus hinnoitellaan molempien etulevyjen yhteenlaskettujen pinta-alojen mukaan.

3 Kiinnitettävän keskuksen asennushintaan sisältyvät seuraavat mahdolliset työvaiheet:

- valmiiksi kootun keskuksen paikalleen asennus ja kiinnitys
- saattaminen kytkentäkuntoon
- sulakkeiden asentaminen varusteineen
- valmiiden nimilappujen asennus kertatyösuoritusperiaatteella
- upotuskehys nysineen
- aihioiden aukaisu
- suojakaappi/ovilaite

4 Kondensaattorikeskuksen asennus hinnoitellaan tästä osasta. Irralliset kondensaattoriparistot hinnoitellaan osasta 24.

5 Osiin jaetun keskuksen yhteen liittäminen työkohteessa hinnoitellaan tapauskohtaisesti (työnantaja/kärkimies).

6 Keskuksen varustelu-, lisä- ja muutostyöt enintään 0,5 kg painavalla komponentilla hinnoitellaan osasta 31 ja yli 0,5 kg painavan komponentin asennus hinnoitellaan osasta 24 ja kytkennät osasta 25.

7 Kiinnitetyn keskuksen asennushinta määräytyy taulukon 2320 mukaisesti. Asennushintaan sisältyvät ne työvaiheet, jotka tarvitaan työryhmän kytkemien ryhmien osalta.

8 Tästä osasta hinnoitellaan taajuusmuuttajat ja siihen kuuluvat laitteet kuten esim. suotimet.

9 Tästä osasta hinnoitellaan ristikytkentä- ja vastaavat kaapit.

2310 KIINNITETTÄVIEN KESKUSTEN ASENNUS

		1	2
	Hinta €/m² kohti	**Puu**	**Kivi, metalli**
11	Keskus	47,67	51,64
	Lisähinta €/keskus		**1**
21	Upotuskehyksen tai keskuksen sijasta tehtävä varaus tai varauksen teon valvonta. Rakenteeseen kiinnitettävän keskuksen kiinnitysalan mitoitus ja teon valvonta (esim. puut).		2,64
22	Keskuksen kiinnitys irrallisilla korvakkeilla tai erillisillä kiskoilla tai telineellä tai palosuojalevyn asennus.		4,77

2320 KIINNITETTYJEN KESKUSTEN ASENNUS

	Keskukseen liitettävät johdot €/kpl	**1**
11	Ensimmäinen johto	5,82
12	Seuraavat johdot Tällä taulukolla muodostuva keskuksen asennushinta voi olla korkeintaan 100 % taulukon 2310 hinnasta.	2,91

OSA 24 KOJEIDEN ASENNUS

2401 Yleistä

1 Tämän osan mukaan hinnoitellaan kojeet, joita ei hinnoitella tämän hinnoittelun muista osista. Asennuksessa esiintyvät kytkentätyöt hinnoitellaan osasta 25.

2 Kojeen varustelu-, lisä- ja muutostyöt enintään 0,5 kg painavalla komponentilla hinnoitellaan osasta 31 ja yli 0,5 kg painavan komponentin asennus hinnoitellaan osasta 24 ja kytkennät osasta 25.

3 Yli 63 A:n turva- tai vastaavan kytkimen asennus hinnoitellaan osasta 23 ja kytkentä osasta 25.

4 Kiinnitettävällä tai kiinnittämättä asennettavalla kojeella tarkoitetaan kojetta, jonka urakkaryhmä asentaa käyttöpaikalleen ja liittää sähköverkkoon.

Jos laitteen liittäminen suoritetaan pistotulpalla tai vastaavalla, maksetaan tästä työstä taulukon 2420 rivin 13 sarakkeen 1 mukainen hinta.

Alle 0,5 kg painavan pistotulppaliitäntäisen pöytäkojeen asennus, jolta ei vaadita sähköturvallisuuskokeilua, hinnoitellaan 2420.13.1:n mukaisesti.

5 Kiinnitetyllä tai vapaasti seisovalla kojeella tarkoitetaan kojetta, joka on asennettu käyttöpaikalleen jonkun muun kuin urakkaryhmän toimesta ja jonka liittäminen sähköverkkoon on määrätty urakkaryhmän tehtäväksi.

6 Kiinnitetyn tai vapaasti seisovan kojeen asennushinta määräytyy siihen liitettävien johtojen lukumäärän mukaan.

7 Taulukon 2410 hintoihin on sisällytetty seuraavat mahdolliset työvaiheet:

- sulakkeet varusteineen
- kytkentätilojen kansien avaaminen ja/tai sulkeminen enintään 4 kiinnityskohdan osalta kytkentäosan liuskojen irrotus ja/tai siirto
- painamalla paikoilleen asennettava kalvo- tai kumitiiviste
- vedonpoistot nippusiteillä
- kojeen merkinnät
- kierteisen tai vastamutterilla asennettavan tiivisteen asennus.

Lisäkiinnityskohdat hinnoitellaan taulukosta 2410 riviltä 22 sarake 1

8 Ex-kojeiden hinnoittelu sovitaan paikallisesti (työnantaja/kärkimies).

9 Mikäli koje kiinnitetään erilliseen ripustus- tai seinätelineeseen, muodostavat koje ja teline laitekokonaisuuden, jonka kiinnityksestä maksetaan näiden yhteisten kiinnityskohtien lukumäärän ja painon mukaan.

10 Tapettityyppisten lämmityselementtien asennus hinnoitellaan taulukosta 2430. Lämmityskaapelit verkossa/matossa hinnoitellaan taulukosta 2710.

11 Antenni, masto- ja jalkaputken hinnoittelu sovitaan tapauskohtaisesti (työnantaja/kärkimies).

12 Maadoituksiin liittyvät työt hinnoitellaan taulukosta 2441.

13 Kosketinkiskon asennus ja siihen liittyvät työt hinnoitellaan taulukosta 2451.

2410 KIINNITETTÄVÄT TAI KIINNITTÄMÄTTÄ ASENNETTAVAT KOJEET

	Kojeen kiinnityskohtien lukumäärä 1–4. **€/kpl**	**1**	**2**	**3**
		Puu	**Kivi, metalli**	**Kiinnittämättä**
11	Paino enintään 3 kg	5,43	6,75	4,64
12	Paino enintään 6 kg	6,93	8,78	5,34
13	Paino enintään 12 kg	8,25	11,69	6,93
	€/kpl			**1**
21	Ylittävän painon lisähinta alkavaa 5 kg kohti			2,12
22	Ylimenevät kiinnityskohdat			1,59

2420 KIINNITETTYJEN TAI VAPAASTI SEISOVIEN KOJEIDEN ASENNUS

	€/kpl	**1**
11	Ensimmäinen johto	3,98
12	Seuraavat johdot	2,25
13	Pistotulppaliitäntäinen koje	1,32
14	Koje suljetussa konetilassa, lisähinta	2,64

2430 TAPETTITYYPPISTEN LÄMMITYSELEMENTTIEN ASENNUS

	€/m²	1
11	Elementin asennus alkavaa m² kohti Asennushintaan sisältyy kattoelementin liitosjohdon asennus. Lämmityselementin eristysvastusmittaus ja merkinnät pöytäkirjaan hinnoitellaan taulukosta 3110 riviltä 28	4,77

2440 MAADOITUKSET JA POTENTIAALIN TASAUKSET

1 Maadoituksiin liittyvät työt hinnoitellaan tästä taulukosta ja kytkennät osasta 25.

2 Maadoituskiskon asennus hinnoitellaan taulukosta 2410 ja kytkentä osasta 25.

3 Rivin 13 hintaan sisältyy seuraavat mahdolliset työvaiheet:

- hitsaamalla
- poraamalla
- kierteistämällä
- porakärkiruuvilla
- tarvittava mekaaninen puhdistus

4 Maadoitusjohdon liittämistä laitteeseen, kojeeseen tai rakenteeseen kutsutaan maadoituspisteeksi.

Muotoiltavan, tehdasvalmisteisen liittimen tai maadoituspisteen ollessa kytkentäkelpoinen ei rivin 13 hintaa makseta.

5 Maadoituselektrodien ja -tankojen hinnoittelu työkohteessa hinnoitellaan tapauskohtaisesti (työnantaja/kärkimies).

2441 MAADOITUKSET

	€/kpl	1
11	Tehdasvalmisteisen maadoitusliittimen asennus	1,59
12	Maadoitusliittimen muotoilu ja asennus	4,77
13	Maadoituspiste	3,98

2450 KOSKETINKISKO JA SIIHEN LIITTYVÄT ASENNUKSET

1 Kosketinkiskon metrimäärä lasketaan syöttörasiakohtaisesti alkavaa kahta metriä kohti.

2 Kosketinkiskoasennusten yhteydessä suoritettavat kytkennät hinnoitellaan osasta 25

3 COMBI-tyyppiset yhdistelmäkiskot hinnoitellaan tästä osasta.

2451 KOSKETINKISKO JA SIIHEN LIITTYVÄT ASENNUKSET

		1	2
	€/kpl	**Puu**	**Kivi, metalli**
11	Kiskon asennus alkavaa 2 m kohti	10,60	11,92
12	Yhdistelmäkiskon asennus alkavaa 2 m kohti	11,92	13,24
13	Ripustus alkavaa 1,5 m kohti	2,64	3,18
14	Kiskon katkaisu	3,18	

OSA 25 KESKUSTEN JA KOJEIDEN KYTKENTÄ

2501 Yleistä

1 Tämän osan hintoja käytetään kytkettäessä osan 23 ja 24 mukaisia keskuksia, kojeita ja laitteita, joista ei ole mainintaa tämän hinnoittelun muissa osissa.

2 Kytkentähinta sisältää seuraavat mahdolliset työvaiheet:

- johdon pujotus yhden tiivisteen läpi
- johdonpään avaus
- kytkentäkuntoon saattaminen ja/tai kytkennän suorittaminen
- kytkentähinta maksetaan myös kytkemättömiltä johdinpäiltä

Tapauksissa, joissa johto pujotetaan kahden erillisen tiivisteen kautta, sovitaan lisääntyneen työsuorituksen hinnoittelu tapauskohtaisesti (työnantaja/kärkimies).

3 Taulukoiden hinnat edellyttävät johdinkohtaisia kytkentäpiirustuksia. Ns. vakiokytkennät, kuten esimerkiksi kontaktorin ohjaus yhdestä kauko-ohjauspisteestä, valaistuksen ohjauskojeet ja suunnanvaihtoja tähtikolmiokytkennät, kuuluvat taulukon hintoihin.

4 Lisähinta erillisestä liittimestä maksetaan seuraavissa tapauksissa:

- alle 1,5 mm2 johdinpäälle, jolle suoritetaan kuorinta ja/tai liittimen puristaminen työkalua käyttäen

- vähintään 1,5 mm2 johdinpäälle, jolle suoritetaan johdinpään liittimen puristaminen työkalua käyttäen

5 MCMK- ja armeerattujen tai vastaavien johtojen N- ja/tai PE- tai vastaavien johtimien valmistus kytkentäkuntoon on sisällytetty taulukon 2510 sarakkeen 3 hintoihin.

6 Pari- tai johdinkohtaisesti suojattujen- tai vahajohtojen kytkennät hinnoitellaan taulukon 2510 sarakkeesta 3.

7 Juottamalla suoritettavat kytkennät hinnoitellaan tapauskohtaisesti (työnantaja/kärkimies).

8 Taulukolla 2512 hinnoitellaan alle 1 mm² johdinpoikkipintaisten johtimien ja johtojen verkostokytkennät jako- ja kojerasiassa, tuppijatkoksissa tai kytkentätelineissä. Tuppijatkoksen sulkeminen ja kiinnittäminen alustaan kuuluu asennushintaan.

Erilaisten kytkentätelineiden kokoaminen ja kiinnittäminen alustaan hinnoitellaan osasta 24.

9 Taulukoiden 2310 ja 2320 tarkoittamissa keskuksissa kytkennän osatyösuoritus sisältää seuraavat mahdolliset työvaiheet:

- keskuksen kannen/oven aukaisu johdon sisään pujottamisen mahdollistamiseksi
- kaapeleiden pujottaminen keskuksen sisään tiivisteen läpi johdon ulkovaippa kuorien tai kuorimatta

Työ hinnoitellaan seuraavasti:

1. Muun kuin urakkaryhmän kiinnittämä keskus

- ensimmäinen johto 2320.11.1
- seuraavat johdot taulukosta 2510 ko. johtotyypin mukaiselta riviltä kerrointa 0,5 käyttäen

2. Urakkaryhmän kiinnittämä keskus

- keskuksen asennushinta taulukko 2310 mukaan
- johdon kytkentä taulukosta 2510 ko. johtotyypin mukaiselta riviltä kerrointa 0,5 käyttäen

Tulkinta:

Kaapeleiden pujottaminen keskuksen sisään tiivisteen läpi johdon ulkovaippa kuorien tai kuorimatta. Tällä tarkoitetaan sitä, että siihen ei kuulu paperi- tai muovieristeisen välivaipan poisto, esim. KLMA, NOMAK, JAMAK tai vastaavat.

10 Avattavan johdon pään pituus määräytyy pisimmän johtimen mukaan.

11 Kytkentätyöt hinnoitellaan taulukosta 2510 todellisten poikkipintojen mukaan sillä poikkeuksella, että yli 1,0 mm2, mutta enintään 2,5 mm2 kytkennät hinnoitellaan riviltä 13.

12 MLJM-, MLJRM-, MJAM- ja FRHF-tyyppisten johtojen kytkentä hinnoitellaan sarakkeesta 3.

13 C-liittimen asennus

- 2 x kytkentähinta kytkettävän johdinkoon mukaan
- erillinen liitin suuremman liitettävän johtimen mukaan (jos liitettävät eri kokoa)

2510 JOHTOJEN JA JOHTIMIEN KYTKENTÄ

Johdinpoikkipinta mm2		1	2	3	4
		Johtimet	**Johdot**	**MCMK, armeeratut tai vastaavat**	**Erillinen liitin**
	€/johdin				**€/liitin**
11	enintään 1,0	0,32	0,39	0,44	0,20
12	Rivi poistettu				
13	enintään 2,5	0,73	1,15	2,00	0,40
14	enintään 6	1,01	1,37	2,52	0,55
15	enintään 16	1,37	2,01	3,18	0,75
16	enintään 35	2,28	3,05	4,23	1,02
17	enintään 70	3,07	3,98	5,43	1,75
18	enintään 120	3,98	4,89	6,89	2,48
19	enintään 185	4,92	5,85	8,07	3,49
20	enintään 300	7,25	8,18	10,85	4,37
21	enintään 500	10,85	11,20	12,19	5,54
22	enintään 800	17,38	17,77	18,01	8,45

2511 OSAKYTKENNÄT kerroin = 0,5

Taulukko 2510, rivit 11–22 ja sarakkeet 1–3

2512 VERKOSTOKYTKENTÄ

	Johdinpäiden summa	1	2
		Johdot	Pari- tai johdinkohtaisesti suojatut
11	enintään 25	6,62	10,06
12	enintään 50	12,71	18,80
13	enintään 100	22,51	33,36
14	enintään 150	32,31	47,93
15	enintään 200	39,73	59,06
16	Alkavalta 10 päältä	2,12	3,18
	€/kpl	**1**	
21	Erillinen liitin	0,19	

2513 KYTKENTÖIHIN LIITTYVIÄ LISÄTÖITÄ

	€/kpl	1
11	Teräsnauhasuojattujen maa- ja vesistöjohtojen pään käsittelylisä alle 1,5 mm2 johdoille	3,60
12	Palmikkosukan käsittelylisä alle 1,5 mm2 johdoille	2,39
13	Antennihaaran kytkentä liittimellä tai ilman	1,86
14	Johtimien tai johdinryhmien sukitus tai teippaus alkavaa 50 cm kohti	1,19
15	Avattavan johdonpään pituuden ollessa yli 100 cm maksetaan lisähintaa kutakin alkavaa 50 cm kohti	1,32

2520 ALLE 1 kV:N PÄÄTTEET JA JATKOT

1 Taulukon töiden yhteydessä esiintyvät kytkentätyöt hinnoitellaan osasta 25.

2 Tapauksissa, joissa jatkos tai haaroitus suoritetaan rasiassa, tapahtuu hinnoittelu seuraavasti;

Rasian asennus ja kytkentä osasta 28 huomautuksineen sekä valumuovin kaato tästä taulukosta.

3 Lämmitysjohtojen jatkot ja päätteet hinnoitellaan taulukon 2521 riviltä 11 ja kytkentä taulukon 2510 riviltä 13.

2521 KUTISTE- JA VALUMUOVIPÄÄTTEET SEKÄ JATKOT

	Johdoille €/kpl	1	2	3
		Monijohtimiset		1-johtimiset
		Pääte	Jatko	
11	Enintään 6 mm²	5,85	7,80	0,78
12	Enintään 16 mm²	11,69	15,60	1,16
13	Enintään 35 mm²	19,49	25,34	1,56
14	Enintään 95 mm²	27,28	35,09	1,94
15	Enintään 185 mm²	38,98	50,67	2,35
16	Enintään 300 mm²	46,78	58,46	2,72
17	Enintään 800 mm²	82,09	87,39	3,98
	Valumuovin kaataminen päätteeseen tai jatkoon €/kpl			**1**
21	enintään 35 mm²			5,85
22	enintään 95 mm²			11,69
23	enintään 300 mm²			23,39
24	**Valmistautumislisä:** ensimmäiselle päätteelle tai jatkolle työn suorituspaikkaa tai työkertaa kohti			9,75

OSA 26 PUTKITUS JA SIIHEN LIITTYVIÄ TÖITÄ

2601 Yleistä

1 Putken asennushintaan sisältyvät seuraavat mahdolliset työvaiheet:

- elementtiliitos
- putkitussuunnan merkkaus
- putken katkaisu, jatkaminen ja taivutus
- asennustavan mukainen kiinnitys alustaan
- tehdasvalmisteisten kaarien asennus (kaaret työryhmän käytettävissä)
- taulukon 2610 sarakkeen 1 riveillä 11 ja 12 halkaisijaltaan enintään 30 mm reikien tekeminen kevyisiin väliseiniin, joiden ainevahvuus on enintään 26 mm

2 Jos elementtien putkityö suoritetaan työmaalla, käytetään taulukon 2610 hintoja.

3 Suoritettaessa putkitusta metallimuottiin reiät poraten hinnoitellaan työ taulukon 2610 sarakkeesta 3.

4 Suojaputkella tarkoitetaan putkea, jonka tehtävänä on johdon suojaus

mekaanista kolhiutumista vastaan. Putkenpäätteet sisältyvät asennushintaan. Mikäli putki asennetaan siten, että se osittain alittaa 1,5 m korkeuden lattia- tai kulkutasosta lukien, se lasketaan suojaputkeksi.

5 Läpivientiputkella tarkoitetaan erillistä putkea, jonka tehtävänä on toimia johtotienä tai suojaputkena asennuksen lävistäessä seinän, palkin tms. rakenteen. Putkitus hyllyltä kojeelle tai laitteelle lasketaan suojaputkeksi.

6 Putkien asentaminen muurattaviin seiniin (tiilen sisään), hirsiseiniin, paikalla tehtyihin roiloihin, onteloihin, onteloiden väliin, kuorilaattoihin sekä ”proppaamalla” tai ampumalla ja pinta-asennukset puuhun tai hyllylle hinnoitellaan taulukosta 2610, sarakkeesta 2. Roilojen piirtäminen kuuluu em. taulukon hintoihin. Uppoon ja alakattojen yläpuolelle asennettavat putket hinnoitellaan sarakkeesta 1. Kevyisiin väliseiniin (Gyproc) tehtävät ainevahvuudeltaan enintään 26 mm ja halkaisijaltaan enintään 30 mm reikien poraukset kuuluvat sarakkeessa 1 rivien 11 ja 12 hintoihin.

7 Johtotiet, jotka ovat lista-asennustyyppisiä, hinnoitellaan taulukon 2620 mukaisesti. Johtotiet, joiden suurin leveys on yli 70 mm tai suurin korkeus yli 25 mm tai jotka ovat metallirakenteisia, hinnoitellaan osasta 30.

8 Tämän osan hintoihin ei kuulu mm. liikuntasaumojen poikkeavat asennustavat, erilaisten kosteussulkujen asentaminen, erilaisten varauksien teko rakenteisiin putkitusta varten yms.

9 Tehtäessä putkituksia

- käyttäen metalliputkea, joka vaatii taivutuksen erityisellä putkenajalla (ei koske jousta eikä kouraa)
- kierteellisillä metalliputkilla
- paloluokitusta E30-E90 koskevien määräysten mukaan, hinnoitellaan ne taulukosta 2610 kokoonsa nähden seuraavalta riviltä.

10 Holvien tai tms. lävitse asennettavat tehdasvalmisteiset kaaret, joita ei jatketa normaaliin putkitukseen, hinnoitellaan 2610.21.1:n mukaan.

11 Asennettaessa putkea Ako-elementtiin se hinnoitellaan taulukosta 2610, sarakkeesta 2 ao. riviltä.

12 Putkijohdon asennus hinnoitellaan taulukosta 2630. Asennettaessa putkijohtoa uppoon (sarake 1) kuuluu kevyisiin väliseiniin (Gyproc) tehtävät ainevahvuudeltaan enintään 26 mm ja halkaisijaltaan enintään 30 mm reikien poraukset taulukon 2630 sarakkeen 1 rivin 11 hintaan

2610 PUTKITUS

	€/m Putken ulkohalkaisija	1 Pinta-asennukset Uppo, alaslasketut katot	2 Pinta-asennukset Muuratut, roilotut, hirren sisään, ontelot, kuorilaatat, puu tai hylly	3 Pinta-asennukset Kivi tai metalli
11	Enintään 21 mm	0,96*	0,98	1,73
12	Enintään 28 mm	1,19*	1,27	1,93
13	Enintään 45 mm	1,48	2,25	2,64
14	Enintään 70 mm	1,83	2,75	3,18
15	Enintään 150 mm	2,17	3,26	4,50
	€/kpl			**1**
21	Suoja- tai läpivientiputkilisä			1,59
22	Uralista tai vastaava siirtymäkappale			0,53

*Katso 2601.6

2620 LISTA-ASENNUKSET

1 Lista-asennus hinnoitellaan taulukosta 2610. Rivi valitaan listan poikkileikkauksen suurimman sivun mukaisesti ja asennusalusta sarakkeesta 2 tai 3.

2630 PUTKIJOHDOT

	€/m Putkijohdon ulkohalkaisija	1	2	3
		Pinta-asennukset		
		Uppo	Muuratut, roilotut, hirren sisään, ontelot, kuorilaatat, alaslask. katot, puu tai hylly	Kivi tai metalli
11	Enintään 21 mm	1,19*	1,27	1,93
12	Enintään 28 mm	1,48	2,25	2,64
13	Enintään 45 mm	1,83	2,75	3,18
14	Yli 45 mm	2,17	3,26	4,50

*Katso 2601.12

OSA 27 JOHTOJEN JA JOHTIMIEN ASENNUS

2701 Yleistä

1 Monijohtimisille (yli 5 johdinta) ja alle 1,5 mm² johdoille on laadittu vertailutaulukko tämän hinnoittelun loppuun.

Laattajohto alle 1,5 mm2, hinnoitellaan 0,8 x suurin ulkohalkaisija. Valokuitu- ja hybridikaapelit hinnoitellaan vertailutaulukosta kaapelityypeittäin suurimman halkaisijan mukaan.

2 Käytettäessä koneellista vetovälinettä on siitä sovittava paikallisesti (työnantaja/kärkimies).

3 Ennen johdon vetoa on työnantajan toimitettava johdonvetoluettelo tai ryhmänumeroidut tasokuvat tai annettava muu määräys johdon tai johtimien koosta ja määrästä.

4 Sarakkeesta 1 hinnoitellaan kahden tai useamman johtimen asennus putkeen yhtenä työsuorituksena.

5 Seuraavat asennustavat hinnoitellaan taulukosta 2710, sarakkeesta 5 ja ao. riviltä:

- sitomalla betonirautoihin
- vaijerille kiinnitetyt
- vaijerikiinnitteiset

6 Seuraava asennustapa hinnoitellaan taulukosta 2710, sarakkeesta 8 ja ao. riviltä:

- liimaamalla alustaan.

7 Asennettaessa vetovälineeksi muita kuin johtimia ne hinnoitellaan taulukon 2710 riviltä 11 sarakkeesta 3.

8 Liitosjohdon asennus hinnoitellaan taulukon 2710 sarakkeesta 2.

9 Asennettaessa johtoja, joissa on äärijohtimien lisäksi ohjausjohtimia, hinnoitellaan ne äärijohtimien poikkipinnan mukaisesti.

10 Lämmityskaapelin asennus asennuslistaan hinnoitellaan taulukosta 2710, sarakkeen 6 ao. riviltä. Hinta sisältää asennuslistan asennuksen.

11 Lämmityskaapelin eristysmittaukset ja merkinnät pöytäkirjaan hinnoitellaan taulukosta 3110 riviltä 28.

12 Taulukon 2710 rivit 16–19 eivät koske Cu-kaapeleita, jotka hinnoitellaan taulukosta 2711

13 Taulukon 2710 rivin 11 sarakkeen 4 (oikaistuna) asennushinta pitää sisällään myös asennuksen johtoteille kiinnitettynä.

14 Asennettaessa FRHF tai muita vastaavia kaapeleita yksittäin tai nippuun E30-E90 paloluokituksen määräysten mukaisesti paloluokituksen mukaisella kaapelikiinnikkeellä hinnoitellaan kiinnikkeen asennus taulukosta 3110 riviltä 34 ja kaapeleiden asennus taulukosta 2710 sarakkeesta 7.

15 Asennettaessa kaapeleita ”lokinsiipi” -kannakkeella, hinnoitellaan kiinnikkeen asennus taulukosta 3110 riviltä 34 ja kaapeleiden asennus taulukosta 2710 sarakkeesta 3.

16 Asennettaessa vertikaalihyllylle kaapeleita, sovitaan hinnoittelusta paikallisesti (työnantaja/kärkimies).

2710 JOHTOJEN JA JOHTIMIEN ASENNUS									
Johdinpoikkipinta/ mm2 enintään €/m		1	2	3	4	5	6	7	8
		Uppoasennukset			Johtoteille asennukset			Pinta-asennukset	
		Johtimien asennus putkeen ja onteloon	Maahan	Putkeen, putketon, onteloon ja kanaaliin	Oikaistuna	Kiinnitettynä	Kiinnitettynä määräetäisyydelle	Puu	Kivi, metalli
11	2,5 mm²	0,11	0,28	0,63	0,51*	0,51	1,12	1,12	1,73
12	6 mm²	0,16	0,39	0,80	0,61	1,09	1,32	1,37	1,90
13	16 mm²	0,24	0,39	0,93	0,67	1,24	1,59	1,67	2,25
14	35 mm²	0,35	0,73	1,16	0,97	1,78	2,04	2,13	2,91
15	70 mm²	0,43	0,88	1,31	1,21	2,04	2,39	2,71	3,91
16	120 mm²	0,61	1,21	1,67	1,67	2,59	3,10	3,75	5,45
17	185 mm²		1,52	1,83	2,10	3,36	4,02	4,66	6,46
18	300 mm²		1,83	2,13	2,84	4,26	5,24	5,57	7,67
19	800 mm²		2,13	2,74	3,86	5,63	7,37	7,71	9,75

*Katso 2701.13

2711 Cu-JOHTOJEN JA JOHTIMIEN ASENNUS, poikkipinnat 120 mm² – 800 mm²									
Johdinpoikkipinta/ mm2 enintään €/m		1	2	3	4	5	6	7	8
		Uppoasennukset			Johtoteille asennukset			Pinta-asennukset	
		Johtimien asennus putkeen ja onteloon	Maahan	Putkeen, putketon, onteloon ja kanaaliin	Oikaistuna	Kiinnitettynä	Kiinnitettynä määräetäisyydelle	Puu	Kivi, metalli
16	120 mm² Cu	0,61	1,21	1,67	1,83	2,84	3,10	3,75	5,45
17	185 mm² Cu		1,52	1,83	2,32	3,69	4,02	4,66	6,46
18	300 mm² Cu		1,83	2,13	3,13	4,69	5,24	5,57	7,67
19	800 mm² Cu		2,13	2,74	4,25	6,20	7,37	7,71	9,75

2715 JOHTOJEN TAI JOHTIMIEN VETO TOISTEN ASENTAMIIN PUTKIIN			
Johdinpoikkipinta/mm2 enintään €/m		1	2
		Johtimien asennus putkeen/onteloon	Johdon tai johtimen asennus putkeen
11	2,5 mm²	0,13	0,82
12	6 mm²	0,20	1,04
13	16 mm²	0,31	1,20
14	35 mm²	0,42	1,37
15	70 mm²	0,51	1,55
16	120 mm²	0,69	1,89
17	185 mm²		2,06
18	300 mm²		2,41
19	800 mm²		3,10

OSA 28 UPOTETTAVIEN TAI PINNALLISTEN KOJE- TAI JAKORASIOIDEN, PISTOLIITTIMIEN JA HAAROITUSRASIOIDEN TAI VASTAAVIEN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ

2801 Yleistä

1 Suoritettaessa ainoastaan kojerasian asennus hinnoitellaan se taulukosta 2811 ja jakorasian vastaavasti taulukosta 2821.

2 Suoritettaessa ainoastaan rasiakojeen kiinnitys ja/tai kytkentä se hinnoitellaan taulukosta 2811 ja vastaavasti jakorasiat taulukosta 2821.

3 Järjestelmien säätö ja kokeilu hinnoitellaan paikallisesti (työnantaja/kärkimies)

4 Lisähinta rasian asennuksesta maksetaan taulukosta 2830, riviltä 13 seuraavissa tapauksissa:

- rasian asennus lattiakoteloon
- hirren tai muurauksen sisään
- sovitus laatoitukseen
- roilotukseen

5 Asennushintoihin sisältyvät kytkennät taulukoissa määritellyillä tavoilla.

6 Mikäli taulukoihin 2811 tai 2821 kohteeseen joudutaan suorittamaan hintoihin sisältymättömiä töitä, työ hinnoitellaan muista taulukoista. Esim. sukitus ja liittimet (työkalulla puristettava).

7 Tämän osan mukaan hinnoiteltavan kojeen tai laitteen varustaminen muilla kuin kojeen tai laitteen mukana tulleilla osilla (esim. tiivistenipat), hinnoitellaan kyseiset osat osasta 31.

8 Suoritettaessa rasian asennus metallimuottiin rei'ät poraten hinnoitellaan työ taulukon 2811 tai 2821 sarakkeesta 2 ao. riviltä.

9 Taulukon 2811.3.4.5 samoin kuin taulukon 2821.3 sarakkeilta hinnoitellaan valmiit rasiakokonaisuudet.

2810 UPOTETTAVIEN RASIOIDEN, RASIAKOJEIDEN, PISTOLIITTIMIEN TAI VASTAAVIEN PINNALLISTEN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ

Yleistä

1 Tästä taulukosta hinnoitellaan uppo- sekä pinta-asennuksien rasiat ja kalusteet, jotka painavat enintään 0,5 kg ja joiden nimellisjännite on enintään 250 V. Poikkeustapauksena ovat voima- ja ripapistorasiat sekä pistoliittimet (16 A / 400 V), jotka hinnoitellaan tämän taulukon mukaan.

2 Taulukon hintoihin sisältyvät seuraavat mahdolliset työvaiheet:

- rasian asennus nysineen
- rasiakojeen kiinnitys ja/tai kytkentä

- korotusrengas/-renkaat ruuvein
- korotusruuvit
- rasiatuki/-tuet
- peitelevy
- enintään neljän kojeen mukana tulevan osan irrotus ja/tai kiinnitys
- rasian tunnuksen valmistaminen ja kiinnittäminen
- kaapeleiden vedonpoisto nippusiteillä

3 Suuremmat johdinpoikkipinnat hinnoitellaan seuraavasti: Kytkentä osasta 25 ja rasian asennus taulukosta 2811, riviltä 12 ao. sarakkeesta.

4 Asennushintaan sisältyy enintään kuuden johtimen kytkentä. Ylimenevät johdinpäät hinnoitellaan riviltä 21.

5 Mikäli ilmaisimen panostamista ei voida suorittaa yhtäjaksoisena työsuorituksena kojeen asennuksen yhteydessä, sovitaan siitä paikallisesti (työnantaja/kärkimies).

6 Pisto- tai jatkopistotulpan asennus johtoon hinnoitellaan taulukon 2811 rivin 23 tai rivin 24 mukaisesti.

2811 UPOTETTAVIEN RASIOIDEN, RASIAKOJEIDEN TAI VASTAAVIEN PINNALLISTEN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ

		1	2	3	4	5
	€/kpl	**Uppo/ puu**	**Kivi, metalli**	**Rasiakojeen asennus painamalla ja johtimien kytkentä**	**Rasiakojeen asennus painamalla ja kytkentä pistoliittimellä**	**Rasiakojeen asennus painamalla tai pistoliittimien yhdistäminen**
11	Rivi poistettu					
12	2,5 mm² asti	5,58	6,56	3,65	2,45	1,16

	€/kpl	**1**
21	Ylimenevät johdinpäät	0,71
22	Ylimenevät osat	0,58
23	Yksivaiheinen pistoliitin	4,66
24	Kolmivaiheinen pistoliitin	7,24

2815 ATK-JÄRJESTELMÄN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ

Yleistä

1 Tästä taulukosta hinnoitellaan atk-järjestelmän asennus ristikytkennästä rasialle (RJ 45).

2 Taulukon hintoihin sisältyvät seuraavat mahdolliset työvaiheet:

- rasian asennus nysineen
- rasiakojeen kiinnitys ja/tai kytkentä
- korotusruuvit
- korotusrengas/-renkaat ruuvein
- rasiatuki/-tuet
- enintään neljän kojeen mukana tulevan osan irrotus ja/tai kiinnitys
- paneelin ja rasian välisen kaapelin asennus
- paneelipään kytkentä (rasialle lähtevä kaapeli)
- valmiiden nimiketarrojen asennus
- peitelevy

3 Taulukon tarkoittama piste on yksi- tai kaksiosainen rasia.

4 Hinnat on laskettu cat 5 – cat 7 kaapeli- ja liitintyyppien mukaan.

5 Mikäli uudempien kategorioiden työmäärä lisääntyy, lisähinnasta sovitaan paikallisesti (työnantaja/kärkimies).

6 Mittaus ei kuulu hintoihin.

7 Mikäli yrityksen (yksikön) ammattitaito tai työvoiman kapasiteettitilanne edellyttää, työ voidaan teettää ulkopuolisena hankintana.

2816 ATK-PISTEEN ASENNUS

		1	2	3	4
	€/kpl	**Ensimmäiset 100 rasiaa**	**101–300**	**301–500**	**yli 500**
11	Suojaamaton	35,05	32,35	29,66	26,96
12	Suojattu	39,09	36,40	33,70	31,00

2820 UPOTETTAVIEN TAI PINNALLISTEN JAKORASIOIDEN, HAAROITUSRASIOIDEN TAI VASTAAVIEN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ

Yleistä

1 Tästä osasta hinnoitellaan uppo- ja pintajakorasioiden kiinnitys ja kytkentä. Alle 1 mm² johdinpoikkipintaisten johtimien verkostokytkentä hinnoitellaan taulukosta 2512 ja rasian asennus taulukosta 2821, riviltä 12 ja ao. sarakkeesta.

2 Suuremmat johdinpoikkipinnat hinnoitellaan seuraavasti: Kytkentä osasta 25 ja rasian asennus taulukosta 2821, riviltä 12 ja ao. sarakkeesta.

3 Taulukon hintoihin sisältyvät seuraavat mahdolliset työvaiheet:

- rasian asennus nysineen
- haarojen liittäminen rasiaan
- rasiankansi
- korotusrengas/-renkaat ruuvein
- rasiatuki/-tuet
- rasian tunnuksen valmistaminen ja kiinnittäminen
- kaapeleiden vedonpoisto nippusiteillä
- enintään 25:n johdinpään kytkentä
- ylimenevät johdinpäät hinnoitellaan riviltä 21

4 Kattopistorasiat tai vastaavat kojeet, jotka asennetaan kytketyn jako- tai kojerasian päälle, hinnoitellaan taulukosta 2811 kytketyn rasian lisäksi.

2821 UPOTETTAVIEN TAI PINNALLISTEN JAKORASIOIDEN TAI VASTAAVIEN ASENNUS JA/TAI KYTKENTÄ

		1	2	3
	€/kpl	**Uppo/ puu**	**Kivi, metalli**	**Haaroitusrasia (kiinnitettynä) kytkentä pistoliittimillä**
11	Rivi poistettu			
12	1,0–2,5 mm²	10,66	12,11	6,90
13	6,0 mm²	11,55	12,99	
	€/kpl	**1**		
21	Ylimenevät johtimet	0,71		

2830 TAULUKOIHIN 2811 JA 2821 LIITTYVIÄ LISÄTÖITÄ

	€/kpl	1
11	MCMK:n MLJM-, MLJRM-, MJAM- ja FRHF- tai vastaavien johtojen ja johdinpäiden valmistaminen kytkentäkuntoon.	3,92
12	Palmikkosukan käsittelylisä.	2,60
13	Rasiaa varten asennettava varaus tai rasian asennuksen lisähinta taulukon 2801 rivin 04 mukaan.	2,16
14	Liitäntäkannen asennus, maksetaan vain asennustavan muuttuessa. Hinta sisältää mahdollisen vedonpoiston.	1,89
15	Paloilmaisimen koodaus.	1,74

OSA 29 VALAISIMIEN JA VALAISIMIEN ERILLISTEN LIITÄNTÄLAITTEIDEN ASENNUS

2901 Yleistä

1 Taulukoista 2910 ja 2911 hinnoitellaan valaisimien asennus ja kytkentä sekä valaisimien ja led-nauhojen erillisten liitäntälaitteiden asennus ja kytkentä, kun valaisimien / led-nauhojen asennus sisältyy työryhmän urakkaan.

Mikäli työryhmän urakkaan kuuluu ainoastaan valaisimien erillisten liitäntälaitteiden asennus ja kytkentä, hinnoitellaan näiden liitäntälaitteiden asennus osasta 24 ja kytkennät osasta 25.

Tässä osassa 29 valaisimen erillisellä liitäntälaitteella tarkoitetaan valaisimen virransyöttöön tarvittavaa kojetta, joka ei ole kiinteä osa valaisinta. Jatkossa osassa 2901 ja taulukoissa 2910 ja 2911 kojeesta käytetään termiä ”liitäntälaite”.

2 Valaisimen asennushintaan sisältyy seuraavat mahdolliset työvaiheet:

- valaisimen paikalleen asennus / kiinnitys
- valolähteiden asennus (lamput, putket yms.)
- enintään neljän valaisimen mukana tulevan osan irrotus ja/tai kiinnitys
- osien kiinnitystarvikkeet
- kokoamisessa tarvittavat ruuvit
- mutterit ja aluslevyt
- valaisimen mukana tulevat tiivisteet

Valaisimen kytkentä hinnoitellaan taulukosta 2911 riveiltä 11–14.

3 Valaisimen asennushinta taulukossa 2910 määräytyy asennus- / kiinnitystavan (sarake 1, 2 tai 3) ja valaisimen painon sekä pituuden perusteella.

Taulukon 2910:

- sarakkeesta 1 hinnoitellaan valaisin, joka kiinnitetään työkalua käyttäen (esim. puu, kivi, metalli).
- sarakkeesta 2 hinnoitellaan valaisin, joka valmistajan asennusohjeen mukaan kiinnitetään ilman työkalua. Kiinnitys voidaan tehdä pika- tai jousikiinnikkeellä tai vastaavalla tavalla.
- sarakkeesta 3 hinnoitellaan valaisin, joka asennetaan kiinnittämättä ja jonka asennus tapahtuu paikalleen nostamalla.
- sarakkeesta 3 hinnoitellaan myös kosketinkiskoon virranottolaitteen välityksellä asennettava ja kytkettävä valaisin (kytkentää ei hinnoitella erikseen).

4 Liitäntälaitteen asennushintaan sisältyy seuraavat mahdolliset työvaiheet:

- liitäntälaitteen paikalleen asennus / kiinnitys
- kytkentätilojen kansien avaaminen ja/tai sulkeminen
- liitäntälaitteessa tehtävät vedonpoistot
- liitäntälaitteen mukana tulevat tiivisteet
- kokoamiseen tarvittavat ruuvit, mutterit ja aluslevyt

Liitäntälaitteen kytkentä hinnoitellaan taulukosta 2911 riveiltä 11–14.

5 Liitäntälaitteen asennus hinnoitellaan taulukosta 2910 riviltä 14:

- sarakkeesta 1 hinnoitellaan liitäntälaite, joka kiinnitetään työkalua n (esim. puu, kivi, metalli).
- sarakkeesta 3 hinnoitellaan liitäntälaite, joka asennetaan kiinnittämättä ja jonka asennus tapahtuu paikalleen nostamalla.

Mikäli riviltä 14 sarakkeesta 3 hinnoiteltava liitäntälaite kiinnitetään teipillä tai nippusiteellä, hinnoitellaan kiinnitystyö riviltä 15.

Riviltä 15 hinnoitellaan myös irrallisen kytkentäkotelon kiinnitys teipillä tai nippusiteellä.

6 Valaisimen asennushinnan perusteena on valaisimen paino ja suurimman sivun pituus (suurin sivupituus 175 cm). Suurimmalla sivun pituudella tarkoitetaan valaisinkotelon tai valaisinkokonaisuuden suurinta sivupituutta tai pyöreän valaisimen halkaisijaa. Mikäli pyöreän valaisimen halkaisija on yli 100 cm, asennus hinnoitellaan tapauskohtaisesti (työnantaja/kärkimies).

Valaisimen ripustimia ei huomioida sivun pituutta määriteltäessä. Valaisimen painona käytetään valmistajan ilmoittamaa painoa (ilman erillisen liitäntälaitteen painoa).

7 Valaisin toimitetaan koottuna, kiinnitys- ja kytkentäkelpoisena kokonaisuutena. Tämä edellyttää, ettei työmaalla tarvitse suorittaa valaisimen sisäisiä johdotuksia, porauksia tai vastaavia toimenpiteitä valaisimen saattamiseksi asennuskuntoon. Mikäli tällaisia töitä joudutaan suorittamaan, on niistä

tapauskohtaisesti sovittava (työnantaja/ kärkimies).

8 Erikoisritilä, joka ylittää valaisimen ulkomitat, hinnoitellaan tapauskohtaisesti (työnantaja/kärkimies).

9 Mikäli valaisinramppi toimitetaan työmaalle koottuna ja asennusvalmiina, määräytyy asennushinta taulukosta 2910 valaisinrampin pituuden ja painon mukaan.

10 Jos valaisinramppi kootaan työmaalla erillisistä valaisimista ennen sen paikoilleen asennusta, muodostetaan asennushinta kuten erillisten valaisinten asennuksesta.

11 Mikäli valaisimessa oleva johdinaihio joudutaan avaamaan poraten, hinnoitellaan työ osasta 31.

12 Erillisurakkana suoritettava aluevalaistusasennus hinnoitellaan paikallisesti (työnantaja/kärkimies).

13 Pylvään asennushintaan sisältyy siirron valvonta asennuspaikalle, betonijalustaan tehtävien johtoaukkojen teon valvonta sekä johdon paikalleen sovitus pylvään noston aikana.

14 Pylvään pituudella tarkoitetaan valmistajan ilmoittamaa pylvään kokonaispituutta.

15 Pylväässä suoritettavasta johdonvedosta maksetaan osan 27 mukaisesti. Kytkentätilan kalusteiden kiinnitys hinnoitellaan osasta 24 ja kytkentä osasta 25.

16 Led-nauhan kiinnittäminen alustaan esimerkiksi painamalla tai tarralla hinnoitellaan taulukon 2910 riviltä 25.

Led-nauhaprofiilin ja sen mahdollisen kannen asennus hinnoitellaan taulukon 2910 riviltä 26.

Led-nauhaprofiilin suunnanmuutos hinnoitellaan taulukon 2910 riviltä 27. Samoin hinnoitellaan erikseen led-nauhan suunnanmuutos, joka toteutetaan muulla tavoin kuin led-nauhaa taivuttamalla.

Led-nauhan liitäntälaitteen asennus hinnoitellaan taulukosta 2910 riviltä 14 ja kytkentä taulukosta 2911 riveiltä 11–14.

Yli 10 metrin pituisten ilman suunnanmuutoksia asennettujen Led-nauhojen ja Led-nauhaprofiilien asennushinta samoin kuin juottamalla tehtävät kytkennät sovitaan tapauskohtaisesti (työnantaja / kärkimies).

17 Opaste- ja turvavalaisimien koodaus hinnoitellaan taulukosta 2911 riviltä 24

2910 VALAISIMIEN JA VALAISIMIEN ERILLISTEN LIITÄNTÄLAITTEIDEN ASENNUS, KUN VALAISIMIEN ASENNUS SISÄLTYY TYÖRYHMÄN URAKKAAN

	Suurin sivun pituus 175 cm. **Valaisimen ja liitäntälaitteen kiinnityskohtien lukumäärä 1–4.** **€/kpl**	**1** **Kiinnitys työkalulla (puu, kivi, metalli)**	**2** **Kiinnitys ilman työkalua***	**3** **Kiinnittämättä**
11	Valaisimen paino enintään 4 kg	4,62	3,43	2,62
12	Valaisimen paino enintään 7 kg	6,23	4,80	3,79
13	Valaisimen paino enintään 12 kg	7,12	5,69	4,66
14	Valaisimen liitäntälaitteen asennus	3,82		2,05
15	Liitäntälaitteen tai kytkentäkotelon kiinnittäminen teipillä tai nippusiteellä.	0,53	*kts 2901.3	

	€/kpl	**1**
21	Yli 12 kg painavan valaisimen lisähinta aina alkavaa 5 kg kohti	1,75
22	Yli 175 cm pituisen valaisimen lisähinta aina alkavaa 50 cm kohti	1,86
24	Yli 4 kiinnityskohtaa, €/kpl	1,59
24	Erillinen seinävarsi/levy	3,91
25	Led-nauhan asennus aina alkavaa 50 cm. kohti.	1,66
26	Led-nauhaprofiilin asennus aina alkavaa 50 cm. kohti, sisältäen kansiosan ja katkaisun	2,06
27	Led-nauhan tai led-nauhaprofiilin suunnanmuutos	1,86

2911 VALAISIMIEN JA VALAISIMIEN ERILLISTEN LIITÄNTÄLAITTEIDEN KYTKENTÄ SEKÄ NIIDEN ASENNUKSEEN LIITTYVÄT LISÄTYÖT

	€/kpl	1
11	Valaisimen / liitäntälaitteen kytkentä enintään 2,5 mm² / johdin	0,73
12	Valaisimen/ liitäntälaitteen kytkentä enintään 4–6 mm² / johdin	1,01
13	Valaisimen/ liitäntälaitteen ryhmäjohdon yhdistäminen pistoliittimellä, enintään 2,5 mm²	1,16
14	Pienoispistoliittimen yhdistäminen, enintään 1,0 mm2	0,73
15	MCMK-, FRHF- ja vastaavien johtojen pään kytkentäkuntoon valmistaminen	3,60
16	Lisähinta valaisimesta, jossa on myös pistorasia/kytkin	1,56
17	Lumi- tai tippuvesisuojan asennus	1,46
18	Valaisimen yli 4 irrallista osaa, €/kpl	0,53
19	Valaisimen alle asennettavan kiskon asennus ja katkaisu/m	3,98
20	Lisähinta valolähteen asennuksesta vesitiiviisiin pitimiin	0,90
21	Valaisinkohtainen johtimien sukitus	1,19
22	Valaisimen ripustustangon, ketjun tai vaijerin katkaisu ja valmistaminen	0,80
23	Valaisimen suojamuovin/kalvon poistaminen / valaisin	0,80
24	Opaste- ja turvavalaisimien koodaus	1,74

2920 VALAISINPYLVÄIDEN ASENNUS

	€/kpl	1	2
		Puu	**Kivi, metalli**
	Varren kiinnitys pylvääseen		
11	Varren pituus alkavaa 1,5 m kohden	4,69	6,25
	Pylvään asennus	**1**	
21	Pylvään pituus alkavaa 1,5 m kohden	2,94	
22	Valaisimen asennus	9,80	
23	Erillinen holkki valaisimen ja sen varren kiinnittämiseksi	1,56	
24	Lämmityspistorasiakotelon asennus osasta 24 ja kytkentä osasta 25		

OSA 30 JOHTOTEIDEN ASENNUKSET

3001 Yleistä

1 Tämän osan mukaan hinnoitellaan johtohyllyjen, valaisinripustuskiskojen sekä johtoja pistorasiakanavien asennus.

2 Työnantajalla ja työryhmällä on neuvotteluvelvoite sen selvittämiseksi, onko työryhmällä työn laajuuden sekä aikataulun vuoksi mahdollisuus suorittaa johtoteiden asennustyöt.

3 Elleivät erityiset syyt muuta vaadi (ks. sopimus ulkopuolisen työvoiman käytöstä), sisältyvät johtoteiden asennukset urakkaan työkohteissa, joissa johtoteiden yhteismäärä on enintään 1500 metriä.

Mikäli johtoteiden asennus tehdään ulkopuolisella työvoimalla, työryhmän ja kärkimiehen tehtäviin ei kuulu ulkopuolisen työvoiman käyttämien asennustarvikkeiden vastaanottaminen tai muu huolehtiminen.

4 Metrihinnat lasketaan johtoteiden keskilinjaa pitkin.

5 Asennushintoihin sisältyvät valmisosien kokoamiset sekä tarpeelliset kiinnitykset ja katkaisut valmiiseen käyttökuntoon saatettuina.

6 Asennettaessa E30-E90 määräysten mukaisesti paloluokiteltuja johtoteitä hinnoitellaan asennukset korottaen taulukon 3010 rivien 11–14 hintoja kertoimella 1,4

7 Johtohyllyjen asennukset yhteiskannakoinnilla.

- Asennettaessa johtohyllyä työryhmän asentamille asennusvalmiille kannakkeille kolme tai useampia samalle kannakkeelle on taulukon 3010 rivien 11 ja/ tai 14 kerroin kahden ensimmäisen hyllyn osalta 1,0 ja kolmannesta hyllystä eteenpäin kerroin on 0,8
- Asennettaessa johtohyllyjä toisten asentamille asennusvalmiille yhteiskannakkeille on taulukon 3010 rivien 11 ja/ tai 14 kerroin 0,8

8 Vertikaalihyllyn asennushinta sovitaan paikallisesti (työnantaja/kärkimies).

3010 JOHTOTEIDEN ASENNUS

		1	2	3
	€/m	**1–200 m**	**201–800 m**	**801–1500 m**
11	Johtohyllyn asennus	6,09	4,77	4,23
12	Valaisinripustuskiskon asennus	4,23	3,71	2,91
13	Johtokanavan asennus	5,82	5,30	4,50
14	Raskaan johtohyllyn asennus, paino yli 4 kg/m	7,62	5,97	5,30
	€/kpl tai €/m			**1**
19	Johtokanavan kannen asennus (m)			0,53
20	Rakennettava haaroitus- tai suunnanmuutos tai valmiin johtokanava-kulman asennus tai sen sijaan rakennettava suunnan muutos (kpl)			4,23
21	Kojeasennuslevyn asennus (kpl)			1,73
22	Suojalevyn asennus hyllyihin (kpl)			9,27
23	Pohjalevyn asennus hyllyihin alkavaa 2 m kohden			1,32
24	Peitesäle, väliseinä, suojalevy johtokanaviin (m)			0,93
25	Johtoaukon teko kanavaan (kpl)			2,64
26	Johtokanavan kaulus tai äänieristyspalan asennus			0,53
27	Erillinen rasian pohjalista (kpl)			0,98
28	Lattiakotelo (kpl)			7,94

OSA 31 HINNOITTELUN TÄYDENNYSOSA

3101 Yleistä

1 Tämän hinnoittelun osien 23–30 taulukoissa esiintyvien asennuksien lisä-, korjaus-, muutos- ja täydennystyöt hinnoitellaan tästä taulukosta, ellei niitä ole jo sisällytetty ko. taulukoiden hintoihin.

2 Porauksien ainevahvuus on enintään 3 mm. Rivin 11 poraushinta sisältää mahdollisen kierteistyksen.

3110 TÄYDENNYSHINNAT

	€/kpl	1
11	Reiän halkaisija enintään 10 mm	0,93
12	Reiän halkaisija enintään 30 mm	1,59
13	Reiän halkaisija enintään 40 mm	1,86
21	Mittaamalla suoritettu porattavan reiän paikan mittaus (ontelot ja palkit)	0,53
22	Laippa-aihion aukaisu III-aukkoon asti	1,32
23	Laipan tai päätelaipan irrotus ja/tai kiinnitys	3,98
24	Kierteisen tai vastamutterilla asennettavan tiivisteen, laajennus-/supistus-muhvin, letkuliittimen yms. kiinnitys tai irrotus	1,06
25	Painamalla paikoilleen asennettava kalvo- tai kumitiiviste	0,66
26	Lämpöreleen vaihto kytkentöineen	10,60
27	Lämpöreleen perussäätö	3,98
28	Ilmoitus moottoreiden ylivirtasuojauksesta – taulukon edellyttämien mittausten suoritus – taulukkorivin täyttö	4,77
29	Aika-, vika- tai valvontaelimen perussäätö. Hinta sisältää kaksi säätöä / koje tai laite (esim. kahden piirin ohjelmointi)	3,98
30	Elementtiin valmiiksi asennetun pisteen toiminnan tarkistaminen ja mahdollisen vian ilmoittaminen	3,18
31	Kiuaskivien ladonta alkavaa 9 kW kohden	3,98
32	Kiukaan termostaatin siirto tai kätisyyden vaihto	6,62
33	Termostaatin kapillaariputken ja tuntoelimen asennus	4,77
34	Erillinen koukku rakenteeseen	1,06
35	Kalusteliitin, kytkentärima tai riviliitin	0,53
36	Sulakekaapin, -hyllyn tai piirustuskotelon asennus varusteineen	6,62
37	Keskuksen, laitteen tai kojeen täydentäminen alle 0,5 kg painavalla irrallisella komponentilla. Painamalla paikalleen tai kahta kiinnityskohtaa kohden valmiisiin kiinnityskohtiin kiinnittäminen työkalua käyttäen tai ilman työkalua	0,53
38	Vedonpoisto nippusiteellä	0,35
39	Vedonpoisto kiinnikkeellä	0,71
40	Vedonpoistajan kiristys (esim. liesijohdon vedonpoisto)	0,71
41	Rasian reikä levyseinään	1,86

3120 JOHTOJEN JA JOHTIMIEN SEKÄ KESKUSTEN JA KOJEIDEN MERKITSEMINEN JA VARUSTAMINEN TUNNUKSILLA

1 Valmiilla tunnuksella tarkoitetaan tunnusta, joka voidaan asentaa kertatyösuorituksena. Erilliselle merkkirungolle koottavan tunnuksen valmistaminen kokonaisuudeksi hinnoitellaan rivin 11 mukaan.

2 Mikäli tunnusta asennettaessa joudutaan kytkentä avaamaan ja uudelleen kytkemään, maksetaan toinen kytkentähinta.

3121 JOHTOJEN TAI JOHTIMIEN SEKÄ KESKUSTEN TAI KOJEIDEN MERKITSEMINEN TAI VARUSTAMINEN TUNNUKSILLA

	€/kpl tai €/m	**1**
11	Koottavan tunnuksen kokoaminen alkavaa neljää merkkiä kohden.	0,66
12	Valmiin johtimen tai johdon tunnuksen asentaminen (€/kpl).	0,66
13	Tunnuksen valmistaminen (€/kpl).	0,66
14	Maakaapelin tunnusnauhan asentaminen (€/m).	0,16
15	Muovisen suojakourun asentaminen (€/m).	0,35
	Koje- ja laitekilvet	
16	Valmiin tunnuksen asentaminen ruuveilla tai niiteillä (€/kpl).	1,59
17	Valmiin tunnuksen asentaminen liimattuna tai tarralla (€/kpl).	0,80
	Kaapelin pituuden merkitseminen vetoluetteloon	
18	Johto/johdin, jossa valmis metrimäärä (€/kpl).	0,53
19	Johto/johdin, joka vedetään mitan läpi (€/kpl).	0,80

2710

JOHTOJEN VERTAILUTAULUKKO

Halkaisija enintään 16 mm hinnoitellaan riviltä 11			
KLM	2 x 0,8 – 4 x 0,8	**MMO**	7 x 1,5 12 x 1,5 7 x 2,5
KLMA	2 x 0,8 + 0,8 –		
	4 x 0,8 + 0,8		
NOMAK, REDAK	1 x 2 x 0,5 + 0,5 –		
	12 x 2 x 0,5 + 0,5		
JAMAK, KJAAM	1 x (2+1) x 0,5 –	**MSMO**	7 x 1,5
	12 x (2+1) x 0,5		12 x 1,5
MHS	1 x 4 x 0,5 – 50 x 2 x 0,5	**MCMO**	7 x 1,5 7 x 2,5
VMOHBU	1 x 4 x 0,5 –	**MKMO**	7 x 1,5
	20 x 2 x 0,5		12 x 1,5
		MSMSO	7 x 1,5
TELLU	7		
	12	**MJAM**	7 x 1,5
	13		12 x 1,5
	17		7 x 2,5
MMSA	4 x 0,8 + 0,8 –	**MJAM-ARM**	7 x 1,5
	40 x 0,8 + 0,8	**MLOM**	7 x 2,5
MMPMA	4 x 0,8 + 0,8 –		
	12 x 0,8 + 0,8		
MCUM	1,1/7,3		
MHDS	4 x 2 x 0,5		
	2 x (4 x 2 x 0,5)		
	25 x 2 x 0,5		
MDS	4 x 2 x 0,5		
MKMO	3 x 0,75 –		
	12 x 0,75		
MSMO	3 x 0,75 –		
	19 x 0,75		
MSMSO	3 x 0,75 – 7 x 0,75		
KLMAM	2 x 2 x 0,6		
	4 x 2 x 0,6		

AJS	75 – 5		
RG	58 C/U		
	59 B/U		
	62 A/U		

KJMS	Kaikki		
JAMAK-ARM	4 x (2+1) x 0,5		
KJAAM-ARM	4 x (2+1) x 0,5		
	8 x (2+1) x 0,5		

Halkaisija 16–20 mm hinnoitellaan riviltä 12			
NOMAK, REDAK	24 x 2 x 0,5 + 0,5	**MMO**	19 x 1,5
			12 x 2,5
JAMAK-ARM	8 x (2 + 1) x 0,5	**MCMO**	12 x 1,5
			19 x 1,5
			12 x 2,5
KJAAM-ARM	12 x (2 + 1) x 0,5		
MHS	100 x 2 x 0,5	**MSMO**	19 x 1,5
VMOHBU	30 x 2 x 0,5	**MSMSO**	12 x 1,5
TELLU	5	**MJAM**	19 x 1,5
MMPMA	20 x 0,8 + 0,8	**MJAM-ARM**	12 x 1,5
MHDS	50 x 2 x 0,5		7 x 2,5
MSMO	27 x 0,75		
MSMSO	12 x 0,75	**MLORM**	7 x 1,5
	19 x 0,75		7 x 2,5

Halkaisija 20–24 mm hinnoitellaan riviltä 13			
JAMAK, KJAAM	24 x (2 + 1) x 0,5	**MMO**	27 x 15
JAMAK-ARM	12 x (2 + 1) x 0,5		37 x 1,5
KJAAM–ARM	24 x (2 + 1) 0,5		19 x 2,5
MHS	200 x 2 x 0,5		27 x 2,5
VMOHBU	50 x 2 x 0,5	**MCMO**	27 x 1,5
TELLU	3		19 x 2,5
MMPMA	40 x 0,8 + 0,8	**MSMO**	27 x 1,5

MHDS	100 x 2 x 0,5	**MSMSO**	19 x 1,5
MLVMU	5 x 4 x 0,8	**MJAM-ARM**	19 x 1,5
MSMO	37 x 0,75	**MLOM**	12 x 2,5
MSMSO	27 x 0,75	**MLORM**	12 x 1,5
			19 x 1,5
			12 x 2,5

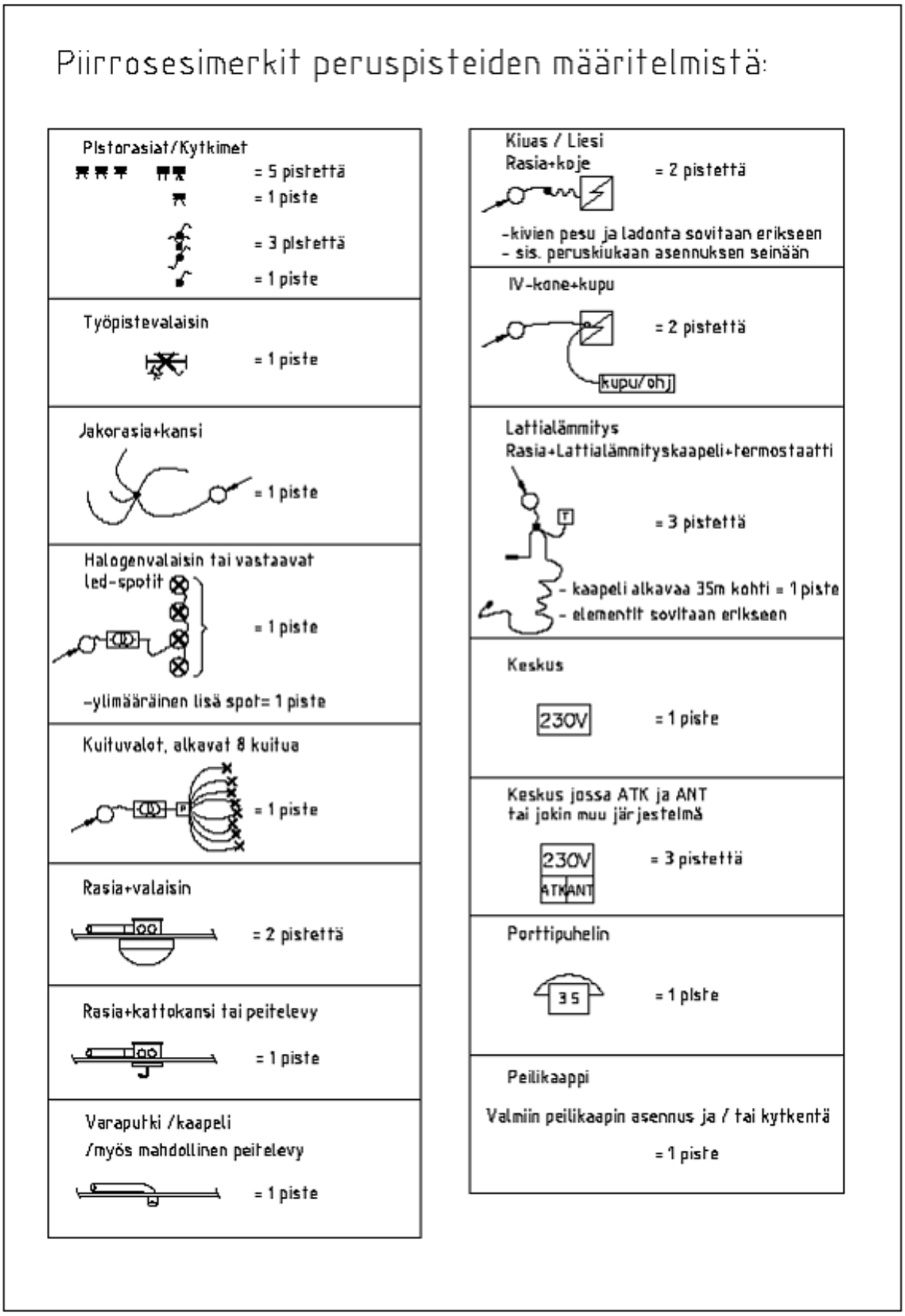
Halkaisija 24–28 mm hinnoitellaan riviltä 14			
NOMAK, REDAK	48 x 2 x 0,5 + 0,5	**MMO**	37 x 2,5
KJAAM	48 x (2 + 1) x 0,5	**MCMO**	37 x 1,5
			27 x 2,5
JAMAK-ARM	24 x (2 + 1) x 0,5	**MSMSO**	27 x 1,5
			37 x 1,5
VMOHBU	100 x 2 x 0,5	**MLOM**	19 x 2,5
MLVMU	10 x 4 x 0,8	**MLORM**	27 x 1,5
MSMSO	37 x 0,75		19 x 2,5
			12 x 4

Halkaisija 28–32 mm hinnoitellaan riviltä 15			
JAMAK	48 x (2 + 1) x 0,5	**MCMO**	37 x 2,5
MLVMU	15 x 4 x 0,8	**MLOM**	27 x 2,5
		MLORM	27 x 2,5

Halkaisija 32–36 mm hinnoitellaan riviltä 16	
JAMAK-ARM	48 x (2 + 1) x 0,5
KJAAM-ARM	48 x (2 + 1) x 0,5
MHS	400 x 2 x 0,5
MLVMU	25 x 4 x 0,8

Halkaisija yli 36 mm hinnoitellaan riviltä 17	
VMOHBU	200 x 2 x 0,5
	300 x 2 x 0,6
	400 x 2 x 0,7
	600 x 2 x 0,8
MHS	800 x 2 x 0,5
MLVMU	50 x 4 x 0,8

LIITE 4 TES 8 § B 5.2.1 PIIRROSESIMERKIT ASUNTOTUOTANTOHINNOITTELUN PERUSPISTEIDEN MÄÄRITELMISTÄ

LIITE 5 TES 14 § KOMENNUSMIESTEN MAJOITUSTASO

Komennuspaikkakunnalla olevan majoituksen tulee vastata yleistä, kohtuulliseksi katsottavaa majoitusliikkeiden tasoa tai työmaalla yleisesti käytettävää tasoa.

Asumistilaa kutakin majoitettavaa kohti on 10 m2 ja samaan huoneeseen sijoitetaan enintään kaksi henkilöä.

Yli viikon kestävissä työkomennuksissa majoitus järjestetään yhden hengen huoneessa, mikäli paikalliset olosuhteet huomioiden se on mahdollista. Vaatimus yhden hengen huoneesta koskee yksinomaan makuutilaa.

Majoitushuoneiston tulee olla lukittava. Sen tulee olla kalustettu työpöydällä ja tarpeellisilla istuimilla ja siinä tulee olla riittävä valaistus lukemiseen ja oleskeluun. Majoitustilassa tai sen läheisyydessä tulee olla riittävät peseytymistilat, siinä tulee olla pesumahdollisuus lämpimällä vedellä, tarvittavat pyyhkeet sekä WC.

Useamman kuin kahden henkilön majoitustilassa tai sen läheisyydessä tulee olla yhteinen oleskelutila, jota ei saa pysyvästi käyttää yöpymiseen. Sen tulee olla varustettu tavanomaisella oleskelua varten tarkoitetulla kalustolla. Työnantaja huolehtii majoitustilan siivouksesta vähintään kerran viikossa. Liinavaatteet, lakanat ja pyyhkeet vaihdetaan kerran viikossa.

Edellä mainituista määräyksistä voidaan perustelluista syistä poiketa lyhytaikaisen komennuksen yhteydessä.

LIITE 6 YLEISSOPIMUS

YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

Lähtökohtia

Sopijapuolet pyrkivät edistämään neuvottelusuhteita ja sopimustoimintaa työpaikoilla. Sopijapuolet pyrkivät näihin tavoitteisiin yhteistoiminnan eri muotoja hyväksikäyttäen sekä valvomaan osaltaan tehtyjä sopimuksia.

Työehtosopimusosapuolten edustajilla on oikeus käydä tutustumassa olosuhteisiin edustamiensa jäsenten työpaikoilla.

Perusoikeudet

Kansalaisten perusoikeuksiin kuuluva yhdistymisvapaus on loukkaamaton. Tämä koskee niin työnantajia kuin työntekijöitä. Työntekijöillä on oikeus perustaa ja toimia ammattiyhdistysorganisaatioissa, eikä heitä saa tämän johdosta irtisanoa tai syrjiä työssään. Yritysten henkilöstöllä on oikeus valita edustajia edustamaan heitä yritysten sisällä käsiteltävissä asioissa. Edustajien valintaoikeus sekä heidän oikeutensa ja velvollisuutensa on määritelty laeissa ja tässä sekä muissa sopimuksissa. Yksittäisen työntekijän turvallisuus ja terveys, syrjimättömyys ja tasa-arvoinen kohtelu ovat lähtökohtana sopimusmääräyksille.

Organisaatio yms. muutokset

Työpaikan toiminnan olennaisesti supistuessa, laajentuessa taikka liikkeen luovutuksen, sulautumisen, yhtiöittämisen tai niihin verrattavan olennaisen organisaatiomuutoksen johdosta saatetaan yhteistoimintaorganisaatio tämän sopimuksen periaatteiden mukaisesti vastaamaan työpaikan muuttunutta kokoa ja rakennetta.

1. LUKU: LUOTTAMUSMIESJA TYÖSUOJELUORGANISAATIOT

1.1 Luottamusmiesorganisaatio

1.1.1 Käsitteistö

1.1.1.1 Pääluottamusmies

Tämän työehtosopimuksen allekirjoittaneen työntekijäjärjestön jäsenjärjestön (ammattiosaston) jäsenillä on oikeus valita työhönottopaikkaan pääluottamusmies sekä varapääluottamusmies, ellei paikallisesti toisin sovita pääluottamusmiehen laajemmasta toimialueesta.

Paikallisesti voidaan myös sopia pääluottamusmiehen toimimisesta työsuojeluvaltuutettuna.

Pääluottamusmiehen tulee olla työsopimussuhteessa oleva asianomaisen työhönottopaikan työntekijä ja perehtynyt työhönottopaikan olosuhteisiin sen työntekijänä.

1.1.1.2 Luottamusmies

Pääluottamusmiehen valitsemisen lisäksi työnantajan kanssa voidaan sopia luottamusmiehen valitsemisesta työosastoa tai työmaata varten.

Työosaston luottamusmiestä valittaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että sovitut toimialueet ovat tarkoituksenmukaisia ja kattavuudeltaan sellaisia, että ne edistävät neuvottelujärjestelmän mukaista asioiden käsittelyä. Arvioinnissa on otettava huomioon myös mm. kyseessä olevan työosaston työntekijöiden lukumäärä ja luottamusmiehen mahdollisuudet, myös vuorotyö huomioon ottaen, tavata työosaston työntekijät.

Työmaakohtainen luottamusmies voidaan valita, jos työmaa sijaitsee toisella paikkakunnalla ja työmaalla on työssä vähintään 20 yrityksen työntekijää.

Paikallisesti voidaan sopia työsuojeluasiamiehen toimimisesta luottamusmiehenä.

Luottamusmiehen tulee olla työsopimussuhteessa oleva asianomaisen työosaston tai työmaan työntekijä ja perehtynyt työpaikan olosuhteisiin sen työntekijänä.

1.1.1.3 Pääluottamusmiesten yhteysmies

Usealla paikkakunnalla pysyvästi toimivassa ja kooltaan merkittävässä sähköalan yrityksessä tai useamman sähköalan yrityksen muodostamassa konsernissa voidaan sopia järjestelystä, jolla yritykseen tai konserniin valitaan pääluottamusmiesten yhteysmies.

Sopimuksen yritys- tai konsernikohtaisen pääluottamusmiesten yhteysmiehen valinnasta tekevät kirjallisesti työnantaja ja konsernissa työnantajat sekä toimipaikkojen pääluottamusmiehet. Sopimuksessa on määriteltävä ainakin seuraavat asiat:

1. Valitaanko yhteysmieheksi joku toimipaikkojen pääluottamusmiehistä vai joku muu yrityksen tai konsernin työntekijä. Mikäli yhteysmieheksi valitaan pääluottamusmies, on samalla sovittava, toimiiko hän edelleen yhteysmiehen tehtävän ohella pääluottamusmiehenä.

2. Suorittavatko yhteysmiehen valinnan toimipaikkojen pääluottamusmiehet vai osallistuvatko valintaan kaikki yrityksen tai konsernin Sähköistys- ja sähköasennusalan työehtosopimuksen piiriin kuuluvat työntekijät.

3. Pääluottamusmiesten yhteysmiehen

   - toimikauden kesto
   - tehtävät ja työnjako pääluottamusmiesten kanssa
   - tietojen saanti
   - työstä vapautuksen määrä
   - palkka tai korvausperusteet

4. Mikäli pääluottamusmiesten yhteysmieheksi valitaan joku muu kuin jonkin toimipaikan pääluottamusmies, yhteysmiehen muut oikeudet,

velvollisuudet ja työsuhdeturva määräytyvät toimipaikan pääluottamusmiestä koskevien määräysten mukaan.

Pöytäkirjamerkintä:

Työehtosopimuksen osapuolina olevat järjestöt pitävät tärkeänä ja seuraavat sopimuskauden aikana pääluottamusmiesten yhteysmiesjärjestelmän ja yleensäkin pääluottamusmiesten aseman kehittymistä erityisesti sellaisissa yrityksissä, joissa työehtosopimuksen piirissä on vähintään 500 työntekijää. Asioiden seuranta tapahtuu ohjaavilla ja informatiivisilla keskusteluilla ao. yritysten johdon, pääluottamusmiesten ja järjestöjen edustajien välillä.

1.1.2 Pääluottamusmiehen ja luottamusmiehen valinta

Tämän työehtosopimuksen allekirjoittaneen työntekijäjärjestön jäsenjärjestön (ammattiosaston) jäsenillä on oikeus suorittaa pääluottamusmiehen ja kohdassa 1.1.1.2 mainituin edellytyksin luottamusmiehen vaali työpaikalla.

Pääluottamusmiestä valittaessa työhönottopaikan kaikille ammattiosaston jäsenille ja vastaavasti työosaston luottamusmiestä valittaessa työpaikan kaikille ammattiosaston jäsenille on varattava tilaisuus osallistua vaaliin.

Valittaessa työmaakohtaista luottamusmiestä kaikille työpaikan työntekijöille, jotka kuuluvat johonkin tämän työehtosopimuksen allekirjoittaneen työntekijäjärjestön ammattiosastoon, on varattava tilaisuus osallistua vaaliin.

Työntekijöillä on oikeus järjestää edellä mainitut vaalit työpaikalla. Vaaliajoista ja vaalipaikoista on sovittava työnantajan kanssa viimeistään 14 vuorokautta ennen vaalin toimittamista. Vaalin järjestäminen ja toimittaminen ei saa häiritä työntekoa.

1.1.3 Yleisperiaatteet pääluottamusmiehen ja luottamusmiehen tehtävistä

Pääluottamusmiehen ja luottamusmiehen tehtävänä on toimia työntekijöiden ja tämän työehtosopimuksen allekirjoittaneen työntekijäjärjestön edustajana tämän työehtosopimuksen ja työlainsäädännön soveltamista koskevissa asioissa sekä yleensäkin työnantajan ja työntekijän välisiin suhteisiin liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi hänen tehtävänään on osaltaan toimia yrityksen ja henkilöstön välisen neuvotteluja yhteistoiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Pääluottamusmies ja/tai luottamusmies voi edustaa vuokratyöntekijää vuokratyöntekijän kirjallisen tai suullisen valtuutuksen perusteella tilaajan ja vuokratyöntekijöiden välisissä suhteissa, ellei vuokratyöntekijöillä ole omaa heitä edustavaa luottamusmiestä.

1.2 Työsuojeluorganisaatiot

1.2.1 Käsitteistö

1.2.1.1 Työsuojelupäällikkö

Työnantaja nimeää työsuojeluyhteistoimintaa varten työsuojelupäällikön.

1.2.1.2 Työsuojeluvaltuutettu

Työntekijöiden oikeus valita työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutetut määräytyy työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta säädetyn lain mukaisesti.

Paikallisesti voidaan sopia

a) työsuojeluvaltuutetun toimimisesta pääluottamusmiehenä; tai

b) useamman eri toimialan ja/tai useamman samaan konserniin kuuluvan yrityksen työntekijöitä yhteisesti edustavan työsuojeluvaltuutetun valitsemisesta.

Työntekijöillä on oikeus valita työsuojeluvaltuutettu. Työsuojeluvaltuutettu on valittava, kun työntekijöiden lukumäärä on vähintään 10.

1.2.1.3 Työsuojeluasiamies

Työntekijöiden aloitteesta työnantajan kanssa voidaan sopia työsuojeluasiamiehen valitsemisesta, heidän lukumäärästään, tehtävistä ja toimialueesta noudattaen soveltuvin osin luottamusmiehen valinnassa kohdassa 1.1.1.2 mainittuja periaatteita. Tässä yhteydessä on otettava huomioon työsuojeluriskit ja muut työoloihin vaikuttavat tekijät.

Työsuojeluasiamiehen valitsevat työpaikan työsopimussuhteessa olevat työntekijät keskuudestaan.

1.2.1.4 Työsuojelutoimikunta

Työpaikalla, jossa säännöllisesti työskentelee vähintään 20 työntekijää, on perustettava kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan työsuojelutoimikunta, ellei muun työsuojelua edistävän yhteistoimintaelimen perustamisesta työsuojelutoimikunnan sijasta ole paikallisesti sovittu.

1.2.2 Yleisperiaatteet työsuojelupäällikön, työsuojeluvaltuutetun ja työsuojeluasiamiehen tehtävistä

1.2.2.1 Työsuojelupäällikön tehtävät

Työsuojelupäällikön tehtävänä on muiden työsuojeluyhteistoiminnan piiriin kuuluvien tehtävien ohella järjestää, ylläpitää ja kehittää työsuojeluyhteistoimintaa.

1.2.2.2 Työsuojeluvaltuutetun tehtävät

Työsuojeluvaltuutetun tehtävät määräytyvät työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta säädetyn lain (44/2006) mukaan.

Lisäksi työsuojeluvaltuutettu suorittaa muut tehtävät, jotka hänelle muun lainsäädännön ja sopimusten perusteella kuuluvat.

1.2.2.3 Työsuojeluasiamiehen tehtävät

Jollei muista tehtävistä ole paikallisesti sovittu, työsuojeluasiamiehen tehtävänä on osallistua toimialuettaan koskevien työsuojelun yhteistoiminta-asioiden

käsittelyyn ja toteutukseen. Varavaltuutettu hoitaa työsuojeluvaltuutetun ollessa estynyt tälle kuuluvat sellaiset tehtävät, joita ei voida siirtää työsuojeluvaltuutetun esteen päättymisen jälkeen hoidettavaksi.

1.3 Ilmoitukset

Valituista pääluottamusmiehestä ja varapääluottamusmiehestä ammattiosaston on ilmoitettava kirjallisesti työnantajalle.

Vaalin toimittajien tulee viipymättä kirjallisesti ilmoittaa työsuojeluvaltuutetun ja varavaltuutettujen valinnasta työnantajalle.

Luottamusmiehen valinnasta samoin kuin pääluottamusmiehen toimimisesta työsuojeluvaltuutettuna taikka työsuojeluvaltuutetun toimimisesta pääluottamusmiehenä ilmoitetaan työnantajalle siten kuin kyseisen henkilöstön edustajan valintaa koskevassa työnantajan kanssa tehdyssä sopimuksessa on asiasta sovittu.

Varamiehen toimimisesta pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun sijaisena, on pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun ilmoitettava kirjallisesti työnantajalle.

Työnantajan tulee kuittauksellaan tunnustaa vastaanottaneensa hänelle tehdyt edellä mainitut ilmoitukset.

Työnantaja ilmoittaa luottamushenkilöille kirjallisesti, ketkä käyvät yrityksen puolesta neuvotteluja heidän kanssaan.

2. LUKU: LUOTTAMUSMIESTEN, TYÖSUOJELUVALTUUTETUN, TYÖSUOJELUASIAMIEHEN SEKÄ HENKILÖSTÖN EDUSTAJIEN ASEMAA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

2.1 Vapautus työstä, yleisperiaatteet

Tehtäviensä hoitamista varten pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle järjestetään tarvittaessa tilapäisesti, säännöllisesti toistuen tai kokonaan vapautus työstään.

Luottamusmiehelle, työsuojeluasiamiehelle ja työsuojelutoimikunnan tai sitä korvaavan yhteistoimintaelimen jäsenille järjestetään tarvittaessa tilapäisesti vapautus työstä.

Arvioitaessa vapautuksen tarvetta on huomiota kiinnitettävä muun muassa ao. henkilöstöryhmään kuuluvien työntekijöiden lukumäärään, tuotannon ja toiminnan luonteeseen sekä tehtävien määrään.

Mikäli pääluottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu on vapautettu säännöllisesti toistuviksi määräajoiksi työstään, tulee hänen hoitaa tehtäväänsä pääsääntöisesti sinä aikana. Pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada tilapäistä vapautusta työstä säännöllisen vapautuksen lisäksi, mikäli tehtävä ei sen kiireellisyys ja luonne huomioon ottaen ole mahdollista suorittaa säännöllisen vapautuksen aikana. Tilapäisestä vapautuksesta on sovittava ennakolta työnantajan kanssa kohdassa 2.3 mainittuja kiireellisiä tapauksia lukuun ottamatta.

Kun työehtosopimuksen 4 §:n tarkoittamia paikallisia sopimusneuvotteluja käydään sellaisissa yrityksissä, joissa pääluottamusmiehelle ei ole määritelty säännöllistä luottamusmiesvapaata tässä luvussa olevan taulukon mukaisesti, annetaan pääluottamusmiehelle pyynnöstä mahdollisuus yrityksessä työaikana valmistautua ja perehtyä paikallisen neuvottelun kohteena olevaan asiaan.

2.2 Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun säännöllinen vapautus työstä

Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun säännöllisen vapautuksen määrä määräytyy alla olevan taulukon mukaan.

Työntekijöitä	Säännöllisen vapautuksen tuntimäärä vuodessa	
	Pääluottamusmies	Työsuojeluvaltuutettu
1–4		48
5–9	52	48
10–14	80	48
15–19	110	60
20–29	150	87
30–39	200	122
40–79	260	210
80–139	340	349
140–199	430	594
200–279	520	860
280–339	630	1100
340–	sovitaan erikseen	hlö. lkm × 0,291 × 12

Työntekijöiden keskimääräinen lukumäärä tarkistetaan kalenterivuoden alussa. Mikäli työntekijöiden lukumäärä muuttuu merkittävästi vuoden aikana, voidaan tarkistus tehdä esimerkiksi neljännesvuosittain.

Jos pääluottamusmies edustaa myös vuokratyöntekijöitä, heidät otetaan huomioon keskilukumäärää laskettaessa.

Mikäli pääluottamusmies- ja työsuojelutehtävät on yhdistetty samalle henkilölle, tämä otetaan huomioon sovittavalla tavalla työstä vapautuksen määrää lisäävänä tekijänä.

Luottamusmiehet ja työsuojeluvaltuutetut voivat osallistua säännöllisen vapautuksen aikana Sähköalojen ammattiliiton järjestämiin sopimusalaa koskeviin tilaisuuksiin ja seminaareihin. Työnantajalla ei ole tilaisuuksiin liittyen velvollisuutta kulukorvausten tai muiden kustannusten korvaamiseen.

Matkustusaikaa työnantajan kanssa sovittuihin kohteisiin ei lueta säännölliseen työstä vapautukseen sisältyväksi.

Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ajankäyttö tulee järjestää siten, että se jakaantuu riittävän tasaisesti eri viikoille vuoden aikana. Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun tulee esittää ajankäyttösuunnitelmansa työnantajan hyväksyttäväksi.

2.3 Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun tehtävän hoitoa koskevia määräyksiä

Omalta työmaalta poistumiseen on saatava työnantajan lupa. Edellä mainittu lupa on kiireellisissä tapauksissa aina annettava, kun asia koskee esiintynyttä erimielisyyttä, työselkkausta tai työsuojeluasioissa ilmennyttä seikkaa, joka aiheuttaa välitöntä ja vakavaa vaaraa työntekijän hengelle tai terveydelle. Mikäli pääluottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu ei edellä mainituissa tilanteissa yrityksistään huolimatta tavoita työnantajaa tai hänen edustajaansa, on hänellä oikeus poistua työmaaltaan. Muissa tapauksissa on sovittava paikallisesti ajasta, jolloin pääluottamusmies tai työsuojeluvaltuutettu voi irrottautua työstään.

2.4 Ansionmenetyksen korvaaminen

Työnantaja korvaa kohdassa 2.2 tarkoitetusta säännöllisestä työstä vapautuksesta sekä kohdan 2.1 tarkoittamasta tilapäisestä työstä vapautuksesta aiheutuneen ansion menetyksen sekä sen ansionmenetyksen, joka aiheutuu tässä sopimuksessa tarkoitetulle henkilöstön edustajalle hänen toimiessaan työnantajan kanssa sovituissa tehtävissä. Ansionmenetyksen korvaus määräytyy korvauskeskituntiansion mukaan.

Jos edellisessä kappaleessa mainittu henkilöstön edustaja suorittaa työnantajan kanssa sovittuja tehtäviä säännöllisen työaikansa ulkopuolella, maksetaan näin menetetystä ajasta ylityökorvaus tai sovitaan hänen kanssaan muunlaisesta lisäkorvauksesta. Työnantaja korvaa sovittujen tehtävien hoitamisesta aiheutuvien matkojen osalta työehtosopimuksen 14 §:n mukaisesti matkakustannusten korvaukset.

2.5 Pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle maksettava erilliskorvaus

Erilliskorvausta maksetaan yrityksen pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle heidän edustamiensa työntekijöiden määrän perusteella (työsuhteessa olevat) seuraavan taulukon mukaan siinä mainittua päivää lähinnä alkavan palkanmaksukauden alusta:

Edustettavien työntekijöiden määrä	Pääluottamusmiehen erilliskorvaus	Työsuojeluvaltuutetun erilliskorvaus
	1.8.2025-30.6.2027 € / 2 viikon tilijakso	1.8.2025-30.6.2027 € / 2 viikon tilijakso
5–9	65,75	25,53
10–50	78,90	38,30
51–100	105,20	51,08
101–150	131,50	70,21
151–200	157,79	89,37
201–250	184,10	108,50
251–400	210,41	127,68
401–450	236,70	153,20
yli 450	sovitaan erikseen	sovitaan erikseen

Edustettavien työntekijöiden määrä	Pääluottamusmiehen erilliskorvaus	Työsuojeluvaltuutetun erilliskorvaus
	1.7.2027-31.3.2028 € / 2 viikon tilijakso	1.7.2027-31.3.2028 € / 2 viikon tilijakso
5–9	67,33	26,14
10–50	80,79	39,22
51–100	107,72	52,31
101–150	134,66	71,90
151–200	161,58	91,51
201–250	188,52	111,10
251–400	215,46	130,74
401–450	242,38	156,88
yli 450	sovitaan erikseen	sovitaan erikseen

Pääluottamusmiehellä tarkoitetaan yrityksen tai toimipaikan luottamusmiestä, mutta ei toimipaikan jollekin osastolle valittua osastoluottamusmiestä.

Mahdollinen korvausperusteen tarkistus suoritetaan kohdan 2.2 mukaan. Erilliskorvausta maksetaan työviikkotarkastelun perusteella.

Korvaus maksetaan työviikolta, jonka aikana erilliskorvaukseen oikeutettu pääluottamusmies / työsuojeluvaltuutettu on ollut työssä.

Erilliskorvausta ei makseta, jos pääluottamusmies / työsuojeluvaltuutettu on ollut poissa työstä koko työviikon. Poissaolon syyllä ei ole tarkastelussa merkitystä.

Erilliskorvaus maksetaan kuitenkin tarkastelujaksolta, jonka aikana pääluottamusmiehen / työsuojeluvaltuutetun työstä poissaolo johtuu osallistumisesta koulutussopimuksen mukaiseen tai työnantajan järjestämään koulutukseen.

Maksettaessa erilliskorvausta yhdeltä viikolta esim. työstä poissaolon vuoksi puolitetaan kahden viikon tilijaksolta määräytyvä korvaus.

Erilliskorvausta ei makseta pääluottamusmiehelle ja tämän varamiehelle eikä työsuojeluvaltuutetulle ja varavaltuutetulle samalta ajanjaksolta. Jos pääluottamusmiehen / työsuojeluvaltuutetun työstä poissaolo päättyy kesken tarkastelujakson, maksetaan erilliskorvausta tältä työviikolta pääluottamusmiehelle / työsuojeluvaltuutetulle.

Varapääluottamusmiehelle / työsuojeluvaltuutetun varamiehelle maksetaan korvaus, kun varamies on ryhtynyt hoitamaan kyseistä tehtävää edellä 1. luvun 1.3 kohdan mukaisesti.

Mikäli pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun tehtävät on yhdistetty samalle henkilölle, tämä otetaan huomioon sovittavalla tavalla pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun erilliskorvausten määrän osalta.

Edellä mainitut korvaukset ovat työssäolon ajalta maksettua palkkaa, mutta sitä ei oteta huomioon vuosilomakeskituntiansiota laskettaessa.

2.6 Luottamusmiehen, työsuojeluvaltuutetun, työsuojeluasiamiehen sekä henkilöstön edustajan työsuhde ja toimitilat

2.6.1 Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun toimitilat

Työnantaja järjestää pääluottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle tarkoituksenmukaisen paikan tehtävien edellyttämien tarvikkeiden säilyttämiseen. Työpaikan koon edellyttäessä erityistä toimitilaa työnantaja järjestää tarkoituksenmukaisen tilan, jossa voidaan käydä tehtävien hoitamista varten välttämättömät ja luottamukselliset keskustelut.

Tehtävien hoitamista varten pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus käyttää yrityksen tavanomaisia toimisto yms. välineitä, kuten yrityksessä yleisesti käytössä olevia atk-laitteita ja niihin liittyviä ohjelmia sekä internetyhteyksiä (sähköposti). Tällöin voidaan ottaa huomioon pääluottamusmiehen / työsuojeluvaltuutetun edustamana olevien työntekijöiden lukumäärä. Käytännön järjestelyistä sovitaan paikallisesti.

Työnantaja hankkii pääluottamusmiehen, työsuojeluvaltuutetun, työsuojeluasiamiehen ja muiden työsuojelutoimintaelinten käyttöön näille kuuluvien tehtävien hoitamista varten tarpeelliset lait, asetukset ja muut työsuojelumääräykset.

2.6.2 Työsuhde

Luottamusmies, työsuojeluvaltuutettu, työsuojeluasiamies ja muut henkilöstön edustajat ovat työsuhteessaan työnantajaan samassa asemassa riippumatta siitä, hoitaako hän luottamustehtäviään oman työnsä ohella vai onko hän kokonaan vapautettu työnteosta. Hän on velvollinen noudattamaan yleisiä työehtoja, työaikoja ja työnjohdon määräyksiä sekä muita järjestysmääräyksiä.

2.6.3 Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun siirtosuoja

A Pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun mahdollisuuksia kehittyä ja edetä ammatissaan ei saa heikentää ko. tehtävän takia. Häntä ei tätä tehtävää hoitaessaan tai sen tähden saa siirtää alempipalkkaiseen työhön kuin missä hän oli ao. tehtävään valituksi tullessaan. Häntä ei saa myöskään siirtää vähempiarvoiseen työhön, jos työnantaja voi tarjota hänelle muuta hänen ammattitaitoaan vastaavaa työtä.

B Mikäli pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsuhde on edellyttänyt työskentelyä sekä aika- että urakkatyössä, jatkuu hänen työsuhteensa tässä suhteessa ennallaan.

C Jos pääluottamusmieheksi tai työsuojeluvaltuutetuksi valitun henkilön varsinainen työ vaikeuttaa luottamustehtävien hoitamista, on hänelle, ottaen huomioon työpaikan olosuhteet ja hänen ammattitaitonsa, järjestettävä muuta työtä. Tällainen järjestely ei saa aiheuttaa hänen ansionsa alentumista.

2.6.4 Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansiokehitys

A Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ansiokehityksen tulee vastata työhönottopaikkakohtaista ansiokehitystä. Hänen ansiokehitystään verrataan työhönottopaikan palkkatilaston saman palkkaryhmän muiden työntekijöiden säännöllisen työajan keskituntiansion kehitykseen kalenterivuosittain ja mikäli jälkeenjääneisyyttä havaitaan, on ryhdyttävä paikallisesti palkantarkistus- ja oikaisutoimenpiteisiin. Vertailun tekeminen edellyttää, että työhönottopaikan muiden samaan palkkaryhmään kuuluvien työntekijöiden kalenterivuoden aikana tekemien työtuntien lukumäärä on vähintään 6.000 tuntia. Edellä mainitun työtuntimäärän alittuessa vertailu tehdään koko yrityksen saman palkkaryhmän muiden työntekijöiden työajan keskituntiansion ansiokehitykseen. Ellei edellä mainittu työtuntimäärä täyty viimeksi mainittuakaan vertailua tehtäessä, verrataan hänen ansiokehitystään saman palkkaryhmän työntekijöiden edellisen valtakunnallisen palkkatilaston mukaiseen työajan keskituntiansion ansiokehitykseen (EK:n palkkatilaston sarake I).

Ansiokehityksellä tarkoitetaan työajan keskituntiansion prosentuaalista muutosta edellisen kalenterivuoden lopusta seuraavan kalenterivuoden loppuun sekä vastaavasti aiemman kalenterivuoden valtakunnallisen palkkatilaston mukaisen työajan keskituntiansion prosentuaalista muutosta verrattuna seuraavan vuoden tilaston vastaavaan arvoon.

B Edellä kohdassa A mainittua ansiokehitysvertailua ei tehdä, jos pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun keskituntiansio on yli 30 % vertailun kohteena olevaa keskituntiansiota suurempi.

2.6.5 Työsuojeluasiamiehen siirtosuoja

Mikäli työsuojeluasiamies joudutaan tilapäisesti siirtämään työhön varsinaisen toimialueensa ulkopuolelle, on pyrittävä siihen, ettei siirtäminen kohtuuttomasti haittaa työsuojeluasiamiehen tehtävien hoitamista.

2.6.6 Ammattitaidon ylläpitäminen

Pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun luottamustehtävän päättymisen jälkeen tulee hänen ja työnantajan yhteisesti selvittää, edellyttääkö työntekijän ammattitaidon ylläpitäminen entiseen tai sitä vastaavaan työhön ammatillista koulutusta. Työnantajan tulee järjestää selvityksen edellyttämää koulutusta. Koulutuksen sisältöä ratkaistaessa kiinnitetään huomiota työstä vapautukseen, toimikauden kestoon ja sinä aikana tapahtuneisiin työmenetelmien muutoksiin.

2.6.7 Liikkeen luovutus

Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun asema jatkuu liikkeen luovutuksesta huolimatta sellaisenaan toimikauden loppuun saakka, jos luovutettu liike tai sen osa säilyttää itsenäisyytensä. Jos luovutettava liike tai sen osa menettää itsenäisyytensä, pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus tämän sopimuksen kohdassa 2.7.5. sovittuun jälkisuojaan liikkeen luovutuksesta johtuneesta toimikauden päättymisestä lukien.

2.7 Työsuhdeturva

2.7.1 Lomauttaminen tai irtisanominen taloudellisesta ja tuotannollisesta syystä

Jos yrityksen työvoimaa irtisanotaan tai lomautetaan taloudellisista tai tuotannollisista syistä, ei pääluottamusmiestä tai työsuojeluvaltuutettua saa irtisanoa tai lomauttaa ellei työhönottopaikan toimintaa keskeytetä kokonaan. Tällä määräyksellä ei muuteta työnantajan työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 4 §:n mukaista työntarjoamisvelvollisuutta. Mikäli pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun kanssa yhteisesti todetaan, ettei hänelle voida tarjota hänen ammattiaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä, voidaan lomauttaminen tai irtisanominen toimeenpanna.

Muu luottamusmies kuin pääluottamusmies tai työsuojeluasiamies voidaan irtisanoa tai lomauttaa työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 10 §:n 2 momentin mukaisesti vain, kun työ päättyy kokonaan, eikä työnantaja voi järjestää hänelle hänen ammattitaitoaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä tai kouluttaa häntä muuhun työhön työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

2.7.2 Irtisanominen henkilöön liittyvästä syystä

Pääluottamusmiehestä, luottamusmiehestä tai työsuojeluvaltuutetusta johtuvasta syystä ei häntä saa irtisanoa ilman työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 10 §:n 1 momentin edellyttämää niiden työntekijöiden enemmistön suostumusta, joita hän edustaa.

Pääluottamusmiehen, luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimusta ei saa purkaa vastoin työsopimuslain (55/2001) 8 luvun 1 ja 3 §:n säännöksiä. Työsopimuksen purkaminen sillä perusteella, että hän on rikkonut

järjestysmääräyksiä, ei ole mahdollista, ellei hän ole samalla toistuvasti ja olennaisesti jättänyt työvelvoitettaan täyttämättä ja on varoituksista huolimatta jatkanut laiminlyöntiä

Pääluottamusmiehen, luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimuksen purkuperusteita arvioitaessa häntä ei saa asettaa huonompaan asemaan muihin työntekijöihin nähden.

2.7.3 Neuvotteluvelvoite

Jos työnantajan ja pääluottamusmiehen, luottamusmiehen tai vastaavasti työsuojeluvaltuutetun kesken ei ole yhteisesti todettu työsuhteen päättämis- tai lomautusperusteen olemassaoloa, pääluottamusmiehen, luottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsuhde voidaan STTA:n tai PALTA:n jäsenyrityksissä päättää tai hänet voidaan lomauttaa vasta sen jälkeen, kun allekirjoittaneet järjestöt ovat ensin neuvotelleet asiasta.

2.7.4 Ehdokassuoja

Edellä kohdissa 2.7.1 ja 2.7.2 olevia työsuhdeturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava myös pääluottamusmiesehdokkaaseen, jonka ehdokkuudesta ammattiosasto on kirjallisesti työnantajalle ilmoittanut, sekä työsuojeluvaltuutettuehdokkaaseen, jonka asettamisesta on kirjallisesti ilmoitettu työsuojelutoimikunnalle tai muulle sitä vastaavalle yhteistoimintaelimelle.

Ehdokassuoja alkaa kuitenkin aikaisintaan kolme kuukautta ennen valittavana olevan pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun toimikauden alkua ja päättyy muun kuin vaalissa valituksi tulleen osalta vaalituloksen tultua todetuksi.

2.7.5 Jälkisuoja

Työsuhdeturvaa koskevia määräyksiä on sovellettava pääluottamusmiehenä tai työsuojeluvaltuutettuna toimineeseen työntekijään kuusi kuukautta hänen tehtävänsä päättymisen jälkeen.

2.7.6 Korvaukset pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimuksen päättämisestä sopimuksen vastaisesti

Jos pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun työsopimus on lakkautettu tämän sopimuksen vastaisesti, työnantajan on suoritettava korvauksena hänelle vähintään 10 ja enintään 30 kuukauden palkka. Korvaus on määrättävä työsopimuslain (55/2001) 12 luvun 2 §:n perusteiden mukaan. Korvausta lisäävänä tekijänä on otettava huomioon se, että tämän sopimuksen oikeuksia on loukattu.

Milloin työhönottopaikassa säännöllisesti työskentelevien työntekijöiden ja toimihenkilöiden määrä on 20 tai vähemmän, on edellä mainittu korvaus työsuojeluvaltuutetun osalta vähintään neljän (4) ja enintään kahdenkymmenenneljän (24) kuukauden palkka.

2.7.7 Varamiehet

Tämän luvun määräyksiä sovelletaan myös varapääluottamusmieheen ja työsuojeluvaltuutetun varahenkilöön sinä aikana, kun he tämän sopimuksen edellyttämän ilmoituksen mukaisesti toimivat sijaisina.

Jos työnantaja irtisanoo pääluottamusmiehen varamiehen tai työsuojeluvaltuutetun 1. varavaltuutetun työsopimuksen tai lomauttaa hänet silloin, kun hän ei toimi pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun sijaisena taikka hänellä ei muutoinkaan ole pääluottamusmiehen tai työsuojeluvaltuutetun asemaa, katsotaan irtisanomisen tai lomauttamisen johtuneen työntekijän luottamustehtävästä, ellei työnantaja voi osoittaa toimenpiteen johtuneen muusta seikasta.

3. LUKU: TYÖNANTAJAN TIEDOTTAMISVELVOITTEET

3.1 Yritystä koskevat tiedot

Työnantajan tulee esittää henkilöstölle tai pääluottamusmiehelle taikka yhteistoimintalain (1333/2021) mukaisille henkilöstön edustajille

a) yrityksen tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen siihen perustuva selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta

b) vähintään kaksi kertaa tilivuoden aikana sellainen yhtenäinen selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta, josta käyvät ilmi yrityksen tuotannon, työllisyyden, kannattavuuden ja kustannusrakenteen kehitysnäkymät

c) vuosittain henkilöstösuunnitelma, joka sisältää arviot henkilöstön määrässä, laadussa ja asemassa odotettavissa olevista muutoksista

d) viipymättä olennaiset muutokset edellä mainituissa tiedoissa.

Niissä yrityksissä, joissa henkilöstömäärä on säännöllisesti vähintään 20, tulee työnantajan pyydettäessä antaa kirjallisina yhteistoimintalain (1333/2021) 11 § :n 2 momentin 3-kohdan tarkoittamat yrityksen tilinpäätöstiedot henkilöstön edustajille.

Tilinpäätöstietojen, yrityksen taloudellista tilaa koskevien selvitysten ja henkilöstösuunnitelmien esittämisen yhteydessä on tarkoituksenmukaista tiedottaa myös eri toimintayksikköjen toiminnallisesta tuloksesta, tuotannosta ja kehitysnäkymistä henkilöstölle tai sen edustajalle käyttäen apuna sitä selvittäviä tunnuslukuja.

Yrityksessä henkilöstöasioiden hoidossa noudatettavat yleiset periaatteet tai ohjeet sekä yrityksen toiminta- ja henkilöstöorganisaatio on saatettava työpaikalla henkilöstön tietoon.

Osapuolet suosittelevat, että edellä tarkoitettujen yrityksen taloutta koskevien tietojen yhteydessä selostetaan mahdollisuuksien mukaan myös toimialan yleisiä suhdanne- ja taloudellisia näkymiä.

3.2 Palkkatilastoja henkilöstötiedot

Ellei paikallisesti toisin sovita, on pääluottamusmiehellä oikeus tehtäviensä hoitoa varten saada EK:n neljännesvuositilastoa vastaavat tiedot toimialueensa työntekijöiden ansiotasosta ja rakenteesta välittömästi EK:n palkkatilaston valmistuttua edellyttäen, että yrityksestä kerättävistä palkkatiedoista on alan tilaston ryhmittelyt tehtävissä. Ansiotietoja, jotka koskevat kuutta henkilöä pienempiä työntekijäryhmiä, ei anneta.

Jos alalla tai työpaikalla ei ole edellä edellytetyn sisältöistä palkkatilastoa, on pääluottamusmiehelle annettavista palkkatiedoista sovittava erikseen.

Pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus kirjallisesti saada tieto toimialueensa työntekijöiden nimistä, palkkaryhmistä tai vastaavista sekä työsuhteen alkamisajankohdista, ellei paikallisesti toisin sovita. Tiedot annetaan heille aina pyydettäessä. Uusista työntekijöistä edellä mainitut tiedot ja työmaaosoite annetaan viikon kuluessa työsuhteen alkamisesta.

Pääluottamusmiehelle annetaan palkkausjärjestelmästä tiedot yritys- tai työhönottopaikkakohtaisesti työntekijöiden palkkaryhmiin jakautumisesta sekä perustuntipalkan ja henkilökohtaisen palkanosan (PTP + HPO) suuruuden palkkaryhmäkohtaisesta jakautumisesta keskimäärin. Urakkatyökohteesta luottamusmiehellä on oikeus saada urakanjakoselvitys pyydettäessä.

Pääluottamusmiehellä on oikeus perehtyä toimialueellaan yrityksessä kulloinkin voimassa oleviin työnhinnoittelujärjestelmiin ja eri palkkausmuodoissa käytettävien olosuhdelisien määräytymis- ja laskentasääntöihin.

3.3 Tiedot työkannasta ja ulkopuolisesta työvoimasta

Pääluottamusmiehelle on pyydettäessä annettava tieto yrityksen työkannasta tilausta koskevan sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen.

Pääluottamusmiehellä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus saada tiedot toimialueellaan toimivista aliurakoitsijoista ja niiden palveluksessa työpaikalla olevasta työvoimasta, vuokratyövoimasta sekä aliurakoitsijan suoritettavana olevista töistä ja niiden kestosta.

Tämän kohdan määräykset korvaavat yhteistoimintalain (1333/2021) 11 §:n 2 momentin 2-kohdan säännöksen työnantajan tiedonantovelvollisuudesta.

Ulkopuolista työvoimaa käytettäessä tulee lisäksi huomioida luvun 6 määräykset.

3.4 Työaikakirjanpito

Pääluottamusmiehellä on oikeus perehtyä hätä- ja ylityöstä työaikalain (872/2019) mukaisesti laadittuun luetteloon siten kuin työsuojeluvaltuutetulla on siihen lain mukaan oikeus

3.5 Tietojen luottamuksellisuus ja salassapitovelvollisuus

Pääluottamusmies saa edellä tässä 3. luvussa mainitut tiedot luottamuksellisina tehtäviensä hoitamista varten.

Milloin yrityksen työntekijät tai henkilöstön edustajat ovat tämän sopimuksen mukaisesti saaneet työnantajan liike- tai ammattisalaisuuksia koskevia tietoja, saadaan näitä tietoja käsitellä vain niiden työntekijöiden ja henkilöstön edustajien kesken, joita asia koskee, ellei työnantajan ja tiedonsaantiin oikeutettujen kesken muuta sovita.

Ilmoittaessaan salassapitovelvollisuudesta työnantajan tulee yksilöidä, mitkä tiedot salassapitovelvollisuus käsittää ja mikä on tietojen salassapitoaika. Ennen kuin työnantaja ilmoittaa kysymyksessä olevan liike- tai ammattisalaisuuden, salassapidon perusteet selvitetään asianomaiselle työntekijälle tai henkilöstön edustajalle.

4. LUKU: HENKILÖSTÖN KESKINÄINEN TIEDOTUSTOIMINTA JA KOKOUSTEN JÄRJESTÄMINEN

Tämän työehtosopimuksen osapuolena olevan työntekijäjärjestön rekisteröidyllä alayhdistyksellä ja sen työpaikalla olevalla osastolla tai työhuonekunnalla on oikeus järjestää työpaikalla tai muussa sovitussa tilassa kokouksia työmarkkina-asioissa tai työpaikan työsuhteita koskevista kysymyksistä. Tilojen käytöstä on sovittava etukäteen työnantajan kanssa.

Edellisessä kappaleessa mainituilla henkilöstön yhteenliittymillä on oikeus työajan ulkopuolella, joko ennen työajan alkamista, ruokatauolla tai työajan päättymisen jälkeen, jakaa jäsenilleen kokousilmoituksiaan, työpaikan työsuhteisiin tai yleensä työmarkkinakysymyksiin liittyviä kirjallisia tiedonantoja, ruokalassa, pukusuojassa tai muussa työnantajan kanssa sovittavassa vastaavanlaisessa tilassa varsinaisen työntekopaikan ulkopuolella. Tiedonannossa tulee olla merkittynä sen liikkeellepanija.

Mikäli työpaikalla ilmestyy henkilöstölle tarkoitettu tiedotuslehti, on edellä mainituilla henkilöstön yhteenliittymillä oikeus käyttää sitä edellä mainittujen kokousilmoitusten tai tiedonantojen julkaisemiseen tai julkaista ne työnantajan työntekijöiden käyttöön osoittamalla ilmoitustaululla. Ilmoitustaulun sisällöstä ja hoidosta vastaa ilmoittaja.

5. LUKU: KOULUTUS

5.1 Yhteinen koulutus

Työpaikan yhteistoimintaa edistävän koulutuksen järjestävät keskusjärjestöt tai niiden jäsenliitot yhteisesti, keskusjärjestöjen tai niiden jäsenliittojen yhteistoimintaelimet tai työnantaja- ja työntekijäpuoli yhteisesti työpaikalla tai muussa paikassa.

Yhteistä koulutusta koskevia määräyksiä sovelletaan seuraaviin koulutuksiin:

a) Työsuojelun yhteistoiminnan peruskurssit ja työsuojeluyhteistyön kannalta tarpeelliset erikoiskurssit

b) Osallistumisjärjestelmiä ja paikallista sopimista koskeva koulutus

Edellisen kappaleen alakohdassa a) tarkoitetulle peruskurssille voivat tämän sopimuksen edellytyksin osallistua työsuojelutoimikunnan jäsen,

työsuojeluvaltuutettu, varavaltuutettu ja työsuojeluasiamies sekä erikoiskurssille työsuojeluvaltuutettu.

Edellä mainitun kappaleen alakohdassa b) tarkoitettuun koulutukseen osallistumisesta sovitaan paikallisesti koulutuksen luonteesta riippuen kysymykseen tulevassa yhteistyöelimessä tai työnantajan ja luottamusmiehen kesken taikka työnantajan ja asianomaisen henkilön kesken.

Koulutukseen osallistuvalle suoritetaan korvaus, kuten työehtosopimuksen 13 §:ssä on määrätty, mutta ansionmenetys korvataan korvauskeskituntiansion mukaan.

5.2 Ay-koulutus, työsuhteen säilyminen ja ilmoitusajat

SAK:n ja sen jäsenliittojen järjestämille kuukauden tai sitä lyhyemmän ajan kestäville kursseille annetaan työntekijöille tilaisuus osallistua työsuhteen katkeamatta, milloin se aiheuttamatta tuntuvaa haittaa tuotannolle tai yrityksen toiminnalle käy päinsä. Edellä mainittua haittaa arvioitaessa kiinnitetään huomiota työpaikan kokoon. Kielteisessä tapauksessa ilmoitetaan pääluottamusmiehelle viimeistään 10 päivää ennen kurssin alkua syy, jonka takia vapaan myöntäminen tuottaisi tuntuvaa haittaa. Tällöin olisi suotavaa yhteisesti pyrkiä selvittämään muu mahdollinen ajankohta, jolloin kurssille osallistumiselle ei olisi estettä.

Ilmoitus aikomuksesta lähteä kurssille on tehtävä mahdollisimman varhain. Milloin kurssi kestää enintään yhden viikon, on ilmoitus annettava vähintään kolme viikkoa ennen kurssin alkua, sekä milloin on kysymys pitemmästä kurssista, vähintään kuusi viikkoa ennen.

Ennen kuin henkilö osallistuu edellä tarkoitettuun koulutustilaisuuteen, on osallistumisen aiheuttamista toimenpiteistä sovittava työnantajan kanssa sekä nimenomaisesti etukäteen todettava, onko kyseessä sellainen koulutustilaisuus, josta työnantaja suorittaa työntekijälle korvauksia tämän sopimuksen kohdan 5.2.1 mukaisesti. Samalla on todettava, mikä on näiden korvausten laajuus.

5.2.1 Korvaukset

Kohdassa 5.2 tarkoitetulta kurssilta, joka järjestetään SAK:n tai sen jäsenliiton koulutuslaitoksissa tai erityisestä syystä muualla ja joka sisältyy työehtosopimuksen osapuolten vuosittain yhteisesti hyväksymien kurssien luetteloon, työnantaja on velvollinen maksamaan pääluottamusmiehelle, varapääluottamusmiehelle, luottamusmiehelle, työsuojeluvaltuutetulle, -varavaltuutetulle, työsuojelutoimikunnan jäsenelle ja työsuojeluasiamiehelle heidän tehtäviensä edellyttämän koulutuksen osalta korvauskeskituntiansion mukaisen korvauksen ansionmenetyksestä, edellä mainituille pääluottamusmiehelle, varapääluottamusmiehelle ja luottamusmiehelle enintään kuukauden ajalta ja työsuojelutehtävissä oleville enintään kahden viikon ajalta. Samoin maksetaan korvaus edellä mainituissa koulutuslaitoksissa järjestettyjen luottamusmiestoimintaan liittyvien koulutustilaisuuksien osalta ammattiosaston puheenjohtajalle enintään kuukauden ajalta, mikäli hän työskentelee yrityksessä, jossa on vähintään 100 asianomaisen alan työntekijää ja hänen johtamassaan ammattiosastossa on vähintään 50 jäsentä.

Lisäksi maksetaan edellisessä kappaleessa tarkoitetuista työntekijöistä kultakin sellaiselta kurssipäivältä, jolta ansionmenetyksen korvausta suoritetaan, kurssista sen järjestäjälle aiheutuvien ruokailukustannusten korvaukseksi työehtosopimuksen osapuolten välillä sovittu ateriakorvaus.

Edellä tässä kohdassa tarkoitettuja korvauksia työnantaja on velvollinen maksamaan samalle henkilölle vain kerran samasta tai sisällöltään vastaavasta koulutustilaisuudesta.

5.3 Sosiaaliset edut

Osallistuminen sopimuksessa tarkoitettuun ay-koulutustilaisuuteen ei yhden kuukauden rajaan asti aiheuta vuosiloma-, eläke- tai muiden niihin verrattavien etuuksien vähenemistä.

6. LUKU: ULKOPUOLISEN TYÖVOIMAN KÄYTTÖ

6.1 Ulkopuolinen työvoima

Ulkopuolisella työvoimalla tarkoitetaan tämän työehtosopimuksen soveltamisalaan kuuluvan sähköalan työn toteuttamiseen liittyvää alihankintaa ja työvoiman vuokrausta.

Työnantajan ja työntekijän väliselle sopimukselle ei saa antaa sellaista muotoa, jonka mukaan kysymyksessä olisi itsenäisten yritysten välinen urakkasopimus silloin, kun kyseessä on itse asiassa työsopimus.

6.1.1 Alihankinta

Alihankinnasta on kyse, kun työn tilaaja ei vähäisessäkään määrin osallistu alihankkijan työntekijöiden tekemän työn johtamiseen eikä työn tekemiseen, vaan ainoastaan ottaa vastaan työn tuloksen.

6.1.2 Työvoiman vuokraus

Työvoiman vuokrauksesta on kyse, kun toiseen yritykseen työsuhteessa olevat työntekijät tekevät työtä tämän työehtosopimuksen tarkoittaman työnantajan johdon ja valvonnan alaisina.

6.2 Ulkopuolisen työvoiman käyttöä koskeviin sopimuksiin sisällytettävät sopimusmääräykset

Tämän kohdan määräyksiä ei sovelleta, jos aliurakoitsija tai työvoimaa vuokralle antava (työvoimaa luovuttava) yritys on STTA:n tai PALTA:n jäsen ja kyseiseen yritykseen on valittu pääluottamusmies, jolla on oikeus saada luvun 6 kohdan 6.2 b mukaiset tiedot.

Tämän työehtosopimuksen soveltamisalaan kuuluviin muihin kuin edellä tässä kohdassa todettuihin alihankintaa tai työvoiman vuokrausta koskeviin sopimuksiin tulee sisällyttää seuraavat sopimusehdot:

a) alihankkija tai työvoimaa vuokralle antava (työvoimaa luovuttava) yritys sitoutuu soveltamaan tämän työehtosopimuksen 1 § tarkoittamissa töissä tämän työehtosopimuksen

määräyksiä, ellei kyseisen yrityksen järjestäytymisestä tai lainsäädännöstä muuta johdu

b) aliurakoitsija tai työvoimaa vuokralle antava (työvoimaa luovuttava) yritys sekä heidän työntekijänsä ovat Sähköalojen ammattiliiton esittämästä vaatimuksesta velvollisia luovuttamaan Sähköalojen ammattiliiton edustajalle seuraavat työntekijän tekemää työtä koskevat asiakirjat:

- jäljennös työntekijän yksilöivästä henkilökortista
- työntekijän vahvistamat työtuntitiedot
- työntekijälle maksettua palkkaa ja muita työehtosopimuksen mukaan maksettavia eriä koskevat tiedot
- palkan ja edellä mainittujen muiden suoritteiden maksua koskevat maksutositteet
- aliurakoitsija tai työvoimaa vuokralle antava (työvoimaa luovuttava) yritys käyttää vain sellaisia työntekijöitä, jotka ovat antaneet suostumuksensa kohdassa b mainittujen tietojen luovuttamiseen.

6.3 Vuokratyövoiman käytön edellytykset

Yritysten on rajoitettava vuokratyövoiman käyttö vain työhuippujen tasaamiseen tai muutoin sellaisiin ajallisesti taikka laadullisesti rajoitettuihin tehtäviin, joita työn kiireellisyyden, rajoitetun kestoajan, ammattitaitovaatimusten, erikoisvälineiden tai muiden vastaavien syiden vuoksi ei voida teettää omilla työntekijöillä.

Vuokratyövoiman käytön ehtona on, ettei yrityksessä ole tämän työehtosopimuksen soveltamisalan piiriin kuuluvia työntekijöitä lomautettuina tai takaisinottovelvollisuuden piirissä samalla työssäkäyntialueella (80 km asuinpaikasta työhönottopaikkaan).

Vuokratyövoiman käyttöä koskevia periaatteita on käsiteltävä ja niistä on tarvittaessa neuvoteltava osana yhteistoimintalain (1333/2021) 9 § mukaista työyhteisön kehittämissuunnitelmaa.

Työvoiman vuokraus on epätervettä, jos eri työvoimaa hankkivien yritysten toimittamat vuokratyöntekijät työskentelevät yritysten normaalissa työssä sen vakinaisten työntekijöiden rinnalla ja saman työnjohdon alaisena pidemmän ajan.

6.4 Vuokratyöntekijän käyttämistä koskevat erityismääräykset vuokratyöntekijän tehdessä urakkaan sisältyvää työtä

6.4.1 Vuokratyövoimaa käyttävä yritys on velvollinen selvittämään vuokratyöntekijän työnantajalta vuokratyöntekijän tämän työehtosopimuksen mukaisen palkkaryhmän. Mikäli vuokratyöntekijän työnantaja ei ole palkkaryhmää määrittänyt, on vuokratyövoimaa käyttävä yritys velvollinen määrittämään vuokratyöntekijän palkkaryhmän.

6.4.2 Vuokratyövoimaa käyttävä yritys on velvollinen ilmoittamaan vuokratyöntekijän työnantajalle vuokratyöntekijän tämän työehtosopimuksen mukaisen

palkkaryhmän ja vuokratyöntekijälle hänen vuokrasopimuksen perusteella tekemästään työstä tämän työehtosopimuksen ja työmaasopimuksen mukaan maksettavan palkan suuruuden.

6.4.3 Vuokratyövoimaa käyttävä yritys on velvollinen toimittamaan urakanjakoselvityksen vuokratyöntekijälle ja vuokratyöntekijän työnantajalle jakolaskelman vuokratyöntekijää koskevat tiedot loppupohjien ja niiden perusteella oikaistavien vuosilomaetuuksien maksamista varten. Näiden maksamisesta vastaa vuokratyöntekijän työnantaja. Vuokratyövoimaa käyttävä yritys on velvollinen toimimaan samalla tavalla urakan välilaskelman osalta, mikäli sellainen laaditaan.

6.5 Ulkopuolisen työvoiman käyttörajoitukset

Ulkopuolisen työvoiman käyttö tulee ensisijaisesti järjestää siten, ettei yrityksen vakinaista työvoimaa jouduta vähentämään.

Ulkopuolista työvoiman käyttöä ei ole syytä estää silloin, kun se yrityksen toiminnan tai hoitamisen kannalta on perusteltua. Tällaisia perusteltuja syitä ovat

a) työn kiireellisyys (oma työvoima ei yksin riitä); tai

b) päivystysluontoisuus; tai

c) työn ammattitaitovaatimukset; tai

d) työssä käytettävien erikoisvälineiden puute; tai

e) TES 8 § C-määräys (johtoteiden asennus yli 1500 metriä).

Jos ulkopuolisen työvoiman käytöllä on henkilöstövaikutuksia, tulee yrityksissä, joissa henkilöstömäärä on säännöllisesti vähintään 20, neuvotella yhteistoimintalain (1333/2021) 3 luvun säännösten mukaan.

6.6 Luottamusmiehelle ja työsuojeluvaltuutetulle annettavat tiedot

Annettavat tiedot ilmenevät tämän yleissopimuksen kohdassa 3.3. ”Tiedot työkannasta ja ulkopuolisesta työvoimasta”.

6.7 Tilaajan selvitysvelvollisuus ja vastuu

Pääluottamusmiehellä tai muulla tilaajavastuulain tarkoittamalla henkilöstön edustajalla on oikeus saada myös tilaajavastuulain (1233/2006) 5 §:n kohdissa 1–5 ja 6 §:ssä mainitut tiedot.

Mikäli tilaaja on laiminlyönyt tilaajavastuulain (1233/2006) mukaisen selvitysvelvollisuutensa, vastaa tilaaja siitä, että sähkötyön toteuttamiseen liittyvän aliurakoitsijan tai kyseiseen työhön työvoimaa vuokralle antaneen (työvoimaa luovuttavan) yrityksen työntekijän palkka, lomakorvaus ja mahdolliset urakan pohjarahat sekä muut työehtosopimuksen mukaiset saatavat, joiden maksamisesta ulkopuolista työvoimaa luovuttanut yritys voimassa olevan oikeuden mukaan on vastuussa ja jotka työntekijä on ansainnut tilaajan työmaalla, tulevat maksetuiksi.

Tilaaja vastaa vain sellaisista saatavista, joista

a) Sähköalojen ammattiliitto on pyytänyt kohdan 6.2 alakohdan b mukaisia selvityksiä ja ilmoittanut tästä tilaajalle tai toimivaltaiselle edustajalle; tai

b) työntekijä tai luottamusmies ilmoittaa tilaajalle tai tämän toimivaltaiselle edustajalle viimeistään kolmantenakymmenentenä kalenteripäivänä siitä, kun saatava olisi työehtosopimuksen mukaan pitänyt maksaa työntekijälle. Tilaajan maksuvelvollisuus koskee vain työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 14 §:n 2 momentissa säädettyä vastaavalla tavalla selviä ja riidattomia saatavia.

7. LUKU: VOIMASSAOLO

Tämä sopimus on voimassa saman ajan kuin työehtosopimus, jonka osana tätä sopimusta sovelletaan.

Helsingissä 16.5.2025

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Tuomas Aarto Minna Ääri

Sähkötekniset työnantajat STTA ry

Sari Rissanen

Sähköalojen ammattiliitto ry

Jari Korpela Tapio Heikkinen

VEROHALLINNON PÄÄTÖS VEROVAPAIDEN MATKAKUSTANNUSTEN KORVAUSTEN MÄÄRISTÄ VUONNA 2025

Kulkuneuvo, korvauksen enimmäismäärä:

Auto:

- Kilometrikorvaus/auto 59 senttiä kilometriltä, jota korotetaan
- 10 senttiä kilometriltä perävaunun kuljettamisesta autoon kiinnitettynä
- 15 senttiä kilometriltä silloin, kun työn suorittaminen edellyttää asuntovaunun kuljettamista autoon kiinnitettynä
- 30 senttiä kilometriltä silloin, kun työn suorittaminen edellyttää taukotuvan tai vastaavan raskaan kuorman kuljettamista autoon kiinnitettynä
- 4 senttiä kilometriltä sellaisista autossa kuljetettavista koneista tai muista esineistä, joiden paino ylittää 80 kiloa tai joiden koko on suuri
- 4 senttiä kilometriltä, jos palkansaaja työhönsä kuuluvien tehtävien vuoksi kuljettaa autossa koiraa
- 13 senttiä kilometriltä silloin, kun työn suorittaminen edellyttää liikkumista autolla metsäautotiellä tai muulta liikenteeltä suljetulla tienrakennustyömaalla, kyseisten kilometrien osalta.

- Moottorivene, enint. 50 hv 103 snt/km
- Moottorivene, yli 50 hv 149 snt/km
- Moottorikelkka 142 snt/km
- Mönkijä 134 snt/km
- Moottoripyörä 45 snt/km
- Mopo 24 snt/km
- Muu kulkuneuvo 14 snt/km

Jos palkansaajan omistamassa tai hallitsemassa kulkuneuvossa matkustaa muita henkilöitä, joiden kuljetus on työnantajan asiana, korotetaan korvausten enimmäismääriä 4 senttiä/km kutakin mukana seuraavaa henkilöä kohden.

Päivä- ja koulutuspäivärahat, ateria- ja majoituskorvaukset 1.1.2025 alkaen:

- Kokopäiväraha 53,00 €
- Osapäiväraha 24,00 €
- Ateriakorvaus 13,25 €
- Yömatkaraha 16,00 €

Verohallinnon päätös tarkistetaan vuosittain.

LIITE 7 MÄÄRÄAJAN LASKEMINEN

Määräaikojen laskemisesta ei ole erityissäännöksiä työoikeudellisessa lainsäädännössä eikä määräyksiä työehtosopimuksissa. Säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/30) olevia määräaikojen laskemissääntöjä noudatetaan vakiintuneesti työsuhteeseen liittyviä määräaikoja, kuten irtisanomisaikaa ym., laskettaessa. Ellei työehtosopimuksessa toisin ole sovittu, noudatetaan seuraavia sääntöjä.

1. Jos ajanmääräyksenä on jokin määrä päiviä nimetyn päivän jälkeen, ei määräaikaan lueta sitä päivää, jona toimenpide on suoritettu.

Esimerkki 1

Jos työnantaja lomauttaa työntekijän 14 päivän lomautusilmoitusaikaa noudattaen 1.3., on ensimmäinen lomautuspäivä 16.3.

2. Aika, joka on määrätty viikkoina, kuukausina tai vuosina nimetyn päivän jälkeen, päättyy sinä määräviikon tai -kuukauden päivänä, joka nimeltään tai järjestysnumeroltaan vastaa sanottua päivää. Jos vastaavaa päivää ei ole siinä kuussa, jona määräaika päättyisi, pidetään sen kuukauden viimeistä päivää määräajan loppupäivänä.

Esimerkki 2

Mikäli työnantaja irtisanoo työntekijän, jonka työsuhde on jatkunut keskeytyksettä yli 4 mutta enintään 8 vuotta ja jonka irtisanomisaika on siis 2 kuukautta 30.7., on työsuhteen viimeinen päivä 30.9. Mikäli mainitun työntekijän irtisanominen tapahtuu 31.7., on työsuhteen viimeinen päivä 30.9., koska syyskuussa ei ole järjestysnumeroltaan vastaavaa päivää, jona määräaika päättyisi.

Vaikka määräpäivä tai määräajan viimeinen päivä sattuu irtisanomisessa pyhäpäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, vapunpäiväksi, joulu- tai juhannusaatoksi tahi arkilauantaiksi, on mainittu päivä tästä huolimatta työsuhteen päättymispäivä.

HUOMAUTUS:

Liite 7 esimerkkeineen perustuu työmarkkinoiden keskusjärjestöjen vuonna 2001 tekemään irtisanomissuojasopimukseen. Esimerkki 2:ssa mainittu irtisanomisaika on työsopimuslain (55/2001) mukainen. Sähköistys- ja sähköasennusalalla sovellettavat irtisanomisajat ilmenevät työehtosopimuksen 6 §:n kohdasta 7.1.

AAKKOSELLINEN ASIAHAKEMISTO

A

Adoptiovanhempi 102

Aikatyö 32

Allekirjoituspöytäkirja 6

Ammattitutkintolisä 79

Ammattiyhdistysjäsenmaksujen periminen 107

Aputyöt 63

Arkipyhäkorvaus 27- 28

Asuntotuotanto 48-50

Asuntotuotantohinnoittelun peruspisteiden määritelmistä, piirros 149

Ateriakorvauksen maksaminen 86

Autonkuljettajalisä 82

E

Ehdokassuoja 162

Erikoislisät 34

Erimielisyydet 107

Erinäisiä korvauksia 103-104

Erittäin likaisen ja erittäin raskaan työn lisä 80-81

Erityistyölisä 33

Eroavaisuuspöytäkirja 69, 70

Eräiden juhlapyhien kotimatkat 89

H

Harjannostajaistilaisuudet 104

Henkilökohtainen aikapalkka 32

Henkilökohtaisen palkanosan määrittäminen 40-41

Henkilökohtaisten merkkipäivien viettäminen palkallisina vapaapäivinä 103

Henkilöstön edustajat, työsuhde 160

Hinnoittelusäännöt 47-53
Hinnoittelukausien huomioiminen yksikköhinnoitelluissa töissä71
Hinnoittelukausien huomioiminen muissa kuin yksikköhinnoitelluissa töissä 72
Hälytysluontoinen työ 24
I
Irtisanominen 19-20
Itsenäisyyspäivän palkka 27-28
J
Jaettavan urakan kokonaishinnan muodostaminen72-75
Jälkisuoja 162
K
Katkaistu urakka 77
Kehityskeskustelut 40
Keskeytystyön palkka 65-66
Korvauskeskituntiansio 8-11, 78
Koulutustilaisuudet ja vastaavat, matkustusmääräykset 89
Kunnallisista tehtävistä aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen 103
Kutsunnasta aiheutuneen ansion menetyksen korvaaminen 103
Kuukausipalkka 34
Kärkimiehen ajankäytön hyvittäminen urakkatyöryhmälle 56
Kärkimiehen ajankäytön hyvityksen arvon lisääminen urakan kokonaishintaan 72
Kärkimies, aikapalkkauksella tehtävissä töissä 82-83
Kärkimies, urakkatyöt 54-55
Kärkimiestehtävät, aikapalkkauksella tehtävät työt 83
Kärkimiestehtävät, urakkapalkkauksella tehtävät työt 57-58

L

Lisä- ja muutostyöt 53-54

Lomaraha 98-99

Loppupohjien maksun viivästyminen 76

Lopullisesti katkaistu urakka 77

Luottamusmiehet 151-153

Luottamusmiehen valinta 152

Lähetetyt työntekijät 105-106

M

Majoituskorvaukset 88-89

Matkakulujen korvaus 87

Matkakustannusten korvaukset 85, 157

Matkakustannusten korvaukset, henkilöstön edustajat 157

Mittauspöytäkirja 70

Muu urakanjakoperuste 74

N

Neuvotteluajan ja työn aloittamisvaiheen töiden huomioiminen

urakan jaossa 66-67

Neuvottelujärjestys 107

O

Odottamattomat työt 24

Odotusaika ja sen korvaus 78-79

Omaisten kuolemantapaukset 104

Oman auton käyttö 90

P

Paikallinen sopiminen 14-16

Palkanmaksupäivä 96-97

Palkkaustavat 31

Perustuntipalkat 32-33
Perustuntipalkka urakanjakoperusteena 74
Poikkeava työaika 26
Päivärahajärjestelmän soveltaminen eräissä tapauksissa 89-90
Pääluottamusmiehelle maksettava erilliskorvaus 158
Pääluottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun vapautus työstä 156
Pääluottamusmies, valinta 153
Pääluottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu, ansiokehitys 160
Pääluottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu, ansionmenetyksen korvaus 157
Pääluottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu, tehtävän hoito 157
Pääluottamusmiesten yhteysmies, valinta 152-153
R
Raskausraha 102
Raskausvapaa 102
Reserviharjoitusajan palkka 104
Ryhmähenkivakuutus 17, 108
S
Sairausajan palkka 91, 100, 102-103
Sopimuksen soveltamisala 13
Sopimuksen voimassaoloaika 108
Sosiaalitilat 107
Sunnuntaityö 24
Suojavaatetus 106
Synnyttävä vanhempi 102
Säännöllinen työaika 17, 21
T
Talotekniikka-alan aikapalkkausjärjestelmä 35-43
Tauot 22-23

Tehdyn työmäärän toteaminen piirustuksista tai valmiista työstä....70
Tunti-ilmoitukset....95-96
Työalueen siistiminen asennusjätteistä....64
Työalueen siistimisestä maksettava korvaus....65
Työajan lyhentäminen....28-31
Työajan siirtäminen....26
Työhönottopaikka....17
Työkyvyn vaikutus vähimmäispalkkoihin....34-35
Työmaan tyypit....44-45
Työn urakkahinnan poikkeuksellisen määräytymisen edellytykset ja menettelytavat....69-70
Työnantajan järjestämä kuljetus....90
Työnjohdon sijoituspaikka työkohteessa....56-57
Työntarjoamisvelvoitteen alueellinen rajoittaminen....20
Työntekijän takaisin ottaminen....21
Työpaikkaohjaajalisä....83-84
Työrauhavelvoite....13-14
Työskentely ulkomailla....91
Työsopimus....16-17
Työstä sopiminen....45-46
Työsuhdeturva, pääluottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu....161-162
Työsuhdeturva, työntekijät....17
Työsuojelua koskevat määräykset....153-155
Työsuojeluvaltuutetun erilliskorvaus....158
Työsuojeluvaltuutetun ja pääluottamusmiehen vapautus työstä155-157
Työturvallisuusmääräykset....104-105
Työviikko....21
Työvuorokausi....21

Työvuoroluettelo 26
Työvälineet..... 64, 106
U
Ulkomaan päivärahat..... 92
Ulkopuolisen työvoiman käyttö 167-170
Urakan jakaminen..... 71-75
Urakan keskeytystyöpalkkojen huomioiminen urakan jaossa 72
Urakan keskituntiansio..... 72
Urakan kokonaishinnan muodostaminen..... 72-73
Urakan loppupohjien maksaminen 76
Urakan loppuselvityksen ajalta maksettava palkka..... 70-71
Urakan loppuselvitys..... 67
Urakan loppuselvitykseen liittyvien erimielisyyksien ratkaiseminen 71
Urakan rajaus 43-44
Urakan ulkopuolella maksettavat korvaukset ja lisät 73
Urakanjakoselvitys..... 57, 76, 169
Urakkaan kuuluvia töitä tehneet vuokratyöntekijät urakkaa jaettaessa 44, 168
Urakan ulkopuolisten aikatyöpalkkojen huomioiminen urakan jaossa 66
Urakkahinnoittelu 77, 110
Urakkalaskelma 67
Urakkalaskelmaa/laskelmia ei esitetä sovittuna ajankohtana 69
Urakkalaskelmien esittäminen ja urakan loppuselvitysaika..... 68
Urakkalaskelman esittämisajankohdasta ei ole sovittu 69
Urakkalaskelmien vertailu..... 68-69
Urakkamääräykset..... 43-77
Urakkapalkkaan tai sen määräytymiseen liittyvien erimielisyyksien ratkaiseminen..... 77
Urakkatyön aikana liian suurena maksetun urakkapalkan oikaiseminen 7 6

Urakkatyön keskeytyminen 65-66
Urakkatyön kokonaisuuden sisältämät työt ja osapuolten velvoitteet....54-67
Urakkatyöryhmä....58-59
Urakkatyöryhmän jäsenten jako-osuuksien ja loppupohjien laskeminen....75
Urakkatyöryhmän jäsenten jako-osuuksien laskemisessa sovellettava jakoperustepalkka....73
V
Vaativan ja hankalan työn lisä 81-82
Vanhempainvapaa....102
Vapaapäiviltä maksettava päiväraha 90
Varallaolo 24-25
Verohallinnon päätös verovapaista matkakustannusten korvauksista 71
Vertailupöytäkirja 69, 70
Viikkolepo....24
Vuosiloma 97-99
Vähentämisjärjestys....20
Väliaikaisesti katkaistu urakka....77
Y
Yleissopimus....151-170
Ylityö 23